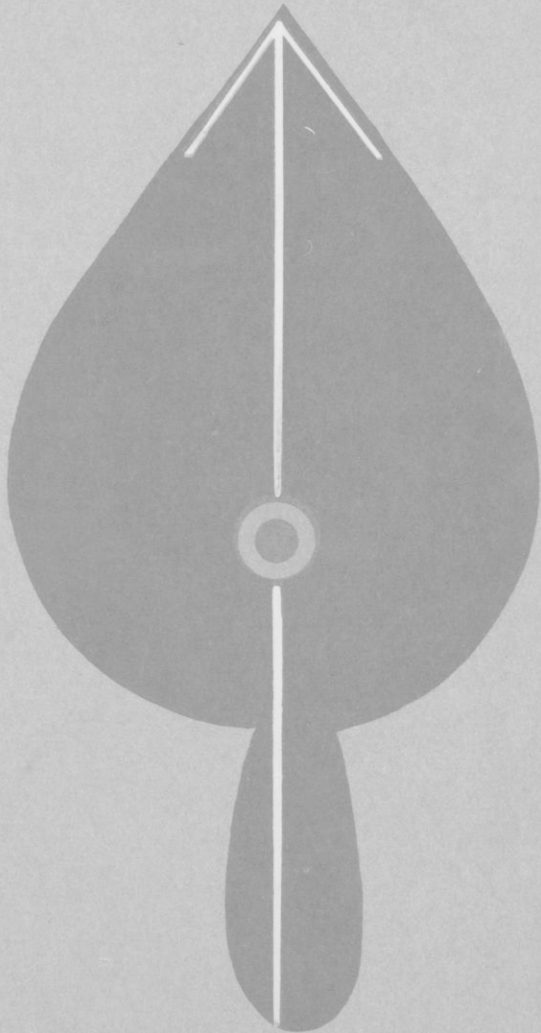

ΣΤΑΘΗ ΑΛΗΜΙΣΗ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ Ε΄ ΚΑΙ ΣΤ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ
ΕΚΔΟΣΕΩΣ
ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ
ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1975

ΑΣΚΗΣΕΙΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ Ε' ΚΑΙ ΣΤ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΔΩΡΕΑΝ

1982

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗΣ
ΤΡΑΜΑΤΙΚΗΣ
ΣΥΜΒΟΛΗΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
Δ. ΟΥΡΑΝΙ

ΣΤΑΘΗ ΑΛΗΜΙΣΗ

ΟΙ ΤΥΠΟΙ

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΣ

Κλίτα και όκλητα μέρη του λόγου

ΓΙΑ ΤΗΝ Ε΄ ΚΑΙ ΣΤ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Εκείνος ανέβαινε χαρούμενος στην καταπράσινη κορυφή του λόφου.
Ενώ κοιτούσε μαγεμένος το υπέροχο τοπίο.
Εκείνος τάρτο καθότι να αναπαύει λίγο.
Ω, τι άρδια πάνταζε το χωριό ένα έτσι όπανε.
Αχι είπα γκρινιάζοντας λυπημένος, μακάρι να μπορούσα να μείνω για πάντα εδώ.
Χαίριφανταζε χαρούμενα ένα γλιστρούσε από την τασυλήρα του βράχου μές στο όροσερό χορτάρι.

Δ ο κ η σ η 2

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ 1975

Τὸ βιβλίο αὐτὸ γράφτηκε στὴ σειρά ἐκδόσεων τῆς «Σχολῆς Μωραΐτη»

Ο Ι Τ Υ Π Ο Ι

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΤΑ ΜΕΡΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Μ Α Θ Η Μ Α 1ο

Κλιτὰ καὶ ἄκλιτα μέρη τοῦ λόγου

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης τὶς παρακάτω φράσεις στὸν πληθυντικὸ καὶ νὰ ὑπογραμμίσῃς μὲ μπλε μολύβι τὶς λέξεις ποὺ ἀλλάζουν (εἶναι κλιτὲς) καὶ μὲ κόκκινο τὶς λέξεις ποὺ δὲν ἀλλάζουν (εἶναι ἄκλιτες).

- Ἐκεῖνος ἀνέβαινε χαρούμενος στὴν καταπράσινη κορυφή τοῦ λόφου.
- Ἐγὼ κοίταζα μαγεμένος τὸ ὑπέροχο τοπίο.
- Ἐκεῖνος τώρα κάθισε νὰ ἀνασάνῃ λίγο.
- Ὡ, τί ώραῖα φάνταζε τὸ χωριὸ ἀπὸ ἐκεῖ ἀπάνω.
- Ἄχ! εἶπα, γκρινιάζοντας λυπημένος, μακάρι νὰ μπορούσα νὰ μείνω γιὰ πάντα ἐδῶ.
- Χόπ! φώναξε χαρούμενα, ἐνῶ γλιστροῦσε ἀπὸ τὴν τσουλήθρα τοῦ βράχου μὲς στὸ δροσερὸ χορτάρι.

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψῃς σὲ μία στήλη τὰ δέκα μέρη τοῦ λόγου καὶ δῖπλα ἀπὸ ἓνα παράδειγμα γιὰ τὸ κάθε μέρος, ὅπως παρακάτω:

ἄρθρο	:	ὁ, ἡ, τὸ
ὄνομα οὐσιαστικὸ	:	μαθητῆς ...

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ θρῆς τί κλιτὸ μέρος τοῦ λόγου εἶναι καθεμιὰ ἀπὸ τὶς παρακάτω λέξεις:

- Ἐκεῖνος ἀνέβαινε χαρούμενος στὴν καταπράσινη κορυφὴ τοῦ λόφου.
- Ἐγὼ κοίταζα μαγεμένος τὸ ὑπέροχο τοπίο.

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ θρῆς τί μέρος λόγου εἶναι καθεμιὰ ἀπὸ τὶς ἄκλιτες λέξεις στὶς παρακάτω προτάσεις:

- Ἐκεῖνος τώρα κάθισε νὰ ἀνασάνῃ λίγο.
- Ὡ, τί ὠραῖα φάνταζε τὸ χωριὸ ἀπὸ ἐκεῖ ἀπάνω.
- Ἄχ! εἶπα γκρινιάζοντας λυπημένος, μακάρι νὰ μπορούσα νὰ μείνω γιὰ πάντα ἐδῶ.
- Χόπ! φώναξε χαρούμενα ἐνῶ, γλιστροῦσε ἀπὸ τὴν τσουλήθρα τοῦ βράχου μὲς στὸ δροσερὸ χορτάρι.

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ θρῆς τί μέρος λόγου εἶναι κάθε μιὰ ἀπὸ τὶς λέξεις στὶς παρακάτω προτάσεις:

- Τὸ τζάκι σκορπίζει γλυκιὰ ζεστασιά.
- Ἡ μητέρα κεντάει καὶ ὁ πατέρας διαβάζει.
- Ἐκεῖνη πότε πότε σταματáει καί, σηκώνοντας τὰ γυαλιὰ της στὸ μέτωπο, τὸν κοιτάζει.
- Τὸ κρῦο ἔξω εἶναι τσουχτερό.

Μ Α Θ Η Μ Α 2ο

Τύποι, κατάληξη, θέμα, χαρακτήρας

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ χωρίσης τὴν κατάληξη ἀπὸ τὸ θέμα καὶ νὰ ὑπογραμμίσῃς τὸ χαρακτήρα στὶς παρακάτω λέξεις:

πλέκω	λείπομε	πατέρας	χειμῶνας	ἐπιμένω
ἀνοίγεις	κόβετε	παιδὶ	βροχὴ	θέλω
βρέχει	γράφουν	χαρὰ	δρόμος	ὑποφέρω

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ συμπληρώσης μὲ ὅποια κατάληξη ταιριάζει:

"Ένα ἔλαφρ- ἀερ- κάν- τὰ δέντρ- τῆς ρεματ- νὰ βουίζ-.

Δίπλα στὴν πηγ- ὁ βοσκ- παίζ- τὴ φλογέρ- του.

Στὴν καταπράσιν- πλαγ- βόσκ- τὸ κοπάδ-.

"Ένα κασικ- ρεκάζ-. Καὶ τὰ μακριν- γαυγίσματ- τοῦ σκύλ-, μαζὶ μὲ τοὺς ἦχ- τῶν κουδουν- ἀπὸ τὰ πρόβατ-, συμπληρῶν- τὴν ὑπέροχ- συναυλ-.

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ βρῆς καὶ νὰ γράψης τοὺς τύπους (τὶς μορφές) ποὺ παρουσιάζει ἡ κάθε κλιτὴ λέξη στὶς παρακάτω προτάσεις:

Ἐσὺ νὰ προσέχης· ἰδιαίτερα σ' αὐτὴν τὴν περίπτωση.

Δὲ βλέπεις πόσο προσέχω ἐγὼ σὲ παρόμοιες περιπτώσεις;

Πρόσεχε λοιπόν, ἀνθρωπέ μου, ὅπως πρέπει νὰ προσέχη κάθε λογικὸς ἀνθρώπος.

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ γράψης τὶς λέξεις ποὺ παρουσιάζονται στὸ παρακάτω κείμενο μὲ διάφορους τύπους (μορφές):

Τὸ δάσος εἶναι ὁ πιὸ ὑπέροχος φίλος τοῦ ἀνθρώπου. Μόνο μᾶς προσφέρει, χωρὶς νὰ ζητᾶ τίποτε. Ποιὸς ἀπὸ τοὺς πιὸ καλοὺς μας φίλους τὸ κάνει αὐτό; Βρῆτε ἔστω καὶ ἓναν τέτοιο φίλο. Γιὰ νὰ ζήση μόνο καὶ νὰ μπορῆ νὰ συνεχίση τὸ ὑπέροχο ἔργο του, ζητάει τὴν ἀγάπη τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ προστασία τῶν δασῶν, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἄλλα, εἶναι καὶ ζήτημα τιμῆς γιὰ τὸν ἄνθρωπο.

Ὁ ἄνθρωπος ποὺ δὲν ἀγαπάει τὰ δάση, ὄχι μόνο δείχνει ἀχαριστία σ' ἓνα φίλο εὐεργέτη του, ἀλλὰ καὶ ντροπιάζεται μπροστὰ σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ σ' ὅλη τὴ φύση, γιατί δείχνεται κατώτερος ἀπὸ ἓνα ἄψυχο.

Μ Α Θ Η Μ Α 3ο

Πτώσεις

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ ἀπαντήσης στὶς παρακάτω ἐρωτήσεις, ὅπως στὸ παράδειγμα :

ποιός χρησιμοποιεῖ τὸ πριόνι; ὁ ξυλουργός

ποιός » τὸ τσεκούρι;

ποιός » τὸ ξυράφι;

ποιός » τὸ σκαλιστήρι;

τίνος (ποιανοῦ, ποιᾶς) εἶναι τὸ βελόνι;

τίνος (ποιανοῦ, ποιᾶς) » τὸ μυστήρι;

τίνος (ποιανοῦ, ποιᾶς) » τὸ βιβλίο;

τίνος (ποιανοῦ ποιᾶς) » τὸ ἀλέτρι;

ποιόν (ποιάν, ποιό, τί) καλοῦμε ὅταν ἀρρωστήσουμε;

ποιόν καλοῦμε ὅταν πάθουν βλάβη τὰ φῶτα;

ποιόν καλοῦμε ὅταν μᾶς κλέψουν κάτι ἀπὸ τὸ σπίτι μας;

ποιόν καλοῦμε ὅταν πιάση τὸ σπίτι μας φωτιά

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ βρῆς σὲ ποιὰ πῶση βρίσκονται τὰ οὐσιαστικά (καὶ οἱ ἀντωνυμίες) στὶς παρακάτω προτάσεις:

Χτύπησα τὴν πόρτα καὶ μπῆκα στὴν τάξη. Ἡ δασκάλα μὲ ρώτησε γιατί ἄργησα. Τὰ παιδιά μὲ κοιτοῦσαν καὶ ντράπηκα νὰ πῶ τὴν ἀλήθεια. Εἶπα πῶς ὁ πατέρας μου δὲν μποροῦσε ... καὶ εἶπε τῆς μητέρας μου ... νὰ πῆ στὸν ἀδελφὸ μου ...

Κι ἐνῶ ἐγὼ κόμπιασα κι εἶχα καταπιεῖ τὴ γλώσσα μου, ἡ δασκάλα μᾶς συμπλήρωσε: «κι αὐτὸς τὸ εἶπε τοῦ σκύλου του κι ἐκεῖνος τῆς οὐρᾶς του! ...».

Τώρα, ἀντὶ νὰ ντρέπωμαι γιὰ ἓνα πράγμα, ντρεπόμουνα γιὰ δύο. Μὰ πιὸ πολὺ γιὰ τὸ ψέμα μου.

ἄ σ κ η σ η 3

**Νὰ βρῆς τὴν πῶση ποὺ βρίσκονται τὰ οὐδέτερα οὐσιαστικά
στὶς παρακάτω φράσεις:**

Θαύμασαν τὸ πῆδημά του.

Ἕνα βιβλίο εἶναι πάντοτε ἓνα
καλὸ δῶρο.

Θαυμάστηκε τὸ πῆδημά του.

Τοῦ ἔκανε δῶρο ἓνα βιβλίο.

Ὁ καλὸς μαθητὴς διαβάζει τὰ μαθήματά του.

Ἦταν μεγάλο τὸ κατόρθωμά του.

Σηκώθηκε ἀπὸ τὸ κάθισμά του.

Τὸ κέντημά της ἦταν ὑπέροχο.

Γιὰ τὸ καθετὶ ἔβαζε στοιχίματα.

Τὸ πρόβλημα ἦταν ἀπλό.

ἄ σ κ η σ η 4

**Νὰ βρῆς σὲ ποιά πῶση βρίσκονται τὰ οὐσιαστικά στὶς παρακάτω
φράσεις:**

Ὁ γιὸς τῆς κυρα-Μαρίας, τῆς θυρωροῦ τῆς πολυκατοικίας μας, μοῦ
εἶχε ζητήσει νὰ τοῦ δανείσω τὸ βιβλίο τοῦ Παπαδιαμάντη «Τὰ Χρι-
στούγεννα τοῦ τεμπέλη». Ἐγὼ τοῦ ἔδωσα δύο ἀκόμη βιβλία. Τὸ ἓνα
λέγεται «Τὸ νησι τῶν θησαυρῶν» καὶ τὸ ἄλλο «Ὁ Ρομπέν τῶν δα-
σῶν».

Τὴν τελευταία φορὰ ποὺ τὸν εἶδα, εἶχε πάρει τὴν ἀπόφαση νὰ φύγει.
Οἱ καλύτεροί φίλοι μου εἶναι οἱ συμμαθητές μου, τοὺς ὁποίους θέλω
νὰ ἔχω φίλους καὶ ὅταν τελειώσω τὸ σχολεῖο.

Μ Α Θ Η Μ Α 4ο

Γένος καὶ ἀριθμὸς

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης τὴν ἴδια φράση στὸ γένος ποὺ ζητοῦν τὰ οὐσιαστικά:

ὁ ὁμορφος καὶ γαληνεμένος ἐκεῖνος

κόλπος

θάλασσα

ἀκρογιάλι

Άλιμονο σ' ὅποιον ἀφήση νά τοῦ σθήση ἡ φωτιά του τὸν θγάζουον ἔξω ἀπὸ τῆ σειρὰ κι ὅλο τὸ πλῆθος τὸν κυνηγᾷ μὲ περιπαιχτικὲς φωνῆς.

Ἡ λαμπαδηδρομία εἶναι ἀπὸ τὶς ὠραιότερες διασκεδάσεις.

ἄ σ κ ῆ σ η 2

Νὰ κλίνης τὸ ὀριστικὸ ἄρθρο σὰ τρία τοῦ γένη.

ἄ σ κ ῆ σ η 3

✓ Νὰ θάλης τὰ ὀριστικὰ ἄρθρα ποὺ παραλείπονται στὸ παρακάτω κείμενο:

Στὸν ἐλαιῶνα, . . . μῆνα Ἀιδημητρίτη, συγκεντρώνεται κάθε μέρα . . . χωριό.

Χωμένος σ . . . ἐλαιῶνες του μὲ . . . ἐργάτριές του μαζεύει . . . γερο-Δῆμος . . . ἐλιές ποὺ ἐπεφταν καταγῆς καὶ γελοῦν . . . μάτια του . . . ἴδια ὠρα . . . κυρα - Δήμαйна, . . . πρωτονοικοκυρὰ . . . χωριοῦ, ἐτοιμάζει . . . φαγητὸ γιὰ . . . ἐργάτες ἔξω ἀπὸ . . . καλυθόσπιτο.

Νὰ διαβάσης . . . τραγούδι . . . ἐλιάς . . . Κωστῆ Παλαμᾶ.

ἄ σ κ ῆ σ η 4

Νὰ συμπληρώσης τὸ κείμενο μὲ τὰ ὀριστικὰ ἄρθρα ποὺ λείπουν:

. . . δάσκαλος μοῦ φάνηκε πολὺ αὐστηρὸς. . . . πυκνὴ γενειάδα του, . . . σοβαρὸ πρόσωπό του καὶ . . . χοντρή του φωνὴ μὲ φόβισαν. Ἀφοῦ μ' ἔγραψε . . . Κρατίνος σ . . . κατάλογό του, γυρίσαμε σ . . . σπίτι . . . Ἀντιγόνης καὶ φάγαμε.

. . . ἀπόγεμα γυρίσαμε . . . πόλη κι . . . παππούς μοῦ ἔδειξε . . . μαρμαρίνους ναοὺς, . . . ἀγάλματα, . . . πλατεῖες, . . . θέατρα, παλαιστρες.

Ὁ ρ θ ο γ ρ α φ ί α

1. Τὰ ἄρθρα **ὁ**, **ἡ** καὶ **οἱ**, παίρνουν δασεῖα.

2. Τὸ **ν** τοῦ ἄρθρου τῆς αἰτιατικῆς δὲν πρέπει νὰ παραλείπεται ποτὲ στὶς παρακάτω περιπτώσεις:

“Ὅταν ἡ ἐπόμενη λέξη ἀρχίζει:

α) ἀπὸ φωνῆεν

β) ἀπὸ τὰ ἀπλὰ στιγμιαῖα σύμφωνα **κ**, **π**, **τ**.

γ) ἀπὸ τὰ διπλὰ στιγμιαῖα σύμφωνα **ξ**, **ψ**.

δ) ἀπὸ τὰ δίψηφα στιγμιαῖα σύμφωνα **γκ**, **μπ**, **ντ**, **τζ**, **τσ**.

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ γράψης στήν αιτιατική τὰ παρακάτω ὀνόματα:

ὁ ἀδελφός -	ὁ ξένος -	ὁ γκρεμὸς -
ἡ ἡσυχία -	ὁ ψεύτης -	ἡ μπίρα -
ὁ κῆπος -	ἡ ξύστρα -	ἡ ντροπή -
ἡ πέτρα -	ἡ ψάθα -	ὁ τζίτζικας -
ὁ ταῦρος -	ὁ ξινός -	ἡ τσίχλα -

Διάβασε τώρα τὰ παραπάνω ὀνόματα παραλείποντας τὸ ν τοῦ ἄρθρου.

Π α ρ α τ ῆ ρ ῆ σ η

Ἡ πρόθεση **σέ** ἐνώνεται μὲ τὰ ἄρθρα, ποὺ ἀρχίζουν ἀπὸ **τ**, σέ μιὰ λέξη: σέ τὸν=(σ' τὸν) στὸν

λέμε: ἔρχομαι σέ λίγο, σέ δυὸ μέρες.

δὲ λέμε: πηγαίνω σέ τὸν κῆπο.

ἔρχομαι σέ τὴν ὥρα.

ἄ σ κ η σ η 6

Νὰ γράψης τίς παρακάτω προτάσεις, παραλείποντας τὸ ἄρθρο τῶν οὐσιαστικῶν, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Μοῦ ἀρέσει νὰ κολυμπῶ στήν κρῦα θάλασσα - Μοῦ ἀρέσει νὰ κολυμπῶ σὲ κρῦα θάλασσα

Νὰ ξαπλώνω στὸ καταπράσινο γρασίδι -

Νὰ πηγαίνω ἐκδρομὲς στὰ μακρινὰ ἀκρογιάλια -

Ν' ἀνεβαίνω στὶς ψηλὲς κορφές -

Νὰ περπατῶ στοὺς ἐρημικοὺς δρόμους -

Μ Α Θ Η Μ Α 60

Τὸ ἀόριστο ἄρθρο

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ βρῆς τὰ ἀόριστα ἄρθρα ποὺ ὑπάρχουν στὶς παρακάτω φράσεις:

... ἓνας κόκορας ὀλάσπρος μὲ ψηλὸ λειρί

... ξάφνου βλέπει ἓνα γεράκι

... ή Ρούμελη τούς κρύφτηκε σὲ μιὰ στροφή
... τὸν ἔπιασε ἡ ἐπιθυμία ν' ἀνεβῆ σ' ἓνα πολὺ ψηλὸ τόπο
... μέσα στὴ σιωπὴ ἄκουσε μιὰ βοή, ἓνα φύσημα, σὰν ἀπὸ ἀέρα, σὰν ἀπὸ
νερὸ.

Εἶδε ἀριστερά του μιὰν ἀπότομη καὶ βαθιὰ κλεισοῦρα καὶ κάτω στὸ
βάθος εἶδε νὰ σχηματίζεται μιὰ ρεματιά.

Εἶδε ἀκόμη νὰ πετιέται ἀπὸ τὴ σχισμάδα ἐνὸς γκρεμοῦ καὶ νὰ
χύνεται στὴ ρεματιά ἄφθονο νερό, χοντρὸ σὰν τὴ ρίζα ἐνὸς δέντρου.

Ἄς ἄκουε ἓνα πάτημα ἀνθρώπου, ἓνα σφύριγμα τσοπάνη, ἓνα
λάλημα πουλιοῦ, καὶ θὰ τοῦ ἦταν ἀρκετό.

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ κλίνης τὸ ἀόριστο ἄρθρο στὰ τρία του γένη.

ἄ σ κ η σ η 3

**Ν' ἀλλάξης τὸ ὀριστικὸ ἄρθρο μὲ τὸ ἀόριστο, μόνον ὅπου εἶναι
γραμμένον μὲ μαυρὰ γράμματα, στὶς παρακάτω φράσεις:**

(Τὸ ἀόριστο ἄρθρο δὲν ἔχει πληθυντικὸ)

Τὸ λαγκάδι ἀντιλαλοῦσε ἀπὸ τὰ γέλια καὶ τὶς φωνὲς τῶν παιδιῶν.

Εἶδαμ' ἐν ὄψει κατάρραχτη νὰ πέφτη σὰν ἄσπρο σύννεφο.

Ὁ δάσκαλος μᾶς διηγήθηκε τὸ πάθημα τῆς ἀλεπούς.

Τὸ βιβλίον ἦταν πεταμένο στὴν ἄκρη.

Τὸ θέμα τοῦ διηγήματος ἦταν ἡ αὐτοθυσία τῆς μητέρας.

Ἡ γυναίκα προσπέρασε κρατώντας τὸ δίχτυ μὲ τὰ ψώνια.

Ἀκοῦς τῆ μακρινῆ ἀπαλῆ μελωδία, ἀκοῦς τὶς φωνὲς τῶν μικρῶν
παιδιῶν, βλέπεις τὰ λαμπερὰ, τὰ φωτεινὰ μάτια καὶ νιώθεις βαθιὰ
εὐτυχία.

Ὁ ρ θ ο γ ρ α φ ί α

Τὸ ἀόριστο ἄρθρον ἓνας-ἓνα, ὅπως καὶ τὸ ἀριθμητικὸ ἓνας-ἓνα
(= 1) παίρνουν δασεῖα.

ἄ σ κ η σ η 4

**Ν' ἀπαντήσης στὶς παρακάτω ἐρωτήσεις μὲ μιὰ λέξη ποῦ νὰ ἔχη
σχέση μὲ τὸ ἀριθμητικὸ ἓνας.**

1. Πῶς λέγεται ὁ ἀριθμὸς τῶν οὐσιαστικῶν, ποῦ μᾶς μιλάει γιὰ ἓνα
πρόσωπο, ζῶο ἢ πράγμα;
2. Ποιὸ εἶναι τὸ ρῆμα ποῦ δείχνει ὅτι τὰ δύο (κομμάτια) τὰ κάνω ἓνα;

3. Πώς λέγεται αυτή η πράξη που κάνω;
4. Πώς λέγεται η μικρή γραμμή που γράφουμε, όταν χωρίζουμε μία λέξη σε συλλαβές;
5. Μπορείς να γράψεις με μία λέξη το $10 + 1$;

Π α ρ α τ ή ρ η σ η

1. Το **ν** της αιτιατικής ένα (ν) δεν πρέπει να παραλείπεται στις περιπτώσεις που αναφέραμε για το όριστικό άρθρο τόν, τήν.
2. Η αιτιατική του θηλυκού μία, μπορεί να πάρη ένα **ν** μόνο αν ή επόμενη λέξη αρχίζει από **α**.

Μάζεψε μία άγκαλιά λουλούδια - μιάν άγκαλιά λουλούδια.

ä σ κ η σ η 5

Να συμπληρώσης το ν της αιτιατικής, όπου πρέπει απαραίτητα να υπάρχει.

Μιά φορά κι ένα καιρό - άκουσε ένα κρότο
είδα ένα ξένο σ' ένα τόπο - είδα ένα παράξενο άνθρωπο
ήταν μια άγια γυναίκα - έφτασε μια ώρα νωρίτερα
δεν πιστεύουμε ένα ψεύτη - έπιασε ένα τζιτζικα
είχα μια άπορία - έκανε μια άπάτη - έφαγε ένα τσίρο
συνάντησε ένα θαρκάρη - ένα ψαρά
μια ήμερα έπισκέφτηκα μια γάρρωστη συμμαθήτριά μου

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΤΑ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ

Μ Α Θ Η Μ Α 7ο

Συγκεκριμένα και άφηρημα ουσιαστικά

ά σ κ η σ η 1

Να χωρίσης τὰ παρακάτω ουσιαστικά σὲ τρεῖς κατηγορίες, πρόσωπα, ζῶα, πράγματα:

πρόβατο

τουφέκι

βοσκός

κυψέλη

σταβλίτης

κυνηγός

περιβόλι

μέλισσα

κηπουρός

πουλί

λιβάδι

κουδούνι

ἄλογο

κουνέλι

μελισσοκόμος

ά σ κ η σ η 2

Να χωρίσης τὰ παρακάτω ουσιαστικά σὲ τρεῖς κατηγορίες, ἐνέργειες, καταστάσεις, ιδιότητες:

σπορά

ὕπνος

καλοσύνη

ληστεία

πείνα

ὁμορφιά

ἀγριότητα

ἐπιδρομή

δίψα

ἐπιμέλεια

λύση

θυσία

λύπη

μῆκος

θερισμός

χαρά

ὀξύτητα

μανία

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ βρῆς καὶ νὰ γράψης στὴν ὀνομαστικὴ τοῦ ἑνικοῦ χωριστὰ τὰ συγκεκριμένα καὶ τὰ ἀφηρημένα οὐσιαστικὰ τοῦ παρακάτω κειμένου:

Ἡ ἐξοχὴ μὲ τὸν καθαρὸ ἄερα τῆς, μὲ τὰ κρυσταλλένια τῆς νερά, μετὶς πολλὰς ὁμορφίαις, οἱ συχνὰς ἐκδρομὰς στὸ δάσος καὶ τὸ σκαρφάλωμα στὰ καταπράσινα ὑψώματα καὶ στὶς βουνοπλαγιὰς, ἡ ἀπλὴ, ἡ ἤσυχη, ἡ νοικοκυρεμένη ζωὴ τοῦ σπιτιοῦ μας, ὠφέλησαν πολὺ τοὺς φίλους μου καὶ τοὺς δυνάμωσαν. Ὁ Κλεισθένης ξέχασε πῶς περνοῦσε σπιτί του καὶ συνήθισε στὴν ἀπλότητα καὶ τὴ σκληραγωγία.

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο, ὅπως παραπάνω:

Τὴ μεγαλύτερη ὁμῶς ἀλλαγὴ τὴν ἔβλεπε κανεὶς στὸ Θεαγένη.

Τὸ παιδί αὐτό, τὸ δυνατὸ καὶ τολμηρό, ποὺ ἀγαποῦσε πάντα τὴν ἀλήθεια καὶ τὸν ἴσιο δρόμο, πρὶν ἔρθῃ στὸ χωριό, ἔδειχνε κάποια τραχύτητα στὸ φέρεσίμῳ του. Τὸ καταλάβαινε κι ὁ ἴδιος καὶ μοῦ ζητοῦσε ὑστερα συχώρεση.

Μὴ μὲ συνερίζεσαι, Ἀριστογένη, μοῦ ἔλεγε. Ἐγὼ δὲν εἶμαι σὰν τ' ἄλλα παιδιά, ποὺ μεγάλωσαν μὲ τὰ φιλιὰ τῆς μάνας καὶ τὰ χάδια τοῦ πατέρα.

Μ Α Θ Η Μ Α (8ο)

- 1. Κύρια καὶ κοινὰ ὀνόματα**
- 2. Οἰκογενειακὰ καὶ βαφτιστικὰ**
- 3. Ζώων καὶ τόπων**

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ βρῆς τὰ ὀνόματα προσώπων ποὺ ὑπάρχουν στὸ παρακάτω κείμενο καὶ νὰ τὰ χωρίσης σὲ κύρια καὶ κοινὰ:

Ὁ Πετρῆς, τοῦ καπετὰν Μπούρα ὁ γιός, ἀπὸ μικρὸς ἦταν μεγαλωμένος μέσα στὸ καράβι τοῦ πατέρα του. Ἦταν ἓνα ἀγόρι κάπου δεκάξι χρονῶν, ἀλλὰ δυνατὸ σὰν ἄντρας καὶ ψημμένο στὴ δουλειὰ τοῦ каравиоῦ. Κάθε φορὰ ποὺ γύριζε ἀπὸ ταξίδι, πάντα κάτι καινούριο εἶχε νὰ διηγηθῇ,

καὶ ὁ φίλος του ὁ Ἀντρέας, ὁ γιὸς τοῦ καφετζῆ, τὸν ἄκουγε μὲ ἀνοιχτὸ στόμα.

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ ἀντιστοιχίσῃς τὰ παρακάτω οἰκογενειακὰ ὀνόματα πρὸς τὰ βαπτιστικά, ἐνώνοντας μὲ μιὰ γραμμὴ τ' ἀντίστοιχα, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Κολοκοτρώνης	Ἀθανάσιος
Ἀνδρούτσος	Μάρκος
Καραϊσκάκης	Ὀδυσσεύς
Διάκος	Θεόδωρος
Μπότσαρης	Γεώργιος

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ ἀντιστοιχίσῃς τὰ ὀνόματα προσώπων πρὸς τὰ ὀνόματα ζώων:

Ὀδυσσεύς	Μινώταυρος
Βελλερεφόντης	Μέδουσα
Ἡρακλῆς	Χάρυβδη
Θησέας	Χίμαιρα
Περσέας	Λερναία Ὕδρα

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ ἀντιστοιχίσῃς τὰ ὀνόματα προσώπων πρὸς τὰ ὀνόματα τόπων:

Ἔκτορας	Σπάρτη
Ὀδυσσεύς	Μυκῆνες
Ἀγαμέμνωνας	Τροία
Μενέλαος	Πύλος
Νέστορας	Ἰθάκη

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ ἀντιστοιχίσῃς τὰ παρακάτω κύρια ὀνόματα πρὸς τοὺς τόπους τῶν μαχῶν:

Θεμιστοκλῆς	Θερμοπύλες
Μιλτιάδης	Γρανικὸς
Λεωνίδα	Μαραθῶνας
Ἀλέξανδρος	Σαλαμίνα

ἄ σ κ η σ η 6

Νὰ ἀντιστοιχίσῃς τὰ κοινὰ ὀνόματα τόπων πρὸς τὰ κύρια τόπων:

βουνὸ	Μαλέας
λίμνη	Ποσειδῶνος
ὄρμος	Σαρωνικὸς
ἀκρωτήριο	Ταῦγετος
κόλπος	Φαλήρου
ἄκτῃ	Κουμουندούρου

ἄ σ κ η σ η 7

Νὰ ἀντιστοιχίσῃς τὰ κοινὰ ὀνόματα πρὸς τὰ κύρια:

ἡμέρα	Σαρακοστή
μήνας	Χριστούγεννα
γιορτῇ	Αὔγουστος
νηστεία	Παρασκευῇ

ἄ σ κ η σ η 8

Νὰ ἀντιστοιχίσῃς τὰ κοινὰ ὀνόματα τόπων πρὸς τὰ κύρια:

α) ἡπειρος	- Ἑλλάδα	β) χωριὸ	- Βουλιαγμένη
χώρα	- Μαντινεία	συνοικία	- Νέα Ἴωνία
διαμέρισμα	- Εὐρώπη	τοποθεσία	- Ψυχικὸ
νομὸς	- Μακεδονία	συνοικισμὸς	- Μαρούσι
ἐπαρχία	- Θῆβες	προάστιο	- Παγκράτι
πόλη	- Ἀρκαδία		

ἄ σ κ η σ η 9

Νὰ ἀντιστοιχίσῃς τὰ κύρια ὀνόματα τόπων πρὸς τὰ κοινά:

Κωπαΐδα	- νησί
Αἰγαῖο	- κοιλάδα
Ἀλιάκμονας	- πέλαγος
Τέμπη	- ποταμὸς
Εὐβοία	- πεδιάδα

Μ Α Θ Η Μ Α 9ο

Τὸ γένος τῶν οὐσιαστικῶν

α) γραμματικό γένος

β) φυσικό γένος

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ βρῆς ἀπὸ τὸ ἄρθρο τους τὸ γένος τῶν οὐσιαστικῶν, ποὺ βρίσκονται στὰ παρακάτω ἀποσπάσματα, καὶ νὰ τὰ γράψης στὴν ὀνομαστικὴ τοῦ ἑνικοῦ:

Βραδιάζει. Τί λαμπρὴ φωτιά εἶναι αὐτὴ ποὺ φάνηκε στὸ βουνό!

Πρῶτος ὁ Φάνης τὴν εἶδε. Πρῶτος αὐτὸς βλέπει τίς ὁμορφιές τῆς γῆς καὶ τ' οὐρανοῦ καὶ τίς δείχνει στ' ἄλλα παιδιὰ: τὸν ἥλιο ποὺ βασιλεύει, τὰ σύννεφα ποὺ τρέχουν στὸν οὐρανό, τὸ ἄστρο ποὺ καθρεφτίζεται στὸ ρυάκι.

... Εἶναι ἓνας μεγάλος ἀράρης, ποὺ ἔχει τὴ σπηλιά του ἐκεῖ ἀπάνω στὸ βράχο.

Στὴ μέση στὸ βουνό λένε πῶς εἶναι αὐτὸς ὁ βράχος.

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ βρῆς ἀπὸ τὴν κατάληξή τους τὸ γένος τῶν οὐσιαστικῶν ποὺ βρίσκονται στὶς παρακάτω φράσεις καὶ νὰ τὰ γράψης στὴν ὀνομαστικὴ τοῦ ἑνικοῦ:

(**Ὅσα οὐσιαστικά ἔχουν ἄρθρο, δὲ θὰ τὰ λογαριάσης).**

Ἔτρεχε δῶ πέρα λίγο νερό, μὰ λιγοστό, κόμπος.

Ἐπεφταν μπρούμυτα γιὰ νὰ πιοῦν, προσπαθώντας νὰ φτιάσουν κάνουλα μὲ κανένα χλωρόφυλλο.

Ἀπὸ κάποιες τρύπες τῆς καλύβας βλέπει οὐρανὸ καὶ καταλαβαίνει πῶς εἶναι ἀκόμη νύχτα.

Πρῶτη φορὰ εἶδε τόσο βαθὺ οὐρανό. Πόσα ἄστρα! Ἦταν σὰν ἀμέτρητο χρυσὸ μελίσι, ποὺ χύθηκε ψηλὰ κι ἔβοσκε.

Εἶχε μεγάλη γενειάδα κάτασπρη χυμένη στὸ στήθος.

Ποῦ καὶ ποῦ ἀκούγονται παραμιλητά. Ἐνας λέει: « Δὲν εἶναι ὦρα σοῦ λέω γιὰ τὸ σχολεῖο». Ἐνας ἄλλος: « Μητέρα, δὲν τὴ θέλω τόσο μικρὴ φέτα».

Ὁ δρόμος δὲ γίνεται μόνο γιὰ λίγους ἀνθρώπους.

Μὲ μεγάλη προσοχὴ καὶ προφύλαξη, περπατοῦσαν ἀρκετὴ ὥρα. Πήγαιναν μέσα ἀπὸ χαμόκλαδα κι ἔκαναν μεγάλους γύρους.

ä σ κ η σ η 3

Νὰ χωρίσης τὰ παρακάτω ὀνόματα, ἀνάλογα μὲ τὸ φυσικὸ τους γένος, σὲ ἄρσενικά ἢ θηλυκὰ καὶ οὐδέτερα, ὅπως στὸ παράδειγμα:

ἄρσεν. ἢ θηλ. - οὐδ.

τὸ καναρίνι - τὸ μανταρίνι

τὸ σκυλί	-	τὸ βιολί	τὸ ἀηδόνι	-	τὸ ἀκόνι
τὸ πριόνι	-	τὸ τρυγόνι	τὸ χελιδόνι	-	τὸ βελόνι
τὸ ζαρκάδι	-	τὸ ἀχλάδι	τὸ φανάρι	-	τὸ λιοντάρι

Μ Α Θ Η Μ Α 10ο

Σχηματισμὸς τοῦ θηλυκοῦ Θηλυκὰ προσώπων

ä σ κ η σ η 1

Νὰ σχηματίσης τὸ θηλυκὸ γένος τῶν παρακάτω οὐσιαστικῶν, ποὺ βρίσκονται στὴν ὀνομαστική, μὲ τὴν κατάληξη τοῦ παραδείγματος:

ὁ ἄρχοντας τοῦ πύργου - ἡ ἀρχόντ-ισσα του πύργου
ὁ μάγος τοῦ παραμυθιοῦ -
ὁ βασιλιάς τοῦ δάσους -
ὁ γείτονας τῆς πολυκατοικίας -
ὁ πελάτης τοῦ μαγαζιοῦ -
ὁ γέροντας τοῦ χωριοῦ -
ὁ φούρναρης τῆς γειτονιάς -

ä σ κ η σ η 2

Κάνε τὸ ἴδιο, ὅπως παραπάνω:

ὁ διευθυντῆς τοῦ σχολείου - ἡ διευθύν-τρια τοῦ σχολείου
ὁ φοιτητῆς τοῦ Πανεπιστημίου
ὁ προσκυνητῆς τῆς Μεγαλόχαρης -
ὁ καθηγητῆς τῶν Τεχνικῶν -
ὁ ἐπιμελητῆς τῆς τάξεως -
ὁ ἀθλητῆς τοῦ στίβου -
ὁ γυμναστῆς τοῦ σχολείου -

ä σ κ η σ η 3

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο:

ὁ καλὸς ράφτης - ἡ καλὴ ράφ-τρα

ὁ ἐπιτήδειος κλέφτης-

ὁ ἀδιάντροπος ψεύτης-

ὁ εἰδικὸς τεχνίτης-

ä σ κ η σ η 4

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο:

ὁ δράκος τοῦ παραμυθιοῦ

- ἡ δράκ-αινα τοῦ παραμυθιοῦ

ὁ κυρ - Γιώργης

- ἡ κυρα-

ὁ μπαρμπα - Σταῦρος

- ἡ θεια-

ὁ γερο - Μήτρος

- ἡ γρια-

ä σ κ η σ η 5

Κάνε τὸ ἴδιο ὅπως παραπάνω:

ὁ πρόσφυγας τῆς Πόλης - ἡ προσφυγ-ίνα τῆς Πόλης

ὁ δικηγόρος τῆς ἐπαρχίας -

ὁ γιατρός -

ὁ βουλευτὴς Ἀττικῆς-

ὁ πρόεδρος-

ὁ ἀράπης τῆς Ἀφρικῆς-

ὁ λήσταρχος-

ä σ κ η σ η 6

Κάνε τὸ ἴδιο:

ὁ τεχνίτης καπελᾶς - ἡ τεχνίτρα καπελ-οῦ

μυλωνᾶς-

γαλατᾶς-

κοσκινᾶς-

ä σ κ η σ η 7

Κάνε τὸ ἴδιο:

ὁ βραδινὸς νοσοκόμος - ἡ βραδινὴ νοσοκόμα-

ὁ νέος δάσκαλος-

ὁ σκλάβος ἀδελφός -

ὁ καλὸς μου θεῖος -

ὁ πρόθυμος ξενοδόχος -

ἄ σ κ η σ η 8

Κάνε τὸ ἴδιο, ὅπως παραπάνω:

ὁ προσεχτικὸς ὀδοντίατρος - ἡ προσεχτικὴ ὀδοντίατρος

ὁ ἀδιάκριτος δημοσιογράφος-

ὁ διάσημος ἀρχαιολόγος-

ὁ συμπαθητικὸς θυρωρὸς-

Μερικὰ οὐσιαστικά, ποὺ φανερώνουν ἰδίως βαθμὸ συγγένειας, ἔχουν διαφορετικὴ λέξη γιὰ τὸ θηλυκό.

ἄ σ κ η σ η 9

Νὰ βρῆς τὸ θηλυκὸ τῶν παρακάτω οὐσιαστικῶν:

ὁ γιὸς -

ὁ παππούς -

ὁ γαμπρὸς -

ὁ ἄντρας -

τὸ ἀγόρι -

ὁ πατέρας -

ἄ σ κ η σ η 10

Νὰ βρῆς καὶ νὰ γράψης, ὅπως στὸ παράδειγμα, πῶς λέγεται τὸ ἀγόρι καὶ τὸ κορίτσι:

τοῦ ἄρχοντα - ἄρχοντόπουλο - ἀρχοντοπούλα

τοῦ βασιλιᾶ -

τοῦ Ἑλληνα -

τοῦ χωριάτη -

τοῦ τσοπάνη -

τοῦ βοσκοῦ -

τοῦ βλάχου -

τοῦ παπᾶ -

Θηλυκά ζώων

ä σ κ η σ η 1

Να σχηματίσης τὸ ἄρσενικό και τὸ θηλυκὸ τῶν παρακάτω ὀνομάτων, ὅπως στὸ παράδειγμα:

ὁ γύπας	-	ὁ ἄρσενικός γύπας	-	ὁ θηλυκὸς γύπας
ὁ κάστορας	-			
ὁ ἀσθὸς	-			
ἡ νυχτερίδα	-			
ἡ ἄλεπού	-			
ἡ ὄχιά	-			
τὸ ζαρκάδι	-			
τὸ κουνάβι	-			
τὸ καναρίνι	-			

ä σ κ η σ η 2

Να βρῆς τὸ θηλυκὸ τῶν παρακάτω ζῶων με ἄλλη λέξη:

τὸ ἄλογο	-	ἡ .....
τὸ βόδι	-	ἡ .....
τὸ κριάρι	-	ἡ .....
ὁ τράγος	-	ἡ .....
ὁ πετεινὸς ἢ κόκορας	-	ἡ ..... ἢ ἡ .....

Με διαφορετικὴ κατάληξη:

ä σ κ η σ η 3

Να σχηματίσης τὸ θηλυκὸ τῶν παρακάτω ζῶων με τὴν κατάληξη τοῦ παραδείγματος:

ὁ σκύλος	-	ἡ σκύλα	τὸ γεράκι	-
τὸ κουνέλι	-		τὸ ἐλάφι	-
τὸ τρυγόνι	-		ὁ λαγὸς	-
τὸ περιστέρι	-		ὁ κότσυφας	-
τὸ πρόβατο	-	ἡ προβατίνα	ὁ ποντικός	-

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ γράψης, ὅπως στὸ παράδειγμα, πῶς λέγεται:

τὸ μικρὸ τῆς κότας	—	κοτόπουλο
» » τῆς χήνας	—	
» » τῆς γαλοπούλας	—	
» » τῆς κλώσας	—	
» » τοῦ γουρουνιοῦ	—	
» » τοῦ λύκου	—	
» » τοῦ ἀετοῦ	—	
» » τῆς ἀλεπούς	—	

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ σχηματίσης τὸ μικρὸ τῶν παρακάτω ζώων μετὰ τὴν ὑποκοριστικὴ κατάληξη -άκι.

τὸ μικρὸ τοῦ σκύλου	λέγεται —	σκυλάκι
» » τῆς γάτας	» —	
» » τῆς πάπιας	» —	
» » τοῦ ποντικοῦ	» —	
» » τοῦ ἐλαφιοῦ	» —	
» » τοῦ λιονταριοῦ	» —	
» » τοῦ γουρουνιοῦ	» —	

Τὰ νεογνὰ (τὰ νεογέννητα) καὶ τὰ μικρὰ μερικῶν ζώων σχηματίζονται μετὰ ἄλλες λέξεις ἢ καὶ μετὰ διαφορετικὰς καταλήξεις:

ἄ σ κ η σ η 6

Νὰ βρῆς πῶς λέγεται μετὰ ἄλλη λέξη τὸ μικρὸ τῶν παρακάτω ζώων, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Τὸ μικρὸ τοῦ ἀλόγου καὶ τοῦ γαῖδουριοῦ λέγεται πουλάρι,

τὸ μικρὸ τοῦ σκύλου ἢ τοῦ λύκου	λέγεται	.....
» » τῆς ἀγελάδας	»	.....
» » τῆς κασίκας	»	.....
» » τοῦ περιστεριοῦ	»	.....

Μ Α Θ Η Μ Α 12ο

Ο αριθμός τῶν οὐσιαστικῶν

ἄ σ κ η σ η 1ν

Νὰ βῆς στο παρακάτω κείμενο ποιὰ οὐσιαστικά εἶναι στὸν ἐνικό και ποιὰ στὸν πληθυντικό και νὰ τὰ γράψης ὅλα στὴν ὀνομαστική τοῦ ἀριθμοῦ ποὺ βρίσκονται.

Ἡ Ἀφρόδω ρώτησε τὸ Φάνη και τὸ Δήμο, ἂν εἶχαν ἀδερφή, πόσων χρονῶν εἶναι και ποιὸ εἶναι τ' ὄνομά της.

Ἦστερα τὰ παιδιὰ τὴ ρωτοῦσαν, τὸ ἓνα και τὸ ἄλλο, γιὰ πρόβατα, γιὰ στάνες και γιὰ βουνά. Κι ἡ Ἀφρόδω γνέθοντας τοὺς ἰστόρησε τὴ ζωὴ τῶν βλάχων στὰ βουνὰ και στοὺς κάμπους, τὸ καλοκαίρι και τὸ χειμῶνα.

1. Συνηθίζονται μόνο ἢ προπάντων στὸν ἐνικό:

α) Πολλὰ περιληπτικά οὐσιαστικά.

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης πῶς θὰ ποῦμε:

πολλὰ παιδιὰ μαζί - τὸ παιδομάνι   πολλές τουφεκιές - τὸ τουφεκίδι
πολλὰ ψάρια μαζί - τὰ ψαρομάνι   πολλές κανονιές - τὸ κανονίδι
πολλὰ χαρτιά μαζί - τὰ χαρομάνι   πολλές βρισιές - τὸ βρισιδί.
πολλές κουβέντες - κουβεντολόι
ὅλους τοὺς ἄρχοντες ἄρχονταδοί
ὅλους τοὺς συγγενεῖς συγγενοδοί.

β) Πολλὰ ἀφηρημένα οὐσιαστικά:

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικό τίς παρακάτω φράσεις, ὅπου αὐτὸ μπορεῖ νὰ γίνη ὅπως στὸ παράδειγμα:

ἡ ἐμπιστοσύνη στο φίλο - ἡ ἐμπιστοσύνη στοὺς φίλους

ἡ δίψα τοῦ ἀνθρώπου νὰ μαθαίνει ἡ δίψα τῶν ἀνθρώπων νὰ μαθαίνει

ἡ πείνα τοῦ παιδιοῦ ἡ πείνα τῶν παιδιῶν

ἡ ἡρεμία τῆς ψυχῆς ἡ ἡρεμία τῶν ψυχῶν

ἡ τιμιότητα τοῦ ἀνθρώπου ἡ τιμιότητα τῶν ἀνθρώπων

ἡ πίστη στο Θεὸ

ἡ δικαιοσύνη τοῦ δικαστοῦ ἡ δικαιοσύνη τῶν δικαστῶν.

γ) Λίγα συγκεκριμένα ουσιαστικά:

ä σ κ η σ η 4

Να δοκιμάσης αν μπορούμε να πούμε στον πληθυντικό:

ή ατμόσφαιρα τής γής ↔

ό παράδεισος τής χριστιανικής θρησκείας ↔

ή ανθρωπότητα ↔

Μ Α Θ Η Μ Α 13ο

Ο αριθμός τῶν ουσιαστικῶν (συνέχεια)

δ) ἀντί γιὰ πληθυντικό.

ä σ κ η σ η 1

Να γράψης στον ἐνικό τις παρακάτω προτάσεις:

Οἱ Ἕλληνες ἀγαποῦν τὴν ἐλευθερία.

Οἱ μητέρες θυσιάζονται γιὰ τὰ παιδιά τους.

Οἱ στρατιῶτες πεθαίνουν γιὰ τὴν πατρίδα τους.

Οἱ πολίτες πρέπει νὰ πειθαρχοῦν στοὺς νόμους.

Οἱ μαθητὲς που δε διαβάζουν, μένουν ξύλα ἀπελέκητα.

Οἱ νόμοι τιμωροῦν τοὺς κλέφτες, τοὺς κακοποιούς καὶ ἐγκληματίες.

ä σ κ η σ η 2

Να τρέψης τις παρακάτω προτάσεις στον ἐνικό

Τὰ παιδιά πρέπει νὰ κοιμούνται ἐνωρίς.

Οἱ εργαζόμενοι πρέπει νὰ ἀμείβονται.

Οἱ γονεῖς ἔχουν μεγάλες εὐθύνες.

Οἱ φροντίδες τῆς πολιτείας γιὰ τὰ παιδιά εἶναι ἐθνικὴ ἀνάγκη.

Οἱ πόλεμοι δημιουργοῦν ἀνεπανόρθωτες καταστροφές.

Τὰ κατεψυγμένα ψάρια εἶναι ἐξίσου ὠφέλιμα μὲ τὰ φρέσκα.

Ἔξισου ὠφέλιμο μὲ τὰ φρέσκα.

Ο άριθμὸς τῶν οὐσιαστικῶν (συνέχεια)

ε) Τὰ κύρια ὀνόματα ἀνθρώπων καὶ τόπων:

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης 5 βαφτιστικά καὶ 5 οἰκογενειακά ὀνόματα συμμαθη-
τῶν σου.

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης:

1. Τὸ ὄνομα τῆς ἠπείρου καὶ τῆς χώρας στὴν ὅποια ζοῦμε.
2. Τὸ ὄνομα μιᾶς πόλης, ἑνὸς χωριοῦ, ἑνὸς βουνοῦ, ἑνὸς ποταμοῦ, μιᾶς λίμνης καὶ μιᾶς θάλασσας τῆς πατρίδος μας.

στ) Ὀνόματα ἐπιστημῶν:

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης πῶς λέγεται ἡ ἐπιστήμη:

τοῦ γιατροῦ

(ιατροῦ)

- ἰατρικὴ

τοῦ γεωλόγου

- γεωλογία

τοῦ παιδαγωγοῦ

- παιδαγωγικὴ

τοῦ γεωγράφου

- γεωγραφία

τοῦ νομικοῦ

- νομικὴ

τοῦ γεωμέτρη

- γεωμετρία

τοῦ φυσικοῦ

- φυσικὴ

τοῦ ἀρχαιολόγου

- ἀρχαιολογία

τοῦ ναυπηγοῦ

- ναυπηγικὴ

τοῦ βιολόγου

- βιολογία

ζ) Ὀνόματα καλῶν τεχνῶν:

ἄ σ κ η σ η 4

α) Πῶς λέγεται ἡ τέχνη:

τοῦ γλύπτη

- γλυπτικὴ

τοῦ μουσικοῦ

- μουσικὴ

τοῦ ζωγράφου

- ζωγραφικὴ

τοῦ χαρακτῆ

- χαρακτικὴ

τοῦ ἀρχιτέκτονα

- ἀρχιτεκτονικὴ

τοῦ διακοσμητῆ

- διακοσμητικὴ

β) Πῶς λέγεται ἡ τέχνη:

τοῦ ζαχαροπλάστη

- ζαχαροπλαστικὴ

τοῦ κηπουροῦ

- κηπουρικὴ

τοῦ ψαῤᾶ

- ψαῤᾶρικὴ

τοῦ ράφτη

- ραφτικὴ

τοῦ ξυλουργοῦ

- ξυλουργικὴ

τοῦ κόπτη

- κοπτικὴ

η) Τα όνόματα στοιχείων, μετάλλων και όρυκτών:

ä σ κ η σ η 5

Να γράψης στόν πληθυντικό τις παρακάτω προτάσεις:

- Αυτό τὸ ἐργόστασιο παράγει ἀλουμίνιο -
- Ὁ ἀμπελοουργὸς ραντίζει τὸ ἀμπέλι του μὲ γαλαζόπετρα -
- Τὸ ἀλέτρι φτιάχεται ἀπὸ σίδηρο -
- Αὐτὸς ποὺ δουλεύει τὸ χαλκὸ λέγεται χαλκούργος -
- Ὁ χρυσοχὸς κατεργάζεται τὸ χρυσὸ -
- Στὴν πληγὴ βάζουμε ἰώδιο -
- Τὸ μεταλλεῖο τοῦ Λαυρίου ἐξάγει μολύβι -
- Αὐτὸ τὸ νόμισμα περιέχει ἀσήμι -

Μ Α Θ Η Μ Α 150

Ὁ ἀριθμὸς τῶν οὐσιαστικῶν

2. Συνηθίζονται μόνο ἢ προπάντων στὸν πληθυντικό:

α) Τα όνόματα ποὺ φανερώνουν τις γλώσσες διαφόρων λαῶν:

ä σ κ η σ η 1

Να γράψης τί γλώσσα μιλάει:

ὁ Γάλλος	- γαλλικά	ὁ Φινλανδὸς	- φινλανδικά
ὁ Γερμανὸς	- γερμανικά	ὁ Σουηδὸς	- σουηδικά
ὁ Βούλγαρος	- βουλγαρικά	ὁ Ἄγγλος	- ἀγγλικά
ὁ Τούρκος	- τουρκικά	ὁ Ἀρμένιος	- ἀρμενικά
ὁ Ἰσραηλίτης	- ἰσραηλιτικά	ὁ Ἰσπανὸς	- ἰσπανικά

β) Ὅσα φανερώνουν τὴν ὕλη ἀπὸ τὴν ὁποῖαν εἶναι φτιαγμένα:

ä σ κ η σ η 2

Να ἀπαντήσης πῶς λέγονται ὅλα ὅσα:

εἶναι φτιαγμένα ἀπὸ ζύμη - ζυμαρικά	εἶναι ἀπὸ πανιά - πανίνα
εἶναι ἀπὸ γυαλί - γυαλιτικά	εἶναι ἀπὸ χαρτιὰ - χαρτινά
εἶναι ἀπὸ ἀσήμι - ἀσημικά	εἶναι ἀπὸ λινὸ - λινά
εἶναι ἀπὸ χρυσάφι - χρυσαφικά	εἶναι ἀπὸ μπαμπάκι - μπαμπάκινα
εἶναι ἀπὸ διαμάντι - διαμαντικά	εἶναι ἀπὸ μαλλι - μαλλινα

γ) Μερικά σύνθετα:

ä σ κ η σ η 3

Πώς λέμε με μιὰ λέξη:

τὰ ἀδέρφια καὶ ξαδέρφια - τὰ φράγκα καὶ τὰ δίφραγκα -
τὶς γυναῖκες καὶ τὰ παιδιά - τὶς πεντάρες καὶ τὶς δεκάρες -
τὰ ἀμπέλια καὶ τὰ χωράφια - τὰ μαχαίρια καὶ τὰ πηρούνια -

δ) Μερικά ὀνόματα τόπων:

ä σ κ η σ η 4

Νὰ βρῆς ἀπὸ τὸν πολιτικό σου χάρτη 10 ὀνόματα πόλεων σὲ πληθυντικό ἀριθμό, ὅπως: Μολάοι - Σέρρες - Βέρβαινα (τὰ).

ä σ κ η σ η 5

Νὰ βρῆς ἀπὸ τὸν ἀρχαιολογικό σου χάρτη 10 ὀνόματα ἀρχαίων πόλεων σὲ πληθυντικό ἀριθμό, ὅπως:

Ἄθῆναι - Πλαταιαὶ - Θῆβαι.

ε) Ὄνόματα ἐορτῶν:

ä σ κ η σ η 6

Νὰ γράψῃς πῶς λέγεται:

ἡ γιορτὴ τῆς γέννησης τοῦ Χριστοῦ -

ἡ γιορτὴ ποὺ ἀγιάζουν τὰ νερά -

ἡ γιορτὴ τῆς Καθαρῆς Δευτέρας -

ä σ κ η σ η 7

Νὰ γράψῃς πῶς λέγονταν οἱ ἀρχαῖες γιορτὲς ποὺ γίνονταν:

στὸν Ἴσθμό τῆς Κορίνθου -

στὴ Νεμέα -

στὴν Ἀθῆνα -

στοὺς Δελφοὺς -

στὴν Ἐπίδαυρο -

στὴν Ὀλυμπία -

Η ΚΛΙΣΗ ΤΩΝ ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ

ΑΡΣΕΝΙΚΑ

Μ Α Θ Η Μ Α 16ο

Ἀρσενικά σὲ -ας (γεν. πληθ. -ῶν) ἰσοσύλλαβα

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικά στὴ γενική, ὅπως στὸ παράδειγμα:

ἡ εἰκόνα	-	ὁ καζαμίας	=	ἡ εἰκόνα τοῦ Καζαμιά	
ἡ περίθαλψη	-	ὁ τραυματίας	ὁ λοχίας	-	τὸ καθήκον
ὁ καρχαρίας	-	τὰ δόντια	ἡ τιμιότητα	-	ὁ ταμίας
ἡ τροφή	-	ὁ ἄστερίας	ὁ γαλαξίας	-	τὰ ἄστρα

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικά στὴ γενική, ὅπως παραπάνω:

οἱ καρχαρίες	-	ἡ οὐρά	τὸ δηλητήριο	-	οἱ κροταλίες
τὰ χωράφια	-	οἱ κτηματίες	οἱ ἐπαγγελματίες	-	τὸ κέρδος
οἱ τραυματίες	-	ἡ μεταφορὰ	ἡ τιμωρία	-	οἱ ἐγκληματίες

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης τὰ παρακάτω ὀνόματα στὴν ἀντίστοιχη πτώση τοῦ ἄλλου ἀριθμοῦ:

ὁ προοδευτικὸς ἐπαγγελματίας	οἱ τολμηροὶ ἐπιχειρηματίες
τοῦ φοβεροῦ καρχαρία	τῶν ἥρωικῶν λοχιῶν
τὸν ἀγαθὸ κτηματία	τοὺς γενναίους σημηνίτες

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς παρακάτω φράσεις:

- Ὁ ἄστερίας τρῶει κοχύλια.
Τὰ ἄστρα τοῦ γαλαξία εἶναι ἀμέτρητα.
Ὁ ἐπιλοχίας εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ τὸ λοχία.
Τὸ σαλιγκάρι λέγεται καὶ κοχλίας.
Τὸ τραῦμα τοῦ τραυματία μολύνθηκε.
Τὸ ὄπλο τοῦ καρχαρία εἶναι ἡ οὐρά του.
Τὰ ὄπλα τῶν καρχαριῶν εἶναι οἱ οὐροί τους.

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ κλίνης τὸ ὄνομα ὁ λοχίας, χωρίζοντας τὶς καταλήξεις ἀπὸ τὸ θέμα.

ἄ σ κ η σ η 6

Πῶς λέγεται αὐτός:

πού ἔχει τραῦμα *τραυματίας* πού ἔχει κρόταλο *κροταλιός*
 πού ἔχει ἐπάγγελμα *ἐπάγγελματίας* πού ἔχει κτήματα *κτηματίας*
 πού ἔχει εἰσόδημα *εἰσοδηματίας* πού ἔχει (καλὰ) αἰσθήματα *αἰσθηματίας*

Μ Α Θ Η Μ Α 17ο

Ἄρσενικά σέ -ας (γεν. πληθ. -ῶν) (συνέχεια)

ἄ σ κ η σ η 1

Πῶς λέγεται:

αὐτός πού κάνει ἐγκλημα *ἐγκληματίας*
 αὐτός πού ἀνήκει στὸ λόχο *λοχίας*
 αὐτός πού ἀνήκει στὸ σμήνος *σμηναίος*
 αὐτός πού κάνει ταραχὴ *ταραξίας*
 αὐτός πού φέρνει ἀντιρρήσεις *ἀντιρρησιαίος*

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ τρέψης τὸ ρῆμα τῆς κάθε πρότασης σὲ οὐσιαστικὸ καὶ τὸ οὐσιαστικὸ νὰ τὸ γράψης στὴ γενική, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Οἱ ἐπαγγελματίες κερδίζουν. – τὸ κέρδος τῶν ἐπαγγελματιῶν

Οἱ ταραξίες τιμωροῦνται. *ἡ τιμωρία τῶν ταραξιών*

Οἱ ξιφίες ψαρεύονται. *τὸ ψαρεῦμα τῶν ξιφιών*

Οἱ τραυματίες θεραπεύονται. *τὸ θεραπεῦμα τῶν τραυματιῶν*

Οἱ ἐγκληματίες καταδικάζονται. *ἡ καταδίκη τῶν ἐγκληματιῶν*

Οἱ γενναῖοι σμηνίες παρασημοφοροῦνται. *ἡ παρασημοφορία τῶν γενναίων*

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ συμπληρώσης τὶς καταλήξεις τῶν οὐσιαστικῶν στὶς παρακάτω φράσεις:

Οἱ καρχαρῶν *καρχαρῶν* καὶ οἱ ξιφ *ξιφῶν* εἶναι ἐπικίνδυνα ψάρια.

Ὁ ἦχος τῆς οὐρᾶς τῶν κροταλῶν *κροταλῶν* εἶναι χαρακτηριστικός.

Ἡ ἀστυνομία συλλαμβάνει τοὺς ταραξί¹²³ καὶ τοὺς ἐγκληματ¹²⁵.
Τὰ εἰσοδήματα τῶν κτηματ¹²⁷ων δὲν εἶναι σταθερά.
Ψαρεύουμε τοὺς ξιφ¹²⁹ για τὸ κρέας τους.
Οἱ εὐθύνες τῶν ταμ¹³¹ων εἶναι μεγάλες.

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ κλίνης τὸ ὄνομα ὁ ταμίας, χωρίζοντας τὶς καταλήξεις ἀπὸ τὸ θέμα.

Ὁ ρ θ ο γ ρ α φ ί α

Τὸ (ι) στὴν παραλήγουσα τῶν ἀρσενικῶν οὐσιαστικῶν σὲ -ιας γράφεται μὲ ι.

Ἐξαιροῦνται τὰ ὀνόματα: Αἰνεΐας, Αὐγείας καὶ μανδύας.

Δισύλλαβα σὲ -ας

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικά στὴ γενική:

τὰ ὀνόματα	- οἱ μῆνες	ἡ ἡμέρα	- ὁ μήνας
ἡ τροφή	- οἱ γύπες	ἡ δύναμη	- ὁ ἄντρας
ἡ παλαιὰ χώρα	- οἱ Θράκες	ὁ ναὸς	- ὁ Δίας
τὸ ράμφος	- οἱ μυθικοὶ γρύπες		

Μ Α Θ Η Μ Α 180

Παροξύτονα

Ἴσοσύλλαβα σὲ -ας (γεν. πληθ. -ων)

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης τὰ παρακάτω ὀνόματα στὴν ἀντίστοιχη πτώση τοῦ πληθυντικοῦ :

ὁ βροχερὸς χειμῶνας
ὁ ἀπέραντος ἐλαιῶνας
ὁ ἠλεκτρικὸς σπινθῆρας

τοῦ ἀνεργοῦ κηφήνα
τοῦ καλοῦ χαρακτήρα
τοῦ φωτεινοῦ λαμπτήρα

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης τὰ παρακάτω ὀνόματα στὴν ἀντίστοιχη πτώση τοῦ ἐνικοῦ:

τοὺς ἀρχαίους χιτῶνες

τοὺς ἀκριβοὺς ἀναπτήρες

τοὺς μεγάλους ἀγῶνες

τοὺς σιδερένιους σωλήνες

τοὺς ἀνέλπιστους σωτῆρες

τοὺς τρομεροὺς κρατῆρες

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικά στὴ γενική, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Ὁ ἀγῶνας – τὸ ἔπαθλο = τὸ ἔπαθλο τοῦ ἀγῶνα

τὰ λουλουῖδια – ὁ ἀνθῶνας

τὰ λουριά – οἱ κινητῆρες

ὁ αἰῶνας – τὰ χρόνια

οἱ κρατῆρες – τὰ στόμια

τὰ κρύα – ὁ χειμῶνας

ἡ στολή – οἱ κλητῆρες

ἡ τεμπελιά – ὁ κηφήνας

ἡ φροντίδα – οἱ κηδεμόνες

ἡ διάμετρος – ὁ σωλήνας

οἱ ἡγεμόνες – ἡ ζωὴ

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ κλίνης τὸ ὄνομα ὁ ἀνθῶνας, χωρίζοντας τὶς καταλήξεις ἀπὸ τὸ θέμα.

Μ Α Θ Η Μ Α 190

Προπαροξύτονα

Ἴσοσύλλαβα σὲ -ας (γεν. πληθ. -ων)

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ θρῆς τὰ ἀρσενικά οὐσιαστικά σὲ -ας, ποὺ ὑπάρχουν στὸ παρακάτω κείμενο, καὶ νὰ τὰ γράψης στὴν ἀντίστοιχη πτώση:

Ἦταν χειμῶνας κρύο. Προχώρησα γρήγορα, γιὰ νὰ προλάβω τὸ τελευταῖο λεωφορεῖο. Ἦμουν τυχερός. Γιὰ νὰ βγάλω ὅμως εἰσιτήριο, ἀναγκάστηκα νὰ ξυπνήσω τὸν εἰσπράκτορα, ποὺ κουτουλοῦσε τὸν ἄερα.

Κάθισα καὶ γύρισα νὰ δῶ τὸ γείτονά μου, κι αὐτὸς κοιμόταν. Φοβήθηκα μήπως πάθαινε τὸ ἴδιο καὶ ὁ ὁδηγός. Μιὰ γιὰ σταυροκο-

πήθηκε. Φαίνεται πως περνούσαμε από κάποια εκκλησία, που μόνο αυτή την ήξερε. Είπα από μέσα μου την προσευχή της κάπως έτσι: «Πατέρα των Ουρανών! Σὺ που ἔστειλες τὸν ἀστέρα νὰ δείξη στοὺς ποιμένες τὸ δρόμο γιὰ τὸ νιογέννητο Σωτήρα, φώτισε τὸν ὁδηγὸ νὰ φτάσουμε σῶσι στὸ σπίτι μας.»

Τὴν ἴδια στιγμή ἓνα ἀπότομο φρενάρισμα ἔσκισε τὴν ἡσυχία τῆς νύχτας. Ὁ εἰσπράκτορας βρέθηκε μὲ τοὺς ἀγκῶνες στὸ πάτωμα. «Κύριοι, τέρμα» φώναξε ὁ ὁδηγὸς καὶ πρόσθεσε μὲ βαριά φωνή: «Πάθαμε ζημιὰ: ἔσπασε ὁ ἄξοντας».

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικά στὴ γενική, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Οἱ ἥρωες	-	τὰ κατορθώματα	=	τὰ κατορθώματα	τῶν ἡρώων
ὁ φύλακας	-	ἡ ὑπηρεσία		ὁ χάλυθας	- ἡ σκληρότητα
ὁ καρπὸς	-	ὁ φοίνικας		ἡ πόλη	- ὁ Κέκροπας
ὁ θώρακας	-	τὸ πλάτος		ὁ Πέλοπας	- ἡ νήσος
ὁ κήρυκας	-	ἡ φωνή		ἡ πατρίδα	- ὁ Αἰθίοπας

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο:

τὸ χρῶμα	-	οἱ σχολικοὶ πίνακες		οἱ πρίγκηπες	-	οἱ ἄμαξες
οἱ πρόσφυγες	-	τὸ δράμα		τὸ μάτι	-	οἱ Κύκλωπες
τὸ ὕψος	-	οἱ πίδακες		οἱ μύωπες	-	τὰ γυαλιὰ
οἱ ἔλικες	-	τὰ αὐλάκια		οἱ Ἄραβες	-	ἡ ἐνδυμασία

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ κλίνης τὸ ὄνομα ὁ πίνακας, χωρίζοντας τὶς καταλήξεις ἀπὸ τὸ θέμα.

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ γράψης τὶς παρακάτω φράσεις στὸν πληθυντικό:

- Ὁ δημόσιος κήπος εἶναι ὁ πνεύμονας τῆς πόλεως.
- Ἡ συμβουλή τοῦ γέροντα εἶναι σοφή.
- Εἶχε τὴ δύναμη Τίτανα.
- Τὸν ὀδοστρωτήρα τὸν λέμε καὶ κύλινδρο.
- Ὁ τυφλοπόντικας λέγεται καὶ ἀσπάλακας.

Προπαροξύτονα ίσοσύλλαβα σὲ -ας (συνέχεια)

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικὰ στὴ γενική:

ἡ πειραιίδα	-	ὁ γέροντας	ἡ δύναμη	-	οἱ ἄρχοντες
ὁ Σολομώντας	-	ἡ σοφία	οἱ ἄρχοντες	-	ἡ φρουρὰ
οἱ νόμοι	-	ὁ Δράκοντας	ἡ προβοσκίδα	-	οἱ ἐλέφαντες
ὁ Ξενοφώντας	-	τὰ ἔργα	ὁ λάκκος	-	οἱ λέοντες

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο:

τὰ πειράματα	-	οἱ ἐπιστήμονες	ὁ λόγος	-	ὁ ρήτορας
οἱ γείτονες	-	τὰ παράπονα	ὁ εἰσπράκτορας	-	ὁ μισθός
τὰ σχέδια	-	οἱ ἀρχιτέκτονες	τὰ νύχια	-	ὁ πάνθηρας
οἱ αὐτοκράτορες	-	οἱ κόλακες	ὁ ἐσιτάτορας	-	ἡ τιμιότητα

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης στὴν ἀντίστοιχη πῶση τοῦ πληθυντικοῦ τὰ ὀνόματα:

τοῦ βυζαντινοῦ αὐτοκράτορα	τοῦ προνοητικοῦ κάστορα
τοῦ περιφημοῦ ρήτορα	τοῦ αἰμοβόρου πάνθηρα
ὁ σοφὸς γέροντας	ὁ σοφὸς ἐπιστήμονας
ὁ ἐκδικητικὸς ἐλέφαντας	ὁ χαλύβδινος ἄξονας

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ κλίνης τὸ ὄνομα ὁ αὐτοκράτορας, χωρίζοντας τὶς καταλήξεις ἀπὸ τὸ θέμα.

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ συμπληρώσης τὶς καταλήξεις στὰ ὀνόματα τῶν παρακάτω φράσεων:

- Τοῦ ὁδοστρωτήρ- οἱ ρόδες εἶναι πολὺ βαριές.
 Οἱ Τιτάν-, οἱ Κύκλωπ - καὶ οἱ Ἑκατόγχειρες ἦταν παιδιὰ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς.
 Ὁ Ἕλληνας - βρίσκεται πάντοτε στοὺς προμαχῶνας- ὄλων τῶν εὐγενικῶν ἀγων-.
 Τὸ χωράφι τοῦ ρυζιοῦ λέγεται ὀρυζῶνας-.
 Τὸν ἔλαιον- τὸν λέμε καὶ λιοστάσι.

Τὸ διαμάντι εἶναι ἓνα εἶδος ἀνθρακ-.
 Οἱ Λακων- ἦταν πολεμικὸς λαός.
 Οἱ δημόσιοι κήποι εἶναι οἱ πνεύμον- τῶν πόλεων.
 Τὸ στόμιο τοῦ ἠφαιστείου λέγεται κρατήρ-.
 Οἱ ἐφευρέσεις τῶν ἐπιστημον - βοηθοῦν στὴ γενικὴ εὐτυχία.

Μ Α Θ Η Μ Α 21ο

Ὁ ρ θ ο γ ρ α φ ί α

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ συμπληρώσης μὲ ἓνα ω ἢ ο τὸ φωνῆεν ποῦ λείπει:

ἐλαι-νας	ὄρνιθ-νας	Πλαταμ-νας	καν-νας
πευκ-νας	στρατ-νας	Παρθεν-νας	κηδεμ-νας
ἀνθ-νας	χειμ-νας	Μαραθ-νας	ἡγεμ-νας
ροδ-νας	περιστερ-νας	ἀγ-νας	Μακεδ-νας
δαφν-νας	τυφ-νας	ἀγκ-νας	Στρυμ-νας

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο:

στήμ-νας	γαιοκτῆμ-νας	Ἀγαμέμν-νας	Πλάτ-νας
ἄξ-νας	γείτ-νας	Ἀριστογείτ-νας	Σόλ-νας
κί-νας	κλήδ-νας	Ἰάσ-νας	Κίμ-νας
ἐπιστήμ-νας	δρόμ-νας	Παντελεήμ-νας	Ὄθ-νας

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο:

ἄχυρ-νας	ξεν-νας	δαίμ-νας	Λάκ-νας
καγ-νας	ἡγεμ-νας	Δάμ-νας	ἄξ-νας
αἰ-νας	ἀμπελ-νας	ἀκτῆμ-νας	Πάρν-νας
Μακεδ-νας	Στρυμ-νας	Φαῖδ-νας	Ἀγάθ-νας

Μ Α Θ Η Μ Α 22ο

Άρσενικά σέ - ας άνισοσύλλαβα

ά σ κ η σ η 1

Νά γράψης στήν αντίστοιχη πτώση του πληθυντικού τὰ όνόματα:

ό βοριάς	του ρολογά	τόν κουβά
ό νοτιάς	του σφουγγαρά	τόν μπαλντά
ό πευκιάς	του μυλωνά	τόν κουμπάρά
ό ρήγας	του ρήγα	
ό τσέλιγκας	του τσέλιγκα	
ό μπάρμπα	του μπάρμπα	

ά σ κ η σ η 2

Νά γράψης τίς παρακάτω φράσεις στόν πληθυντικό:

- Τόν πευκώνα τόν λέμε καί πευκιά.
Ο κίνδυνος του σφουγγαρά είναι μεγάλος.
Στήν άκροθαλασσιά είναι ή καλύβα του ψαρά.
Του ρήγα τὸ παιδί, του βασιλιά τ' άγγόνι.
Ο τόπος που είναι γεμάτος σκίνα λέγεται σκινιάς.

ά σ κ η σ η 3

Νά κλίνης μαζί:

- α) ό γερο- ψαράς, β) ό πευκιάς

ά σ κ η σ η 4

Νά γράψης στόν πληθυντικό τίς παρακάτω φράσεις:

- Ο άετός, σάν περήφανος βασιλιάς, στέκει στόν άπόκρημνο βράχο.
Ο ήσυχος άνθρωπος άποφεύγει τόν καυγά.
Τόν Έλληνα ό Τουρκος τόν ήθελε ραγιά.
Έλειψε καί του γαλατά τὸ άμαξάκι. καί ή πρωινή μακρόσυρτη φωνή του.
Τὸ ράσο δέν κάνει τόν παπά.
Δέν ήθελε νά μπλέξη καί μ' άλλον μπελά.

ά σ κ η σ η 5

Νά μεταφέρης στόν ένικό τίς παρακάτω φράσεις:

- Οί χωριάτες δουλεύουν στους κάμπους με τους βοριάδες καί τούς χιονιάδες.
Οί χουρμάδες είναι καρποί τών φοινικόδεντρων.

Τὰ δελφίνια σκίζουν τὰ δίχτυα τῶν ψαράδων.
Αὐτὰ εἶναι δουλειές τῶν μικρῶν αὐτῶν σατανάδων, ἔλεγε ἡ γιαγιά.
Τὰ Χριστούγεννα, παίρνομε τοὺς μπουναμάδες μας.

ἄ σ κ η σ η 6

**Νὰ φτιάξης προτάσεις καὶ νὰ χρησιμοποίησες τὶς παρακάτω λέξεις
στὶς πτώσεις πού βρίσκονται:**

τοῦ βοριά – ὁ Καβομαλιάς – τοὺς ψαράδες

Μ Α Θ Η Μ Α 23ο

Παροξύτονα

Ἄρσενικὰ σὲ -ης ἰσοσύλλαβα

ἄ σ κ η σ η 1

**Νὰ γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικά στὴ γενικὴ ὅπως στὸ
παράδειγμα:**

ὁ στρατιώτης - τὸ ὄπλο = τὸ ὄπλο τοῦ στρατιώτη

ἡ οὐρὰ – ὁ κομήτης

ἡ πανοπλία – ὁ ἰππότης

ὁ κυβερνήτης – ἡ ἀρετὴ

ὁ τοξότης – τὸ τόξο

ἡ ἀμοιβὴ – ὁ τεχνίτης

ὁ σάκος – ὁ ταξιδιώτης

ὁ πολίτης – τὰ δικαιώματα

ὁ ἐπαρχιώτης – ἡ ζωὴ

ἄ σ κ η σ η 2

Ἡ ἴδια:

ἡ ιδιότητα – οἱ μαγνήτες

οἱ ἀσχολίες – οἱ ἀγρότες

οἱ διαβήτες – ἡ χρησιμότητα

οἱ δεσπότες – ἡ μίτρα

οἱ φωλιές – οἱ σπουργίτες

τὰ τραγούδια – οἱ νησιώτες

Οἱ τερμίτες – ἡ ἐπιδρομὴ

οἱ πατριῶτες – οἱ ἀγῶνες

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς παρακάτω φράσεις:

Τὸ νησιώτη τὸν τραβάει ἡ θάλασσα καὶ γίνεται ναυτικός, τὸ στεριανὸ ὁ
κάμπος καὶ γίνεται ἀγρότης.

Τὸ τραγούδι τοῦ ναυτῆ εἶναι νοσταλγικό.

Ἄσας Ἄσιανος λέγεται καὶ ἀνατολίτης.

Ἄσας ἀκρίτας προστατεύει τὰ σύνορα.

- Ο Σπαρτιάτης ήταν γενναῖος πολεμιστής.
  - Ο όνειροκρίτης ἐξηγεῖ τὰ ὄνειρα.
- Τὸ βιβλίο αὐτὸ περιγράφει τὰ κατορθώματα ἑνὸς ἱππότη.

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικά στὴ γενική:

τὰ τραγούδια	- οἱ συνθέτες	ἡ σκηνοθεσία	- οἱ σκηνοθέτες
οἱ εὐεργέτες	- τὰ ἔργα	οἱ ὑπηρετές	- ἡ ὑπηρεσία
οἱ εὐθύνης	- οἱ ἡγέτες	οἱ νόμοι	- οἱ νομοθέτες
οἱ ἐφευρέτες	- οἱ ἐφευρέσεις	οἱ βιβλιοδότες	- ἡ τέχνη

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ κλίνης τὸ ὄνομα ὁ ναύτης, χωρίζοντας τὶς καταλήξεις ἀπὸ τὸ θέμα.

ἄ σ κ η σ η 6

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς παρακάτω φράσεις:

- Ὁ νικητὴς στεφανώνεται ἀπὸ τὸν ἑλληνοδίκη.
- Τὸ πρόσωπό του ἔχει τὴ γαλήνη καλόγερου ἀγιορείτη.
- Τὸν κάτοικο τοῦ Πηλίου τὸν λέμε Πηλιορείτη.
- Ἡ δουλειὰ τοῦ ἀγρότη εἶναι σκληρή.
- Τὸ πταῖσμα δικάζεται ἀπὸ τὸν πταισματοδίκη.
- Ἡ μικροδιαφορὰ λύνεται ἀπὸ τὸν εἰρηνοδίκη.
- Ὁ δικαστὴς δικάζει τὸν ἐγκληματία.

Μ Α Θ Η Μ Α 24ο

Ὁξύτονα

Ἀρσενικά σὲ -ῆς ἰσοσύλλαβα

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ κλίνης τὸ ὄνομα: ὁ ἀθλητὴς

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὰ παρακάτω ὀνόματα:

ὁ μαθητὴς	ὁ ἀγοραστὴς	τοῦ ἀγωνιστῆ	τοῦ φροντιστῆ
ὁ καθηγητὴς	τὸ σπουδαστῆ	τοῦ πολεμιστῆ	τὸ νικητῆ
ὁ πωλητὴς	τὸ διαιτητῆ	τοῦ θεριοτῆ	τὸν παλαιοτῆ

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης στὴν κλητικὴ τὰ παρακάτω ὀνόματα:

ὁ κύριος διευθυντής	ὁ σεβαστὸς μου κύριος καθηγητής
ὁ κύριος ἐπιθεωρητής	ὁ ἀξιότιμος κύριος βουλευτής
ὁ κύριος διοικητής	ὁ κύριος συνταγματάρχης
ὁ κύριος νομάρχης	ὁ σεβασμιότατος ἱεράρχης

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς φράσεις:

- Ὁ μαθητὴς πρέπει νὰ εἶναι προσεχτικὸς.
- Τὸν ἐγκληματῖα τιμωρεῖ ὁ δικαστής.
- Στὴ διαφορά μας δεχόμεστε μεσολαβητὴ.
- Στὸν νικητὴ δίνουν χρυσὸ μετᾶλλιο.
- Ὁ προπονητὴς γυμνάζει τὸν ἀθλητὴ.
- Ὁ δάσκαλος ἐπαινεῖ τὴν προσπάθεια τοῦ ἀδύνατου μαθητὴ.

ἄ σ κ η σ η 5

Ν' ἀπαντήσης στὴν ἐρώτηση, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Πῶς λέγεται αὐτὸς πού:

νικᾶ	- νικητὴς	συζητεῖ	- συζητητὴς
κατακτᾶ	- κατακτητὴς	προπονεῖ	- προπονητὴς
κολυμπᾶ	- κολυμβητὴς	διακοσμεῖ	- διακοσμητὴς
ἐξερευνᾶ	- ἐξερευνητὴς	καλλιεργεῖ	- καλλιεργητὴς
μάχεται	- μαχητὴς	ἀθλεῖται	- ἀθλητὴς

ἄ σ κ η σ η 6

Πῶς λέγεται αὐτὸς πού:

θερίζει	- θεριστὴς	σχεδιάζει	- σχεδιαστὴς
δανεῖζει	- δανειστής	ἀγοράζει	- ἀγοραστής
διαφημίζει	- διαφημιστὴς	δικάζει	- δικαστὴς
καπνίζει	- καπνιστὴς	σπουδάζει	- σπουδαστὴς
ἀλωνίζει	- ἀλωνιστὴς	γυμνάζει	- γυμναστής
καθαρίζει	- καθαριστὴς	θαυμάζει	- θαυματούχος

ἄ σ κ η σ η 7

Πῶς λέγεται αὐτὸς πού:

λυτρώνει	- λυτρωτὴς	ἐλευθερώνει	- ἐλευθερωτὴς
διορθώνει	- διορθωτὴς	ζυμώνει	- ζυτωτὴς

συμφιλιώνει
όργανώνει

- *σημμιωνεις* σιδερώνει *σιδερωεις*
- *ωργανωεις* πεταλώνει *πεταλωεις*

ä σ κ η σ η 8

Πώς λέγεται αυτός πού:

κλαδεύει	- κλαδευτής	έκπαιδεύει	- εκπαιδευτής
χορεύει	- <i>χορευεις</i>	προμηθεύει	- <i>προμηθεωεις</i>
θριαμβεύει	- <i>θριαμβωεις</i>	θεραπεύει	- <i>θεραπωεις</i>
άνιχνεύει	- <i>ανιχνωεις</i>	δουλεύει	- <i>δουλωεις</i>

ä σ κ η σ η 9

Πώς λέγεται αυτός πού:

άλητεύει - άλήτης
προφητεύει - *προφητει*
πλανιέται (=γυρίζει γύρω γύρω) - *πλανηεις*
είναι ό ίδιος κτήτορας, δηλ. ό ίδιο- *ωκτηεις*

Μ Α Θ Η Μ Α 250

Όρθογραφία τών άρσενικών σέ - ης

ä σ κ η σ η 1

Πώς λέγεται αυτός πού έχει σχέση:

μέ την πόλη	- πολίτης	μέ την έρημο	- <i>ερημιωεις</i>
μέ την ένορία	- <i>ενοριεις</i>	μέ την τράπεζα	- <i>τραπεζευεις</i>
μέ την τέχνη	- <i>τεχνικεις</i>	μέ τά όπλα	- <i>οπλιτικεις</i>
μέ τό στάβλο	- <i>σταβλιωεις</i>	μέ τή συμμορία	- <i>συμμοριτικεις</i>

ä σ κ η σ η 2

Συμπλήρωσε μέ τό φωνήεν πού λείπει και τότισε:

φεγγ ^ι της
άνθρακ ^ι της
μαγν ^ι της
μεσ ^ι της
προφ ^ι της

σιδερ ^ι της
κομ ^ι της
γραν ^ι της
άλ ^ι της
σμην ^ι της

πλαν ^ι της
μητροπολ ^ι της
άρχιμανδρ ^ι της
ιερολοχ ^ι της
ιδιοκτ ^ι της

ἄ σ κ η σ η 3

Πῶς λέγεται αὐτὸς ποῦ εἶναι:

ἀπὸ τὴν Τρίπολη - Τριπολίτης	τὴν Κηφισιά - Κηφισιώτης
ἀπὸ τὴν Ἀράχωβα -	τὸ Μαρούσι -
ἀπὸ τὴ Μεγαλόπολη -	τὴ Θράκη -
ἀπὸ τὸ Μεσολόγγι -	τὴ Νάξο -
ἀπὸ τὸ Παλιοχώρι -	τὸν Πειραιά -
ἀπὸ τὴ Λευκάδα -	τὴν Ἕπειρο -
ἀπὸ τὴν Κεφαλονιά -	τὴ Σάμο -

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ συμπληρώσης μὲ ἓνα (ο) ἢ (ω) καὶ νὰ τονίσῃς τὶς λέξεις:

ἀγρ ☐ της	πατρι ☐ της	πανηγυρι ☐ της
νησι ☐ της	δεσπ ☐ της	προδ ☐ της
δημ ☐ της	ἐπαρχι ☐ της	θιασ ☐ της
τοξ ☐ της	ἵππ ☐ της	συνωμ ☐ της
ταξιδι ☐ της	στρατι ☐ της	δεσμ ☐ της
τροφοδ ☐ της	Ἕπειρ ☐ της	καταπ ☐ της

ἄ σ κ η σ η 5

Συμπλήρωσε μὲ ἓνα (ε) καὶ τόνισε τὶς λέξεις:

ἄφαιρ της, διαίρ της, ὑπηρ της, ἐφ της, ταξιθ της.

Μ Α Θ Η Μ Α 26ο

Ἀρσενικά σέ - ἦς καὶ - ἦς ἀνισοσύλλαβα

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψῃς στὴν ἀντίστοιχη πῶση τοῦ πληθυντικοῦ τὰ παρακάτω

οὐσιαστικά:

ὁ πεταλωτῆς	τοῦ καφετζῆ
ὁ μπαλωματῆς	τοῦ μπογιατζῆ
ὁ γανωματῆς	τοῦ κουλουρτζῆ
ὁ ταβερνιάρης	τοῦ μουσαφίρη

ὁ θαρκάρης
ὁ τιμονιέρης
ὁ φούρναρης

τοῦ μπακάλη
τοῦ μανάθη
τοῦ φούρναρη

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ θρῆς τὰ ἀνισσούλλαθα οὐσιαστικά σὲ - ης, ποὺ ὑπάρχουν στίς παρακάτω φράσεις καὶ νὰ τὰ γράψης στὴν ὀνομαστική καὶ γενική καὶ τῶν δύο ἀριθμῶν:

Ὁ Δημητράκης κάνει τὸ γανωματὴ καὶ φωνάζει:

«Χαλκώματα νὰ γανώωω . . .»

Ὁ Κωστάκης, τὸν μπαλωματὴ: «παπούτσια νὰ μπαλώω . . .»

Ὁ Φουντούλης πηγαίνει ἀπάνω στὸ μουλάρι του σὰ φορτωμένος κι ὄχι σὰν καβαλάρης.

Χωρὶς τὸν ἐργάτη, τὸν ἀγρότη, τὸ φούρναρη, τὸν μπακάλη, τὸν σαγκάρη καὶ χιλιάδες ἄλλους ποὺ ἐργάζονται γιὰ τὶς ἀνάγκες μας, θὰ εἶχαμε ξαναγυρίσει στὴν ἄγρια κατάσταση.

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ κλίνης τὰ ὀνόματα: ὁ θαρκάρης καὶ ὁ ταβερνιάρης, χωρίζοντες τὶς καταλήξεις ἀπὸ τὸ θέμα.

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ φτιάξης δικές σου προτάσεις, χρησιμοποιώντας σὲ ὅποια πτώση καὶ ἀριθμὸ θέλεις τὰ ὀνόματα:

ὁ σφουγγαρὰς – ὁ λυράρης

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο μὲ τὶς παρακάτω λέξεις καὶ στὴν πτῶση ποὺ βρίσκονται:

τῶν μπουρλοτιέρηδων – τοὺς καβαλάρηδες

Μ Α Θ Η Μ Α 27ο

Ἄρσενικά σὲ -ἔς καὶ σὲ -οὺς ἀνισοσύλλαβα

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης στὴν ἀντίστοιχη πῶση τοῦ πληθυντικοῦ τὰ παρακάτω

οὐσιαστικά:

ὁ καναπὲς	τοῦ πανσὲ	τὸν κεφτέ
ὁ μπουφές	τοῦ μενεξέ	τὸ λεκέ
ὁ τενεκὲς	τοῦ καφέ	τὸ μεζέ
ὁ παππούς	τοῦ παπποῦ	τὸν παπποῦ

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς παρακάτω φράσεις:

- Ἄ Ο παλιὸς ἄρχοντας χρησιμοποιοῦσε στὸ ἀμάξι του λακέ.
Στὸ ντουλάπι τοῦ μπουφέ, ἡ μητέρα μου ἔκρυβε τὸν κεσὲ μὲ τὸ γλυκό.
Τὸ ὠραιότερο παραμῦθι εἶναι αὐτὸ ποῦ ἄκουσα στοῦ παπποῦ μου τὰ γόνατα.
Ἄ Ὁ μιναρὲς γιὰ τὸ τζαμί εἶναι ὅ,τι καὶ τὸ καμπαναριὸ γιὰ τὴ χριστιανικὴ ἐκκλησία.
Τὸ περιβόλι τὸ λέμε καὶ μπαξέ καὶ τὸν περιβολάρη, μπαξεβάνη.

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ κλίνης τὰ ὀνόματα ὁ μενεξὲς καὶ ὁ παππούς, χωρίζοντας τὶς καταλήξεις ἀπὸ τὸ θέμα.

Μ Α Θ Η Μ Α 28ο

Ἄρσενικά σὲ -ος (ὀξύτονα – παροξύτονα)

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ βρῆς τὰ ἄρσενικά οὐσιαστικά σὲ -ος, ποῦ ὑπάρχουν στὸ παρακάτω κείμενο, καὶ νὰ τὰ γράψης στὴν ἴδια πῶση τοῦ ἄλλου ἀριθμοῦ:

Ἄξιος διάδοχος τῶν /δοξασμένων στρατηγῶν καὶ ναυάρχων τῆς Ἀθήνας ὁ Περικλῆς. Ἦταν γιὸς τοῦ νικητῆ τῆς Μυκάλης στρατηγοῦ

Ξανθίππου και γεννήθηκε τὸ 495 π.Χ. Ἦταν ἔξυπνος, εὐγενικός, σοβαρός, τολμηρός, πολὺ μορφωμένος και καλὸς ρήτορας. Πῆρε μέρος στοὺς περσικούς πολέμους και πολέμησε γενναῖα. Πολὺ νέος ἀνακατεύθηκε στὴν πολιτικὴ κι ἔγινε ἀρχηγὸς τοῦ δημοκρατικοῦ κόμματος. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀναγνώρισαν τὶς μεγάλες ἀρετές του και τὸν ἐβγαζαν, τριάντα χρόνια συνεχῶς, στρατηγὸ τῆς Ἀθήνας.

ἄ σ κ η σ η 2

Γράψε τὸ ἓνα οὐσιαστικὸ τοῦ κάθε ζευγαριοῦ στὴ γενική:

ἡ συνταγὴ	- ὁ γιατρός	τά αὐτιά	- ὁ λαγός
ὁ κυνηγός	- τὸ τουφέκι	ἡ εὐθύνη	- ὁ φρουρός
ὁ προεστὸς	- τὸ ἀξίωμα	ὁ καρπός	- ἡ γλύκα
	ὁ καιρός	- ἡ ἀλλαγὴ	
	ἡ ὄχθη	- ὁ ποταμὸς	
	τὸ χρῶμα	- ὁ οὐρανός	

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο:

ἡ ζέστη	- ὁ ἥλιος	ὁ λόφος	- ἡ πρασινάδα
ἡ πρώτη μέρα	- ὁ χρόνος	τὰ λουλούδια	- ὁ κῆπος
ὁ κύκνος	- ὁ λαιμὸς	τὰ κέρατα	- ὁ τράγος
	ὁ λύχνος	- τὸ φῶς	
	ὁ δρόμος	- ἡ κίνηση	
	τὰ δόντια	- ὁ σκύλος	

ἄ σ κ η σ η 4

Ἀπὸ τὰ παρακάτω ρήματα νὰ σχηματίσης οὐσιαστικὰ σὲ - μος, ὅπως στὰ παραδείγματα:

α) σπαράζω	- σπαραγμός	θαυμάζω	- θαυμασμός
τινάζω	- τινάζμος	καλπάζω	- καλπασμός
στενάζω	- στενάγμος	μορφάζω	- μορφασμός
τραντάζω	- τραντάγμος	βράζω	- βρασμός
β) φωτίζω	- φωτισμός	πολλαπλασιάζω	- πολλαπλασιασμός
χωρίζω	- χωρισμός	ἐφοδιάζω	- ἐφοδιασμός
συλλαβίζω	- συλλαβισμός	ἐμβολιάζω	- ἐμβολιασμός

στολίζω - *στολισμός*   αγιάζω - *ἀγιασμός*
 θερίζω - *θερισμός*   διπλασιάζω - *διπλασιασμός*
 δανείζω - *δανεισμός*   συνδυάζω - *συνδυασμός*

γ) λυτρώνομαι - *λυτρωμός*   παιδεύω - *παιδεμός*
 σκοτώνομαι - *σκοτωμός*   μισεύω - *μισσημός*
 σγκώνομαι - *σγκώνος*   ξενιτεύομαι - *ξενιτεμός*
 γλιτώνω - *γλιτωμός*   έρχομαι - *έρχομαι*
 τσακώνομαι - *τσακωμός*   πηγαίνω - *πηγαίνω*

ä σ κ η σ η 5

Να κλίνης μαζί: ό άγρυπνος φρουρός, **χωρίζοντας τις καταλήξεις από τώ θέμα:**

Μ Α Θ Η Μ Α 29ο

Άρσενικά σέ -ος (συνέχεια)

ä σ κ η σ η 1

Να τρέψης τώ έπίθετα σέ ούσιαστικά σέ γενική πώση, όπως στώ παράδειγμα:

ώ λαϊκός ένθουσιασμός - *ώ ένθουσιασμός τώ λαού*

τώ ιατρικό έργαλειώ
 ή καιρική μεταβολή
 ή άδελφική άγάπη
 ώ ούράνιος θώλος

- τώ έργαλείω τώ ιατρού
- ή καιρική μεταβολή τώ καιρού
- ή άδελφική άγάπη τώ αδελφού
- ώ θώλος τώ ούρανού

ä σ κ η σ η 2

Να κάνης τώ ίδιο, όπως πιώ πάνω:

ή χρονική περίοδος - ή περίοδος τώ χρόνου
 ή τοπική παραγωγή -
 ή μετρική μονάδα -
 ή νομική παράβαση -
 ή μαγική ράβδος -

ä σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς παρακάτω φράσεις:

Νὰ προσέχης τὸν ἄνθρωπο, ποῦ σοῦ κάνει τὸ φίλο.

Τὸ σεισμὸ καὶ τὸν κατακλυσμὸ δὲν μπορεῖ νὰ τὸν ἀντιμετωπίσῃ ὁ ἄνθρωπος.

Ἀνεβήκαμε σ' ἓναν καταπράσινο λόφο καὶ μπροστὰ μας ἀνοίχτηκε ἓνας κάμπος μὲ μοσκοβολημένα περιβόλια.

Τὸ πέταλο τοῦ ἀλόγου ἄστραφτε καθὼς χτυποῦσε πάνω στὶς πέτρες τοῦ λιθόστρωτου δρόμου.

ä σ κ η σ η 4

Νὰ συμπληρώσης τὶς καταλήξεις στὶς παρακάτω φράσεις:

Πατρίδα τῶν Ρουμάνων εἶναι ἡ Ρουμανία.

Στὴν Κρήτη ὑπάρχουν πολλοὶ ἀνεμόμυλοι.

Ἐξαιτίας τοῦ δυνατοῦ ἀνέμου καταστράφηκαν τὰ φυτά.

Ὁ στρατηγὸς ἀποφάσισε νὰ περάσουν τὸ φουσκωμένο ἀπ' τὸν κατακλυσμὸ ποτάμι πρὶν ὁ ἔχθρος τοὺς κλείσῃ τοὺς δρόμους.

Ὁ φρουρὸς ἀκούγοντας κάποιους θορύβους ἀνέβηκε ὡς τὴν κορυφὴ τοῦ λόφου ἀπ' ὅπου μποροῦσε νὰ δῇ τὴ γύρω περιοχὴ.

Τὸν καιρὸ τοῦ πολέμου ὁ φόβος εἶχε φωλιάσει στὶς καρδιὲς τῶν ἀνθρώπων.

ä σ κ η σ η 5

Νὰ φτιάξης μιὰ μικρὴ εἰκόνα, χρησιμοποιώντας τὶς λέξεις:

βοσκὸς - πηγὴ - φλογέρα

Μ Α Θ Η Μ Α 30ῶ

Ἄρσενικὰ σέ -ος (προπαροξύτονα)

ä σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης στὴ γενικὴ τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικά, ὅπως στὸ παράδειγμα:

τὸ οὔζο - ὁ Τύρναβος - τὸ οὔζο τοῦ Τυρνάβου

ὁ ἄνεμος - ἡ δύναμη - ὁ ἔμπορος - ἡ τιμὴ
ἡ ἔξοδος - ὁ κίνδυνος - οἱ κατακτήσεις - ὁ Ἀλέξανδρος

ὁ πρόσκοπος	-	ἡ στολή	ὁ Βόσπορος	-	τὰ στενὰ
οἱ ζέστες	-	ὁ Αὐγουστος	ἡ κορυφή	-	ὁ Ὀλυμπος
ἡ εὐωδία	-	οἱ ὑάκινθοι	ἡ περιοδεία	-	οἱ θίασοι
τὰ ὀνόματα	-	οἱ ἄνθρωποι	οἱ κόποι	-	οἱ δάσκαλοι
τὰ καθήκοντα	-	οἱ ὑπάλληλοι	τὸ τέλος	-	οἱ τύραννοι
ἡ ἐκλογή	-	οἱ δήμαρχοι	οἱ ἠθοποιοὶ	-	οἱ θίασοι

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ τρέψης τὸ ἐπίθετο σὲ οὐσιαστικό, ὅπως στὸ παράδειγμα:

ἡ προσκοπικὴ ὁμάδα	-	ἡ ὁμάδα τῶν προσκόπων
ἡ προεδρικὴ ἀπόφαση	-	
ἡ ἡπειρωτικὴ ἐνδυμασία	-	
ἡ κορινθιακὴ σταφίδα	-	

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικό τὰ παρακάτω ὀνόματα:

τὸν ἀθλητικὸ σύλλογο	τὸ στενὸ διάδρομο
τὸν ὀρμητικὸ χείμαρρο	τὸν καθαρὸ θάλαμο
τὸ σκληρὸ πόλεμο	τὸν μικρὸ πρόλογο

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικό τὶς παρακάτω φράσεις:

- Ὁ κίνδυνος ἀπὸ τὸν ὕφαλο εἶναι μεγάλος.
- Ὁ ἀπόγονος πρέπει νὰ τιμᾷ τὸν πρόγονό του.
- Τὸν πραγματικὸ φίλο στὸν κίνδυνο τὸν δοκιμάζομε.
- Ὁ Ἕλληνας, σὲ ὅλες τὶς ἐποχές, ἐζήση τὸ θρίαμβο τῆς νίκης.
- Ἡ ζημιὰ ἀπὸ τὸ χείμαρρο εἶναι ἀνεπανόρθωτη.

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ κλίνης τὸ ὄνομα: ὁ ἄνθρωπος, χωρίζοντας τὶς καταλήξεις ἀπὸ τὸ θέμα:

ἄ σ κ η σ η 6

Νὰ γράψης μιὰ μικρὴ εἰκόνα, χρησιμοποιώντας τὶς λέξεις:

φθινόπωρο - πλάτανος - φύλλα

Μ Α Θ Η Μ Α 31ο

Ἄρσενικά σὲ -ος (λαϊκὰ)

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικά στὴ γενική:

ἡ κορφή	- ὁ Ξερόβραχος	τὰ φτερά	- ὁ ἀνεμόμυλος
τὸ γαύγισμα	- ὁ μαντρόσκυλος	τὸ στοιχειὸ	- ὁ Ἀραπόβραχος
ἡ ζωὴ	- ὁ καλόγερος	τὰ λουλούδια	- ὁ ἀνθόκηπος
τὸ κέρατο	- ὁ ρινόκερος	ὁ χωματόλοφος	- τὸ ὕψος

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικά στὴ γενική:

τὰ νερά	- οἱ Ξεροπόταμοι	οἱ πόρτες	- οἱ αὐλόγυροι
τὸ καβούκι	- οἱ σαλιγκαροὶ	τὸ ὕψος	- οἱ μαντρότοιχοι
τὸ βάθος	- οἱ νερόλακκοι	τὸ σθῆσιμο	- οἱ ἀντίλαλοι

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης στὴν κλητική τὰ παρακάτω βαφτιστικά ὀνόματα:

Ἄλέκος	Γιαννακὸς	Παῦλος
Γιώργος	Μανωλιὸς	
Μῆτσος	Δημητρὸς	
Δῆμος	Μαθιὸς	
Πέτρος	Νικολὸς	

καὶ τὰ κοινὰ:

γέρος	χρόνος	κῆπος
διάκος	βράχος	φίλος

ΔΕΥΤΕΡΗ ΚΛΙΣΗ - ΘΗΛΥΚΑ

Μ Α Θ Η Μ Α 32ο

Θηλυκὰ σὲ - α

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ βρῆς τὰ θηλυκὰ οὐσιαστικά, ποὺ βρίσκονται στὸ ποίημα:

Ἐχε, Κυρά, στὴ σκέπη σου Δῶσε τοῦ σκλάβου, Δέσποινα,
τὴν πικραμένη χήρα, ἐλεύθερη πατρίδα,
στὸν πεινασμένο ἄνοιγε τοῦ ναύτη τὴν ἐλπίδα
εὐσπλαχνικά τὴ θύρα. ποὺ πλέει στὴν Ξενιτειά.

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης στὴν ἀντίστοιχη πῶση τοῦ πληθυντικοῦ τὰ παρακάτω ὀνόματα:

τῆς χαρᾶς	τῆς χώρας	τῆς ἀγκυρας
τῆς προσφορᾶς	τῆς χήρας	τῆς φάλαινας

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης τὰ παρακάτω στὴν ἀντίστοιχη πῶση τοῦ ἄλλου ἀριθμοῦ:

ἡ πλάκα	τῆς σπλήνας	ἡ φλέβα	τῆς ρώγας
ἡ φλόγα	τῆς σφήκας	ἡ σφήκα	τῆς προίκας
ἡ δάδα	τῆς ἴνας	ἡ χήνα	τῆς σάρκας
ἡ τρίχα	τῆς γυναίκας		

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ γράψης στὴν ἴδια πῶση τοῦ πληθυντικοῦ τὰ παρακάτω ὀνόματα:

τῆς ὕαινας	τῆς περιφέρειας	τῆς μέδουσας	τῆς καθηγήτριας
τῆς μέλισσας	τῆς οἰκογένειας	τῆς τρίαينات	τῆς φοιτήτριας
τῆς αἰθουσας	τῆς ὠφέλειας	τῆς τράπεζας	τῆς ἐνοριτίσας
τῆς τράπεζας	τῆς ἀθλήτριας	τῆς θύελλας	τῆς ἀκροβάτισσας

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ κλίνης τὰ ὀνόματα: ἡ χαρὰ καὶ ἡ χώρα, χωρίζοντας τὶς καταλήξεις ἀπὸ τὸ θέμα:

ἄ σ κ η σ η 6

Νὰ γράψης μιὰ μικρὴ εἰκόνα μὲ τὶς λέξεις:

τράτα – ἄμμουδιὰ – γλάροι

Μ Α Θ Η Μ Α 33ο

Θηλυκὰ σὲ -α (συνέχεια)

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικὰ στὴ γενική:

τὰ λουλούδια	– ἡ μηλιά	τὰ νερά	– οἱ πλημμύρες
οἱ φλόγες	– ἡ φωτιά	οἱ σημαῖες	– οἱ χώρες
ἡ βοή	– ἡ ρεματιά	τὰ χρώματα	– οἱ σημαῖες
τὰ τραγοῦδια	– ἡ συντροφιά	οἱ ἡμέρες	– οἱ ὧρες

τὰ ἀποτελέσματα	– οἱ προσπάθειες
τὰ τέρατα	– οἱ θάλασσες
τὰ ξόρκια	– οἱ μάγισσες
τὰ αὐτοκίνητα	– οἱ πρῶτες βοήθειες

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς παρακάτω φράσεις:

Δίκαια τιμωρήθηκε γιὰ τὴν ἀταξία του.

Ἐπαινέθηκε ἀπὸ ὅλους ἡ ἐργασία αὐτῆς τῆς μαθήτριας.

Τὸ νερὸ τῆς παλirroρίας παρασύρει ὀλόκληρες πόλεις.

Τὸ σπιτάκι τῆς μέλισσας λέγεται κυψέλη.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς προσπάθειάς του ἦταν καλό.

Κουράστηκε ἐξαιτίας τῆς μεγάλης πορείας.

Κρατᾷ πάντοτε τὴν ἡμέρα τῆς νηστείας.

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ κλίνης τὰ ὀνόματα: ἡ σημαία, ἡ ἐνέργεια, χωρίζοντας τὶς καταλήξεις ἀπὸ τὸ θέμα.

ἄ σ κ η σ η 4

Ἐκ τῆς λέξης ἀπό τοῦ ὀνόματος τοῦ καρποῦ, νὰ σχηματίσῃς τὸ ὄνομα τοῦ φυτοῦ, ὅπως στὸ παράδειγμα:

σύκα	-	συκιά	ρόδια	-	φασόλια
μύγδαλα	-		τριαντάφυλλα	-	κολοκύθια
κυδώνια	-		κούμαρα	-	πεπόνια
μήλα	-		βατόμουρα	-	ἄγγουρια
βερίκοκα	-		μύρτα	-	ρεβίθια

Μ Α Θ Η Μ Α 340

Ὅρθογραφία

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ συμπληρώσῃς μὲ ὄ,τι λείπει καὶ νὰ τονίσῃς:

ἐργασ <u>ῶ</u> α	κακ <u>ῶ</u> α	πεζοπορ <u>ῶ</u> α	ἄκτοπλο <u>ῶ</u> α
ὑπηρεσ <u>ῶ</u> α	σοφ <u>ῶ</u> α	ὄδοιπορ <u>ῶ</u> α	ναυσιπλο <u>ῶ</u> α
ἄμαρτ <u>ῶ</u> α	ἄξ <u>ῶ</u> α	ἄεροπορ <u>ῶ</u> α	ποταμοπλο <u>ῶ</u> α
ἡ ὁμολογ <u>ῶ</u> α	φλυαρ <u>ῶ</u> α	ποντοπορ <u>ῶ</u> α	ὠκεανοπλο <u>ῶ</u> α

ἄ σ κ η σ η 2

ληστ <u>ῶ</u> α	συγγέν <u>ῶ</u> α	ὀμόν <u>ῶ</u> α	κερ <u>ῶ</u> α
πορ <u>ῶ</u> α	περιπέτ <u>ῶ</u> α	πρόν <u>ῶ</u> α	νεολ <u>ῶ</u> α
λατρ <u>ῶ</u> α	βοήθ <u>ῶ</u> α	παλίρρ <u>ῶ</u> α	σημ <u>ῶ</u> α
συνοδ <u>ῶ</u> α	συμπάθ <u>ῶ</u> α	δύσπν <u>ῶ</u> α	αὐλ <u>ῶ</u> α

ἄ σ κ η σ η 3

ἦμ <u>ῶ</u> α	ἄγκ <u>ῶ</u> α	ἰδ <u>ῶ</u> α	μαυρ <u>ῶ</u> α	Ξενιτ <u>ῶ</u> α
φοβ <u>ῶ</u> α	γέφ <u>ῶ</u> α	θ <u>ῶ</u> α	κρεμμυδ <u>ῶ</u> α	σοδ <u>ῶ</u> α
φλογ <u>ῶ</u> α	ἄλμ <u>ῶ</u> α	παρ <u>ῶ</u> α	σκορδ <u>ῶ</u> α	γιατρ <u>ῶ</u> α
σουπι <u>ῶ</u> α	πλημμ <u>ῶ</u> α	Τεγ <u>ῶ</u> α	χωματ <u>ῶ</u> α	παντρ <u>ῶ</u> α

ἄ σ κ η σ η 4

Τί πράξη κάνω, ὅταν:

νηστεύω - νηστεία	μάντεύω - μαντεία	κηδεύω -
ἐκστρατεύω - ἐκστράτευση	μεσιτεύω - μεσιτεία	κολακεύω -
ληστεύω - ληστεία	πορεύομαι - πορεία	προφητεύω -
θεραπεύω - θεραπεία	συνοδεύω - συνοδεία	κατασκοπεύω -
-	-	-

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ συμπληρώσης μὲ ὄ,τι λείπει:

φαντασ — α	πολιτ — α	μαγ — α
λατρ — α	ἀμφιβολ — α	ἤσυχ — α
ἀπορ — α	ἔσοδ — α	γοητ — α
πορ — α	φιλ — α	ἄφθον — α
ἥρεμ — α	βασιλ — α	εἰρων — α
κατασκοπ — α	ἀμαρτ — α	δελ — α

ἄ σ κ η σ η 6

Νὰ σχηματίσης οὐσιαστικά σὲ -εια ἀπὸ τὰ παρακάτω ἐπίθετα:

ἀγενής	- ἀγένεια	διαρκής	διαρκία
ἄμελής	- ἀμελία	πολυτελής	πολυτελία
ἐπιμελής	- ἐπιμελία	εἰλικρινής	εἰλικρινία
ἀσεβής	- ἀσεβία	ἐπιεικής	ἐπιεικία
εὐσεβής	- εὐσεβία	συνεπής	συνεπία
μικροπρεπής	- μικροπρεπία	αὐθάδης	αὐθάδεια
μεγαλοπρεπής	- μεγαλοπρεπία	ἀμαθής	ἀμαθία

Μ Α Θ Η Μ Α 35ο

Θηλυκὰ σὲ -α (γεν. πληθ. -ων)

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικά στὴ γενική:

ἡ σωτηρία	- ἡ πατρίδα	τὰ νέα	- ἡ ἑβδομάδα
ἡ ἀψίδα	- τὸ ὕψος	ἡ λαμπάδα	- τὰ στολίδια
τὸ μάζεμα	- ἡ σταφίδα	ἡ δάδα	- τὸ φῶς
οἱ μαρίδες	- τὸ ψάρεμα	τὸ γάλα	- οἱ ἀγελάδες
τὰ ἄρθρα	- οἱ ἐφημερίδες	ἡ ὁμορφιά	- οἱ κοιλάδες
τὰ κατορθώματα	- οἱ ἡρωίδες	ἡ στοργή	- οἱ μητέρες

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὰ ὀνόματα:

ἡ κρυφὴ ἐλπίδα	ἡ μικρὴ ποσότητα
ἡ στρατιωτικὴ φάλαγγα	ἡ καλὴ μητέρα
ἡ ὑπέροχη λιακάδα	ἡ ἀκριθὴ θυγατέρα
ἡ ἡλιακὴ ἀκτίνα	ἡ ἀκέραιη μονάδα

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικά στὴ γενική:

τὸ μῆκος	- οἱ σήραγγες	τὸ πλάτος	- ἡ διώρυγα
ὁ ἦχος	- οἱ σάλπιγγες	ἡ σύριγγα	- ἡ βελόνα
		τὸ βάθος	- ἡ φάλαγγα

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ γράψης τὶς παρακάτω φράσεις στὸν πληθυντικό, ἀλλάζοντας τὸ ἀόριστο ἄρθρο μὲ ὀριστικό:

Πολλές φορές μιλάμε:

γιά τὴν ἰκανότητα ἑνὸς μαθητῆ - γιά τὶς ἰκανότητες τῶν μαθητῶν
γιά τὴν εἰδικότητα ἑνὸς γιατροῦ -
γιά τὴν ἐπιτηδειότητα ἑνὸς τεχνίτη -
γιά τὴν ιδιότητα ἑνὸς ζώου -
γιά τὴν ποιότητα ἑνὸς ὑφάσματος -

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο:

μιλάμε: γιά τὴ δράση μιᾶς σχολικῆς κοινότητας -
γιά τὴν ἀντικατάσταση μιᾶς ἀστυνομικῆς ταυτότητας -
γιά τὴ διαφορά τῆς ποιότητας ἑνὸς ὑφάσματος -
γιά τὸν προσδιορισμὸ τῆς ιδιότητας ἑνὸς πράγματος -

ἄ σ κ η σ η 6

Νὰ κλίνης τὸ ὄνομα ἢ διώρυγα, χωρίζοντας τὶς καταλήξεις ἀπὸ τὸ θέμα.

Μ Α Θ Η Μ Α 36ο

Θηλυκὰ σὲ -η

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ κλίνης τὰ ὀνόματα: ἡ βροχή, ἡ στήλη.

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικά στὴ γενική:

τὸ σύννεφο	-	ἡ σκόνη	τὰ ἀποτελέσματα	-	οἱ μάχες
τὸ νερὸ	-	ἡ βρύση	ἡ διάδοση	-	οἱ φήμες
ἡ κορφὴ	-	ἡ ράχη	τὰ ψάρια	-	οἱ λίμνες
ἡ αἰτία	-	ἡ βλάβη	τὸ δίκτυο	-	οἱ ἀράχνες

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης στὴν ἀντίστοιχη πῶση τοῦ ἄλλου ἀριθμοῦ τὰ ὀνόματα:

τὴ δροσερὴ πηγὴ	τὴν ἀρχαία τέχνη
τὴν ὁμορφὴ περιγραφὴ	τὴν παλιὰ στέγη
τὶς μεγάλες γιορτὲς	τὶς πρῶτες ἀνάγκες
τὶς ἄδειες δεξαμενῆς	τὶς καλὲς τέχνες

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς παρακάτω φράσεις:

- Ἡ πηγὴ τοῦ ποταμοῦ βρίσκεται στοὺς πρόποδες τοῦ βουνοῦ.
- Τῆς λίμνης τὸ νερὸ εἶναι γλυκό.
- Οὔτε ἡ πολλὴ βροχὴ εἶναι ὠφέλιμη στὰ σπαρτά, οὔτε ἡ ζέστη καὶ ἡ ξηρασία.
- Ὁ σκαρμὸς κρατᾶει τὸ κουπὶ στὴν κουπαστή.
- Τὸ κύμα χτυπάει τὸ θράχο τῆς ἀκτῆς.
- Τὸ σπιτάκι τῆς μέλισσας λέγεται κυψέλη.

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ κλίνης τὰ ὀνόματα:

ἡ δροσερὴ πηγὴ - ἡ καλὴ φήμη

ἄ σ κ η σ η 6

Νὰ φτιάξης μιὰ μικρὴ εἰκόνα μὲ τὶς λέξεις:

κοπάδι - πλαγιά - ὀμίχλη

Μ Α Θ Η Μ Α 37ο

Θηλυκά σε -η ἀρχαιοκλίτα

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὰ ὀνόματα:

ἡ φρόνιμη σκέψη	ἡ ἀγνωστη λέξη
ἡ καλὴ πράξη	ἡ σύντομη φράση
ἡ χρήσιμη γνώση	ἡ ὁμορφη πόλη
ἡ σωστὴ λύση	ἡ ἠλιόλουστη τάξη

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο ὀνόματα στὴ γενική:

ὁ πληθυσμὸς	- ἡ πόλη	ἡ πράξη	- ἡ πρόσθεση
ἡ τάξη	- οἱ μαθητὲς	τὰ λουλούδια	- ἡ ἄνοιξη
ἡ φράση	- τὸ νόημα	ἡ ἔκθεση	- τὸ θέμα
τὸ ἀποτέλεσμα	- ἡ πράξη	τὸ νόημα	- ἡ πρόταση

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ χρησιμοποιήσης γιὰ τὴ γενικὴ τῶν οὐσιαστικῶν τὴν ἄλλη κατάληξη:

τῆς μεγάλης πόλης - εως	τῆς σωστῆς ἀπάντησης - εως
τῆς πρώτης θέσης - εως	τῆς νέας ἐφεύρεσης - εως
τῆς μικρῆς τάξης - εως	τῆς ωραίας παράστασης - εως
τῆς φιλικῆς σχέσης - εως	τῆς παράλογης ἀξίωσης - εως
τῆς σεμνῆς στάσης - εως	τῆς μεγάλης ἀπόστασης - εως

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὰ ὀνόματα:

ἡ τελευταία εἶδηση	ἡ εὐκόλη ἄσκηση
ἡ μεγάλη ἄνεση	ἡ ἀπότομη κίνηση
ἡ τέλεια διαίρεση	ἡ μεγάλη δύναμη
ἡ πρώτη ἐντύπωση	ἡ μονοσύλλαβη πρόθεση

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ ἀναγνωρίσης τὰ θηλυκὰ ἀρχαιοκλίτα ὀνόματα σε -η στὶς παρακάτω φράσεις:

Οἱ κυβερνήσεις ὅλων τῶν χωρῶν κάνουν συνεννοήσεις μεταξύ τους γιὰ

τὴν ἀνάπτυξη φιλικῶν καὶ ἐμπορικῶν σχέσεων.
Στὴν κατασκήνωση, ὁ καθαρὸς ἀέρας μᾶς ἄνοιξε τὴν ὄρεξη.
Δὲν πρέπει νὰ γίνωνται διακρίσεις ἀνάμεσα στὰ ἀδελφία.
Τὸ ταμεῖο τῆς ἐπιχείρησης ἔκανε μεγάλες εἰσπράξεις.

ἄ σ κ η σ η 6

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς φράσεις:

- Ἡ τάξη τοῦ σχολείου εἶναι φωτεινὴ.
- Ἡ ἀταξία εἶναι πάντοτε αἰτία θλίψης γι' αὐτὸν ποῦ τὴν κάνει.
- Ὁ πειθαρχικὸς πολίτης περνᾷ πάντοτε ἀπὸ τὴ διάβαση.
- Ἦρθε ἡ ἡμέρα τῆς τελευταίας ἐξέτασης.
- Μὴ δίνης ποτὲ ὑπόσχεση, ἂν δὲν μπορῆς νὰ τὴν τηρήσης.

ἄ σ κ η σ η 7

Νὰ τρέψης τὸ ἐπίθετο σὲ οὐσιαστικὸ γενικῆς πτώσεως, ὅπως, στὸ παράδειγμα:

τὰ φυσικὰ προϊόντα -	τὰ προϊόντα τῆς φύσης (ἢ φύσεως)
τὸ ἐκπαιδευτικὸ πρόγραμμα -	τὸ ἐκφραστικὸ λάθος -
τὰ στεγαστικὰ δάνεια -	ἡ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ -
τὰ ἀρδευτικὰ ἔργα -	ὁ ἀπελευθερωτικὸς πόλεμος -

ἄ σ κ η σ η 8

Νὰ κλίνης τὰ ὀνόματα: ἡ κλίση, ἡ πτώση, ἡ ἔκθεση.

ἄ σ κ η σ η 9

Νὰ βρῆς σὲ ποιά πτώση βρίσκονται τὰ ἀρχαιοκλιτα θηλυκὰ στὶς φράσεις:

- Ἐνῶσα δυνατὴ συγκίνηση. *αιδ.*
- Οἱ καλύτερες ἀναμνήσεις μου εἶναι ἀπὸ τὸ σχολεῖο. *ὀνοφ. γγ.*
- Σήμερα πῆρα μιὰ εὐχάριστη εἶδηση. *αιδ.*
- Τὸ τραῖνο εἶχε μεγάλη καθυστέρηση. *αιδ.*
- Πολλὲς καθυστερήσεις δρομολογίων ὀφείλονται στὶς χιονοπτώσεις. *ὀνοφ. γγ.*

Θηλυκά σε -ος αρχαιοκλιτα

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης στὴν ἀντίστοιχη πῶση τοῦ ἄλλου ἀριθμοῦ τὰ παρακάτω ὀνόματα:

τὴν ἐγκύκλιο - τὶς ὑφικαμίνοους τῶν χερσονήσων - τὴν ἀτμάκατο
τὶς παραγράφους - τὴ μέθοδο τῆς ὑπαλλήλου - τῆς παρόδου

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικά στὴ γενική:

✓ τὸ μισὸ - ἡ διάμετρος	τὸ χαλί - ἡ εἴσοδος
✓ τὸ σάλπισμα - ἡ ἔφοδος	τὸ νόημα - ἡ παράγραφος
✓ τὸ μῆκος - ἡ διαγώνιος	τὰ ἄρνια - ἡ Κάρυστος
✓ ὁ ἔλεγχος - ἡ πρόοδος	ὁ Ἴσθμὸς - ἡ Κόρινθος
✓ ὁ ἅγιος - ἡ Ζάκυνθος	οἱ ἀλυκὲς - ἡ Ἀνάβυσσος

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς παρακάτω φράσεις:

Ὁ μισθὸς τῆς ὑπαλλήλου αὐξήθηκε.
Ὁ τελωνοφύλακας χρησιμοποιεῖ ἀτμάκατο.
Τὸ σχολεῖο ἀκολουθεῖ νέα μέθοδο.
Γιὰ τὸν πιθανὸ κίνδυνο, τὸ θέατρο ἔχει διπλὴ ἔξοδο.

ἄ σ κ η σ η 4

Ἡ ἴδια:

τὴ φανερὴ πρόοδος	τὸ νέο ψίθυρο
τὴ μεγάλη περίοδος	τὸν ἐνοχλητικὸ θόρυβο
τὴ στενὴ δίοδος	τὸν ἐπικίνδυνο ὕφαλο
τῆς μεγάλης περιμέτρου	τοῦ δραστήριου προέδρου
τῆς ὠριαίας ἀτράκτου	τοῦ ταχυδρομικοῦ ὑπαλλήλου
τῆς θηλυκῆς ταράνδου	τοῦ σκληροῦ τραχήλου

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ βρῆς ἀπὸ τὸ χάρτη σου 5 θηλυκὰ ὀνόματα νησιῶν καὶ πέντε πόλεων σε -ος.

ἡ Πάρος ἡ Ἐπίδαυρος

Θηλυκά σε -ώ και -ω

ä σ κ η σ η 1

Νά κλίνης τὰ ὀνόματα: ἡ Ἑρῶ καὶ ἡ Βάσω.

ä σ κ η σ η 2

Ἐκ τῶν παρακάτω θηλυκὰ νὰ φτιάξης θηλυκὰ σε -ω, ὅπως στὰ παραδείγματα:

ἡ Μαρία	-	ἡ Μάρω	ἡ Βασιλική	-
ἡ Δέσποινα	-		ἡ Ἀγγελική	-
ἡ Χαϊδεμένη	-		ἡ (Εὐ) Φροσύνη	-
ἡ Ἀφροδίτη	-		ἡ (Εὐ) Μορφία	-
ἡ Μελοπομένη	-		ἡ Φωτεινὴ	-
ἡ Ἑλένη	-	ἡ Ἑλενώ ἢ τὸ Λενιώ		
ἡ Εὐγενία	-			
ἡ Εὐαγγελία	-			
ἡ Μαρία	-			
ἡ Κατίνα	-			

ä σ κ η σ η 3

Ἐκ τῶν παρακάτω πολύτιμα μέταλλα ἢ πέτρες, ἀξιώματα ἢ καλὲς ιδιότητες, νὰ σχηματίσης οὐσιαστικὰ σε -ω.

μάλαμα	-	Μαλάμω	ἄρχοντας	-
διαμάντι	-		ἀστέρι	-
ἀσήμι	-		βασιλιάς	-
χρυσάφι	-		κρύσταλλο	-
ἄργυρος	-		σμαράγδι	-
κοντύλι	-		μόσχος	-

Μ Α Θ Η Μ Α 40δ

Άνισοσύλλαβα σὲ -ὰ καὶ -οὺ

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης τὰ παρακάτω ὀνόματα στὴν ἀντίστοιχη πῶση τοῦ ἄλλου ἀριθμοῦ:

ἢ γιαγιά - τῆς γιαγιάς ἢ κυρά - τῆς νταντᾶς
ἢ μαμά - τῆς μαμᾶς ἢ θειᾶ - τῆς κυρᾶς

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης στὴν ἀντίστοιχη πῶση τοῦ ἄλλου ἀριθμοῦ τὰ παρακάτω ὀνόματα:

ἢ μαϊμού - τῶν φουφούδων τῆς ἄλεπούς - οἱ γλωσσούδες
τῆς μυλωνοῦς - οἱ φωνακλούδες ἢ χορταροῦ - οἱ ὑπναροῦδες

ἄ σ κ η σ η 3

Γράψε στὸν πληθυντικὸ τὶς παρακάτω φράσεις:

- Ἡ μαϊμού στολίζει τὸ ζωολογικὸ κῆπο.
- Ὁ σκύλος προστατεύει τὶς κότες ἀπὸ τὰ δόντια τῆς ἄλεπούς.
- Ὁ καστανὰς ψήνει τὰ κάστανα στὴ φουφού.
- Ἡ γλωσσοῦ καὶ ἡ φωνακλοῦ εἶναι ἀντιπαθητικές.
- Οἱ ἄνθρωποι δὲν πιστεύουν τὴν παραμυθοῦ.
- Χορταροῦ λέγεται αὐτὴ ποὺ πουλάει χόρτα.

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ κλίνης τὰ ὀνόματα: ἡ μυλωνοῦ, ἡ κυρά, χωρίζοντας τὶς καταλήξεις ἀπὸ τὸ θέμα.

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ γράψης μιὰ μικρὴ εἰκόνα μὲ τὶς λέξεις:

νύχτα - φωτιά - ψαράδες

ΤΡΙΤΗ ΚΛΙΣΗ - ΟΥΔΕΤΕΡΑ

Μ Α Θ Η Μ Α 41ο

Ίσοσύλλαβα

1. Ουδέτερα σε -ο

ä σ κ η σ η 1

Να γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικὰ στὴ γενική:

ἡ ρίζα	- τὸ φυτὸ.	αὐλή	- σχολεῖο
ἡ πλαγιά	- τὸ βουνὸ	ραφεῖο	- πάγκος
τὸ φτερό	- τὸ χρώμα	κρεβάτι	- νοσοκομεῖο
ἡ μερίδα	- τὸ φαγητὸ	γραφεῖο	- κλειδί
τὸ αὐγὸ	- τὸ τσόφλι	σελίδα	- βιβλίο
τὸ γλυκὸ	- τὸ πιάτο	γέφυρα	- πλοῖο

ä σ κ η σ η 2

Να γράψης στὴ γενική τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικὰ:

ἡ χაίτη	- τὸ ἄλογο	ὁ διευθυντὴς	- τὸ ἐργοστάσιο
οἱ βροχῆς	- τὸ φθινόπωρο	τὰ παράθυρα	- τὸ κλιμακοστάσιο
τὸ πρόσωπο	- ἡ πετσέτα	οἱ εἰκόνες	- τὸ εἰκονοστάσιο
πάστα	- ἄμυγδαλο	ὁ θόρυβος	- τὸ πιεστήριο

ä σ κ η σ η 3

Να κάνης τὸ ἴδιο:

ἡ λάμψη	- τὸ μέταλλο	ὁ στίβος	- τὸ γυμναστήριο
τὸ σχέδιο	- τὸ ἐπιπλο	ἡ ἔδρα	- τὸ δικαστήριο
τὸ δέρμα	- τὸ τύμπανο	ἡ αὐλαία	- τὸ θέατρο
τὰ λουτρά	- τὰ Μέθανα	τὰ Μέγαρα	- τὰ αὐγά

ä σ κ η σ η 4

Στὸ παρακάτω κείμενο ὑπάρχουν δυὸ ἐπίθετα ποὺ ἔχουν γίνει οὐσιαστικὰ καθὼς καὶ ἓνα οὐσιαστικὸ, ποὺ συνηθίζεται περισσότερο στὸν πληθυντικὸ. Νὰ τὰ βρῆς καὶ νὰ τὰ γράψης.

"Ὀλη τὴ νύχτα βάσταξε ὁ θρῆνος, καὶ ὅταν ἔφεξε ἡ μέρα, εἶδα τὸ κακὸ ποὺ ἔγινε." Ἄλλα καράβια ἦταν μισοσπασμένα, ἄλλα γυμνὰ ἀπὸ

Ξάρτια: ένα έδω είχε τή μισή πρύμη φαγωμένη· άλλο ήταν δίχως μπα-
στούνι καί φλόκους. Το βασιλικό έγερνε καί κρατούσε καρφωμένο
στήν άγκυρα του ένα σαιμωτικό τρεχαντήρι.

ä σ κ η σ η 5

Νά συμπληρώσης ό,τι λείπει:

τό έργαλ $\frac{\lambda}{\mu}$ ο	τό βραβ $\frac{\lambda}{\mu}$ ο	τό καφεν $\frac{\lambda}{\mu}$ ο
τό ψυγ $\frac{\lambda}{\mu}$ ο	τό σημ $\frac{\lambda}{\mu}$ ο	τό ξενοδοχ $\frac{\lambda}{\mu}$ ο
τό στοιχ $\frac{\lambda}{\mu}$ ο	τό φορ $\frac{\lambda}{\mu}$ ο	τό ζαχαροπλαστ $\frac{\lambda}{\mu}$ ο
τό ήχ $\frac{\lambda}{\mu}$ ο	τό λαχ $\frac{\lambda}{\mu}$ ο	τό φαρμακ $\frac{\lambda}{\mu}$ ο
τό σχολ $\frac{\lambda}{\mu}$ ο	τό μνημ $\frac{\lambda}{\mu}$ ο	τό όρυχ $\frac{\lambda}{\mu}$ ο
τό ταμ $\frac{\lambda}{\mu}$ ο	τό άγγ $\frac{\lambda}{\mu}$ ο	τό μαντ $\frac{\lambda}{\mu}$ ο

Μ Α Θ Η Μ Α 42ο

Ουδέτερα σε - ο (συνέχεια)

ä σ κ η σ η 1

Νά βρης τά προπαροξύτονα ουδέτερα σε -ο του κειμένου καί
νά τά γράψης στη γενική του πληθυντικού.

Σ' ένα μικονιάτικο καράβι, φορτωμένο ξυλεία, πετούσαν τά σα-
νίδια σάν πούπουλα καί σκέπασαν τή θάλασσα ώς πέρα στό νησί. Ένα
καϊκι συμρνεϊκο, κάρβουνα φορτωμένο, τό άδειασε τέλεια. Μιά
σφουγγαράδικη μηχανή τήν έγδυσε, σα νά τήν πάτησαν κουρσάροι.
Τά βαπόρια πήραν τισ άγκυρές τους καί άγριοσφυρίζοντας ρίχτηκαν
πάνω στα πλεούμενα.

ä σ κ η σ η 2

Νά γράψης τό ένα από τά δύο ουσιαστικά στη γενική:

ή άξία	-	τό σίδερο - ή άξία του σίδερου
τό ροδάκινο	-	τό χνούδι
τό μεδούλι	-	τό κόκκαλο
τό σχήμα	-	τό βότσαλο
τό βύσσινο	-	τό χρώμα
τά φραγκόσουκα	-	τ' άγκάθια

τὰ μαντρόσκυλα - τὰ δόντια
 οἱ πόρτες - τὰ ἀρχοντόσπιτα
 τὰ τραπεζομάντιλα - τὰ χρώματα
 τὰ αὐτιά - τὰ κυνηγόσκυλα

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης στή γενική πληθυντικοῦ τὰ παρακάτω ὀνόματα:

τὸ κάρβουνο τὸ ξέφωτο τὸ χαμόκλαδο τὸ σουσαμόλαδο
 τὸ λάστιχο τὸ φλάουτο τὸ μοσχοκάρυδο τὸ σταφιδάλωνο
 τὸ κάστανο τὸ μπακάλικο τὸ χλωρόφυλο τὸ σταροχώραφο
 τὸ βερίκοκο τὸ μανάβικο τὸ ξινόμηλο τὸ γιδοτόμαρο

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ συμπληρώσης μὲ τὸ σωστὸ (ι) ποὺ χρειάζεται κάθε λέξη:

τὸ γραφ ιο τὸ γυμναστ ιρ ιο τὸ τετράδ ιο
 τὸ κουρ ιο τὸ ἔργαστ ιρ ιο τὸ φυλλάδ ιο
 τὸ βαφ ιο τὸ δικαστ ιρ ιο τὸ ἡμερολόγ ιο
 τὸ ραφ ιο τὸ ἐκπαιδευτ ιρ ιο τὸ δωμάτ ιο
 τὸ θιβλ ιο τὸ κυηγ ιο τὸ Ἀρσάκ ιο
 τὸ θραν ιο τὸ βου ιο τὸ Ζάππ ιο
 τὸ τοπ ιο τὸ βογγ ιο τὸ Βαρβάκ ιο
 τὸ δελτ ιο τὸ χασμουρ ιο τὸ Ζηρίν ιο

Μ Α Θ Η Μ Α 43ο

2. Οὐδέτερα σέ-ι

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ βρῆς τὰ οὐδέτερα οὐσιαστικά στὸ παρακάτω κείμενο καὶ νὰ γράψης στὴν ἀντίστοιχη πῶση τοῦ ἄλλου ἀριθμοῦ:

Δὲν ἔπιασα δουλειά. Δοκίμασα νὰ πάω στὸ περιβόλι, στὸ χωράφι, στὸ ἀμπέλι: ὅλα στενόχωρα. Γύριζα ὄλημερίς στ' ἀκρογάλι, θούταγα στὸ νερό, ρουφούσα τὴν ἀρμύρα, κυλιόμουν στὰ φύκια: κυνηγοῦσα ἀχινούς καὶ καβούρια. Συχνὰ κατέβαινα στὸ λιμάνι καὶ δειλὰ πλησίαζα τὶς συντροφιῆς τῶν ναυτικῶν ν' ἀκούσω κουβέντα γιὰ τ' ἄρμενα, γιὰ ταξίδια, γιὰ τρικυμίες καὶ ναυάγια.

ä σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικά στὴ γενική:

τὸ μαλλί	- τὸ ἀρνί	τὸ κοτσάνι	- τὸ λουλουδί
τὸ κλουβί	- τὸ πουλί	τὰ δέντρα	- τὸ περιθόλι
τὸ σκυλί	- τὸ σπιτάκι	τὸ πριόνι	- τὰ δόντια
ἡ ἀξία	- τὸ χαρτί	τὸ τουφέκι	- ἡ κάνη
τὸ καρφί	- τὸ κεφάλι	τὸ καράβι	- τὸ κατάρτι
τὸ σχῆμα	- τὸ κουτί	οἱ φάροι	- τὸ λιμάνι
τὸ μαλλί	- τὸ χρώμα	ὁ ἦχος	- τὸ τρυπάνι

ä σ κ η σ η 3

Γράψε τίς γενικές καί τῶν δύο ἀριθμῶν σέ ὅσα οὐσιαστικά τίς σχηματίζουν:

τὸ γεράκι	τὸ μαρούλι	τὸ κοριτσάκι	τὸ γατάκι
τὸ αὐλάκι	τὸ μωρούλι	τὸ ζουμπούλι	τὸ μεροδούλι
τὸ παιδάκι	τὸ σπανάκι	τὸ πακετάκι	τὸ μικρούλι
τὸ λαυράκι	τὸ χερούλι (τῆς πόρτας)	τὸ μπαμπάκι	τὸ νυχτοπούλι

ä σ κ η σ η 4

Νὰ τρέψης τὸ ἐπίθετο σέ γενική οὐδετέρου οὐσιαστικοῦ, ὅπως στὸ παράδειγμα:

τὸ θουνίσιο ἀεράκι	- τὸ ἀεράκι τοῦ θουνοῦ
τὸ βοδινὸ κρέας	
τὸ πηγαδίσιο νερό	
ἡ μοσχारीσια μπριζόλα	
ὁ νησιώτικος χορὸς	
τὰ παιδικὰ καμώματα	
οἱ καλοκαιριάτικες μέρες	
ὁ μεσημεριάτικος ὕπνος	

ä σ κ η σ η 5

Νὰ κλίνης μαζί: τὸ σαμιώτικο τρεχαντήρι

ä σ κ η σ η 6

Νὰ συμπληρώσης μετὰ τὸ σωστὸ (ι) ποὺ χρειάζεται:

τὸ ποτ ☐ ρι	τὸ κεντ ☐ δι	τὸ κρεμ ☐ δι
τὸ κλαδευτ ☐ ρι	τὸ πριον ☐ δι	τὸ φρ ☐ δι
τὸ ποτιστ ☐ ρι	τὸ παιχν ☐ δι	τὸ μ ☐ δι
τὸ σκαλιστ ☐ ρι	τὸ φ ☐ δι	τὸ καρ ☐ δι

Να συμπληρώσης με ένα (ο) ή (ι).

τὸ ἀηδ <u>ο</u> νι	τὸ δάκρ <u>ο</u>	τὸ φ <u>ο</u> κι
τὸ πεπ <u>ο</u> νι	τὸ δορ <u>ο</u>	τὸ στρ <u>ο</u> δι
τὸ χελιδ <u>ο</u> νι	τὸ δίχτ <u>ο</u>	τὸ κλ <u>ο</u> δι
τὸ σεντ <u>ο</u> νι	τὸ βράδ <u>ο</u>	τὸ κυδ <u>ο</u> νι

Μ Α Θ Η Μ Α 44ο

3. Ουδέτερα σέ. -ος

ἄ σ κ η σ η 1

Να γράψης τὸ ένα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικά στῆ γενική:

ἡ βλάστηση - τὸ δάσος	τὸ βέλος - τὸ δηλητήριο
ἡ βοή - τὸ πλῆθος	τὸ ἔτος - οἱ ἐποχές
τὸ ἄνθος - ἡ εὐωδιά	τὸ βρέφος - τὸ βάρος
οἱ ἀρχηγοὶ - τὰ σμήνη	τὰ κράτη - οἱ σχέσεις
τὰ ἔθνη - οἱ σημαίες	τὰ ζῶα - τὰ ἔλη
τὰ ὕψη - τὸ ὄρη	ἡ τροφή - τὰ κτήνη

ἄ σ κ η σ η 2

Να κλίνης μαζί: τὸ ἐπικίνδυνο ἔλος

ἄ σ κ η σ η 3

Να γράψης στὸν πληθυντικὸ τὰ παρακάτω ὀνόματα:

τὸ βέλος τοῦ ἐρυθρόδερμου	τὸ βάθος τῆς θάλασσας
τὸ κέρδος τοῦ ἐμπορίου	τὸ πλάτος τοῦ ὑφάσματος
τὸ χρέος τοῦ ἀγρότη	τὸ λάθος τοῦ ὑπολογισμοῦ
τὸ κύτος τοῦ πλοίου	τὸ μήκος τῆς διώρυγας

ἄ σ κ η σ η 4

Να τρέψης τὸ ἐπίθετο σέ γενική οὐδετέρου, ὅπως στὸ παράδειγμα:

ὁ δασικὸς δρόμος - ὁ δρόμος τοῦ δάσους	ἡ ἐθνικὴ γιορτὴ -
τὸ κρατικὸ λαχεῖο -	ἡ βρεφικὴ ἡλικία -
ἡ στηθικὴ ἀρρώστια -	ἡ ἑδαφικὴ ἀνωμαλία -
ἡ τελικὴ φάση -	

ä σ κ η σ η 5

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὰ ὀνόματα:

τὸ μέγεθος	τὸ ἔλεος
τὸ στέλεχος	τὸ πέλαγος
τὸ ἔδαφος	τὸ κέλυφος

ä σ κ η σ η 6

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς φράσεις:

- Ἡ φάλαινα εἶναι κῆτος.
- Ὁ βλαστὸς τοῦ φυτοῦ λέγεται καὶ στέλεχος
- Τὸ ἀμπάρι τοῦ πλοίου λέγεται καὶ κύτος
- Κέλυφος λέγεται τὸ τσόφλι τοῦ αὐγοῦ, ἀλλὰ καὶ τὸ κάλυμμα.

Μ Α Θ Η Μ Α 450

Ἄνισοσύλλαβα

4. Οὐδέτερα σὲ -μα

ä σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικὰ στὴ γενική:

ἡ ἀνάλυση	- τὸ ποίημα	οἱ τιμὲς	- τὰ ὑφάσματα
ἡ διαφήμιση	- τὸ ἐμπόρευμα	τὰ διαλείμματα	- οἱ ὥρες
τὸ μάθημα	- τὸ νόημα	τὰ ἀποτελέσματα	- τὰ χτυπήματα
ἡ οὐσία	- τὸ ζήτημα	τὰ σώματα	- οἱ ιδιότητες

ä σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὰ παρακάτω ὀνόματα:

τοῦ ἀνοιχτοῦ χρώματος	τοῦ ὠραίου παραδείγματος
τοῦ μαρμάρινου οἰκοδομήματος	τοῦ ψηλοῦ ἀναστήματος

ä σ κ η σ η 3

Νὰ κλίνης: τὸ χαρούμενο διάλειμμα, χωρίζοντας τὶς καταλήξεις.

ä σ κ η σ η 4

Να γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς παρακάτω φράσεις καὶ νὰ βρῆς τὴν πτῶση τοῦ οὐδετέρου, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Ἄκουγόταν τὸ κλάμα τῆς - ἀκούγονταν τὰ κλάματά τῆς (αἰτ.)

Τὸ κρίμα ἔπεσε στὸ κεφάλι του. *τὰ κρίματα ἔπεσαν*

Διάβασες τὸ μάθημά σου;

Ἦταν μεγάλο τὸ κατόρθωμά του.

Τὸ πρόβλημα εἶναι ἀπλό.

Σηκώθηκε ἀπὸ τὸ κάθισμα.

Ἔβαζε στοίχημα γιὰ τὸ καθετί.

Θαυμάστηκε τὸ πῆδημά του.

Ἦταν ἓνα ὑπέροχο κέντημα.

Ὀ ρ θ ο γ ρ α φ ί α

ä σ κ η σ η 5

Νὰ σχηματῆσθαι οὐσιαστικὰ μὲ τὶς καταλήξεις ποὺ δίνονται:

α) κεντῶ	- κέντημα	βαφτίζω	- βάφτισμα
πηδῶ	- <i>πηδημα</i>	βαδίζω	- <i>βαδισμα</i>
μετρῶ	- <i>μετρημα</i>	ποτίζω	- <i>ποτισμα</i>
γεννῶ	- <i>γεννημα</i>	χωρίζω	- <i>χωρισμα</i>
κολλῶ	- <i>κολλημα</i>	ραγίζω	- <i>ραγισμα</i>
χτυπῶ	- <i>χτυπημα</i>	λυγίζω	- <i>λυγισμα</i>
κρυολογῶ	- <i>κρυολογημα</i>	χτενίζω	- <i>χτενισμα</i>
μαδῶ	- <i>μαδημα</i>	νιαουρίζω	- <i>νιαουρισμα</i>
β) ματώνω	- μάτωμα	μαγεύω	- μάγεμα
στεγνώνω	- <i>στεγνωμα</i>	ψαρεύω	- <i>ψαρευμα</i>
ζυμώνω	- <i>ζυμωμα</i>	παντρεύω	- <i>πανταρευμα</i>
στεφανώνω	- <i>στεφανωμα</i>	κλαδεύω	- <i>κλαδεμα</i>
σημειώνω	- <i>σημειωμα</i>	σημαδεύω	- <i>σημαδεμα</i>
λαδώνω	- <i>λαδωμα</i>	μαζεύω	- <i>μαζεμα</i>
φορτώνω	- <i>φορτωμα</i>	χαζεύω	- <i>χαζεμα</i>
ἀραιώνω	- <i>αραιωμα</i>	παλεύω	- <i>πολεμα</i>

Μ Α Θ Η Μ Α 46ο

Ουδέτερα σε -μα (συνέχεια)

ä σ κ η σ η 1

Να γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικὰ στὴ γενική:

τὸ σῶμα - ἡ ὀμορφιά	ἡ καύση	- τὰ πυροτεχνήματα
τὸ κτήμα - ἡ ἀξία	τὰ καλύμματα	- τὰ βιβλία
τὸ θέμα - τὸ ρῆμα	τὰ κλαδέματα	- ἡ ἐποχή

ä σ κ η σ η 2

Να γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς παρακάτω φράσεις:

- Ἐνα πελώριο κύμα σηκώθηκε.
- Εἶπε ἓνα τεράστιο ψέμα.
- Ἀκούστηκε ἓνα ἀπότομο χτύπημα.
- Ξάπλωσε σ' ἓνα στρώμα ἀπὸ φύκια νὰ ξεκουραστῇ.
- Συνέβη ἓνα τρομερὸ δῶμα.
- Ὁ ἀφρὸς τοῦ κύματος σκέπαζε τὸ κατὰστρωμα.
- Ἀκούστηκε ὁ ἤχος σταθεροῦ βήματος.
- Τὸ σκληρὸ χῶμα δὲ σκάβεται εὐκόλα.
- Μακριὰ φαινόταν νὰ ἐπιπλῆ ἓνα σῶμα.

ä σ κ η σ η 3

Να βρῆς σε ποιά πῶση βρίσκονται τὰ ουδέτερα ὀνόματα σε -μα, στὶς παρακάτω φράσεις:

- Ἀνεβήκαμε στὸ ὑψωμα καὶ εἶδαμε τὸ πανόραμα τῆς πόλεως.
- Ἀκουσε τὸ χτύπημα στὴν πόρτα κι ἔτρεξε ν' ἀνοίξει.
- Μόλις ἀκούστηκε τὸ σύνθημα, ἔσπευσε νὰ βρεθῇ στὴ θέση του.
- Τὸ κλάδεμα τῶν δέντρων γίνεται στὴν ἀρχὴ τῆς ἀνοίξεως.
- Τὰ κτίματα δίνουν καλὸ εἰσόδημα, ὅταν καλλιεργοῦνται ὅπως πρέπει.
- Μὲ τὰ λιπάσματα αὐξάνεται ἡ γεωργικὴ παραγωγή.

ä σ κ η σ η 4

Ἀπὸ τὰ παρακάτω ρήματα νὰ σχηματίσης οὐσιαστικὰ σε -μα, ὅπως στὸ παράδειγμα:

ἀλείβω - ἀλείβ - μα = ἀλειμμα

κόβω - κόμμα

βάφω - βαφήμα

ράβω - ροφήμα

γράφω - γραφήμα

σκάβω - σκάμμα

θρέφω - θρέξιμα
θρύβω - θρυβίμα

στέφω - στέψιμα
τρίβω - τριβίμα

Μ Α Θ Η Μ Α 47ο

5. Ουδέτερα σὲ -ισμο (-ξιμο, -ψισμο)

ἄ σ κ η σ η 1

Γράψε στὸν πληθυντικὸ τὰ παρακάτω οὐσιαστικά:

τὸ πλύσιμο	τὸ θήξιμο	τὰ κάψιμο
τὸ βράσιμο	τὸ τρέξιμο	τὸ γράψιμο
τὸ λούσιμο	τὸ βρέξιμο	τὸ κόψιμο

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο ὀνόματα στὴ γενική. Ἐὰν χρειαστῇ, ν' ἀλλάξης καὶ τὴ σειρὰ τους.

τὸ νερό	-	τὸ πλύσιμο	-	τὸ νερό τοῦ πλυσίματος
τὸ σημάδι	-	τὸ γδάρισμα		
τὸ λούσιμο	-	τὸ σαποῦνι		
τὸ θήξιμο	-	ὁ ἦχος		
τὸ ἀνοιγμα	-	τὸ σκίσιμο		

ἄ σ κ η σ η 3

Ν' ἀλλάξης τὶς παρακάτω γενικὲς με ἀιτιατικὲς, ὅπως στὸ παράδειγμα:

τὰ σημάδια τῶν ξυσιμάτων	-	τὰ σημάδια ἀπὸ τὰ ξυσιματα
τὰ στίγματα τῶν καψιμάτων	-	τὰ στίγματα ἀπὸ τὰ καψιματα
ἡ ἐποχὴ τῶν σκαψιμάτων	-	ἡ ἐποχὴ γιὰ τὰ σκαψιματα
ἡ ὥρα τοῦ ντυσίματος	-	
τὰ ἔξοδα τῶν βαψιμάτων	-	τὰ ἔξοδα γιὰ τὰ βαψιματα
Τὸ λάθος ἐγινε ἐξαιτίας τοῦ μπλεξίματος-		
Ξεθώριασε τὸ φουστάνι τῆς ἐξαιτίας τῶν πολλῶν πλυσιμάτων-		

ä σ κ η σ η 4

Νά σχηματίσης ούσιαστικά σύμφωνα με τὸ παράδειγμα:

α) γδύνω	- γδύσιμο	φτάνω	- φτάσιμο	λουζώ	- λουζίμο
ντύνω	- ντύσιμο	χάνω	- χασίμο	σκίζω	- σκίζίμο
ξύνω	- ξύσιμο	στήνω	- στήσιμο	χτιζώ	- χτιζίμο
χύνω	- χύσιμο	ψήνω	- ψήσιμο	σκάζω	- σκάζίμο
φτύνω	- φτύσιμο	κλείνω	- κλεισίμο	σπάζω	- σπάζίμο
χώνω	- χώνισμο	δένω	- δεισίμο	βράζω	- βράζίμο

β) μπλέκω	μπλέξιμο	θήχω	φτιάχνω	κράζω	-
πλέκω	πλέξιμο	βρέχω	ψάχνω	τσούζω	-
μπήγω	μπήξιμο	τρέχω	παίζω	πρήζω	-
σμίγω	σμίξιμο	δέχομαι	πήζω	σκούζω	-
σφίγγω	σφίξιμο	διώχνω	στάζω	σφάζω	-
πνίγω	πνίξιμο	δείχνω	τάζω	κράζω	-
φρύγω	φρύξιμο	σπρώχνω	φράζω	σιάζω	-
φέγγω	φέγγισμο	ρίχνω	τρίζω	φταί(γ)ω	-

ä σ κ η σ η 5

Νά κάνης τὸ ἴδιο:

Τί πράξη κάνω, ὅταν:

ράβω	- ράψιμο	σκύβω	- σκυψίμο	θάφω	- θαψίμο
σκάβω	- σκαψίμο	θρύβω	- θρυψίμο	γνέφω	- γνεψίμο
χάβω	- χαψίμο	στύβω	- στυψίμο	τρέφω (θρέφω)	- τρεψίμο
κλέβω	- κλεψίμο	τρίβω	- τριψίμο	τρέπω	- τρεψίμο
νίβω (-ομαι)	- νιψίμο	κόβω	- κοψίμο	γλείφω	- γλειψίμο
κρύβω	- κρυψίμο	θάβω	- θαψίμο	γράφω	- γραψίμο
στρίβω	- στριψίμο			στέφω (=θάζω στέμμα)	-

Οὐδέτερα σέ -ας, -ως

τὸ κρέας - τὸ φῶς

ä σ κ η σ η

Νά μεταφέρης στὸν ἀντίστοιχο ἀριθμὸ τὶς παρακάτω φράσεις:

Αὐξήθηκε ἡ πώληση τοῦ κρέατος.

Ἐφτασε ὡς τὸ πέρας τοῦ κόσμου.

Τὸ τέρας τῆς θάλασσας.

"Αναψε τὸ φῶς.

"Ἡ λάμψη τοῦ φωτὸς μᾶς χτυποῦσε στὰ μάτια.

"Ἡ γιορτὴ τῶν Φώτων.

Μ Α Θ Η Μ Α 48ο

Ἐνώμαλα οὐσιαστικά

α) Ἄρσενικά σὲ -εας (ἰδιόκλιτα)

ἄσκηση 1

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὰ παρακάτω ὀνόματα:

α) ὁ αὐστηρὸς εἰσαγγελέας	ὁ ἀκούραστος διανομέας
ὁ ἐπιδέξιος ἱππέας	ὁ ἥρωϊκὸς δεκανέας
ὁ ἀρχαῖος ἱερέας	ὁ πιστὸς γραμματέας
β) ἡ φλυαρία τοῦ κουρέα	τὸ φῶς τοῦ προβολέα
τὸ χρῶμα τοῦ ἀμφορέα	ἡ συμβουλή τοῦ γονέα

ἄσκηση 2

Νὰ γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικὰ στὴ γενική:

τὰ διακριτικὰ	- ὁ δεκανέας	ὁ καταστροφέας	- ἡ μανία
ὁ συγγραφέας	- τὸ ἔργο	ἡ ἀγριότητα	- ὁ εἰσβολέας
ἡ νίκη	- ὁ δρομέας	ὁ ἀποστολέας	- ἡ διεύθυνση

ἄσκηση 3

Νὰ γράψης τὸ ἓνα ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικὰ στὴ γενική:

τὸ τάγμα	-οἱ σκαπανεῖς	οἱ ἐκδρομεῖς	- οἱ ὄμλοι
οἱ συγκεντρώσεις	-οἱ γονεῖς	τὰ φορεῖα	-οἱ τραυματιοφορεῖς
οἱ γραμματεῖς	-τὰ καθήκοντα	οἱ ἐπιδρομεῖς	-οἱ ἐπιθέσεις

ἄσκηση 4

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς παρακάτω φράσεις:

- Ἄκουρας εἶναι συνήθως φλύαρος.
  - Ὁ ταχυδρομικὸς διανομέας εἶναι γελαστὸς καὶ ἀκούραστος.
  - Ἡ ἀγόρευση τοῦ εἰσαγγελέα εἶναι συχνὰ καταδικαστικὴ.
- Τὴ στρουθοκάμηλο τὴ λέμε πουλὶ - δρομέα.

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ κλίνης μαζί: ὁ καλὸς σπορέας.

β) Ἄρσενικά σὲ -ης καὶ οὐδέτερα σὲ -ον, -αν, -εν καὶ -υ

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὰ ὀνόματα:

ὁ εὐγενής	τὸ ὄν	τὸ παρὸν	τὸ καθήκον
ὁ συγγενής	τὸ προϊόν	τὸ παρελθόν	τὸ συμφέρον
τὸ ἐνδιαφέρον	τὸ πᾶν	τὸ δόρυ	τὸ φωνήεν
τὸ μέλλον	τὸ ἅπαν	τὸ ὄξυ	

τοῦ ὄντος	τοῦ παρόντος	τοῦ καθήκοντος
τοῦ προϊόντος	τοῦ παρελθόντος	τοῦ συμφέροντος
τοῦ ἐνδιαφέροντος	τοῦ παντός	τοῦ ὄξεος
τοῦ μέλλοντος	τοῦ ἅπαντος	τοῦ δόρατος

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης στὸν ἀντίστοιχο ἀριθμὸ τὶς παρακάτω φράσεις, ὅπου αὐτὸ μπορεῖ νὰ γίνη:

Ἄ "Ολοι προτιμοῦν τὸ καλὸ καὶ συμφέρον.

Ἄ Ὁ ἀρχαῖος ἱερέας μάντευε τὸ μέλλον (νὰ συμβῆ).

Ἄ Οἱ μαθητὲς πρέπει νὰ εἶναι ἀφοσιωμένοι στὸ καθήκον τους.

Ἄ Τὸ κυριότερο προϊόν τῆς Ἑλλάδας εἶναι ὁ καπνὸς καὶ τὸ λάδι.

Ἄ Ἦταν μέσα στὸν κύκλο τοῦ ἐνδιαφέροντός του.

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς παρακάτω φράσεις:

Αὐτὸς ποὺ κρατοῦσε τὸ δόρυ καὶ ἀκολουθοῦσε τὸ βασιλιά, γιὰ νὰ προστατεύῃ τὴ ζωὴ του, λεγόταν δορυφόρος.

Ἄ Ὁ Θεὸς εἶναι δημιουργὸς τοῦ παντός.

Ἄ Ὁ καλὸς συγγενής φαίνεται στὴ δύσκολη στιγμή.

Ἄ Ὁ ἵππότης ἐθεωρεῖτο εὐγενής.

Ἄ Τὸ ὑγρὸ, ποὺ μπορεῖ νὰ διαλύσῃ ἓνα στερεὸ σῶμα, λέγεται ὄξυ.

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

Μ Α Θ Η Μ Α' 49ο

1. Ἐπίθετα σὲ -ος, -η, -ο

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ ἀναγνώρισης τὰ ἐπίθετα στὶς παρακάτω φράσεις καὶ νὰ τὰ γράψης στὰ τρία τους γένη:

Μὲς σὲ μιὰ κρυστάλλινη φρουτιέρα, κίτρινα ἀφράτα κυδῶνια καὶ μοσχάτα σταφύλια, μαῦρα καὶ γυαλιστερά, ἐφτιαχναν ἕναν ὑπέροχο πίνακα.

Στὸ γυάλινο βάζο στέκει καμαρωτὸ πάντοτε ἕνα εὐωδιαστὸ τριαντάφυλλο.

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης στὰ τρία γένη τὰ παρακάτω ἐπίθετα:

πικρὸς	δροσάτος	ξύλινος	ἄδικος	νόστιμος
ἀραιὸς	δίκαιος	φανερὸς	ὄγδοος	στερεὸς

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης τὰ παρακάτω ὀνόματα στὴν ἀντίστοιχη πτώση τοῦ πληθυντικοῦ:

ὁ ἄτυχος ἄνθρωπος	τοῦ φιλότιμου μαθητῆ
ἡ πονηρὴ ἄλεπού	τῆς γεροντίστικης συνήθειας
τὸ πῆλινο δοχεῖο	τὸ θολὸ ποτάμι

τὸν ξάστερο οὐρανὸ
τὴν ἀνοιξιὰτικὴν λιακάδα
τὸ γελαστὸ πρόσωπο

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ βρῆς ἀπὸ τὰ παρακάτω ἐπίθετα, ποῖο ταιριάζει καὶ στὰ τρία οὐσιαστικά τῆς κάθε σειρᾶς, καὶ νὰ τὸ γράψῃς στὸ ἀνάλογο γένος:

Τὰ ἐπίθετα

δροσερὸς – χλιαρὸς – παγωμένος – καυτὸς

Τὰ οὐσιαστικά

ὁ ... ἥλιος	ἡ ... σούπα	τὸ ... σίδηρο
ὁ ... ἀέρας	ἡ ... ἡμέρα	τὸ ... λουλούδι
ὁ ... ὠκεανὸς	ἡ ... λίμνη	τὸ ... χέρι
ὁ ... χαιρετισμὸς	ἡ ... ὑποδοχὴ	τὸ ... νερὸ

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ ἀλλάξῃς τὶς λέξεις, πὺ εἶναι σὲ παρένθεση, μὲ ἓνα ἐπίθετο, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Οἱ γλάστρες εἶναι (ἀπὸ πηλὸ) – εἶναι πήλινες.

Τὰ ποτήρια εἶναι (ἀπὸ γυαλὶ) –

Ὁ χαρτοκόπτης εἶναι (ἀπὸ κόκκαλο) –

Ἡ κουβέρτα εἶναι (ἀπὸ μαλλί) –

Ἡ ζώνη εἶναι (ἀπὸ πετσί) –

Τὸ ποτήρι εἶναι (ἀπὸ κρύσταλλο) –

Τὰ σκαλοπάτια εἶναι (ἀπὸ μάρμαρο) –

ἄ σ κ η σ η 6

Νὰ τρέψῃς τὸ οὐσιαστικό, πὺ φανερώνει ὕλη, σὲ ἐπίθετο:

Μικρὰ ἀντίγραφα ἀγαλμάτων εἶναι ἀπὸ γύψο –

Τὰ πνευστὰ ὄργανα τῆς ὀρχήστρας εἶναι ἀπὸ ξύλο ἢ χαλκὸ –

Τὰ παλιὰ γεφύρια γίνονταν ἀπὸ πέτρα –

Τὰ γιαιωνέζικα φαναράκια γίνονται ἀπὸ χαρτί –

Τὰ καλοκαιρινὰ καπέλα γίνονται ἀπὸ ψάθα –

ἄ σ κ η σ η 7

Νὰ κάνῃς τὸ ἴδιο:

(Ἐδῶ τὸ ἐπίθετο φανερώνει παρομοίωση).

Τὸ πρόσωπό του ἔμοιαζε (σὰ νὰ ἔταν ἀπὸ κερί) –

Τὰ νεῦρα μερικῶν ἀνθρώπων (λὲς καὶ εἶναι ἀπὸ ἀτσάλι) –

Ἔχει ἓνα περπάτημα (σὰ νὰ περνᾷ ἀέρας) –

Ἔχει ἓνα δέρμα (σὰν ἀπὸ βελούδο) –

ἄ σ κ η σ η 8

Νὰ κλίνης μαζί: ὁ ἄγριος πόλεμος.

Μ Α Θ Η Μ Α 50ῶ

Ἐπίθετα σὲ -ος, -η, -ο (συνέχεια)

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ ὑπογραμμίσῃς τὰ ἐπίθετα τοῦ παρακάτω κειμένου:

Ἐκεῖ ποῦ ἔλαμπε ὁ ἥλιος καὶ ἦταν χαρὰ θεοῦ, ὁ οὐρανὸς σκοτεινί-
ασε. Πυκνά, βαριά σύννεφα τὸν ἐσκέπασαν πέρα πέρα. Δυνατὸς ἀέρας
σηκώθηκε. Ἐξαφνα μιὰ φοβερὴ βροντὴ ἀκούστηκε καὶ ὕστερα ἄλλη κι
ἄλλη. Συχνὲς ἀστραπὲς σὰ λαμπερὰ φίδια σκίζον τὰ σύννεφα.

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ βρῆς ποιὸ ἀπὸ τὰ παρακάτω ἐπίθετα ταιριάζει καὶ στὰ τρία
οὐσιαστικά τῆς κάθε σειρᾶς καὶ νὰ τὸ γράψῃς στὸ κατάλληλο γένος:

Τ ἄ ἐ π ί θ ε τ α

τυχερός - κλειστός - γερὸς - καλὸς - χρυσὸς

Τ ἄ ο ὑ σ ι α σ τ ι κ ἄ

ὁ . . . πατέρας

ἡ . . . νοικοκυρὰ

τὸ . . . βιβλίον

ὁ . . . ἥλιος

ἡ . . . χτένα

τὸ . . . βραχιόλι

ὁ . . . ἀριθμὸς

ἡ . . . κοπέλα

τὸ . . . παιχνίδι

ὁ . . . ὀρίζοντας

ἡ . . . πόρτα

τὸ . . . τριαντάφυλλο

ὁ . . . ἐργάτης

ἡ . . . ἄμυνα

τὸ . . . αὐγὸ

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ σχηματίσῃς ἐπίθετα, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Πῶς λέγεται:

ἡ σημαία τοῦ ἔθνους - ἐθνικὴ

ὁ κήπος τοῦ σχολείου -

ὁ κατάλογος τοῦ τηλεφώνου -

ἡ σάκα τοῦ μαθητῆ -

τὸ φόρεμα τῆς νύφης -

ἡ στολὴ τοῦ προσκόπου -

Άσκηση 4

Ν' αλλάξης τή γενική με επίθετο, όπως στο παράδειγμα:

- α) Ήταν ένα πρωινό τής "Ανοιξης - Ήταν ένα άνοιξιάτικο πρωινό.
Ήταν μιὰ μέρα του καλοκαιριού -
Είχε πέσει μιὰ όμίχλη του Φθινοπώρου -
Ήταν μιὰ λιακάδα του Χειμώνα -
- β) Ήταν μιὰ νύχτα του Γενάρη -
Ήταν μιὰ βροχή του Φλεβάρη-
Τήν είχε μαυρίσει ό ήλιος του Μάρτη -
Ήταν ένα τριαντάφυλλο του 'Απρίλη -

Άσκηση 5

Να κλίνης μαζί: ό μαθητικός έλεγχος

Μ Α Θ Η Μ Α 51ο

Επίθετα σε -ος, -η, -ο (συνέχεια)

Άσκηση 1

Να βρής τι δέν είναι καλό στο παρακάτω κομμάτι και να τó διορθώσης έλεύθερα.

Τό μικρό παιδάκι παίζει στην άμμουδιά, φτιάχνοντας μικρά πηγαδάκια με τó μικρό του φτυαράκι. Τά μικρά κυματάκια κάθε τόσο του γεμίζουν τά μικρά πηγαδάκια του, ενώ αυτό με τά μικρά του χεράκια προσπαθεί να τά άδειάση, βγάζοντας μικρές φωνούλες διαμαρτυρίας. Συμπέρασμα:

Άσκηση 2

Ν' αντιστοιχίσης τó κάθε επίθετο και στá τρία ούσιαστικά τής κάθε σειράς:

Τά επίθετα

άσπρος - μωροδάτος - φρόνιμος - πράσινος - χνουδάτος

Τά ούσιαστικά

ό... άνθρωπος φρόνιμος ή... σκέψη φρόνιμη τó... παιδί φρόνιμο
ό... κάμπος πράσινος ή... πλαγιά πράσινη τó... λιβάδι πράσινο
μωροδάτος μωροδάτι μωροδάτω

ό... κύκνος ^{χουδαως} άσπρος ή... μπλούζα ^{χουδατω} τό... συννεφο ^{χουδατω}
 ό... καπνός (τσιγάρου) ή... "Ανοιξη ^{άσηρη} τό... κρασί άσπρο
 ό... σπόρος ^{πρασινο} ή... κουβέρτα ^{πρω} τό... ύφασμα ^{πρασινο}

ά σ κ η σ η 3

Νά διαλέξεις από τά παρακάτω επίθετα τό πιό ταιριαστό γιά τό κάθε ούσιαστικό και νά τό βάλης στό άνάλογο γένος:

ό άνθρωπος	-	άφράτος	ό κόρακας	-	άσπρος
ή άλεπού	-	άτυχος	ή βραδιά	-	μαύρος
τό κυδώνι	-	πονηρός	τό περιστέρι	-	φεγγερός
ό πεύκος	-	γραφικός			
ή γέφυρα	-	μοσχάτος			
τό σταφύλι	-	θεόρατος			

ά σ κ η σ η 4

Νά βάλης τό κάθε επίθετο στό ούσιαστικό πού του ταιριάζει. Τό επίθετο νά μη τό κατάλληλο γένος.

ό... άνθρωπος	άτυχοι	(μοσχάτος) +
τό... περιστέρι	άθωο	(πονηρός) +
τό... σταφύλι	μοσχάτω	(άτυχος) +
ή... άλεπού	πονηρη	(φεγγερός) +
ή... βραδιά	φεγγερη	(θεόρατος) +
ό... πεύκος	θεόρατος	(άθως) +

ά σ κ η σ η 5

Νά βάλης ένα ταιριαστό ούσιαστικό στό παρακάτω επίθετα:

ό σκοτεινός	φύρανοι	ό φλογερός	παιριώτης
ή ήλιόλουστη	Ανοιξη	ή φεγγαρόλουστη	βραδιά
τό φθινοπωρινό	πρωίνο	τό πηχτό	εσκοταδι

ά σ κ η σ η 6

Νά άντικαταστήσεις τίς λέξεις πού βρίσκονται σέ παρένθεση μ' ένα επίθετο, όπως στό παράδειγμα:

Ό καιρός είναι (γεμάτος βροχή) - Ό καιρός είναι βροχερός.

Τό άεράκι είναι (γεμάτο δροσιά) - ^{ό άερακι είναι δροσιφόρο}

Τά λόγια της ήταν (γεμάτα φαρμάκι) - ^{Τά λόγια ήταν φαρμακωφα}

Ἡ ρεματιά είναι (γεμάτη ἴσκιο) - *ἡ ρεματιά είναι ἴσκι μὲν*
Τὰ μάτια είναι (γεμάτα φῶς) - *Τὰ μάτια ἦσαν φωτεινά*
Τὸ φρούτο ἦταν (γεμάτο ζουμί) - *Τὸ φρούτο ἦταν ζουμί*
Ἡ παραλία ἦταν (γεμάτη ἀμμουδιά) - *Ἡ παραλία ἦταν ἀμμο-
διάρια*

ἄ σ κ η σ η 7

Νὰ κλίνης μαζί: ἡ δροσερὴ βραδιά

Μ Α Θ Η Μ Α 52ο

2. Ἐπίθετα σὲ -ος, -α, -ο

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ θρῆς τὰ ἐπίθετα τοῦ κειμένου καὶ νὰ τὰ γράψης στὰ τρία τους γένη:

Ἦταν ἀπόγευμα. Καιρὸς ἀνοιξιάτικος. Βαδίζαμε στὸν παραλιακὸ δρόμο μιὰ οἰκογενειακὴ συντροφιά. Μετὰ τὴ βροχὴ, ἓνα θαυμάσιο οὐράνιο τόξο στεφάνωνε τὸν ὀρίζοντα. Μιὰ πηγαία χαρὰ πλημμύριζε τὶς καρδιές μας. Ὁ βουνίσιος ἀέρας ἐπαιρνε τὶς κοριτσιίστικες φωνές καὶ τὰ τραγούδια καὶ τὰ σκόρπιζε στὴ θάλασσα.

Ἦταν ἓνας ἀξέχαστος περίπατος.

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης στὰ τρία τους γένη τὰ παρακάτω ἐπίθετα:

γενναῖος - ἀστεῖος - ἀθῶος - θαρραλέος - νέος
ἄγριος - ἀσημένιος - βουνίσιος - ἄδειος - ὅμοιος

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης στὴν ἀντίστοιχη πῶση τοῦ πληθυντικοῦ τὰ παρακάτω ὀνόματα:

ὁ ἀρχαῖος πολιτισμὸς
ἡ ἀστεία ἱστορία
τὸ ἀθῶο παιδί

τοῦ τίμιου ὑπαλλήλου
τῆς βόρειας θάλασσας
τοῦ μολυβένιου στρατιώτη

τὸ γενναῖο πολεμιστὴ
τὴν τέλεια ὁμορφιά
τὸ βουνίσιο ἀεράκι

τόν άκραιο σταθμό
τό νέο δάσκαλο

τήν τυχαία συνάντηση
τή θαλάσσια αύρα

του σπουδαίου έργου
του μηνιαίου περιοδικού

ἄ σ κ η σ η 4

Πώς λέγεται αυτός πού:

ἔχει τιμή - τίμιος
ἔχει γαλήνη-
ἔχει πλοῦτο-
βρίσκεται στόν οὐρανό-
βρίσκεται στή θάλασσα-
βρίσκεται ἢ ἔρχεται ἀπό τό Νότο-
βρίσκεται (δέν ξεπερνάει) τό μέτρο-
κρατάει αἰῶνες-
ταιριάζει σέ γίγαντα-

ἄ σ κ η σ η 5

Νά τρέψης τό ἐμπρόθετο οὐσιαστικό σέ ἐπίθετο:

Ὁ δίσκος εἶναι ἀπό ἀσήμι- Ὁ δίσκος εἶναι ἀσημένιος

Τά στρατιωτάκια εἶναι ἀπό μολύβι -

Οἱ κολόνες τῶν σπιτιῶν εἶναι ἀπό τσιμέντο-

Οἱ χάντρες τῶν κομπολογιῶν εἶναι ἀπό κεχριμπάρι-

Οἱ ρόδες τῶν βαγονιῶν εἶναι ἀπό σίδηρο-

Τά δοχεῖα τοῦ λαδιοῦ εἶναι ἀπό τενεκέ-

Τό ψωμί εἶναι ἀπό σάρι-

Τά πατώματα εἶναι ἀπό σανίδι-

Τά ἀλώνια εἶναι χτισμένα μέ μάρμαρο-

Οἱ καλύβες τῶν ἰθαγενῶν εἶναι ἀπό χῶμα-

Πώς λέμε:

τά μαλλιά πού μοιάζουν (σάν τό μετάξι)-

τά δόντια πού μοιάζουν (μέ μαργαριτάρια)-

τά χεῖλη πού εἶναι κόκκινα (σάν κοράλλια)-

ἡ ζῶη πού μοιάζει μέ (τά παραμύθια)-

κάτι μαλακό σάν τό (βελοῦδο)-

ἄ σ κ η σ η 6

Νὰ κλίνης μαζί: ἡ οὐράνια μελωδία

Μ Α Θ Η Μ Α 53ο

Ἐπίθετα σὲ -ος, -α, -ο (συνέχεια)

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ βρῆς τὰ ἐπίθετα τοῦ παρακάτω κειμένου καὶ νὰ τὰ γράψης στὰ τρία τους γένη:

Ὁ ὁμορφος νέος ἔστεικε ὀρθὸς πάνω στὸ ἐλεφάντινο ἄρμα του μὲ τίς ἀσημένιες του ρόδες. Ὁ κοντὸς χιτώνας του ἦταν κάτασπρος καὶ ἡ κορδέλα ποῦ ἔδενε τὰ ξανθὰ του μαλλιά, στολισμένη μὲ μαργαριτάρια. Φοροῦσε ὠραῖα πέδιλα.

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης στὴν ἀντίστοιχη πῶση τοῦ ἄλλου ἀριθμοῦ τὰ παρακάτω ὀνόματα:

ὁ ἥπιος χαρακτήρας

ἡ γαλάζια θάλασσα

ὁ θεῖος λόγος

ἡ βόρεια περιοχή

τοῦ ἀνδρείου πολεμιστῆ

τῆς ὠραίας τοποθεσίας

τοῦ μοιραίου δυστυχήματος

τῆς παλιᾶς συνήθειας

ἄ σ κ η σ η 3

Πῶς λέγεται αὐτὸς πού:

βρίσκεται στὴν ἀρχὴ τῆς ἱστορίας - ἀρχαῖος

βρίσκεται στὴ μέση -

κρατάει μιὰ στιγμή -

βρίσκεται στὴν ἄκρη -

διαρκεῖ μιὰ ἐβδομάδα -

βρίσκεται στὴν τύχη -

διαρκεῖ ἓνα μῆνα -

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ βρῆς ποῖο ἀπὸ τὰ παρακάτω ἐπίθετα ταιριάζει καὶ στὰ τρία οὐσιαστικά τῆς κάθε σειρᾶς καὶ νὰ τὸ γράψης στὸ κατάλληλο γένος:

Τὰ ἐπίθετα

τελευταῖος, ἀστεῖος, ἀρχαῖος, γελοῖος, γενναῖος

Τὰ οὐσιαστικά

ὁ . . . . στρατιώτης	ἡ . . . . ἀπόφαση	τὸ . . . . δῶρο
ὁ . . . . ἠθοποῖος	ἡ . . . . ἱστορία	τὸ . . . . ἀνέκδοτο
ὁ . . . . πολιτισμὸς	ἡ . . . . ἐποχὴ	τὸ . . . . θέατρο
ὁ . . . . διαβάτης	ἡ . . . . θέληση	τὸ . . . . τραῖνο
ὁ . . . . τρόπος	ἡ . . . . ἐμφάνιση	τὸ . . . . πρόσωπο

ἄσκηση 5

Ἡ ἴδια:

Τὰ ἐπίθετα

πλούσιος - σιδερένιος - ἄξιος - θαρραλέος

Τὰ οὐσιαστικά

ὁ . . . . σκελετὸς	ἡ . . . . ὑγεία	τὸ . . . . κάγκελο
ὁ . . . . ἔμπορος	ἡ . . . . παραγωγή	τὸ . . . . τραπέζι
ὁ . . . . μαχητὴς	ἡ . . . . ἀπάντηση	τὸ . . . . παιδί
ὁ . . . . καπετάνιος	ἡ . . . . νοικοκυρὰ	τὸ . . . . παλικάρι

ἄσκηση 6

Νὰ κλίνης μαζί: ἡ γενναία Σπαρτιάτισσα

Μ Α Θ Η Μ Α 54ο

Ἐπίθετα σὲ -ος, -α, -ο (συνέχεια)

ἄσκηση 1

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο μὲ τὰ ἐπίθετα:

γαλάζιος-κρύος-ζεστός-ἴσιος

ὁ κρυφάρας	ἡ κρυφήμερα	τὸ κρυφαχαιμόγελο
ὁ ἴσκιοςδρόμος	ἡ ἴσκιοςγραμμὴ	τὸ ἴσκιοςξύλο
ὁ βρωμεπαιρὸς	ἡ βρωμεφωνή	τὸ βρωμεφαγητὸ
ὁ γαλάζιος οὐρανὸς	ἡ γαλάζια κορδέλα	τὸ γαλάζιο πετραδί

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ θάλῃς ἓνα ταιριαστὸ ἐπίθετο στὰ παρακάτω οὐσιαστικά:

τὸ μικρὸ σπιτάκι
ἀπὲρ ἀπὸ ... ἀκρογιάλι
ὁ ... καιρὸς

ἡ μικρὴ ὄροχῃ
ἡ ... πλαγιά
ὁ ... βοσκὸς

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ στολίῃς τὸ κάθε οὐσιαστικὸ μ' ἓνα ταιριαστὸ ἐπίθετο ἀπὸ τὰ παρακάτω. Τὸ ἐπίθετο νὰ τὸ θάλῃς στὸ κατάλληλο γένος καὶ ἀριθμὸ.

τὸ ἄσπρη κένιο

φεγγάρι

(σκοτεινὸς)

τὸ ῥινοεινὸ

ἀκρωτήρι

(γέρος)

ἡ ἀστεροφύερῃ

θάλασσα

(μοναχικὸς)

ἡ μονάχικῃ

θάρα

(ἀστραφτερός)

ὁ γέρος

ψαράς

(ἀσημένιος)

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ σχηματίσῃς ἐπίθετα, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Π ὤ ς λ ἔ γ ε τ α ι :

ὁ δρόμος τῆς παραλίας - παραλιακὸς

ἓνα μέσο συγκοινωνίας -

τὸ ὄνομα ὅλης τῆς οἰκογένειας -

ἡ ζωὴ τῆς ἐπαρχίας -

τὰ δρομολόγια τῶν λεωφορείων -

ὁ κόλπος τῆς Κορίνθου -

ὁ ἔλεγχος τοῦ τελωνείου -

τὰ αὐτοκίνητα τοῦ νοσοκομείου - νοσοκομειακά

οἰκογενειακά

λεωφορειακά

τελωνειακός

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ τρέψῃς τὴ γενικὴ σὲ ἐπίθετο:

Π ὤ ς λ ἔ γ ε τ α ι :

ὁ ἀέρας τοῦ βουνοῦ - βουνίσιος ἀέρας

οἱ πέρδικες τοῦ κάμπου - καμπινὲς

τὸ νερὸ τοῦ πηγαδιοῦ - πηγαδιόνερο

ἡ ἄμμος τοῦ ποταμοῦ -

ἡ ἀπάντηση τοῦ παλικάριοῦ -

ἄ σ κ η σ η 6

Νὰ κάνῃς τὸ ἴδιο:

Π ὤ ς λ ἔ γ ε τ α ι :

τὸ κρέας τοῦ μοσχარიοῦ - μοσχάρισιο κρέας

ή μπριζόλα του άρνιου - άρνισια, μπριζόλα.
 τὸ βούτυρο ἀπὸ γάλα κατσίκας - τὸ κατσικίσιο βούτυρο.
 ἡ σκληρὴ ζωὴ σὰν τοῦ σκύλου -
 ἡ οὐρὰ τοῦ ἀλόγου - ἡ αλογοῦσα οὐρὰ.

Μ Α Θ Η Μ Α 55ο

3. Ἐπίθετα σὲ -ος, -ιά, -ὸ

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ κλίνης στὰ τρία του γένη τὸ ἐπίθετο γλυκός, γλυκιά, γλυκό.

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης τὸ διπλὸ θηλυκὸ τῶν παρακάτω ἐπιθέτων:

ὁ κακὸς - ἡ κακὴ - ἡ κακιά   ὁ στριγκὸς - ἡ στριγκιά
 ὁ ξανθὸς - ἡ ξανθιά   ὁ φτωχὸς - ἡ φτωχιά
 ὁ εὐγενικὸς - ἡ εὐγενικιά   ὁ γνωστικὸς - ἡ γνωστικιά
 ὁ Κρητικὸς - ἡ Κρητικιά   ὁ Ζακυνθινὸς - ἡ Ζακυνθινιά
 ὁ ἀρσενικὸς - ἡ ἀρσενικιά   ὁ θηλυκὸς - ἡ θηλυκιά

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ χρωματίσης τὸ κάθε οὐσιαστικὸ μὲ τὸ πιὸ ταιριαστὸ ἐπίθετο τῆς ἄλλης στήλης:

ὁ χρυσός	ἥλιος	(πράσινος) +
τὸ πράσινο	λιβάδι	(χρυσός) +
οἱ μαρμαίρες	ἀγελάδες	(ἄσπρος) +
τὸ γαλάζιο	ποτάμι	(καφετῆς) +
τὰ ἄσπρα	σύννεφα	(γαλάζιος) +

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ τρέψης τὸ ρῆμα σὲ ἐπίθετο, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Ὁ ἥλιος λάμπει.   - Ὁ ἥλιος εἶναι λαμπερός.
 Τὸ χιόνι ἀστράφτει.   - τὸ χιόνι εἶναι ἀστραφτερό.
 Τὸ χαλάζι βλάπτει.   - τὸ χαλάζι εἶναι βλαβερό.

Τὰ λόγια του φαρμακώνουν.

-τα λογια του φαρμα
ειναι φαρμα
επινοια του κρη

Ἡ νύχτα φέγγει.

η νυχτα ειναι φεγγερη

Ἡ αἰτία φαίνεται.

η αιτια ειναι φανερα

Στὸν πάγο γλιστράμε.

- Ο πάγος ειναι ...

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ βρῆς τὸ πῶς ταιριαστὸ ἐπίθετο γιὰ τὰ παρακάτω οὐσιαστικά:

ἡ βαθυσκιωτη	ρεματιὰ	(πέτρινος) +
ὁ αφρισμενος	καταρράχτης	(βαθύσκιωτος) +
τὸ ηετρινα	γεφύρι	(ἀφρισμένος) +
τὸ δρακονο	περιθόλι	(γλυκόλαος)
τὰ γλυκωδωλο	πουλιὰ	(δρσοσερός) +

Ἀφοῦ στολίσης τὸ κάθε οὐσιαστικὸ μὲ τὸ κατάλληλο ἐπίθετο, μὲ τὰ ζευγάρια αὐτὰ νὰ φτιάξης μικρὲς προτάσεις.

Μ Α Θ Η Μ Α 56ο

4. Ἐπίθετα σὲ -ύς, -ιά, -ὺ

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ βρῆς καὶ νὰ γράψης τὸ κατάλληλο ἐπίθετο καὶ γιὰ τὰ τρία οὐσιαστικά τῆς κάθε σειρᾶς:

+ βαρύς - παχύς - βαθύς - ἐλαφρὺς - πλατύς +

ὁ βαρύς ὕπνος	τὰ οὐσιαστικά	ἡ πέτρα	τὸ ρούχο
ὁ ὀρθίζοντας	ἡ σκέψη	τὸ μέτωπο	
ὁ ἰσκιος	ἡ κότα	τὸ ἄρνι	
ὁ χειμῶνας	ἡ ἀλυσίδα	τὸ ἐργαλεῖο	
ὁ γκρεμὸς	ἡ χαράδρα	τὸ βαθηγάδι	

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὰ ὀνόματα:

ὁ βαθύς γκρεμὸς οἱ βαθιοι   ὁ παχύς ἰσκιος οἱ παχιοι
 ὁ φαρδὺς δρόμος οἱ φαρδοι   ὁ βαρὺς χειμῶνας οἱ βαριοι
 οἱ φοιροδοι δρομοι   οἱ βαριοι χειμωναι

οι βαθύς άνασα

ή βαθιά ανάσα

ή παχιά κότα

τò βαρύ φορτίο

τò μακρý κοντάρι

ή παχιά κότα
καθάρια φορ

καθαρά
κουτάρια

ή μακριά ούρα

ή τραχιά δουλειά

τò φαρδύ παπούτσι

τò πλατý γέλιο

οι μακριές ούρες
ή τραχιές δουλειές

καθάρια παπούτσια
τα πλατιά γέλια

ä σ κ η σ η 3

Νά γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς παρακάτω φράσεις:

Τοῦ πλατιοῦ ποταμοῦ τὰ νερά κυλοῦσαν θολά.

Τὸ δασὺ λαγκάδι ντύθηκε τὴν πράσινη φορεσιά του.

“Ένα παχὺ χαλί φθινοπωριάτικα φύλλα σκεπάζει τὸ δάσος.

“Ἡ τραχιά χαράδρα βουίζει.

“Ένας βαθὺς ἀντίλαλος ἀπλώνεται καὶ μακραίνει μὲς στὸ φαράγγι.

Τὸ ἀμάρτημά του ἦταν βαρύ.

Κάτω ἀπὸ τὸν παχὺ ἴσκιο τοῦ πεύκου κάθεται ὁ τσοπάνης.

ä σ κ η σ η 4

Νά γράψης στὸν ἐνικὸ τὶς παρακάτω φράσεις:

Στὶς βουνοκορφὲς χაίρεσαι τοὺς πλατιοὺς ὀρίζοντες.

Στοὺς βαριοὺς χειμῶνες οἱ ἀγρότες κλείνουντὰ στὰ σπίτια τους.

Καθὼς θυμῶνταν τὰ παλιά, ἔβγαζαν βαθιοὺς στεναγμοὺς.

Χαιρόμαστε ν’ ἀκοῦμε τὰ χαράματα τοὺς ἐλαφριοὺς θορύβους τῆς ζωῆς ποὺ ξυπνάει.

ä σ κ η σ η 5

Νά θάλης ἓνα ταιριαστὸ ἐπίθετο στὰ παρακάτω οὐσιαστικά:

τὸ δάσος

τὸ κυπαρίσσι

τὸ ρυάκι

τὸ βουνὸ

τὸ πεῦκο

ή πλαγιά

ή κορυφή

ή φυλλωσιά

ή πηγή

ή ρεματιά

ὁ λόφος

ὁ ελαιώνας

ὁ ζευγάς

ὁ βοσκὸς

ὁ λύκος

μικρο
μικρο
μικρο
μικρο
μικρο

ή
ή
ή
ή
ή

ὁ
ὁ
ὁ
ὁ
ὁ

ä σ κ η σ η 6

Νά κλίνης μαζί:

ὁ

ὁ βαθὺς ἴσκιος

ή βαθιά ρεματιά

τὸ βαθὺ ποτάμι

5. 'Επίθετα σέ -ής, -ιά, -ι

ἄ σ κ η σ η 1

"Αλλαξε με ένα επίθετο τις λέξεις που βρίσκονται σέ παρένθεση, ὅπως σὸ παράδειγμα:

Ὁ ἥλιος στή δύση του (παίρνει τὸ χρώμα τοῦ θύσσινου) - γίνεται βυσσι-
νής.

Ἡ κορδέλα πού φορεῖ στὰ μαλλιά της (ἔχει τὸ χρώμα τῆς θάλασσας) -
εἶναι . . . . .

Τὸ ἀμπαζοῦρ (ἔχει τὸ χρώμα τοῦ πορτοκαλιοῦ) - εἶναι . . . . .

Τὸ δειλινό, πολλές φορές, (παίρνει τὸ χρώμα τοῦ μενεξέ) - γίνεται . . . . .

Τὸ ἄλογο, πού τὸ λέμε καὶ γρίβα, (ἔχει τὸ χρώμα τῆς στάχτης ἢ τοῦ
ψαριοῦ) - εἶναι . . . . . ἢ . . . . .

Πολλές ἄσπρες ἀγελάδες ἔχουν μπαλώματα (μὲ χρώμα τοῦ καφέ) - . . . . .

Τὸ πολὺ ἀνοιχτὸ μπέζ χρώμα τὸ λέμε (τῆς ζάχαρης) - . . . . .

Τὸ χρώμα τοῦ λεμονιοῦ τὸ λέμε - . . . . .

Τ Α Χ Ρ Ω Μ Α Τ Α

ἄ σ κ η σ η 2

Πῶς λέγεται τὸ χρώμα πού ἔχει:

τὸ θύσσινο - βυσσινὶ	τὸ ροδάκινο -
τὸ πορτοκάλλι -	τὸ βερούκοο -
τὸ λεμόνι -	τὸ τσάγαλο -
τὸ κεράσι -	ὁ καφῆς -

ἄ σ κ η σ η 3

Πῶς λέγεται τὸ χρώμα πού ἔχει:

τὸ τριαντάφυλλο -	ἢ κανέλα -	ἢ ζάχαρη -
ὁ μενεξῆς -	ἢ μουστάρδα -	τὸ κάστανο -
ἢ μελιτζάνα -	τὸ λουλάκι -	τὸ λάδι -
τὸ λάχανο -	ἢ σοκολάτα -	τὸ φυστίκι -

ä σ κ η σ η 4

Πώς λέγεται το χρώμα που έχει:

τὸ μολύβι -	ἡ στάχτη -	τὸ ρουμπίνι -	τὸ μελάνι -
τὸ ἀσήμι -	τὸ κόκαλο -	ἡ θάλασσα -	τὸ κεραμίδι -
τὸ χρυσάφι -	τὸ κρέας -	ὁ οὐρανὸς -	τὸ μέλι -

ä σ κ η σ η 5

Χρωμάτισε μετὸ χρώμα που τοῦ ταιριάζει τὸ καθένα ἀπὸ τὰ παρακάτω οὐσιαστικά:

Τὰ ἐπίθετα που θὰ χρησιμοποιήσης ἄς εἶναι ἀπ' ὅλες τὶς κατηγορίες που ἔμαθες ὡς τώρα.

ὁ . . . . . σταυρὸς	ἡ . . . . . σκεπὴ
ὁ . . . . . οὐρανὸς	ἡ . . . . . κουβέρτα
ὁ . . . . . ἀνεμόμυλος	τὸ . . . . . φόρεμα
ὁ . . . . . καπνὸς	τὸ . . . . . σταφύλι
ἡ . . . . . θάλασσα	τὸ . . . . . κυδῶνι
ἡ . . . . . χάντρα	τὸ . . . . . διαμάντι

ä σ κ η σ η 6

Νὰ βάλεις ἓνα ἐπίθετο μπροστὰ ἀπὸ κάθε ἐποχὴ τοῦ ἔτους:

Ἦταν μιὰ . . . . . Ἀνοιξη.	Ἦταν ἓνα . . . . . Φθινόπωρο.
Ἦταν ἓνα . . . . . Καλοκαίρι.	Ἦταν ἓνας . . . . . Χειμῶνας.

Μ Α Θ Η Μ Α 58ο

6. Ἐπίθετα σὲ -ης, -α, -ικο

ä σ κ η σ η 1

Νὰ βρῆς τὰ ἐπίθετα σὲ -ης στὴν παρακάτω παράγραφο καὶ νὰ τὰ γράψης στὰ τρία τους γένη:

Δὲν ἦταν μόνο φθονερὸς καὶ ζηλιάρης. Ἄν εἶχε ὁποιοδήποτε ἄλλο ἐλάττωμα, θὰ τοῦ τὸ συγχωροῦσαν. Ἄς ἦταν γκρυνιάρης, πεισματάρης, καυχησιάρης· ἀλλὰ μαρτυριάρης δὲν τραγότανε . . . .

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης στὴν ἀντίστοιχη πώση τοῦ πληθυντικοῦ τὰ παρακάτω ὀνόματα:

ὁ τσιγκούνης ἄνθρωπος	ἡ παραπονιέρα ἄδερφή
τὸν κανακάρη γιὸ	τὴν ξανθοῦλα κούκλα
τὸ ψυχοπονιάρικο παιδί	τοῦ δαγκανιάρικου σκυλιοῦ
τῆς ζηλιάρας φιλενάδας	τῆς πεισματάρας ἄδερφῆς

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ βρῆς τὸ ἐπίθετο πού ταιριάζει καὶ στὰ τρία οὐσιαστικά τῆς κάθε σειρᾶς.

Τ ἄ ἐ π ί θ ε τ α

πεισματάρης – κατεργάρης – παραπονιάρης – τεμπέλης – ζηλιάρης

Τ ἄ ο ὑ σ ί α σ τ ι κ ἄ

ὁ . . . . γάτος	ἡ . . . . ἄδερφή	τὸ . . . . παιδί
ὁ . . . . ἄνθρωπος	ἡ . . . . φίλη	τὸ . . . . ζῶο
ὁ . . . . ἄδερφός	ἡ . . . . θεία	τὸ . . . . τραγούδι
ὁ . . . . μαθητῆς	ἡ . . . . γυναίκα	τὸ . . . . σκυλί
ὁ . . . . γιός	ἡ . . . . κασίκα	τὸ . . . . μουλάρι

ἄ σ κ η σ η 4

Πῶς λέγεται αὐτός πού:

γκρινιάζει - γκρινιάρης
ὄλο κλαίει -
φοβᾶται -
καυχίεται -
παραπονιέται
μαρτυράει -
ξεχνάει -

Πῶς λέγεται αὐτός πού κάνει:

πείσματα - πεισματάρης
παιχνίδια -
νάζια -
σκανταλιές -
ζαβολιές -
ζημιές -
ζηλεύει -

Μ Α Θ Η Μ Α 59ο

Έπιθετα σε -άς, -ού, -άδικο

Άσκηση 1

Να γράψης στα τρία τους γένη τὰ ἐπίθετα:

ὕπναρὰς	φωνακλὰς	πολυλογὰς
γλωσσὰς	φαγὰς	παραμυθὰς
ψευταρὰς	μυταρὰς	χειλὰς

Άσκηση 2

Να θάλῃς ἓνα κατάλληλο ἐπίθετο στὰ οὐσιαστικά τῶν παρακάτω προτάσεων:

ἦταν ἓνα . . . . πρωῖνὸ	ἦταν ἓνα . . . . χάραμα
» » . . . . μεσημέρι	» » . . . . ἡλιοβασίλεμα
» » . . . . δειλινὸ	» μιὰ . . . . ἀνατολή
» » . . . . ἀπόγευμα	» » . . . . αὐγή
» » . . . . σουρούπο	» ἓνα . . . ἀπομεσήμερο
» » . . . . βράδῳ	» μιὰ . . . . δύση

Άσκηση 3

Να θάλῃς κάθε φορά και ἓνα ἄλλο ἐπίθετο στὰ οὐσιαστικά «μέρα» και «νύχτα» ποὺ νὰ τὰ χαρακτηρίζῃ:

α) Ἦταν μιὰ . . . . μέρα	Ἦταν μιὰ . . . . νύχτα
Ἦταν μιὰ . . . . μέρα	Ἦταν μιὰ . . . . νύχτα
Ἦταν μιὰ . . . . μέρα	Ἦταν μιὰ . . . . νύχτα

Άσκηση 4

Να τρέψῃς τίς γενικές τῶν ὀνομάτων σε ἐπίθετα, ὅπως στὸ παράδειγμα:

- τὰ μοιρολόγια τῆς Μάνης - Τὰ μανιάτικα μοιρολόγια
- τὸ ψάρι τοῦ Μάη -
- τὰ κοτόπουλα τοῦ χωριοῦ -
- τὸ κοστούμι τῆς Κυριακῆς -
- τὰ ροῦχα τῆς νύφης -
- τὰ ἔθιμα τῶν Χριστουγέννων -
- τὰ παραμύθια τοῦ χειμῶνα -
- τίς βροχὲς τοῦ φθινόπωρου -

τὸ ἀεράκι τῆς ἀνοιξης -
ὁ μισθὸς τοῦ μήνα - τῆς ἐβδομάδας -
τὴ ζωὴ τοῦ ἀρχαίου Σπαρτιάτη -

ἄ σ κ η σ η 5

Πῶς λέμε:

τὴ μαστίχα τῆς Χίου - χιώτικη	τὰ τραγούδια τῶν νησιωτῶν -
τὸ κρασί τῆς Σάμου -	τὰ μήλα τοῦ Βόλου -
τοὺς χοροὺς τῆς Ἑπείρου -	τὴ μαρίδα τοῦ Φαλήρου -

Μ Α Θ Η Μ Α 60ᾶ

Ἑλλειπτικά

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ βρῆς ποιά ἀπὸ τὰ παρακάτω ἐπίθετα εἶναι ἑλλειπτικά, δηλαδὴ δὲ σχηματίζουν ἄλλα γένη:

ὁ κοκκιν <u>ο</u> γένης	ὁ πρί <u>μ</u> ος ἀέρας
ἡ μαυρο <u>μ</u> αντιλοῦσα	τὸ βυζανι <u>ά</u> ρικο μωρὸ
ὁ μαυρο <u>γ</u> ένης	ὁ μουστακ <u>λ</u> ῆς γέρος
ἡ χαμηλο <u>β</u> λεπούσα	ἡ λεβεντο <u>π</u> νίχτρα θάλασσα
ὁ φαρμακο <u>μ</u> ύτης	ἡ Πανα <u>γ</u> ία ἢ γλυκο <u>φ</u> ιλοῦσα
ὁ ξανθο <u>γ</u> ένης	ἡ πικρο <u>κ</u> υματοῦσα θάλασσα
ἡ μαυρο <u>φ</u> ορούσα	

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης πῶς λέγεται αὐτὸς ποὺ ἔχει:

μακρὺ λαιμὸ - μακρυ <u>λ</u> αίμης	χοντρὸ λαιμὸ - <i>χουτρο<u>λ</u>αίμης</i>
κόκκινο λαιμὸ - <i>κο<u>κ</u>κιν<u>ο</u>λ<u>α</u>ίμης</i>	κουτσὰ δόντια - <i>κου<u>τ</u>σο<u>δ</u>όν<u>τ</u>ια</i>
στραβὸ λαιμὸ - <i>στρα<u>β</u>ο<u>λ</u>αίμης</i>	χρυσὰ χέρια - <i>χρ<u>υ</u>σο<u>χ</u>ί<u>ρ</u>η</i>
σγουρὰ μαλλιά - <i>σ<u>γ</u>ου<u>ρ</u>ο<u>μ</u>α<u>λ</u>ιά</i>	ἀνοιχτὸ χέρι - <i>ἀ<u>ν</u>ο<u>ι</u>χ<u>τ</u>ὸ <u>χ</u>έ<u>ρ</u>η</i>
ξανθὰ μαλλιά - <i>ξαν<u>θ</u>ο<u>μ</u>α<u>λ</u>ιά</i>	σφιχτὸ χέρι - <i>σ<u>φ</u>ι<u>χ</u>ο<u>τ</u>ὸ <u>χ</u>έ<u>ρ</u>η</i>
ἄσπρα μαλλιά - <i>ἀ<u>σ</u>π<u>ρ</u>ο<u>μ</u>α<u>λ</u>ιά</i>	σὰ γαϊτάνι φρύδια - <i>σ<u>α</u> <u>γ</u>α<u>ι</u>τ<u>ά</u>ν<u>ι</u> <u>φ</u>ρ<u>ύ</u>δ<u>ια</u></i>
μαῦρα μάτια - <i>μα<u>υ</u>ρο<u>μ</u>α<u>τ</u>ιά</i>	ἀνοιχτὰ μάτια - <i>ἀ<u>ν</u>ο<u>ι</u>χ<u>τ</u>ὰ <u>μ</u>α<u>τ</u>ιά</i>
γαλανὰ μάτια - <i>γα<u>λ</u>ανο<u>μ</u>α<u>τ</u>ιά</i>	Ξανθὰ φρύδια - <i>ξαν<u>θ</u>ο<u>μ</u>α<u>τ</u>ιά</i>

ἄ σ κ η σ η 3

Πῶς λέγονται :

- οἱ συνήθειες τοῦ γέροντα - γεροντίστικες
- τὰ ὄνειρα τῶν κοριτσιῶν - κοριτσιίστικα
- τὰ καμώματα τῆς μαίμου - μαϊμουδίστικα
- ἡ γλώσσα τῶν κοράκων - κορακίστικη
- τὰ ρουχαλάκια τῶν μωρῶν - μωρουδίστικα
- ἡ ψεύτικη ὁμορφιά τῆς κούκλας - κουκλίστικη
- τὰ παιχνίδια τῶν ἀγοριῶν - αγοριστικά
- οἱ τρόποι τῶν παπᾶδων - παπαδίστικη
- οἱ συμβουλές τῶν δασκάλων - δασκαλίστικες
- τὰ λόγια τῶν δικηγόρων - δικηγοριστικά

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ τρέψης τὸ ρῆμα σὲ ἐπίθετο, ὅπως στὸ παράδειγμα:

- Τὸ ἄρωμα μεθάει - Τὸ ἄρωμα εἶναι μεθυστικό.
- Ἡ λεμονάδα δροσίζει - ἡ λεμονάδα εἶναι δροσιστική
- Τὰ λόγια του παρηγοροῦν - τὰ λόγια του εἶναι παρηγορητικά
- Τὸ ἰώδιο ἀπολυμαίνει - τὸ ἰώδιο εἶναι ἀπολυμαντικό
- Ὁ (ἀμφίκυρτος) φακὸς μεγεθύνει - ὁ φακὸς εἶναι μεγεθυντικός
- Ἡ σταφίδα θερμαίνει - ἡ σταφίδα εἶναι θερμική
- Ἡ ὑποπτη συμπεριφορά του τὸν ἐπιβαρύνει - ἡ ὑποπτη συμπεριφορά του εἶναι ἐπιβαρυντική
- Ἡ στάση τους τὸν ἐνθαρρύνει - ἡ στάση τους εἶναι ἐνθαρρυντική

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ τρέψης τὸ οὐσιαστικὸ σὲ ἐπίθετο, ὅπως στὸ παράδειγμα:

- Ἦταν Γενάρης· νύχτα - Ἦταν μιὰ γενναριάτικη νύχτα.
- Ἦταν Φλεβάρης· μέρα βροχερή. - Ἦταν μιὰ φλεβάριατικη βροχερή νύχτα.
- Ἦταν Μάρτης· λιακάδα. - Ἦταν μιὰ μαρτιάτικη λιακάδα.
- Ἦταν Ἀπρίλης· καλοσύνη. - Ἦταν μιὰ ἀπριλιότικη καλοσύνη.
- Ἦταν Μᾶης· πρωινό. - Ἦταν μιὰ μαρτιάτικη πρωίνο.
- Ἦταν Αὐγούστος· φεγγάρι. - Ἦταν μιὰ ἀγουστιατικὴ φεγγάρι.

Μ Α Θ Η Μ Α 61ο

Έπίθετα σε -άτος και -ωτός

Άσκηση 1

Να σχηματίσεις επίθετα, όπως στο παράδειγμα:

Πώς λέγεται αυτός που έχει:

δροσιά - δροσ - άτος

μυρωδιά -

χνούδι -

κέφι -

άερα -

μέση (στενή) -

φρύδια (παχιά) -

πιπέρι -

καρύδι -

κουδούνια -

λοῦσα -

γούνα -

ρίγανη - (φαγητό) -

άφρο -

Άσκηση 2

Ή ίδια:

Πώς λέγεται αυτός που:

τρίζει - τριζάτος

έχει φύγει - (θ. φευγ.)

έχει χορτάσει -

τρέχει -

έχει γεμίσει -

Πώς λέγεται αυτός που μοιάζει σαν:

μέλι - μελάτος

σπαθί -

τσεκούρι -

κοράκι -

νύχι -

Άσκηση 3

Πώς λέγεται αυτός που:

διπλώνει - διπλωτός

καμαρώνει -

κορδώνεται -

βιδώνει -

σφηνώνει

συρταρώνει -

βαθουλώνει -

σγουρώνει -

σταυρώνει -

Άσκηση 4

Πώς λέγεται:

ένας δρόμος που μοιάζει με φίδι -

ένα άκρογιάλι που μοιάζει με δαντέλα -

ένα φτερό (χελιδονιού) που μοιάζει με σπαθί -

τά μάτια που μοιάζουν με άμύδαλο -

Υποκοριστικά

Επίθετα σὲ -ούλης -ούτσικος -ωπὸς καὶ -ουλὸς

ἄ σ κ η σ η 1

Ἀπὸ τὰ παρακάτω ἐπίθετα νὰ σχηματίσης ὑποκοριστικό, ὅπως στὸ παράδειγμα:

φτωχὸς - φτωχ - ούλης	χαζὸς -	κοντὸς -	νόστιμος -
μικρὸς -	γλυκὸς -	ἀγαθὸς -	ξανθὸς -
ἄσπρος -	πεταχτὸς -	λεπτὸς -	ζωηρὸς -

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο:

ζεστὸς - ζεστ-ούτσικος	ψηλὸς -	πικρὸς -	τρυφερὸς -
γλυκὸς -	μικρὸς -	μεγάλος -	πονηρὸς -
κοντὸς -	ἀκριθὸς -	ξινὸς -	λιγνὸς -

Ἀποχρώσεις διαφόρων χρωμάτων

ἄ σ κ η σ η 3

Ἡ ἴδια:

κόκκινος - κοκκινωπὸς	μελανὸς -	γαλάζιος -
πράσινος -	καστανὸς -	γκρίζος -
κίτρινος -	γαλανὸς -	Ξανθὸς -

Γιὰ ἄλλες ιδιότητες

ἄ σ κ η σ η 4

Ἡ ἴδια:

ἄγριος - ἀγρι-ωπὸς	μεγάλος -	στρογγυλὸς -	ἄρμυρὸς -
ἄγουρος -	ξινὸς -	στενὸς -	χαρούμενος -

ἄ σ κ η σ η 5

Ἡ ἴδια :

παχὺς - παχ-ουλὸς	μακρὺς -	βαθὺς -	ἄσπρος -
-------------------	----------	---------	----------

Τὸ ἀνώμαλο ἐπίθετο πολὺς

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ συμπληρώσης τὶς παρακάτω φράσεις μὲ τὸ ἐπίθετο πολὺς σὲ ὅποιο γένος, πτώση καὶ ἀριθμὸ χρειάζεται:

- Ἔκανε πολὺ θόρυβο γιὰ τὸ τίποτε.
- Τὸ πολὺ τὸ «Κύριε ἐλέησον» τὸ βαριέται κι ὁ Θεός.
- Αὐτὸς ἐθεωρεῖτο μέγας καὶ πολὺς.
- Ἔτυχε πολὺ φορὲς νὰ τὸν συναντήσω.
- Περίμενε πολὺ ὥρα γιὰ νὰ βρῆ αὐτοκίνητο.
- Τὰ πολὺ λόγια εἶναι φτώχεια, λέει ἡ παροιμία.
- Οἱ λίγοι πρέπει νὰ ὑποτάσσονται στὴ γνώμη τῶν πολλῶν.
- Μὲ τὰ πολὺ παρακάλια δέχτηκε νὰ ἔρθη.
- Ἀπὸ τὴν πολὺ βιασύνη του κάνει λάθη.
- Καὶ τέλειωσε τὸ γράμμα του μὲ πολὺς χαιρετισμοὺς σὲ ὅλους.

ἄ σ κ η σ η 2

Κάνε τὸ ἴδιο, ὅπως παραπάνω:

- Εἶναι πολὺ πού τὸ θεωροῦν εὐκολο.
- Ἡ πολὺ δουλειὰ τρῶει τὸν ἀφέντη.
- Ὅ,τι ἀπόχτησε ἦταν ἀποτέλεσμα πολὺ καὶ σκληρῆς δουλειᾶς.
- Εἶχε κουραστῆ ἀπὸ τὸ πολὺ παιχνίδι.
- Οἱ φωνὲς πολὺ κοριτσιῶν καὶ ἀγοριῶν μᾶς ξεκούφανα.
- Τὸ ἐπίθετο πολὺ μπαίνει σὲ πολὺ λέξεις ὡς πρῶτο συνθετικὸ.

ἄ σ κ η σ η 3

Ν' ἀντικαταστήσης τὶς λέξεις πού βρίσκονται σὲ παρένθεση μ' ἓνα σύνθετο ἐπίθετο μὲ πρῶτο συνθετικὸ τὴ λέξη πολὺ.

- Τὸ μέρος αὐτὸ (συχνάζεται πολὺ) - εἶναι πολυσύχναστο.
- Κάναμε μιὰ ἐκδρομὴ (πού κράτησε πολλὲς μέρες) . . . . .
- Τὸ πρόβλημα αὐτὸ (ἔχει πολλὴ πλοκὴ) - εἶναι πολυπλοκὸ.
- Ἦταν ἀνθρωπος (μὲ πολλὲς ἀσχολίες), (πολλὲς τέχνες) κι ἐρημοσπίτης . . . . .
- Τοῦ εὐχόνταν νὰ εἶναι (τὰ χρόνια του πολλὰ) . . . . .
- Ἐζῆσε ζωὴ (πού εἶχε πολλὴ ταραχὴ) . . . . .
- Ἡ δίκη αὐτὴ (ἔκανε πολὺ κρότο) . . . . .

- * Υπάρχουν λέξεις (μὲ μιὰ), (δυσὸ), (τρεις) καὶ (πολλὲς συλλαβές) . πολυσύλλαβος
- * Ἦταν μιὰ ὠραία (μὲ πολλὲς φωνές) μουσική . πολυφωνία
- * Ἦταν ἄνθρωπος (ποὺ ἔπαθε πολλὰ) καὶ (μὲ πολλή πείρα) . πολυμάθης

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ κλίνης μαζί:

ὁ πολὺς θόρυβος ἢ πολλή ἐργασία τὸ πολὺ φαγητό

τὸ πολὺ θόρυβος
τὸ πολὺ θόρυβος

Μ Α Θ Η Μ Α 64ο

Ἀντίθετα ἐπιθέτων

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ βρῆς τὰ ἀντίθετα ἐπιθέτα μὲ ἄλλη λέξη, ὅπως στὸ παράδειγμα:

σκλάβος - ἐλεύθερος	χθεσινὸς -	ἀρσενικὸς -	μακρινὸς -
πλούσιος -	πρωινὸς -	τεχνητὸς -	βουνίσσιος -
καθαρὸς -	ἀνοιξιάτικος -	ἄγριος -	βορινὸς -
ἀληθινὸς -	χειμωνιάτικος -	μαλακὸς -	ἀνατολικὸς -

ἄ σ κ η σ η 2

**Νὰ σχηματίσης τὰ ἀντίθετα στὰ παρακάτω ἐπιθέτα μὲ τὸ -α στερη-
τικὸ, ὅπως στὸ παράδειγμα:**

γνωστὸς - ἄγνωστος	δυνατὸς -	κακὸς -	γόνιμος -
πιστὸς -	νόστιμος -	δίκαιος -	τολμηρὸς -
δυνατὸς -	κλιτὸς -	χρήσιμος -	ἐνδοξος -
κομψὸς -	πιστευτὸς -	κινητὸς -	βαθὺς -

ἄ σ κ η σ η 3

**Νὰ σχηματίσης τὰ ἀντίθετα τῶν παρακάτω ἐπιθέτων μὲ τὸ στερη-
τικὸ ἀν-, ὅπως στὸ παράδειγμα:**

ἡσυχος - ἀν-ἡσυχος	ἡμερος -	ἱκανὸς -	ἴσος -
ἄξιος -	αἴτιος -	ὑπάκουος -	ἐπίσημος -

ä σ κ η σ η 4

Να σχηματίσης επίθετα με αντίθετο νόημα, από τις παρακάτω μετοχές, χρησιμοποιώντας το μόριο ξε-, όπως στο παράδειγμα:

καρφωμένος - ξεκάρφωτος	φραγμένος -
στρωμένος -	κουρασμένος -
κρεμασμένος -	διπλωμένος -
ντυμένος -	βουλωμένος -
κλειδωμένος -	φορτωμένος -
πλεγμένος -	σαμαρωμένος -

ä σ κ η σ η 5

Να σχηματίσης επίθετα με αντίθετο νόημα, από τις παρακάτω μετοχές, με το α- στερητικό, όπως στο παράδειγμα:

στρωμένος - άστρωτος	μαθημένος -	λυμένος -	σθησμένος -
σκουπισμένος -	καλεσμένος -	καμένος -	χωρισμένος -
σκοτισμένος -	ταραγμένος -	πλυμένος -	διαβασμένος -

ä σ κ η σ η 6

Να γράψης τις αντίθετες φράσεις, όπως στο παράδειγμα:

ό κρύος χειμώνας - τὸ ζεστὸ καλοκαίρι	ὁ ἐπικίνδυνος ὕφαλος -
ὁ πλούσιος ἄντρας -	ὁ ἄοπλος πολίτης -
τὸ φωτεινὸ πρωΐ -	ὁ καταραμένος πόλεμος-

Μ Α Θ Η Μ Α 65ο

Π Α Ρ Α Θ Ε Τ Ι Κ Α

Ὁ συγκριτικός

ä σ κ η σ η 1

Να γράψης ποιὸ ἀπὸ τὰ δύο οὐσιαστικά, ποὺ συγκρίνονται, ἔχει σὲ μεγαλύτερο βαθμὸ τὴν ιδιότητα ποὺ φανερώνει τὸ ἐπίθετο, ὅπως στὸ παράδειγμα:

- Ἔνα βουνὸ εἶναι ψηλὸ - ἂν τὸ συγκρίνουμε μὲ ἓνα λόφο,
τὸ βουνὸ εἶναι πιὸ ψηλὸ ἀπὸ ἓνα λόφο (ἢ παρὰ ἓνας λόφος).

σωστό τὸ νόημα, ἔμπρὸς ἀπὸ τὸ ἐπίθετο νὰ θάλης τὴ λέξη «λιγότερο», ὅπως στὸ παράδειγμα:

Τὸ αὐτοκίνητο εἶναι πιὸ γρήγορο ἀπὸ τὸ πλοῖο.

Τὸ πλοῖο εἶναι λιγότερο γρήγορο ἀπὸ τὸ αὐτοκίνητο.

Τὸ ἀσάλι εἶναι πιὸ σκληρὸ ἀπὸ τὸ μολύβι.

Ὁ πάνθηρας εἶναι πιὸ ὑπουλὸς ἀπὸ τὸ λιοντάρι.

Τὸ νερὸ εἶναι πιὸ βαρὺ ἀπὸ τὸ λάδι.

Τὸ μετὰξι εἶναι πιὸ ἀκριβὸ ἀπὸ τὸ μαλλί.

Μ Α Θ Η Μ Α 66ο

Ὁ ὑπερθετικὸς

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης στὸ συγκριτικὸ καὶ ὑπερθετικὸ βαθμὸ τὰ παρακάτω ἐπίθετα μὲ τὸ μονολεκτικὸ τύπο:

Θ ε τ ι κ ὸ ς	Σ υ γ κ ρ ι τ ι κ ὸ ς	Ὑ π ε ρ θ ε τ ι κ ὸ ς
ζωηρὸς	ζωηροτέρως	ζωηροτάτως
φτωχὸς	φτωχοτέρως	φτωχοτάτως
νέος	νεότερος	νεωτέρα
σοφὸς	σοφότερος	σοφοτάτως
τέλειος	τελειότερος	τελειοτάτως
ἄξιος	ἀξιοτέρως	ἀξιοτάτως
ἐργατικὸς	ἐργατικότερος	ἐργατικοτάτως
σοβαρὸς	σοβαροτέρως	σοβαροτάτως
ἥσυχος	ἡσυχότερος	ἡσυχόταται
σεμνὸς	σεμνότερος	σεμνοτάτως
βαθὺς	βαθυτέρως	βαθυτάτως
μεγάλος	μεγαλύτερος	μεγαλοτάτως
καλὸς	καλλύτερος	καλλυτάτως

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ σχηματίσης τὸ ὑπερθετικὸ ἀπὸ τὸ θετικὸ, σύνθετο μὲ τὴ λέξη

θεός.

νηστικὸς – θεονήστικος	παλαβὸς –	κουφὸς –	κουτὸς –
κλειστὸς –	γυμνὸς –	σκοτεινὸς –	ὄρατὸς –
τρελὸς –	φτωχὸς –		

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ σχηματίσης τὸν ὑπερθετικό, σύνθετο μετὰ τὴ λέξη παν-
 ἀλαφρὸς - παν-ἀλαφρὸς = πολὺ ἀλαφρὸς
 ἄθλιος - σοφὸς - ἔτοιμος - ἀγαθὸς -
 ὑψηλὸς - ἀκριβὸς - ἄγιος - ὅμοιος -

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο μετὰ τὴ λέξη ὄλο-
 ὁ γαλανὸς οὐρανὸς - ὁ ὀλογάλανος οὐρανὸς

ἡ καθαρὴ ἀτμόσφαιρα - σκοτεινὸς -
 τὸ δροσερὸ τριαντάφυλλο - γλυκὸς -
 τὸ γερὸ αὐγὸ - φανερός -
 τὰ πράσινα φυλλώματα - μαῦρος - ἀνοιχτὸς -

ἄ σ κ η σ η 5

Ν' ἀντιστοιχίσης τὰ ἐπίθετα πρὸς τὰ οὐσιαστικά:

ἓνας κόκκορας (ὀλοπράσινος) +
 ἓνα λιθάδι (ὀλοκόκκινος) +
 ἓνα λεμόνι (ὀλογάλανος)
 μιὰ θάλασσα (ὀλοκίτρινος) +
 μιὰ παπαρούνα (ὀλόασπρος ἢ ὀλάστιρος)

ἄ σ κ η σ η 6

Νὰ σχηματίσης τὸν ὑπερθετικό μετὰ τὸ θετικό, σύνθετο μετὰ τὴν πρό-
θεσησὴ κατὰ.

ὁ μαῦρος γάτος - ὁ κατάμαυρος γάτος
 τὸ ξερὸ δέντρο - ὁ καταξερὸ δέντρο
 τὸ κόκκινο γαρίφαλο - ὁ κατακόκκινο γαρίφαλο
 τὰ καθαρὰ χέρια - ὁ κατακαθαροὶ χέρια
 ὁ ξανθὸς ἄγγελος - ὁ καταξανθοὶ ἄγγελος
 ὁ ἄσπρος κύκνος - ὁ καταασπροὶ κύκνος

ἄ σ κ η σ η 7

Νὰ σχηματίσης τὸν ὑπερθετικό τῶν μετοχῶν μετὰ τὸ θετικό, σύνθετο μετὰ τὴν πρόθεσησὴ κατὰ, ὅπως στὸ παράδειγμα:

χαρούμενος - καταχαρούμενος
 λυπημένος - καταλυπημένος
 χτυπημένος - καταχτυπημένος
 τρυπημένος - κατατρυπημένος
 σκονισμένος - κατασκονισμένος
 ματωμένος - καταματωμένος
 τρομαγμένος - κατατρομαγμένος
 λερωμένος - καταλερωμένος
 φορτωμένος - καταφορτωμένος
 ἰδρωμένος - καταιδρωμένος
 κουρασμένος - κατακουρασμένος
 ζαλισμένος - καταζαλισμένος

κατὰ λυπημένος
 κατὰ χτυπημένος
 κατὰ σκονισμένος
 κατὰ τρομαγμένος

κατὰ φορτωμένος
 κατὰ ἰδρωμένος
 κατὰ κουρασμένος
 κατὰ ζαλισμένος

ἄ σ κ η σ η 8

Νὰ συμπληρώσης τις παρακάτω προτάσεις μὲ ἓνα ταιριαστὸ ἐπίθετο, σύνθετο μὲ τὴν πρόθεση κατὰ.

Ἔγινε . . . . ἀπὸ τὴν ντροπὴ του.

Ἔγινε . . . . ἀπὸ τὸ φόβο του.

Οἱ πλαγιῆς ἐγίναν . . . ἀπὸ τὸ χορτάρι.

Οἱ σκεπὲς τῶν σπιτιῶν ἐγίναν . . . ἀπὸ τὸ χιόνι.

Ὁ οὐρανὸς σκεπάστηκε ἀπὸ . . . σύννεφα.

ἄ σ κ η σ η 9

Ν' ἀντικαταστήσης τις λέξεις, ποὺ βρίσκονται σὲ παρένθεση, μὲ ἓνα σύνθετο μὲ τὸ ὅλο ἢ τὸ κατὰ.

Οἱ μυγδαλιές, τὸ Γενάρη, εἶναι (ἐντελῶς ἀνθισμένες).

Τὰ σταφύλια, τὸ Σεπτέμβριο, εἶναι (πάρα πολὺ γλυκά.)

Τὸ δάσος, τὴ νύχτα, γίνεται (πάρα πολὺ σκοτεινὸ).

Ἦταν ἓνα σπίτι (ἐντελῶς κλειστὸ) καὶ ἔρημο.

Τὸ πρόσωπό του φαινόταν (πάρα πολὺ λυπημένο).

Ἔμεινε (ἐντελῶς μονάχος).

Μ Α Θ Η Μ Α 170

Ἐπίθετα χωρὶς παραθετικά

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ θρῆς τί φανερῶνουν τὰ παρακάτω ἐπίθετα καὶ νὰ διαπιστώσης, ἂν μποροῦν νὰ ἔχουν βαθμούς:

α) ξύλινος
πήλινος
γυάλινος
μάλλινος

ἀσημένιος
μολυβένιος
λαστιχένιος
ἀσαλένιος

βυσσινῆς
ψαρῆς
κοκαλῆς
ἀσημῆς

β) Μανιάτικος
Χιώτικος
Μακεδονίτικος
Κερκυραίικος

προγονικὸς (κληρονομιά)
πατρικὸς (κῆπος πατρικὸς)
μητρικὸς (γλώσσα μητρικὴ)
ἀδερφικὸς (ἀδερφικὸ αἷμα)

γ) στεριανός	τωρινός	φθινοπωρινός
θαλασσινός	σημερινός	καλοκαιρινός
βουνίσιος	χθεσινός	άνοιξιάτικος
καμπίσιος	αύριανός	χειμωνιάτικος
δ) πρωτότοκος	μονάκριβος	μισόξινος
δευτερότοκος	μονοκόμματος	μισόγλυκος
τριτότοκος	μονοκοτυλήδονος	μισάνοιχτος
ύστερότοκος	μονοπέταλος	μισόκλειστος
ε) ακατόρθωτος	ξέστρωτος	παντοδύναμος
άηττητος	ξεσκούφωτος	θεόφτωχος
άτέλειωτος	ξεκάρφωτος	πεντάμορφος
άσήκωτος	Ξυπόλητος	παγκόσμιος

ä σ κ η σ η 2

Νά βρής τι βαθμό έκφράζουν τὰ παρακάτω σύνθετα επίθετα, που θά σχηματίσης, και νά διαπιστώσης αν μπορούν νά έχουν βαθμούς:

Πώς λέγεται εκείνος που είναι:

- α) τρεις φορές καταραμένος - τρισκατάρατος
 » » ἔνδοξος - τριπλάδοξος
 » » ἄθλιος - τριπλάθλιος
 » » ἅγιος - τριπλάγιος
 » » χαριτωμένος -
- β) τέσσερεις φορές παχὺς - τετράπαχος
 » » ξανθός - τετραξανθός
 » » ψηλός - τετραψυλός
- γ) πέντε φορές ὁμορφή - πεντάμορφη
 » » ὄρφανός - πεντορφανός
 » » καθαρός - πεντακάθαρος
- δ) μύριες φορές ἀκριβός - μυριάκριβος
 ἀπό μύριες φωνές - μυριοφωναχτός
 ἀπό μύρια στόματα - μυριοστόματος
 με μύριους νεκρούς -
 με μύρια χρώματα -
- ε) χίλιες φορές δοξασμένος - χίλιες φορές τραγουδισμένος
 χίλιες φορές τρυπημένος - χίλιες φορές τσιμημένος
 χίλιοδοξαστός
 χίλιο τρυπητός
 χίλιο τραγουδιστός
 χίλιο τσιμημένος

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ

Μ Α Θ Η Μ Α 68ο

1. Ἀπόλυτα

ἄ σ κ η σ η 1

Δίπλα στὰ ἑλληνικά σημεῖα, ποὺ φανερώνουν τοὺς ἀριθμοὺς ἀπὸ τὸ 1 - 10, γράψε τ' ἀντίστοιχα ἀραβικά ψηφία καὶ τὰ ἀπόλυτα ἀριθμητικά, ὅπως στὸ παράδειγμα:

ἑλλην. σημεῖα	ἀραβικά	ἀπόλυτα ἀριθμητικά
α'	1	ἕνας μία (μιά) ἕνα
β'	—	δύο
γ'	3	τρὶα
δ'	4	τέσσαρα
ε'	5	πέντε
στ'	6	ἕξι
ζ'	7	ἑπτὰ
η'	8	ὀχτώ
θ'	9	ἐννιά
ι'	10	δέκα

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ κλίνης τὸ ἀπόλυτο ἀριθμητικὸ ἐπίθετο: ἕνας, μία (μιά),

ἄ σ κ η σ η 3

Συμπλήρωσε τὸν παρακάτω πίνακα, ὅπως καὶ στὴν προηγούμενη ἄσκηση:

ἑλλην. σημεῖα	ἀραβικά	ἀπόλυτα ἀριθμητικά
ια'	11	ἕντεκα
ιβ'	12	δώδεκα
ιγ'	13	δεκάτρις

ιδ.
ιε.
ιστ.
ιζ.
ιη.
ιθ.
κ.

14
15
16
17
18
19
20

Σίμα είσασα
Σίμα είσασα
Σίμα είσασα
Σίμα είσασα
Σίμα είσασα
Σίμα είσασα
Σίμα είσασα
Σίμα είσασα
Σίμα είσασα
Σίμα είσασα

ä σ κ η σ η 4

Τό άριθμητικό ένας, μιά, ένα, στίς σύνθετες λέξεις γίνεται μονο-

Πώς λέγεται μέ μιά λέξη:

ένας άνθρωπος πού έχει έναν όφθαλμό (μάτι) - μονόφθαλμος

ένα ύφασμα πού έχει ένα χρώμα -

μιά λέξη μέ μιά συλλαβή -

ένα σπέρμα μέ μιά κοτυληδόνα -

ένα έργο μέ μιά πράξη -

ένα λουλούδι μέ ένα σέπαλο -

ένας πού φορεϊ ένα σανδάλι -

ένα ξύλο πού χρησιμοποιούμε γιά θάρκα -

μιά πόρτα πού έχει ένα φύλλο -

ένα τραγούδι πού τραγουδιέται μέ μιά φωνή -

ä σ κ η σ η 5

Τι θα πη:

μονοκόμματος

μονόγραμμα

μονοκόκαλος

μόνιππο (άμάξι)

μονώροφος

μονόχωντος

μόνoξυλο

μόνoζυγο

μόνoστυλο

Μ Α Θ Η Μ Α 69ο

Αριθμητικά άπόλυτα (συνέχεια)

Τό γένος

ä σ κ η σ η 6

Νά γράψης τά άριθμητικά επίθετα άπό τό 21 ώς τό 29, όπως στό παράδειγμα:

21

είκοσιένα

24

27

22

25

28

23

26

29

ä σ κ η σ η 2

Να γράψης τὰ ἀριθμητικά ἀπὸ τὸ 20 - 100, ἀνεβαίνοντας δέκα δέκα, ὅπως στὸ παράδειγμα:

20	εἴκοσι	50	πενήντα	80	οὐδὲν
30	τριάκοντα	60	ἑξήκοντα	90	ενενήκοντα
40	τεσσαράκοντα	70	ἑβδομήκοντα	100	ἑκατό

Ὁ ρ θ ο γ ρ φ ί α

✓ Γράψε τὰ ἀριθμητικά μὲ λέξεις (ὀλογράφως):

α) 1 6 7 6) 9 900 γ) 90 9ος

ä σ κ η σ η 3

Να γράψης σὰν ἀριθμητικά ἐπίθετα στὴ γενική τοῦ ἀρσενικοῦ γένους τοὺς παρακάτω ἀριθμούς:

21 41 61 81

ä σ κ η σ η 4

Να κάνης τὸ ἴδιο, ἀντικαθιστώντας τοὺς ἀριθμούς μὲ ἐπίθετα θηλυκοῦ γένους στὴ γενική:

31 51 71 91

ä σ κ η σ η 5

Να γράψης μὲ ἀριθμητικὸ ἐπίθετο τὸν ἀριθμὸ 1 στὸ γένος καὶ πῶς πού ἀπαιτεῖ ἡ φράση (ὅπου ἐπιτρέπεται βάλε ἓνα εὐφωνικὸ ν).

Πῆρε 1 ἄδικη τιμωρία.

1 ἀφορμὴ ἀπ' ὅλες, ἦταν καὶ ἡ ζωηρότητά του.

Δὲν περνοῦσε οὔτε 1 αὐτοκίνητο στὸ δρόμο.

Συνέντησε 1 ἄνθρωπο, ἦταν 1 ἄγνωστος.

Ἀκούμπησε σ' 1 τοῖχο.

1 ἄγνωστη γυναίκα τὸν ρώτησε.

ä σ κ η σ η 6

Τὸ ἀριθμητικὸ δύο στὶς σύνθετες λέξεις γίνεται δι-

πῶς λέγεται:

ἓνας ἀετὸς μὲ δυὸ κεφάλια - δικέφαλος

μιὰ λέξη μὲ δυὸ συλλαβές -

- ένα όχημα με δυο τροχούς -
- ένας άνθρωπος με δυο πρόσωπα (ένα καλό κι ένα κακό) -
- μια μελωδία με δυο φωνές (πρώτη και δεύτερη) -
- ένα μαχαίρι με δυο κόψεις -
- ένα σπέρμα με δυο κοτυληθόνες -
- μια κωμωδία σε δυο πράξεις -
- ένα σπίτι με δυο πόρτες (εισόδου)
- μια έκδρομη που βαστάει δυο μέρες -
- μια πόρτα που έχει δυο φύλλα -
- μια σημαία με δυο χρώματα -

ä σ κ η σ η 7

Τι θα πη:

δίκανο τουφέκι	δίφραγκο
δίλεπτο νόμισμα	διώροφος
δίπατο σπίτι	δίοχο
δίκροκο αύγό	δισάκι
δίμιτο ύφασμα	δίφορη (λεμονιά)

Μ Α Θ Η Μ Α 70δ

Τò γένος τῶν ἀριθμητικῶν (συνέχεια)

ä σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης στὰ τρία τους γένη τὰ ἀριθμητικά ἀπό τὸ 200 ἕως τὸ 1000, ἀνεβαιίνοντας ἑκατὸ ἑκατό, ὅπως στὸ παράδειγμα:

200	διακόσιοι	διακόσιες	διακόσια	500 ...	800 ...
300	...	...	...	600 ...	900 ...
400	...	...	...	700 ...	1000 ...

ä σ κ η σ η 2

Νὰ ἀντικαταστήσης τοὺς ἀριθμοὺς μὲ τὰ ἀντίστοιχα ἀριθμητικά ἐπίθετα, στὸ γένος καὶ στὴν πῶση πού πρέπει.

Ὁ Γιώργος εἶναι 1 ἀπὸ τοὺς καλύτερους φίλους μου.

Ὁ παππούς μου εἶναι 81 ἐτῶν.

Ἀγόρασε 1 χάρακα καὶ 1 πένα.

Ἡ ἀπόφασί της ἦταν 1 καὶ ἀλύγιστη.
Πῆρε 1 εἰσιτήριο 1 δραχμῆς.
Ἡ τιμὴ 1 μολυβιοῦ εἶναι 1 δῖφραγκο.

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ συμπληρώσης τὶς παρακάτω προτάσεις μὲ ἓνα ἀριθμητικὸ καὶ στὸ γένος καὶ στήν πώση ποὺ χρειάζεται:

... κοῦκος δὲ φέρνει τὴν ἀνοιξη.
Τοῦ εἶχε κολλήσει . . . παράξενη ἰδέα.
Εἶπαν . . . τραγοῦδι, εἶπαν δεῦτερο καὶ τρίτο.
Στεκόταν πότε στὸ . . . πότε στὸ ἄλλο πόδι.
Δεύτερο λόγο δὲν εἶχε . . . καὶ σωστό.

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ κλίνης τὸ ἀριθμητικὸ ἐπίθετο: τρεῖς, στὰ τρία του γένη.

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ ἀντικαταστήσης τοὺς ἀριθμοὺς μὲ ἀριθμητικὰ ἐπίθετα.

3 φίλοι δὲν μονιάζουν ὅπως οἱ 2.
Χτύπησαν 3 λαγούς καὶ 4 πέρδικες.
Ταξίδεψε 4 χρόνια.
Ἔφτασε μὲ τὸ τραῖνο τῶν 4.
Ὁ μικρὸς ἀδελφός μου σήμερα γίνεται 3 χρόνων.
Τοῦ ἔλειψαν 3 δραχμές.
Ἔφτασαν ὕστερα ἀπὸ ταξίδι 3 ὥρων.
Οἱ ἐποχὲς εἶναι 4.

ἄ σ κ η σ η 6

Τὸ τρεῖς, τρία στὴ σύνθεση γίνεται τρι-

Πῶς λέγεται:

ἓνα βιβλίον ποὺ χωρίζεται σὲ τρεῖς τόμους - τρίτομο
ἓνα ἐπίθετο ποὺ ἔχει τρεῖς καταλήξεις -
τὸ γεωμετρικὸ σχῆμα ποὺ ἔχει τρεῖς γωνίες-
ἓνα χόρτο μὲ τρία φύλλα -
ἓνα καράβι μὲ τρία κατάρτια-
μιά σημαία μὲ τρία χρώματα-
ἓνα σύνολο ἀπὸ τρεῖς ὥρες-
ἓνα ἐπιπλο μὲ τρία πόδια -
μιά λέξη μὲ τρεῖς συλλαβές-

ἄ σ κ η σ η 7

Τὶ θὰ πῆ:

τρίκλωνος (βασιλικὸς)
τρίκυκλο (ὄχημα)
τρικέφαλο (τέρας)
τριήμερος (πυρετὸς)

τρίφωνος
τρίδιπλος
τρίμηνο
τρίχρονος

τριώροφος
τρίδυμα
τρίχορδος
Τρίπολη

Μ Α Θ Η Μ Α 71ο

Προσδιορισμὸς ποσοῦ κατὰ προσέγγιση

ἄ σ κ η σ η 1

Ν' ἀλλάξης τὶς παρακάτω προτάσεις, ὥστε νὰ φανερώνουν ποσὸ κατὰ προσέγγιση, χρησιμοποιώντας τὰ ἐπιρρήματα:

περίπου, σχεδόν, πάνω-κάτω, κάπου,

Ἦταν ἡ ὥρα δέκα.

Τοὺς ὑπολόγιζε πενήντα.

Μᾶς χώριζε μιὰ ἀπόσταση τριάντα (μέτρων) μέτρα.

Ἄλλοι ἄλλοι ἤμαστε εἴκοσι ἄτομα.

Ἦταν πενήντα χρονῶν.

Εἶναι ἑφτά χιλιόμετρα δρόμος.

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο, ὅπως παραπάνω, χρησιμοποιώντας δύο γειτονικά ἀριθμητικά, σύμφωνα μὲ τὸ παράδειγμα:

Αὐτὸ ξανάγινε ὀχτὼ φορές - αὐτὸ ξανάγινε ἑφτά ὀχτὼ φορές.

Θὰ εἶναι ἐδῶ σὲ τέσσερα λεπτά-

Θὰ φτάση σὲ τρεῖς ὥρες -

Δούλεψε δυὸ βδομάδες -

Θὰ γυρίση σὲ ἕξι μῆνες -

Ἐλειψε ὀχτὼ χρόνια -

Θὰ τελειώση τὴ δουλειά του σὲ πέντε μέρες -

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ ἀπαντήσης μὲ ὀλόκληρη πρόταση στὶς παρακάτω ἐρωτήσεις

κατά προσέγγιση, χρησιμοποιώντας όλους τους τρόπους που έμαθες:

Πότε ξυπνάς; Πότε κοιμάσαι; Πόσο ζυγίζεις;
Πόσο απέχει το σπίτι σου από το σχολείο;
Πόσων χρονών είναι ο παππούς σου;
Πόσην ώρα παίζεις; Πόσες ώρες διαβάζεις; Πόσες κοιμάσαι;
Πόσους κατοίκους έχει σήμερα η Αθήνα;
Πόσοι θεατές ήταν χθές στο μάτς;

ä σ κ η σ η 4

Να φτιάξεις από δύο προτάσεις, χρησιμοποιώντας το και ή τόσο άμέσως ύστερα από το αριθμητικό, για να φανερώση προσέγγιση, όπως στα παραδείγματα:

1. Η ώρα ήταν πέντε και.
2. Δούλευαν εκεί έξιηντα τόσοι εργάτες.

ä σ κ η σ η 5

Να φτιάξεις από δύο προτάσεις, χρησιμοποιώντας τη λέξη καμιά πριν από το αριθμητικό. (Τα αριθμητικά πρέπει να λήγουν σε -αριά ή -στή, όπως στο παράδειγμα):

1. Θα ήταν καμιά έξηνταριά εργάτες.
2. Το σπίτι μου από τη στάση απέχει καμιά εκατοστή μέτρα.

ä σ κ η σ η 6

**Το αριθμητικό τέσσερεις, τέσσερα, γίνεται τετρα-
Πώς λέγεται:**

το σχήμα που έχει τέσσερεις γωνίες - τετράγωνο
το ζώο που έχει τέσσερα πόδια -
το σχήμα που έχει τέσσερεις πλευρές -
μια μελωδία με τέσσερεις διαφορετικές φωνές -
ένα μουσικό όργανο με τέσσερεις χορδές -
ένα σύνολο από τέσσερεις μήνες -

ä σ κ η σ η 7

Τι θα πη:

τετραβάγγελο
τετραήμερο
τετραθέσιο

τετράεδρο
τετρασέλιδο
τετραήμερο

Μ Α Θ Η Μ Α 72ο

Άπόλυτα ἀριθμητικὰ (συνέχεια)

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ ἀπαντήσης με τὴν ἀκριβῆ ὥρα ἢ τὴν ἡμέρα τοῦ μηνὸς ἢ τὸ χρόνο, στὶς παρακάτω ἐρωτήσεις:

Πότε (ποῖο χρόνο) γεννήθηκες; ποῖο μήνα; ποῖα μέρα; ποῖα ὥρα;

Ποῖα μέρα καὶ ποῖο μήνα γιορτάζεις;

Ποῖα μέρα καὶ ποῖο μήνα, τίνος χρόνου βαφτίστηκες;

Ἄν τὸ ἡμερολόγιο γράφει 1 Σεπτεμβρίου, πῶς θὰ τὸ διαβάσουμε;

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ διαβάσης δυνατὰ τὶς παρακάτω ἀριθμητικὲς πράξεις, ὅπως στὸ παράδειγμα:

5+3 πέντε καὶ τρία

ἦ . . . . .

5-2

ἦ . . . . .

3X5

ἦ . . . . .

10:2

ἦ . . . . .

ἄ σ κ η σ η 3

Πῶς θὰ ποῦμε με μιὰ λέξη:

τὴ διάρκεια δύο ἡμερῶν -

ὀκτῶ ἡμερῶν -

τὴ διάρκεια τριῶν ἡμερῶν -

έννέα ἡμερῶν -

τὴ διάρκεια τεσσάρων ἡμερῶν -

δέκα ἡμερῶν -

τὴ διάρκεια πέντε ἡμερῶν -

δώδεκα ἡμερῶν -

τὴ διάρκεια ἕξι ἡμερῶν -

δεκαπέντε ἡμερῶν -

τὴ διάρκεια ἑπτὰ ἡμερῶν -

εἴκοσι ἡμερῶν -

ἄ σ κ η σ η 4

Τὰ ἀριθμητικὰ ἀπὸ τὸ πέντε ὡς τὸ ἐνενήντα γίνονται:

πεντά- ἑξά- ἑφτά - ὀκτά - ἐννιά - δεκά - κλπ.

Πῶς λέγονται:

οἱ πέντε γραμμὲς ποὺ γράφομε τὴ μουσικὴ - πεντα-

τὸ σχῆμα ποὺ ἔχει πέντε γωνίες -

τὸ νόμισμα ποὺ ἔχει πέντε δραχμὲς -

τὸ αὐτοκίνητο ποὺ ἔχει πέντε θέσεις -

Πώς λέγεται:

- τὸ σχῆμα μὲ ἕξι πλευρῆς -
- τὸ σχῆμα μὲ ἕξι γωνίες -
- ἡ μηχανή (τοῦ αὐτοκινήτου) ποὺ ἔχει ἕξι κυλίνδρους -

Πώς λέγεται :

- αὐτὸς ποὺ ἔχει ἑπτὰ ψυχῆς -
- τὰ ἑπτὰ νησιά μαζί -
- τὸ κάστρο τῆς Θεσσαλονίκης μὲ τοὺς ἑπτὰ πύργους -
- ἡ πόλη ποὺ εἶναι χτισμένη πάνω σὲ ἑπτὰ λόφους -

Πώς λέγεται:

- ἡ μηχανή μὲ ὀκτώ κυλίνδρους -
- τὰ θαλασσινὰ μὲ τὰ ὀκτώ πόδια -
- τὸ σχολεῖο μὲ ὀκτώ τάξεις -
- τὸ σχῆμα μὲ ὀκτώ ἕδρες -

Πώς λέγονται :

- οἱ ἑννιά μέρες -
- οἱ δέκα λόγοι ποὺ ἔδωσε ὁ Θεὸς στὸ Μωυσῆ (λόγοι=ἐντολές) -
- οἱ δέκα μέρες -
- τὰ δώδεκα νησιά μας -

Πώς λέγεται :

- αὐτὸς ποὺ εἶναι 15 χρόνων -
- τὸ νόμισμα ποὺ ἔχει 20 δραχμῆς -
- τὸ τετράδιο μὲ τριάντα φύλλα -
- τὸ ζῶο ποὺ ἔχει σαράντα πόδια -
- τὸ νόμισμα τῶν 50 δραχμῶν -
- ὁ τσιγκούνης ποὺ λέγεται ὅτι ἔχει ράψει τὶς τσέπες του μὲ 60 βελόνες -

Πώς λέγονται:

- οἱ ἑκατὸ δραχμῆς -
- οἱ χίλιες γραμμῆς (=γραμμάρια) -
- τὰ χίλια μέτρα -
- αὐτὸς ποὺ ἔχει μύρια χρώματα -
- μια ζητωκραυγή ἀπὸ μύριες φωνῆς -
- μια μάχη μὲ μύριους νεκροὺς -
- μια φωνή ποὺ βγαίνει ἀπὸ μύρια στόματα -

Μ Α Θ Η Μ Α 73ο

2. Ταχτικά

ä σ κ η σ η 1

"Αλλαξε τὰ ἀριθμητικὰ μὲ τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν:

Ἦταν ὁ πρῶτος μήνας τοῦ χρόνου.	ὁ ἕκτος	μήνας
» ὁ τρίτος » » »	ὁ ὄγδοος	»
» ὁ πέμπτος » » »	ὁ δέκατος	»
» ὁ ἕβδομος » » »	ὁ δωδέκατος	»
» ὁ δεύτερος » » »	ὁ ἕνατος	»
» ὁ τέταρτος » » »	ὁ ἑνδέκατος	»

ä σ κ η σ η 2

Νὰ βρῆς τὸ ταχτικὸ ἀριθμητικὸ ποὺ ταιριάζει στὸν κάθε μήνα:

Τι μήνας εἶναι ὁ Μάιος	(Μάης);	Ὁ Μάης εἶναι πέμπτος μήνας
» » » ὁ Ὀκτώβριος	(Ὀχτώβρης);	
» » » ὁ Φεβρουάριος	(Φλεβάρης);	
» » » ὁ Ἰανουάριος	(Γενάρης);	

Τί μήνας εἶναι ὁ Μάρτιος	(Μάρτης);
» » » ὁ Δεκέμβριος	(Δεκέμβρης);
» » » ὁ Σεπτέμβριος	(Σεπτέμβρης);
» » » ὁ Ἀπρίλιος	(Ἀπρίλης)
» » » ὁ Νοέμβριος	(Νοέμβρης);
» » » ὁ Ἰούλιος;	
» » » ὁ Αὐγουστος;	
» » » ὁ Ἰούλιος;	

ä σ κ η σ η 3

Ν' ἀντικαταστήσης τὸν ἀριθμὸ μὲ τὴ λέξη ποὺ φανερώνει τὴν ἐποχὴ:

- Ἦταν ἡ 1η ἐποχὴ.
- Ἦταν ἡ 3η ἐποχὴ.
- Ἦταν ἡ 2η ἐποχὴ.
- Ἦταν ἡ 4η ἐποχὴ.

Τὸ ἄρθρο δὲ θὰ μῆ στὴν ἀπάντησιν.

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ φτιάξεις ἓνα σύνθετο μὲ τὶς λέξεις ποὺ βρίσκονται σὲ πα-
ρένθεση:

Ἦταν (πρῶτη τοῦ μήνα)

Ἦταν (πρῶτη τοῦ Ἀπρίλη)

Ἦταν (πρῶτη τοῦ Μάη)

Ἦταν (πρῶτη τοῦ χρόνου)

Μ Α Θ Η Μ Α 74ο

Ταχτικά ἀριθμητικά (συνέχεια)

ἄ σ κ η σ η 1

Στοὺς σχολικοὺς ἀγῶνες δρόμου νίκησαν οἱ παρακάτω:

(Νὰ γράψης μὲ σειρά ἐπιτυχίας τὰ ὀνόματα, ἀντικαθιστώντας
τοὺς ἀριθμοὺς μὲ ἀριθμητικά ἐπίθετα.

Νικηφοράκης	1 - πρῶτος	Βασιλείου	6 -
Δημητρόπουλος	4 -	Γεωργίου	9 -
Γρηγοριάδης	2 -	Πολίτης	8 -
Παναγιωτίδης	5 -	Ἀναγνώστου	10 -
Χριστακέας	3 -	Φιλίππου	7 -

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης μὲ ταχτικό ἀριθμητικό τὶ ἀριθμὸ ἀντιπροσωπεύει τὸ
κάθε κεφαλαῖο γράμμα καὶ νὰ τὰ θάλῃς σὲ ἀριθμητικὴ σειρά:

Κεφάλαιο Δ´	Κεφάλαιο ΣΤ´	Κεφάλαιο ΙΕ´
Κεφάλαιο Α´	Κεφάλαιο Η´	Κεφάλαιο ΙΓ´
Κεφάλαιο Ε´	Κεφάλαιο Ι´	Κεφάλαιο ΙΑ´
Κεφάλαιο Γ´	Κεφάλαιο Θ´	Κεφάλαιο ΙΔ´
Κεφάλαιο Β´	Κεφάλαιο Ζ´	Κεφάλαιο ΙΒ´

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ ἀντικαταστήσης τὰ κεφαλαῖα γράμματα μὲ ταχτικά ἐπίθετα
καὶ νὰ τὰ τοποθετήσης στὴ σειρά:

Ποῖο ἀστυνομικὸ τμήμα εἶναι:

τὸ Ζ´ τὸ ΣΤ´ τὸ Θ´ τὸ Η´ τὸ Ι´

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ γράψης μὲ ταχτικά ἀριθμητικά τὴ θέση τοῦ καθενὸς στὴν
ιεραρχία, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸν ἀνώτερο βαθμὸ:

Παπᾶς - Μητροπολίτης - Διάκος - Πατριάρχης - Ἀρχιεπίσκοπος

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΝΤΩΝΥΜΙΕΣ

Μ Α Θ Η Μ Α 75ο

1. Προσωπικές αντωνυμίες

ä σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς παρακάτω προτάσεις:

- Εγὼ διατάζω ἐδῶ μέσα.
- Εσύ ἔκανες αὐτό;
- Αὐτὸς ἔκανε τὴν ἀρχή.
- Αὐτὴ χτύπησε ἄσχημα.
- Αὐτὸ (τὸ παιδί) φώναξε· ὄχι ἐγώ.

ä σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης στὸν ἐνικὸ τὶς παρακάτω προτάσεις:

- Εμεῖς ἔχουμε σειρά· ὄχι ἐσεῖς.
- Εσεῖς φταίτε γι' αὐτό.
- Αὐτοὶ ἔδωσαν τὴν ἀφορμή.
- Αὐτὲς πολέμησαν σὰν ἄντρες.
- Αὐτὰ (τὰ παιδιά) ξεσήκωσαν τὸν κόσμο.

ä σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης τὰ τρία πρόσωπα τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας στὴν ὀνομαστικὴ καὶ τῶν δύο ἀριθμῶν (τὸ γ'. πρόσωπο καὶ στὰ τρία τοῦ γένη), ὅπως στὸ παράδειγμα:

α'. προσ.

β'. προσ.

γ'. προσ.

ἀρσ. θηλ. οὐδ.

ἐνικός: ἐγώ

....

....

....

Δυνατοὶ καὶ ἀδύνατοι τύποι

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς παρακάτω προτάσεις:

Ἐμένα (μοῦ) εἶχε ἀναθέσει νὰ τὸ κάνω.

Ἐσένα (σοῦ) εἶπα νὰ προσέχης.

Αὐτοῦ (τοῦ) ὑποσχέθηκε πολλά.

Αὐτῆς (τῆς) ἔδειξε τὸ σχέδιο.

Αὐτοῦ τοῦ παιδιοῦ (τοῦ) ἔστειλε δῶρο.

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ γράψης στὸν ἐνικὸ τὶς παρακάτω προτάσεις:

Ἐμᾶς (μᾶς) φέρθηκαν ἄσκημα.

Ἐσᾶς (σᾶς) χρειάζεται τιμωρία.

Αὐτῶν (τούς) ἔδωσαν βραβεῖα.

Αὐτῶν τῶν μαθητριῶν (τούς) εἶπαν νὰ προσέξουν.

Αὐτῶν τῶν παιδιῶν (τούς) ἀπαγόρεψαν τὸ παιχνίδι.

ἄ σ κ η σ η 6

Νὰ γράψης τὰ τρία πρόσωπα τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας στὴ γενική καὶ τῶν δύο ἀριθμῶν (τὸ γ'. πρόσωπο καὶ στὰ τρία του γένη), ὅπως στὸ παραδειγμα:

α'. προσ.

β'. προσ.

γ'. προσ.

ἀρσ. θηλ. οὐδ.

ἐνικός: ἐμένα (μοῦ)

...

...

...

...

Μ Α Θ Η Μ Α 760

Προσωπικὲς ἀντωνυμίες (συνέχεια)

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς παρακάτω προτάσεις :

Ἐμένα (μὲ) εἰδοποίησαν ἀργά.

Αὐτῆ (τὴν) ἔγραψε σὰν ἄτακτη.

Ἐσένα (σὲ) πίστεψε.

Αὐτὴ γράψε (τὴ) σὰν ἄτακτη.

Αὐτὸν (τὸν) κατηγόρησε γιὰ δειλό.

Αὐτὸ (τὸ) εἶπε ὁ δάσκαλος.

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης στὸν ἐνικὸ τὶς παρακάτω προτάσεις :

- Ἐμᾶς (μᾶς) ρώτησαν γιὰ τὸ δρόμο. Αὐτὲς (τὶς) μάλωσαν γιὰ τὶς ἀταξίες τους.
Ἐσᾶς (σᾶς) κάλεσαν; Αὐτὲς, μάλωσέ (τες) γιὰ τὶς ἀταξίες τους.
Αὐτοῦς (τοῦς) ἐπαίνεσαν. Αὐτὰ τὰ παιδιὰ (τὰ) κατάφεραν νὰ ἡσυχάσουν.

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης τὰ τρία πρόσωπα τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας στὴν αἰτιατικὴ καὶ τῶν δύο ἀριθμῶν (τὸ γ' πρόσωπο καὶ στὰ τρία τοῦ γένου).

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ κλίνης τὴν προσωπικὴ ἀντωνυμία καὶ στὰ τρία πρόσωπα (οἱ ἀδύνατοι τύποι σὲ παρένθεση).

Οἱ ὅμοιοι τύποι γενικῆς καὶ αἰτιατικῆς

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ συμπληρώσης τοὺς ὅμοιους δυνατοὺς τύπους τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας μὲ τοὺς ἀντίστοιχους ἀδύνατους καὶ νὰ προσδιορίσης τὴν πῶση τους, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Ἐμένα μοῦ εἶπες· ὄχι αὐτοῦ. (γενικὴ ἐνικῆ)

Ἐμένα . *Με* κάλεσαν· ὄχι ἐσένα. *Αἰτιατικῆς ἐνικῆς*

Ἐσένα *σο* εἶπα· ὄχι αὐτοῦ. *Αἰτιατικῆς ἐνικῆς*

Ἐσένα . *σο* εἶδα· ὄχι αὐτόν. *Αἰτιατικῆς ἐνικῆς*

ἄ σ κ η σ η 6

Νὰ βρῆς τὴν πῶση τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν στὶς παρακάτω προτάσεις:

- Ἐμένα ἔδωσαν τὴν ὑπόσχεση.
Ἐσένα κατηγόρησαν.
Ἐμένα περίμεναν, γιὰ νὰ ξεκινήσουν.
Ἐσένα παράγγειλαν.

ἄσκηση 7

Νὰ τρέψης τὶς παρακάτω προτάσεις στὸν ἐνικό και νὰ βρῆς τὴν πτώση τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Ἐμᾶς μᾶς μίλησαν μ' εὐγένεια - ἐμένα μοῦ

Ἐμᾶς μᾶς ἔδωξαν ἀπὸ ἐκεῖ -

Ἐσᾶς σᾶς ἔκαναν περιποτήσεις -

Ἐσᾶς σᾶς καλωσόρισαν -

ἄσκηση 8

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο, ὅπως παραπάνω:

Τοὺς εἶπες τί νὰ κάνουν;

Τοὺς εἶδες τί κάνουν;

Τοὺς ἔγραψες νὰ ἔρθουν και τώρα τὶς διώχνεις;

ἄσκηση 9

Νὰ ἀντικαταστήσης τοὺς δυνατοὺς τύπους τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας μὲ τοὺς ἀδύνατους και νὰ βρῆς τὴν πτώση τους, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Ἐμένα νὰ τὸ πῆς - Νὰ μοῦ τὸ πῆς.

Ἄς ἔρθη νὰ ρωτήση ἐμένα -

Ἐσένα τὸ πρόσφερε -

Ἐμένα τὸ ἔδωσε -

Μ Α Θ Η Μ Α 77ο

Προσωπικὲς ἀντωνυμίες (συνέχεια)

ἄσκηση 1

Νὰ ἀντικαταστήσης τοὺς δυνατοὺς τύπους μὲ τοὺς ἀδύνατους στὶς παρακάτω φράσεις, ὅπως στὸ παράδειγμα :

Εἶπες αὐτοῦ νὰ ἔρθη; - Τοῦ εἶπες νὰ ἔρθη;

Εἶδες αὐτόν; - Αὐτὸν τὸν εἶδες;

Ἐδωσες αὐτῆς τὸ τετράδιο; -

Εἶδες αὐτὴν ν' ἀνησυχῆ; -

Κατάλαβες αὐτὸ πῶς ἔγινε; -

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ ἀντικαταστήσης στὶς παρακάτω προτάσεις τὰ οὐσιαστικά μὲ τοὺς ἀδύνατους τύπους τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας, ὅπως στὸ παράδειγμα :

"Εμοιασες τοῦ πατέρα - τοῦ ἑμοιασες.

"Εκλείσει τὸ διακόπτη - τὸν ἐκλείσεις

Ζήτησες τὴν ἄδεια τῆς μητέρας; -

Εἶδες τὴ Μαρία; - τὴν εἶδες

"Ελύσες τὸ πρόβλημα; - τὸ εἰλύσες

"Εφτασε τοὺς ἄλλους; - ἐφτάσε τὸν ἄλλο

Ξεπέρασε τίς δυσκολίες; - τίς ξεπέρασε

Μάθατε τὰ νέα; - τὰ μαθαθε

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο :

Νά ὁ Γιώργος! - Νά τος!

Νά ἡ Μαρία! - νὰ τὴν!

Νά τὸ δαχτυλίδι! - νὰ τὸ!

Γράψε τοῦ Γιώργου - τοῦ!

Παράγγειλε τῆς Μαρίας - τῆς!

Λύσε τὸ πρόβλημα - λύσε το!

Πάρε τὸ ποτήρι - τὸ ποτήρι!

Κόψε τὴν κλωστή - τὴν κλωστή!

"Ἄσε τὴ συζήτηση - ἄσ' τὴν (ὄχι ἄς τὴν).

"Ἄσε τοὺς νὰ κουρευῶνται -

"Ἄς ἐλπίσουμε πὼς τὸ καταλάβατε -

Μ Α Θ Η Μ Α 78ο

Προσωπικὲς ἀντωνυμίες (συνέχεια)

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ βρῆς τὸ πρόσωπο καὶ τὴν πῶση τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν στὶς παρακάτω φράσεις :

"Εγὼ ἓνα ξέρω· πὼς αὐτὲς οἱ δουλειὲς δὲ γίνονται εὐκόλα. ὄνομα: ἐγώ, πῶση: ἐνικός

"Εσὺ νὰ προσέξῃς, γιατί ἀπὸ ἐσένα ξεκίνησαν ὅλα! ὄνομα: ἐσὺ, πῶση: ἐνικός

Νὰ το τὸ δαχτυλίδι. Τώρα πιά δὲ θὰ τὸ βρῆς. ὄνομα: τὸ, πῶση: ἐνικός

Νὰ τῆς πῆς πὼς δὲν μπορῶ πιά νὰ τὴν περιμένω. ὄνομα: τῆς, πῶση: ἐνικός

Τὸν βρῆκε στὶς καλές του καὶ τοῦ ἔκανε τὸ χατήρι.
Νὰ τος κι ὁ ἀδερφός τους, ποὺ κατέθηκε στὸ λιμάνι νὰ τὶς ὑποδεχθῆ.
Γενική ἔνικος
ὄνομαστική ἔνικος

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο, ὅπως καὶ παραπάνω :

Καλωσόρισέ τες καὶ χαιρέτα τες καὶ ἀπὸ ἐμένα.
Τοὺς τὸ εἶπα χίλιες φορές· αὐτοὶ τίποτε.
Νὰ μοῦ κάνης τὴ χάρη.
Δὲ σὰς τὸ ἐπιτρέπω νὰ τὸ ξαναπῆτε.
Μὲ συγχωρῆς ποὺ σὲ ἄφησα μόνον.
Δὲ θὰ σοῦ τὸ πῶ τώρα· μόνο στὴν κατάλληλη ὥρα.
Ἄφησέ με ἤσυχο καὶ μὴ μὲ σκοτίζης.
Ἄσ' τον νὰ πάη στὸ καλό.
Ἄς τὸν κοροϊδεύουν· αὐτὸς δὲν πειράζεται.

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς παρακάτω προτάσεις :

Τὸν εἶδες ἐκεῖ τί μοῦτρα ποὺ μοῦ ἔκανε;	Μὲ εἶδες ἀλήθεια;
Ἐ, ἐσύ, τί κάνεις ἐκεῖ;	Μοῦ τὸ λὲς σοβαρά;
Τηλεφώνησέ της νὰ ἔρθη.	Ποιὸς τὸ λέει αὐτό;
Εἶδες ἐμένα ἐκεῖ;	Τὴν πείραξε κανένας;

Μ Α Θ Η Μ Α 79ο

2. Κτητικὲς ἀντωνυμίες

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς παρακάτω προτάσεις: (Οἱ κτητικὲς ἀντωνυμίες νὰ δείχνουν ἓναν κήτορα).

- Ἄσ' τὸν δόκτορα· ὁ δόκτορας εἶναι πάντοτε μακρινός.
- Ἄσ' τὴν δική μου δουλειά· εἶναι πιὸ εὐκόλη.
- Τὸ δικό μου παιχνίδι εἶναι εὐχάριστο.
- Ἄσ' τὸν δόκτορά σου· ὁ δόκτορας σου εἶναι μεγάλος.
- Ἄσ' τὴν δική σου ζωγραφιά· εἶναι κάπως πιὸ καλή.
- Καὶ τὸ δικό σου λάθος δὲν εἶναι μικρό.
- Ἄσ' τὸν δόκτορα σου· ὁ δόκτορας σου εἶναι τόσο καλός.
- Ἄσ' τὴν δική του γνώμη· εἶναι πολὺ πιὸ φρόνιμη.
- Τὸ δικό του πήδημα ἦταν θαυμάσιο.

Ο δικός του τρόπος είναι ευγενικός.

Η δική του ευθύνη είναι μεγάλη.

Το δικό του όνειρο βγήκε αληθινό.

ä σ κ η σ η 2

Νά γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς παρακάτω προτάσεις :

ὁ δικός μας δάσκαλος -

ὁ δικός σου φόβος -

ἡ δική μας γνώμη -

ἡ δική σας χαρά -

τὸ δικό μας ἐλάττωμα -

τὸ δικό σας προτέρημα -

ὁ δικός τους ἀδερφός -

ἡ δική τους ἀδερφή -

τὸ δικό τους παράπονο -

ä σ κ η σ η 3

Νά ἀντικαταστήσης τὶς κτητικὲς ἀντωνυμίες μὲ τοὺς ἀδύνατους τύπους τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας, ὅπως στὸ παράδειγμα :

ὁ δικός μου πατέρας - ὁ πατέρας μου

ὁ δικός σου χαρακας -

ἡ δική μου μητέρα - ἡ μητέρα μου

ἡ δική σου περιπέτεια -

τὸ δικό μου βιβλίο - τὸ βιβλίο μου

τὸ δικό σου τετράδιό -

ὁ δικός του σκοπός - τὸ τετράδιό του

ἡ δική του τροφή -

τὸ δικό του γραπτό -

Μ Α Θ Η Μ Α 80ῶ

Κτητικὲς ἀντωνυμίες (συνέχεια)

ä σ κ η σ η 1

**Νά βρῆς στὶς παρακάτω φράσεις ποιὲς ἀπὸ τὶς ἀντωνυμίες φανε-
ρῶνουν ἕναν κτήτορα καὶ ποιὲς πολλοὺς κτήτορες :**

Τὰ παιδιά παρακάλεσαν τοὺς γονεῖς τους νὰ τοὺς ἀφήσουν νὰ πᾶνε στὸ
βουνό.

Ο πατέρας του, ὁ κύρ Στέφανος, ἦταν ἐργολάβος ξυλειαῖς.

Τέτοια ἦταν ἡ ὄρεξή τους, ποὺ δὲν κατάλαβαν καλὰ πότε στρώθηκε τὸ
τραπέζι.

Ἐκατὸ πρόβατά μας ἀποκοιμίζει στὸν ἴσκιο του τὸ μεσημέρι ἕνας πεῦκος
ἐκεῖ κάτω.

Ετρωγαν εύχαριστημένοι κι ο πλάτανος από πάνω σάλευε τὰ κλαριά του. Παιζοντας έκαναν όλη αυτή τή δουλειά και νά τί κατάφεραν! Τρώνε φαγητό δικό τους.

ä σ κ η σ η 2

Να τεχνολογήσης όλες τις άντωνυμίες στις παρακάτω φράσεις :

Μας τέλειωσαν τὰ εφόδιά μας.
Σās κούρασε ή προσπάθειά σας.
Τους κάλεσαν σέ βοήθειά τους.
Πόσες εργάτριες είναι; Μέτρησέ τες και δώσε τους τὸ μεροκάματό τους.
Δώσε τὰ σέβη μου στοὺς δικούς σου.
Στὴ δική μας εποχή πέταξαν τὰ πρῶτα διαστημόπλοια.
Είχε τις δικές του έγνοιες και τὸν φόρτωναν και με τις δικές τους.
Φέρε την μπροστά μου νά μās πῆ τὰ παράπονά της.
Τὸν πρόσεχε, γιατί είχε μάθει τις άπειλές του.

ä σ κ η σ η 3

Να κλίνης τὴν κτητικὴ άντωνυμία, πού φανερώνει έναν κήτορα, στὰ τρία πρόσωπα και τῶν δύο αριθμῶν.

ä σ κ η σ η 4

Να κλίνης τὴν κτητικὴ άντωνυμία, πού φανερώνει πολλοὺς κήτορες, στὰ τρία πρόσωπα και τῶν δύο αριθμῶν.

Μ Α Θ Η Μ Α 81ο

3. Δειχτικές άντωνυμίες

ä σ κ η σ η 1

Να γράψης στὰ τρία τους γένη τις δειχτικές άντωνυμίες πού υπάρχουν στις παρακάτω προτάσεις και νά εξηγήσης για ποιό σκοπό μεταχειρίζομαστε τὴν κάθε μία:

Αὐτὴ ἡ δουλειά με κουράζει -

Εκεῖνη ἡ μηλιά είναι γεμάτη μήλα -

Τούτη ἡ πένα γράφει θαυμάσια -

Τέτοια σουπά δέν ἔχω φάει ποτέ μου -

Τόση ὑποκρισία δέν τὴν περίμενα -

Αὐτός, αὐτή, αὐτό
ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο
τούτος, τούτη, τούτο
τέτοιος, τέτοια, τέτοιο
τόσος, τόση, τόσο

ä σ κ η σ η 2

Νὰ βρῆς τὶς δειχτικές ἀντωνυμίες πού υπάρχουν στίς παρακάτω προτάσεις καὶ νὰ τὶς γράψῃς στὰ τρία γένη καὶ στήν πτώση καὶ τὸν ἀριθμὸ πού βρίσκονται:

Βλέπεις αὐτόν πού ἔρχεται;

Αὐτὲς τὶς σκέψεις ἔκανε συχνά.

Τοῦτο εἶναι τετράδιο μαθητῆ; ἔλεγε ἡ μητέρα του καὶ τὸ ἔχωνε κάτω

ἀπὸ τῆ μύτη του, νὰ τὸ δῆ καλά.

Εκεῖνη τῆ στιγμή βρέθηκα ἀπροετοίμαστος.

Αὐτὰ δὲν εἶναι παιδιὰ· εἶναι παιδεμοί, ἔλεγε ἡ μητέρα τους.

Τί εἶναι ἐκεῖνο πόλι πού φορεῖ γιὰ καπέλο!

Μωρὲ τί εἶναι τοῦτο ἐδῶ!

Εκεῖνος τὰ φταίει ὅλα.

Σοῦ ἀρέσουν αὐτὲς οἱ ζωγραφιές;

Εκεῖνων νὰ τὰ πῆτε· ὄχι σ' ἐμᾶς.

ä σ κ η σ η 3

Κάνε τὸ ἴδιο, ὅπως παραπάνω :

Τέτοιες ὥρες, τέτοια λόγια.

Δὲ φανταζόμουν ποτὲ τὴν καταστροφή.

Τέτοιου εἴδους τεχνάσματα ἔκανε πάντοτε.

Τόση βοήθεια δὲν τὴν ἀναγνώρισε.

Τέτοιας ποιότητας ὑφάσματα βαστοῦν πολὺ.

Τόσα χρόνια πέρασα κι ἄσπρισα καὶ γέρασα.

Γιὰ τὸ τίποτε ἔγινε τόση φασαρία.

Μ Α Θ Η Μ Α 82ο

4. Ἐρωτηματικές ἀντωνυμίες

ä σ κ η σ η 1

Νὰ βρῆς τὶς ἐρωτηματικές ἀντωνυμίες στίς παρακάτω φράσεις καὶ νὰ τὶς γράψῃς στὰ τρία τους γένη καὶ στήν πτώση πού βρίσκονται:

Ποῖός σοῦ ἔδωσε αὐτὸ τὸ δικαίωμα;

Ποιά μέρα γεννήθηκες;

Ποιό παιχνίδι σοῦ ἀρέσει πιὸ πολὺ;

Ποῖός νὰ τὸ ἔλεγε, πῶς θὰ καταντοῦσε ἐκεῖ...

Πόσες μέρες λείπει;

Πόσων χρονῶν εἶσαι;

Πόσος κόπος πήγε χαμένος! ...

Πόση τόλμη έπρεπε να έχη! ...

Πόσες του μηνός έχουμε;

ἄ σ κ η σ η 2

Να γράψης τίς παρακάτω φράσεις στὸν πληθυντικὸ καὶ νὰ χαρακτηρίσης τὴν ἄντωνυμία τί :

Τί έπαθες;

Τί εἶδος φαγητὸ ἦταν ἐκεῖνο;

Τί λογῆς ἄνθρωπος εἶναι;

Τί εἶδους ὕφασμα ἀγόρασες;

Τίνος εἶναι τὸ βιβλίο; ποιοῦ;

Τίνος παιδὶ εἶναι αὐτό; ποιοῦ;

ἄ σ κ η σ η 3

Να ἀναγνωρίσης τὰ εἶδη τῶν ἄντωνυμιῶν ποὺ βρίσκονται στίς παρακάτω φράσεις :

Ποῦ νὰ τὸν βρῆς μέσα σὲ τόσην ἀναταραχὴ.

Τέτοιος ἦταν, λοιπόν, κι αὐτός;

Δὲν μπορεῖς νὰ καταλάβης τί εἶδους ἄνθρωπος εἶναι.

Τόσο ἦταν τὸ ἐνδιαφέρον του;

Δὲν ξέρω ποιὸς φταίει.

Δὲν φταίει αὐτός· ἐγὼ τὸν παρέσυρα.

Πῶς τὰ κατάφερες;

Ἄκριβῶς ἐκείνη τῆ στιγμῆ ἔφτασε καὶ ὁ πατέρας μου.

Τί φουστάνι θὰ πάρης· πρόχειρο ἢ καλό;

Δὲν τῆ γνώρισα· ἦταν πραγματικὰ αὐτή;

Τί καμῶματα εἶν' αὐτά;

Τί εἶπε ἐκεῖνος; τοῦτο θέλω νὰ μάθω.

ἄ σ κ η σ η 4

Να κάνης τὸ ἴδιο :

“Ὅσο γιὰ τὸ ποῖα εἶναι, ξεσκεπάστηκε πιά.

Πόσο λυπήθηκα, ποὺ ἔχασες τόσο μεγάλο ποσό.

Τίνος εἶναι αὐτὸ τὸ ὠραῖο σπίτι;

Πόση ὥρα μὲ περίμενες;

Πόσο τοῦ κακοφάνηκε;

Τί δουλειὰ κάνει;

Τέτοιος ποὺ ἦταν, καλὰ νὰ πάθη.

Τοῦτο τὸ λαχεῖο ποιὸς θὰ τὸ πάρη;

ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΡΗΜΑΤΑ

Μ Α Θ Η Μ Α 63ο

‘ Η άπλή πρόταση – ‘Υποκείμενο καὶ ρῆμα

ἄ σ κ η σ η 1

Φτιάξε άπλές προτάσεις με τὰ παρακάτω ρήματα, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Ποιὸς γυμνάζει; – ‘Ο γυμναστής γυμνάζει.

Ποιὸς νικά; –

» θερίζει; – ὁ θεριστής θερίζει	» φορτώνει; – ὁ φορτωτής
» ἄλωνίζει; – ὁ ἄλωνιστής	» ζυμώνει; – ὁ ζυμωτής
» δουλεύει; – ὁ δουλעותής	» δικάζει; – ὁ δικαστής
» κλαδεύει; – ὁ κλαδεωτής	» προπονεῖ; – ὁ προπονητής

ἄ σ κ η σ η 2

Φτιάξε άπλές προτάσεις με τὰ παρακάτω οὐσιαστικά, ὅπως στὸ παράδειγμα :

Τί κάνει ὁ ράφτης; – ‘Ο ράφτης ράβει. Τί κάνει ὁ παιαιστής;

» » ὁ συγγραφέας; ὁ γραφτής	» » ὁ εἰσπράκτορας; ὁ εἰσπραστής
» » ὁ ψάλτης; ὁ ψαλλτής	» » ὁ χτίστης; ὁ χτιστής
» » ὁ γιατρός; ὁ γιατρούς	» » ὁ πεταλωτής; ὁ πεταλωτής
» » ὁ πλάστης; ὁ πλαστής	» » ὁ μαθητής; ὁ μαθητής

ä σ κ η σ η 3

Συμπλήρωσε τις προτάσεις με ένα από τα παρακάτω ρήματα, που βρίσκονται σε παρένθεση :

- Τα φύλλα . . . . . πυκνώνουν . . . . . το φθινόπωρο. (καθρεφτίζεται) +
Τα σύννεφα . . . . . σκέπασαν . . . . . στον ουρανό. (θα σκεπάσει) +
Ένα άστέρι κινείται . . . . . στο ρυάκι. (τρέχουν) +
Ο αέρας . . . . . κυμαίνεται . . . . . τα κλαδιά. (στολίζουν)
Το φεγγάρι . . . . . φωτίζει . . . . . το μικρό χωριό. (ποτίζει) +
Η βροχούλα . . . . . πέφτει . . . . . τη γη και τα σπαρτά. (πέφτουν) +
Τα φθινοπωρινά λουλούδια . . . . . σκουρύνουν . . . . . τον κήπο. (λυγίζει) +
Σε λίγο το χιόνι κεντράει . . . . . τα βουνά. (φωτίζει) +

ä σ κ η σ η 4

Συμπλήρωσε τις παρακάτω προτάσεις με το ύποκειμενο που λείπει:

- Το άλφι τρέχει καλπάζοντας για το στάβλο του.
Τα παιδιά φτερούγιαν τρομαγμένα.
Το ρυάκι . . . . . κελαρύζει.
Τα πρόβατα . . . . . θόσκουν στην πλαγιά.
Ο σκύλος . . . . . φυλάει το κοπάδι.
Ο βασίλης . . . . . παίζει τη φλογέρα του.
Ο νηπιός . . . . . ρίχνει τον παχύ του ίσκιο.
Το τραίνο . . . . . ακούγεται παραπονεμένο.
Οι θρυαλλίδες . . . . . πέρα θερίζουν στον ξανθό κάμπο.
Ο ιδρωτής . . . . . στάζει από τα μέτωπά τους με χοντρές σταγόνες.

ä σ κ η σ η 5

Να βρής και να υπογραμμίσης το ρήμα στις παρακάτω προτάσεις:

- “Ενα δροσερό πρωινό άνεθήκαμε στην κορυφή του βουνού.
“Ο Άντρεας κυνηγοῦσε πιό πολύ τα δύσκολα παρά τα εύκολα.
Σε δυο μέρες οί λοτόμοι έστησαν όχτώ καλύβες.
“Από τó κοπάδι θά έχουν τὰ παιδιά τó κρέας και τὰ γαλακτερά.
Πού θά βρῆτε τις καλύβες;

ä σ κ η σ η 6

Να βρής και να υπογραμμίσης τó ύποκειμενο στις παρακάτω προτάσεις:

- Οί Ξυλοκόποι λέγονται και λοτόμοι.
Οί νταμαρτζήδες λέγονται και λατόμοι.
Κάθονται κι οί τρείς αὐτή τήν ώρα στο πεζούλι τῆς ἐκκλησίας.

Τρεις χρυσές φωτιές έλαμπαν άραδιασμένες στο βουνό.
Πρώτος ό Φώτης βλέπει τις όμορφιές τής γής και τ' ούρανοϋ.

Μ Α Θ Η Μ Α 84ο

A. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Μεταβατικά ρήματα

Τό άντικείμενο

ά σ κ η σ η 1

Συμπλήρωσε τις παρακάτω προτάσεις με μιá λέξη, που νά δείχνη ποϋ πηγαίνει ή ένέργεια τοϋ ύποκειμένου :

- Ο γεωργός όργώνει (τί όργώνει;) Ο άνεμος λυγίζει ...
- Ο μύλος άλέθει (τί άλέθει;) Η βροχή χτυπάει ...
- Ο άμαξάς όδηγεί (τί όδηγεί;) Ένα παιδί βλέπει ...
- Ο λύκος τρώει (τί τρώει;) Τα νερά πλημμυρίζουν ...
- Τό ποτάμι ποτίζει (τί ποτίζει;) Οί διαβάτες κρατούν ...

ά σ κ η σ η 2

Συμπλήρωσε τις παρακάτω προτάσεις με τό ρήμα που λείπει:

- Ο παπάς ... τήν καμπάνα.
- Ο ψάλτης ... τόν Άπόστολο.
- Ο καντηλανάφτης ... τά κεριά.
Τά καντήλια ... τίς εικόνες.
- Οί γυναίκες ... μετάνοιες.
- Ο παπάς ... αντίδωρο.

ά σ κ η σ η 3

Νά συμπληρώσης τις παρακάτω προτάσεις μ' ένα ουσιαστικό, όπως στο παράδειγμα:

- Η άλεπού ρημάζει (τί;) - τις κότες.
- Τό γεράκι τρώει (τί;) - τα πουλιά
- Τά πουλιά γεννούν (τί;) - αυγά
- Ο θεριστής θερίζει (τί;) - σιτάρι
- Ο περιβολάρης ποτίζει (τί;) - το λιριβοχι
- Ο ήλιος φωτίζει (τί;) - τον άντρα
- Οί ψαράδες ρίχνουν (τί;) - τα δίχτυα
- Τά πυροφάνια τραβάνε (τί;) - τα δίχτυα

Μ Α Θ Η Μ Α 85ο

Τò ἀντικείμενο (συνέχεια)

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ συμπληρώσης τις παρακάτω προτάσεις μ' ἓνα ἀπὸ τὰ παρακάτω ρήματα :

Ἡ σουπιὰ (τί κάνει;)	... .. τὰ νερά.	(χτυπάει) →
Τὸ καμάκι (τί κάνει;)	... .. τὸ χταπόδι.	(ἀρπάζει)
Τὸ ψάρι (τί κάνει;)	... .. τὸ δόλωμα.	(θολώνει) →
Τὸ κύμα (τί κάνει;)	... .. τοὺς βράχους.	(τραβάει)
Ὁ γλᾶρος (τί κάνει;)	... .. τὸ ψάρι.	(καρφώνει) →
Ὁ βαρκάρης (τί κάνει;)	... .. τὰ κουπιά.	(τσιμπάει) →

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ βρῆς καὶ νὰ ὑπογραμμίσῃς τὸ ἀντικείμενο στὶς παρακάτω προτάσεις:

- Ὁ ἥλιος δὲ ζεσταίνει πιά τὴ γῆ.
Τὰ δέντρα ἔχασαν τὴν ώραία φυλλωσιά τους.
Ὁ ἀέρας παγώνει τὰ πρόσωπά μας.
Στὶς γωνιὲς τῶν δρόμων οἱ καστανάδες πουλοῦν ζεστά κάστανά.
Οἱ γιαιγιάδες, κοντὰ στὸ τζάκι, λένε παραμύθια.

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ σχηματίσης προτάσεις μὲ τὰ παρακάτω οὐσιαστικά:

(Ὅλες οἱ προτάσεις ἀναφέρονται στὸ σταθμό, ὅταν φεύγῃ τὸ τραῖνο).

οἱ ἀχθοφόροι (τί κάνουν;)	κουβαλοῦν τις βαλίτσες – ὁ σταθμάρχης;	6. φουγάρο
τὸ καμπανάκι;		τὸ φουγάρο;
οἱ ἐπιβάτες;		ἡ ἀτμομηχανή;
οἱ συγγενεῖς;		τὸ τραῖνο;
ἓνας καθυστερημένος;		ὁ σταθμός;

Μ Α Θ Η Μ Α 85ο

Ἀμετάβατα ρήματα

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψῃς χωριστὰ τις προτάσεις ποὺ ἔχουν ἀμετάβατα ρήματα:

- Ἡ φωτιά τρίζει στὸ τζάκι.

- Ο πατέρας διαβάζει την έφημερίδα του.
- Το δάσος έξω βουίζει.
- Η μητέρα έτοιμάζει το φαγητό.
- Οί φλόγες χοροπηδάνε στο τζάκι.
- Το γατάκι παίζει με ένα κουβάρι.
- Και ή γιαγιά λέει παραμύθι.

ä σ κ η σ η 2

Νά υπογραμμίσης τὰ άμετάβατα ρήματα στό παρακάτω κείμενο:

Ξημερώνει. Το δάσος ξυπνάει. Είναι "Ανοιξη. Τα πουλιά κελαηδούνε. Κελαρύζει το ρυάκι. "Ένα άεράκι φύσηξε. Τα χόρτα λυγίζουν. "Ακούστηκαν βήματα. Κάποιος περπατάει. "Ήταν ένα παιδί. Μια σάυρα γλίστρησε. Το πουλάκι τρομάζει. "Ένα δάχτυλο δείχνει. Τί ώραίο πουλάκι!

ä σ κ η σ η 3

Νά φτιάξης με τὰ παρακάτω ούσιαστικά προτάσεις, πού νά περιέχουν άμετάβατα ρήματα, όπως στό παράδειγμα:

• Το παράθυρο (τί κάνει;) άνοίγει.	• Ο φοϋρνος .....
• Το αύτοκίνητο	• Το κύμα .....
• Ο μήνας	• Η φύση την "Ανοιξη .....
• Το καλοκαίρι	• Το τριαντάφυλλο .....
• Τα χελιδόνια το φθινόπωρο	• Ο καιρός το καλοκαίρι .....

Μ Α Θ Η Μ Α 87ο

Β. ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ

Παθητικά ρήματα

ä σ κ η σ η 1

Άπάντησε στις παρακάτω έρωτήσεις με όλόκληρη πρόταση, όπως στό παράδειγμα:

- Τί παθαίνει;
- το άμπέλι από τον κλαδευτή; Το άμπέλι κλαδεύεται από τον κλαδευτή.
  - το άλογο από τον πεταλωτή; - ή άρκούδα από τον κυνηγό;
  - ό ήλιος από το σύννεφο; - το σπίτι από τη φωτιά;

- τό κυπαρίσσι από τὸν κεραυνό;   – τὰ χωράφια ἀπὸ τῆ βροχῆ;
 ὁ στρατιώτης ἀπὸ τῆ σφαίρα;   – ἡ γῆ ἀπὸ τὸν ἥλιο;

ἄ σ κ η σ η 2

Συμπλήρωσε τὶς παρακάτω προτάσεις, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Ὁ μαθητὴς ἐπαινεῖται (ἀπὸ·ποιόν;) ἀπὸ τὸ δάσκαλο.

Τὰ δέντρα ξεριζώνονται (ἀπὸ τί;)

Τὰ πρόβατα ἀρμέγονται (ἀπὸ ποιόν;)

Τὰ κλαδιὰ λυγίζουσι (ἀπὸ τί;)

Τὰ βόδια ζεύονται (ἀπὸ ποιόν;)

Ὁ κάμπος ποτίζεται (ἀπὸ τί;)

Τὸ ἄλογο ξυστριζέται (ἀπὸ ποιόν;)

Τὸ σπίτι χτίζεται (ἀπὸ ποιόν;)

ἄ σ κ η σ η 3

Συμπλήρωσε τὶς παρακάτω προτάσεις μὲ τὸ ρῆμα πού παραλείπεται:

Ὁ μαθητὴς ..... ἀπὸ τὸ δάσκαλο.

Ἡ πηλὴ ..... ἀπὸ τὰ μικρόβια.

Ἡ θάλασσα ..... ἀπὸ τὰ πετρέλαια.

Οἱ βράχοι ..... ἀπὸ τὸ κύμα.

Οἱ πεδιάδες ..... ἀπὸ τὰ ποτάμια.

Τὰ βουνά ..... ἀπὸ τὰ δάση.

Μ Α Θ Η Μ Α 88ο

Τροπὴ τοῦ παθητικοῦ ρήματος σὲ ἐνεργητικὸ

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ ἀλλάξης τὸ παθητικὸ ρῆμα μὲ ἐνεργητικὸ, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Τ' ἄρμενα σκίζονται ἀπὸ τὸ βοριά. – Ὁ βοριάς σκίζει τ' ἄρμενα.

Τὲ πάντα σαρώνονται ἀπὸ τῆ θύελλα.

Τὰ σύ·νεφα κυνηγιούνται ἀπὸ τὸν ἄνεμο.

Τὰ πλεούμενα προστατεύονται ἀπὸ τὸ φάρο.

Τὰ βράχια δέρνονται ἀπὸ τὸ κύμα.

Τὸ πλήρωμα βασανίζοταν ἀπὸ τὴν πείνα.
Τὸ κατὰστρωμα σκεπάστηκε ἀπὸ τὸ χιόνι.
Τὸ καράβι βυθίζεται ἀπὸ τὴν τρικυμία.
Οἱ ναυαγοὶ σώζονται ἀπὸ τὰ ναυαγοσωστικά.

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ συμπληρώσης μὲ ἓνα παθητικὸ ρῆμα τὶς παρακάτω προτάσεις, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Τὸ φαγητὸ .....ἀπὸ τὴ μητέρα. – Τὸ φαγητὸ ἐτοιμάστηκε
ἀπὸ τὴ μητέρα.
Τὸ τραπέζι .....ἀπὸ τὴν ἀδερφή.
Ὁ μικρὸς Νίκος .....ἀπὸ τὴ σούπα.
Τὸ τραπεζομάντιλο .....ἀπὸ τὴ σάλτσα.
Ἡ μητέρα .....ἀπὸ τὴν ἀταξία.
Τὰ μάγουλα τῆς Μαρίας .....ἀπὸ τὴν ντροπή.

ἄ σ κ η σ η 3

Ἄλλαξε τὸ παθητικὸ ρῆμα μὲ ἐνεργητικὸ, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Οἱ ποδοσφαιριστὲς κουράστηκαν ἀπὸ τὸν τραχὺ ἀγώνα.
Ὁ τραχὺς ἀγώνας κούρασε τοὺς ποδοσφαιριστὲς.
Ἡ πόλη σκεπάστηκε ἀπὸ τὸ βαθὺ σκοτάδι.
Ἡ πεδιάδα ποτίζεται ἀπὸ τὸν πλατὺ ποταμὸ.
Οἱ ὁδοιπόροι κουράστηκαν ἀπὸ τὸ μακρὺ δρόμο.
Τὸ περπάτημά της ἐμποδίζοταν ἀπὸ τὸ φαρδὺ φόρεμα.
Ὁ τσοπάνης δροσιζόταν ἀπὸ τὸ ἐλαφρὸ ἀεράκι.

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ ἀλλάξης τὶς παρακάτω προτάσεις, ἔτσι ὥστε ἡ αἰτιατικὴ νὰ γίνῃ ὀνομαστικὴ, τὸ ρῆμα νὰ γίνῃ παθητικὸ καὶ ἡ ὀνομαστικὴ νὰ γίνῃ αἰτιατικὴ, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Ἡ δῖψα τρελαίνει: τὸν ἄνθρωπο. – Ὁ ἄνθρωπος τρελαίνεται ἀπὸ τὴ δῖψα.
Οἱ ἀκρίδες καταστρέφουν τὰ περιβόλια.
Τὸ σαράκι τρώει τὸ ξύλο.
Οἱ ἀρρώστιες βασανίζουν τοὺς ἀνθρώπους.
Ἡ φωτιά καίει τὸ δάσος.
Ἡ παγωνιά κατέστρεψε τὴν παραγωγή.
Ὁ ξυλοκόπος κόβει τὸ ἔλατο.

Γ. ΜΕΣΗ ΔΙΑΘΕΣΗ - ΜΕΣΑ ΡΗΜΑΤΑ
Δ. ΟΥΔΕΤΕΡΗ ΔΙΑΘΕΣΗ - ΟΥΔΕΤΕΡΑ ΡΗΜΑΤΑ

ä σ κ η σ η 1

Ἀνάλυσε τὰ ρήματα ποὺ βρίσκονται στὶς παρακάτω προτάσεις, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Λούζομαι συχνά.– Λούζω τὸν ἑαυτό μου συχνὰ ἢ λούζομαι μόνος μου.

Ανακατεύομαι σὲ ὅλα.–	Κοιτάζομαι στὸν καθρέφτη.–
Στηρίζομαι στὸν τοῖχο.–	Σηκώνομαι ἑνωρίς.–
Ἐτοιμάζεται γιὰ τὸ σχολεῖο.–	Κρύβομαι, ὅταν μὲ κυνηγοῦν.–
Ντύνομαι γρήγορα.–	Πλένομαι μὲ κρύο νερό.–
Ρίχνεται στὴ μάχη.–	Φορτώνομαι τὴ σάκα μου.–
Γυμνάζεται κάθε πρωί.–	Κλείνομαι στὸ δωμάτιό μου.–

ä σ κ η σ η 2

Νὰ τρέψεις τὶς φράσεις, ποὺ φανερώνουν κάποια κατάσταση, σὲ οὐδέτερα ρήματα, ὅπως στὸ παράδειγμα :

Τὰ νερὰ τῆς λίμνης (ἦταν ἤρεμα) – ἤρεμοῦσαν.

(Κάνει ὕπνο) ἡσυχὸ σὰν ἀγγελοῦδι.

Τὴ νύχτα ὅλα (εἶναι ἡσυχά).

(Εἶμαι γεμάτος λύπη) γιὰ τὸ ἀτύχημά σου.

(Εἶναι εὐτυχής) καὶ (αἰσθάνεται χαρὰ).

(Ἡ ζωὴ του βάσταξε) ὀγδόντα χρόνια.

(Εἶναι γεμάτος θυμὸ), ὅταν τὸν ἐνοχλοῦν.

ä σ κ η σ η 3

Νὰ ἀναγνωρίσης τὴ διάθεση τῶν ρημάτων στὶς παρακάτω προτάσεις :

Τὸ ζευγάρι τραβάει τὸ ἀλέτρι.

Τὰ χωράφια ὀργώνονται ἀπὸ τοὺς ζευγολάτες.

Οἱ γεωργοὶ ἐτοιμάζονται γιὰ τὴ σπορά.

Τὰ βόδια διψοῦν.

Ἡ ἥλιος κρύβεται ἀπὸ τὰ σύννεφα.

Τὰ δέντρα κοιμοῦνται τὸ χειμῶνα.

Οἱ ἀγρότες σηκώνονται πρωί.

Ἐνας σκύλος γαυγίζει.

ἄ σ κ η σ η 4

Ἡ ἴδια :

- Ἡ γῆ σκεπάζεται ἀπὸ τὸ χιόνι.
- Οἱ γυναῖκες στολίζονται γιὰ τὴ γιορτὴ.
- Ἡ φύση ἠσυχάζει.
- Τὸ κοπάδι βόσκει στὸ λιβάδι.
- Ἡ νύφη στολίζεται ἀπὸ τὶς φίλες τῆς γιὰ τὴν ἐκκλησία.
- Τὸ τραπέζι ἐτοιμάζεται.

Μ Α Θ Η Μ Α 90ὸ

ΦΩΝΕΣ

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ χωρίσης σὲ δυὸ στῆλες τὰ παρακάτω ρήματα, σύμφωνα μὲ τὴ φωνὴ τους : (ἐνεργητικὴ - παθητικὴ).

τρέχω - κρύβομαι - κρυώνω - σκεπάζομαι - ζεσταίνομαι - δροσιζω - φεύγω - ἔρχομαι - χτυπιέμαι - προσκαλῶ - θυμάμαι - τρυπῶ.

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ σχηματίσης τὴν παθητικὴ φωνὴ τῶν παρακάτω ρημάτων, ὅπως στὸ παράδειγμα :

βάφω - βάφ-ομαι   τρυπῶ - τρυπ-ιέμαι   εἰδοποιῶ   εἰδοποιοῦμαι

διατάζω -	νικῶ -	τιμωρῶ -
σκουπίζω -	χτυπῶ -	προπονῶ -
φανερώνω -	κρατῶ -	περιφρονῶ -
ὕφαινω -	τραβῶ -	πληροφορῶ -
φυτεύω -	τρυγῶ -	λυπῶ - καὶ -ᾶμαι
δένω -	χαιρετῶ -	συγκινῶ -

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ σχηματίσης τὴν ἐνεργητικὴ φωνὴ τῶν παρακάτω ρημάτων :

ράβομαι -	ἀναπτύσσομαι -	ζυγίζομαι -	διδάσκομαι -
μαγεύομαι -	σκαλίζομαι -	ἐμποδίζομαι -	γυμνάζομαι -
δικάζομαι -	τινάζομαι -	καταδιώκομαι -	τρέφομαι -

ä σ κ η σ η 4

Νὰ σχηματίσης τὴν παθητικὴ φωνὴ τῶν παρακάτω ρημάτων :

σῶζω – ἀγαπῶ – σκίζω – συγκινῶ – βρέχω – κυνηγῶ – φανερώνω – ἀποτελῶ
– κόβω – ξεχνῶ – ὑφαίνω – προσκαλῶ.

Ρήματα ποὺ ἔχουν μόνο μιὰ φωνή

ä σ κ η σ η 5

Νὰ βρῆς καὶ νὰ γράψης ποιά ἀπὸ τὰ παρακάτω ρήματα δὲ σχηματίζουν παθητικὴ φωνή :

τρέχω – ὀνομάζω – ὑπάρχω – γράφω – ἀφρίζω
σηκῶν – τρομάζω – ξυπνῶ – σκαλίζω – κρυώνω

ä σ κ η σ η 6

Νὰ βρῆς ἀπὸ τὰ παρακάτω ρήματα ποιά ἔχουν μόνο παθητικὴ φωνή:

εὔχομαι	μοιράζομαι	χρειάζομαι	νικιέμαι
τρέφομαι	σέβομαι	χτενίζομαι	σκέπτομαι
ἀγωνίζομαι	ντύνομαι	μάχομαι	χτυπιέμαι

Μ Α Θ Η Μ Α 91ο

ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ

ä σ κ η σ η 1

Νὰ βρῆς σὲ ποιά ἐγκλίση βρίσκονται τὰ ρήματα στὶς παρακάτω προτάσεις :

- Φεύγω τώρα, γιατί με περιμένουν.
- "Ετρεχα με ὅλη μου τὴ δύναμη.
- Θὰ σοῦ ἀπαντήσω αὔριο.
- "Εφυγα θιαστικός.
- "Εχω λύσει τὶς ἀσκήσεις μου.
- Εἶχα διαβάσει τὰ μαθήματά μου.
- Θὰ ἔχω γυρίσει πρὶν ἀπὸ ἔσένα.

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ βρῆς σὲ ποιά ἐγκλιση βρίσκονται τὰ ρήματα στὶς παρακάτω προτάσεις :

Θέλει νὰ διαβάζῃ καλὰ βιβλία.

"Ἦθελε νὰ γράφῃ ὁμορφα.

Σὲ περίμενα νὰ ἔρθῃς.

Σὲ παρακαλῶ νὰ μοῦ κάνῃς αὐτὴ τὴ χάρη.

Περιμένω νὰ τελειώσῃς, γιὰ νὰ φύγουμε.

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ κάνῃς τὸ ἴδιο, ὅπως παραπάνω :

Εὐχομαι πάντοτε νὰ ἀριστεύῃς.

Νὰ ζήσῃς καὶ νὰ τὰ χιλιάσῃς.

Μακάρι νὰ πετύχῃ στὶς ἐξετάσεις.

Εἶθε νὰ εἶσαι πάντοτε καλὸς καὶ νὰ ἔχῃς τὴν εὐλογία τῶν γονέων σου.

Μακάρι νὰ ἔχετε πετύχει τοὺς σκοποὺς σας.

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ κάνῃς τὸ ἴδιο :

Γράφε προσεχτικά.

Μὴν ξαναμιλήσῃς! Θὰ τιμωρηθῇς.

Νὰ φύγῃς ἀμέσως ἀπὸ ἐδῶ.

Πρόσεχε σὲ προειδοποιῶ, θὰ μετανιώσῃς.

"Ἐχε τὸ νοῦ σου.

Μ Α Θ Η Μ Α 92ο

Ὁρθογραφία τῶν ἐγκλίσεων

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ βρῆς ἂν πρὶν ἀπὸ τὸ ρῆμα μπορούμε νὰ ἐννοήσουμε ἓνα νὰ ἢ θὰ στὶς παρακάτω προτάσεις καὶ νὰ τὸ θάλῃς, ὅπως στὸ παράδειγμα:

"Ὅταν γράφῃς, νὰ προσέχῃς. – "Ὅταν θὰ γράφῃς, νὰ προσέχῃς.

Φοβᾶμαι μὴν κρυώσῃς –

Πρὶν ἔρθῃς, νὰ μοῦ τηλεφωνήσῃς –

Εἶτε ἔρθ.ης, εἶτε δὲν ἔρθης, ἐμεῖς θὰ πᾶμε –
Ἄν προσέξης, θὰ καταλάβης τί ζητῶ –
Μὴν ἀργήσης, γιατί δὲ θὰ προλάβουμε –
Ἄφου τελειώσης τὴ δουλειά σου, μπορεῖς νὰ παίξεις –
Προτοῦ γράψης, νὰ σκεφτῆς –

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ συμπληρώσης τὶς καταλήξεις τῶν ρημάτων στὶς παρακάτω προτάσεις:

Μὴν τρέχ– γιατί θὰ ἰδρώσ–	(β' ἐν. πρ.)
Τρέχ– νὰ προλάβ– τὸ τραῖνο.	(γ' ἐν. πρ.)
Ἐπρεπε νὰ ἔχ– ἔρθ– τώρα.	(γ' ἐν. πρ.)
Περίμενα νὰ ἔχ– γράψ–	(β' ἐν. πρ.)
Πρὶν μιλήσ– νὰ σκεφθῆς.	(β' ἐν. πρ.)
Ἄοσην ὥρα γραφ–, μὴ χαζεύ–	(β' ἐν. πρ.)

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ βρῆς σὲ ποιά ἔγκλιση θρῖσκονται ὅλα τὰ ρήματα στὶς παρακάτω προτάσεις:

Χθὲς σὲ εἶδα στὸ θέατρο.
Ἐχομε μάθει τὰ εὐχάριστα νέα σας.
Σὲ παρακάλεσα νὰ μὴ μὲ ἐνοχλήσης.
Ἐχετε γειά, ψηλὰ βουνὰ καὶ σεῖς βουνοκορφοῦλες.
Ἄταν φτάσης, θὰ περιμένω νὰ μοῦ γράψης.
Μὴν τρομάξης, ὅταν τὸ ἀκούσης.

Μ Α Θ Η Μ Α 93ο

Τὸ ἀπαρέμφατο

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης στὸν πληθυντικὸ τὶς παρακάτω φράσεις καὶ νὰ ὑπογραμμίσης τὴ λέξη ποὺ μένει ἄκλιτη :

ἔχω λύσει τὸ πρόβλημα	ἔχω ντυθῆ
εἶχα γράψει	εἶχα πλυθῆ
θὰ ἔχω ἐτοιμάσει τὴ δουλειά μου	θὰ ἔχω κοιμηθῆ

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης τὰ ἀπαρέμφατα τῶν παρακάτω ρημάτων :

δένω-	σώζω-	δένομαι-	σώζομαι-
ντύνω-	λησμονῶ-	ντύνομαι-	λησμονιέμαι-
χάνω-	καλλιεργῶ-	χάνομαι-	καλλιεργοῦμαι-

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης στὸν παρακείμενο τὰ παρακάτω ρήματα, ὅπως στὸ παράδειγμα :

βγαίνω - ἔχω βγῆ	κατεβαίνω -	βρίσκω - ἔχω βρεῖ
μπαίνω -	διαβαίνω -	λέγω -
ἀνεβαίνω -	παραβαίνω -	βλέπω -
		ἔρχομαι - ...ῆ

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ γράψης στὸν ἐνεστώτα τὰ παρακάτω ρήματα :

ἔχω στρώσει	ἔχω γιορτάσει	ἔχω κουράσει
ἔχω φροντίσει	ἔχω κοιταχτῆ	ἔχω μπλεχτῆ
ἔχω δοξαστῆ	ἔχω λάμψει	ἔχω τρίψει
ἔχω κρυφτῆ	ἔχω ζυγιστῆ	ἔχω κλειστῆ

Μ Α Θ Η Μ Α 94ο

Ἡ μετοχή

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης τίς μετοχές τῶν παρακάτω ρημάτων :

τρέχω	πηδῶ	λύνομαι
βλέπω	τραγουδῶ	δένομαι
κρύβω	παρακαλῶ	ψήνομαι
δείχνω	ξυπνῶ	ντύνομαι
λάμπω	φυσῶ	χάνομαι

ἄσκηση 2

Νὰ γράψης σὲ μιὰ στήλη τὶς μετοχές τῆς ἐνεργητικῆς φωνῆς καὶ σὲ ἄλλη τὶς μετοχές τῆς παθητικῆς φωνῆς, χωρίζοντας τὴν κατάληξη ἀπὸ τὸ θέμα:

δένοντας – λυμένοις – τρώγοντας – θυμωμένοις – χαμένοις – χαιρετώντας –
πηδώντας – τρυπημένοις – λυγώντας – βαδίζοντας.

ἄσκηση 3

Νὰ τρέψης τὴ δεύτερη πρόταση σὲ μετοχή, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Φώναζε ἐνῶ ἔτρεχε – φώναζε τρέχοντας

Τραγουδοῦσε ἐνῶ ἔπαιζε –

Διάβαζε ἐνῶ περπατοῦσε –

Περνοῦσε καὶ χαιρετοῦσε – χαιρετώντας

Συνέχισε καὶ ἔλεγε –

Ἐλεγε καὶ γελοῦσε –

ἄσκηση 4

Ὁρθογραφία

Νὰ συμπληρώσης τὸ φωνῆεν ποῦ λείπει στὶς παρακάτω μετοχές καὶ νὰ τὶς τονίσῃς :

α) στριβ-ντας, χτυπ-ντας, λεγ-ντας, βαδιζ-ντας, μιλ-ντας, προσπαθ-ντας, μαδ-ντας, ριχν-ντας, ρωτ-ντας

β) γερν-ντας, κερν-ντας, φερν-ντας, δερν-ντας, σερν-ντας, περν-ντας, παιρν-ντας, γδερν-ντας

Μ Α Θ Η Μ Α 95ο

ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

ἄσκηση 1

Νὰ γράψης στὸ ἀ΄ πρόσωπο τῆς ὀριστικῆς ὅλων τῶν χρόνων τὰ ρήματα:

λύνω, γράφω, παίζω

ἄσκηση 2

Νὰ θρῆς καὶ νὰ γράψης σὲ ποῖο χρόνο θρίσκειται τὸ ρῆμα στὶς παρακάτω προτάσεις :

Είχαμε πάει για διακοπές στην πατρίδα του πατέρα μου.

Τώρα κουρασμένοι έχουμε πέσει όλοι για ύπνο.

Ξαφνικά άκουω ένα παράξενο θόρυβο και πετάγομαι επάνω.

Μιά φωνή μές στη νύχτα μου έκοψε τὸ αἷμα.

«Θὰ τὸν σκοτώσω τὸν ἀφιλότιμο». Ἴσως θὰ ἔχω δεῖ κανένα κακὸ ὄνειρο, σκέφτηκα.

Καὶ ὅμως ὄχι! Ἀκόμα θυμᾶμαι αὐτὴ τὴν εἰκόνα.

ἽΟρθιο καὶ ἀγριεμένο τὸν πατέρα μου καὶ τὴ φωνὴ του ποὺ ἀπειλοῦσε.

«Αὐτὸ θὰ κάνω πάντοτε γιὰ τοὺς ἀδιάκριτους καὶ ἐνοχλητικούς ἐπισκέπτες».

Μιλοῦσε σὲ ἕναν ψύλλο! . . .

Παροντικοὶ – Μελλοντικοὶ – Περρασμένοι χρόνοι

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ χωρίσης τὶς παρακάτω προτάσεις σὲ τρεῖς ὁμάδες :

(Σὲ ὅσες ἔχουν ρήματα σὲ χρόνο παροντικό, περασμένο καὶ μελλοντικό).

Αὔριο θὰ ἔχουν τελειώσει τὰ βάσανά μου.

ἽΟ καπετὰν Μαλάμος βαπτίζει σήμερα τὸ καϊκι του.

Θὰ φύγω καὶ δὲ θὰ γυρίσω ποτέ μου.

ἽΕχει νυχτώσει γιὰ καλὰ.

Κάθε πρωὶ θὰ παίρνω ἕνα βιβλίο, θὰ κάθωμαι κάτω ἀπὸ ἕνα πεῦκο καὶ θὰ διαβάζω.

Αὐτὸ πάντοτε ὄνειρευόμουν γιὰ τὴν ἐξοχή.

Καὶ νὰ ποὺ πραγματοποιήσα ὅ,τι εἶχα ὄνειρευτῆ.

Μέλλοντας ἐξακολουθητικὸς – Στιγμιαῖος –Συντελεσμένος

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ γράψης χωριστὰ τὶς προτάσεις ποὺ ἔχουν μέλλοντα ἐξακολουθητικό, στιγμιαῖο ἢ συντελεσμένο :

Θὰ σοὺ γράψω, μόλις φτάσω.

Θὰ τρέχη καὶ δὲ θὰ προφταῖνη νὰ τὰ προλάβη ὅλα.

ἽΟταν φτάσουμε στὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ, θὰ ἔχη θγῆ ὁ ἥλιος.

Μοῦ ὑποσχέθηκε πὼς θὰ γράφῃ, ὅταν φύγῃ.

Θὰ πετάξῃ ἀπὸ τὴ χαρὰ του, μόλις τὸ ἀκούσῃ.

ἽΟταν γυρίσῃ ἀπὸ τὴν ἐξοχή, δὲ θὰ ἔχουν ἀνοίξει ἀκόμη τὰ σχολεῖα.

Μ Α Θ Η Μ Α 96ο

ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ

Μονολεκτικοὶ καὶ περιφραστικοὶ

Διπλοὶ τύποι τῶν περιφραστικῶν χρόνων

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης στοὺς μονολεκτικούς χρόνους τὰ παρακάτω ρήματα :

λύνω - χάνω - ψήνω - ἀφήνω - χύνω

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης στοὺς περιφραστικούς χρόνους τὰ παρακάτω ρήματα :

ξύνω, ντύνω

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης τὸ δεύτερο τύπο τῶν παρακάτω περιφραστικῶν χρόνων, ὅπως στὸ παράδειγμα :

ἔχω ντύσει - ἔχω ντυμένο

ἔχω στήσει -

εἶχα ξύσει -

εἶχα ψήσει -

θὰ ἔχω λύσει -

θὰ ἔχω στρώσει -

Μ Α Θ Η Μ Α 97ο

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ χωρίσης τίς παρακάτω φράσεις σ' αὐτὲς ποὺ ἔχουν ἑξακολουθητικὸ χρόνο, σ' αὐτὲς ποὺ ἔχουν στιγμιαῖο καὶ σ' αὐτὲς ποὺ ἔχουν συντελεσμένο:

Τί κάνεις γέρο; κουκιά σπέρνω.

Αὔριο θὰ φύγω γιὰ τὴν ἐξοχή.

Σήμερα ὅλο τὸ βράδυ θὰ ἐτοιμάζω τὰ πράγματά μου.

Αὔριο θὰ ἔχω τελειώσει.

Ἀπὸ τὸ πρωὶ ἔτρεχα γιὰ τίς δουλειές μου.

Ἰώρα ποὺ ἔχω τελειώσει, νιώθω εὐτυχισμένος.

Κάθισα καὶ τοῦ ἔγραψα.

Τοῦ τὸ εἶχα ὑποσχεθῆ.

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ χωρίσης τὶς φράσεις, ὅπου ἡ ἐνέργεια γίνεται μὲ ἐπανάληψη, ἀπὸ ἐκεῖνες, ὅπου ἡ ἐνέργεια εἶναι συνεχῆς :

Κάθε ἐβδομάδα γράφω στὴ μητέρα μου.

Ἀπὸ τὸ πρωὶ γράφει καὶ τελειωμὸ δὲν ἔχει.

Τὸ πρωὶ σηκώνομαι, πῆγαινα περίπατο, διάβαζα λίγο καὶ ὕστερα κο-
λυμποῦσα ἢ ψάρευα.

Τρεῖς ὥρες ἔβραζα τὸ κρέας στὴ φωτιά καὶ ἄβραστο ἔμεινε.

Στὴν ἐξοχὴ θὰ ξυπνᾶω πρωί, θὰ παίζω στὴ θάλασσα, θὰ κολυμπᾶω καὶ θὰ ψαρεύω.

Αὔριο θὰ γράφω, ὥσπου νὰ τελειώσω.

ἄ σ κ η σ η 3

**Νὰ γράψης τὰ παρακάτω ρήματα στοὺς ἐξακολουθητικοὺς χρό-
νους :**

ἔχω τελειώσει

ἔχω διαβάσει

ἔχω φροντίσει

ἔχω γράψει

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ γράψης τὰ παρακάτω ρήματα στοὺς στιγμιαίους χρόνους :
δένω – κλείνω – πιάνω – φτάνω

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ γράψης τὰ παρακάτω ρήματα στοὺς συντελεσμένους χρόνους:
σφραγίζω – ἡσυχάζω

Μ Α Θ Η Μ Α 98ο

Ἀριθμοὶ – πρόσωπα

ἄ σ κ η σ η 1

**Νὰ γράψης στὸν ἀντίστοιχο ἀριθμὸ καὶ πρόσωπο τὰ παρακάτω
ρήματα :**

ἐμεῖς σκαλίζουμε

ἐγὼ γράφω

ἐσεῖς ποτίζετε

ἐσύ διαβάζεις

αὐτοὶ κλαδεύουν

αὐτὸς παίζει

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ γράψης τὰ παρακάτω ρήματα στὸ ἀντίστοιχο πρόσωπο καὶ ἀριθμό :

τρέμετε – θὰ κρυώσῃ – πάγωνες – νὰ ἔχουμε βρεῖ – πολέμησα – ἔχουν λυγίσει – πηδήσατε – εἴχαμε χάσει.

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης τὸ ρῆμα τῶν παρακάτω προτάσεων στὸ ἀντίστοιχο πρόσωπο τοῦ ἄλλου ἀριθμοῦ :

Τί ἔχεις;

Τώρα θὰ ἔχουν περάσει τὸν κίνδυνο.

Ἔχω πονοκέφαλο.

Ἔχουν λείψει ἀπὸ τὸ σχολεῖο.

Θὰ ἔχῃς κρυώσει.

Μακάρι νὰ ἔχουν γίνεῖ καλά.

Εἶχα ἰδρώσει στὸ διάλειμμα.

Θὰ ἔχετε παρῆα στὸ παιχνίδι.

Εἶχες πυρετό;

Ἄς ἔχουν φροντίδα γιὰ τὴν ὑγεία.

Ἔχω ὑποφέρει πολύ.

Θέλω νὰ ἔχετε δουλέψῃ, γιατί τότε

Ἔχε ὑπομονή.

μόνο θὰ ἔχετε εὐχαριστηθῇ.

Μ Α Θ Η Μ Α 990

Τὰ στοιχεῖα τοῦ σχηματισμοῦ (κατάληξη - θέμα - χαρακτήρας)

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ θρῆς καὶ νὰ γράψης τὸ θέμα, τὸ χαρακτήρα καὶ τὴν κατάληξη στὰ παρακάτω ρήματα, ὅπως στὸ παράδειγμα :

τὰ ρήματα
διαλύω

θέμα
διαλυ-

χαρακτήρας
-υ-

κατάληξη
-ω

τὰ ρήματα

καταδιώκω

λείπω

θέτω

διανέμω

θέλω

λέγω

τρίβω

σπεύδω

κρίνω

μεταφέρω

τρέχω

βάφω

ἀλέθω

ύγραίνω

ὀφείλω

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ χωρίσης τὰ παρακάτω ρήματα σὲ φωνηεντόληκτα καὶ συμφωνόληκτα :

φέγγω	συνδέω	σκύβω	άποκλείω	τρέφω
άνιχνεύω	πήζω	διαλύω	φωτίζω	άναπνέω

ä σ κ η σ η 3

Νά κάνης τὸ ἴδιο :

κλίνω – διανύω – λάμπω – ἐνισχύω – ύφαίνω – δύω – ἐνθαρρύνω – ἀνατέλλω – διαφέρω – ἀναπνέω.

Μ Α Θ Η Μ Α 100ὸ

Αὕξηση

ä σ κ η σ η 1

Νά γράψης στὸ ἀ' ἐνικό πρόσωπο τοῦ παρατατικού τὰ παρακάτω ρήματα, ὅπως στὸ παράδειγμα :

βλέπω	ἔβλεπα	θάβω	μένω	ρίχνω	φέρνω	ξύνω
γέρνω	κόβω	ντύνω	σέρνω	χανώ	ψηνώ	
δένω	λέγω	παίρω	τρέχω	ζεύω	σβήνω	

ä σ κ η σ η 2

Νά γράψης τὰ τρία ἐνικά πρόσωπα τοῦ παρατατικού τῶν παρακάτω ρημάτων:

γράφω	σέρνω	κρύβω	στέλνω
-------	-------	-------	--------

ä σ κ η σ η 3

Νά γράψης τὰ τρία πληθυντικά πρόσωπα τοῦ παρατατικού τῶν παρακάτω ρημάτων :

βλέπω	παίζω	λάμπω	τρέφω
-------	-------	-------	-------

ä σ κ η σ η 4

Νά γράψης στὸ ἀ' ἐνικό πρόσωπο τοῦ παρατατικού τὰ παρακάτω ρήματα :

νομίζω	λυγίζω	κρυώνω	ἀρχίζω
πιστεύω	ζεσταίνω	προστάζω	ἀφήνω
θυμώνω	παιδεύω	παθαίνω	ιδρύω

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο :

κεντῶ - κεντοῦσα	κυνηγῶ-	νικῶ-	ἀγρυπνῶ-
πηδῶ-	χαιρετῶ-	λυγῶ-	ἀπορῶ-
ρωτῶ-	ἄρρωστῶ-	πονῶ-	ἀνησυχῶ-

Μ Α Θ Η Μ Α 101ο

Τὸ βοηθητικὸ ρῆμα ἔχω

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ γράψης τὸ ρῆμα τῶν προτάσεων στὸ ἀντίστοιχο πρόσωπο τοῦ ἄλλου ἀριθμοῦ :

Ἔχομε παράπονα.	Θέλω νὰ ἔχωμε (-οῦμε) ἐμπιστοσύνη.
Ἔχετε δίκιο.	Θέλω νὰ ἔχετε ἀρετῆ.
Ἔχουν φταιξίει.	Θέλω νὰ ἔχουν ἀξία.
Ἔχω ἐξετάσει.	Θέλω νὰ ἔχω δύναμη.
Ἔχεις ἀποδείξεις.	Θέλω νὰ ἔχης θάρρος.
Ἔχει βρεῖ.	Θέλω νὰ ἔχη ἀγάπη.

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο :

Μακάρι νὰ ἔχωμε υγεία.	(Νὰ) ἔχετε τὸ νοῦ σας.
» νὰ ἔχετε »	Ἄς ἔχουν τόλμη.
» νὰ ἔχουν »	—
» νὰ ἔχω »	Νὰ ἔχης (ἔχε) ὑπομονή.
» νὰ ἔχης »	Ἄς ἔχη τὸ θάρρος νὰ τὸ ὁμολογήσῃ.
» νὰ ἔχη »	

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο σὲ ὁλόκληρη τὴν πρόταση :

Εἶχαμε, ἔχοῦμε	καὶ	θὰ ἔχωμε	πίστη	στὴ	δουλειά	μας.
Εἶχατε, ἔχετε	καὶ	θὰ ἔχετε	»	»	»	σας.
Εἶχαν, ἔχουν	καὶ	θὰ ἔχουν	»	»	»	τους.
Εἶχα, ἔχω	καὶ	θὰ ἔχω	»	»	»	μου.
Εἶχες, ἔχεις	καὶ	θὰ ἔχης	»	»	»	σου.
Εἶχε, ἔχει	καὶ	θὰ ἔχη	»	»	»	του.

Μ Α Θ Η Μ Α 102ο

Τò βοηθητικό ρήμα είμαι

ä σ κ η σ η 1

Νà γράψης τὰ ρήματα τῶν παρακάτω προτάσεων σὲ ὅλα τὰ πρό-
σωπα τοῦ ἐνικοῦ καὶ πληθυντικοῦ (καθὼς καὶ τὴν κτητικὴ ἀντωνυμία.)
Εἶμαι, ἤμουν καὶ θὰ εἶμαι προσεχτικὸς στὴ δουλειά μου.

Νà κάνης τὸ ἴδιο μὲ τὴ φράση :

Θέλω νὰ εἶμαι καὶ θὰ εἶμαι πάντοτε καλὸς (καλή).

ä σ κ η σ η 2

Νà γράψης στὸ ἀντίστοιχο πρόσωπο τοῦ ἄλλου ἀριθμοῦ τὶς παρα-
κάτω προτάσεις :

Εἶμαστε εὐχαριστημένοι.

Πρέπει νὰ εἶμαι ἐπιμελής,

Ἕμουν τυχερός.

γιά νὰ γίνω ἄριστος.

Εἶσαι προσεχτικὸς.

Ἄς εἶναι ἐπιμελεῖς

Ἦσουν ἀπρόσεχτος.

καὶ θὰ γίνουν εὐτυχημένοι.

Μ Α Θ Η Μ Α 103ο

Σχηματισμὸς καὶ κλίση τῶν ρημάτων (ἐνεργητικὴ φωνὴ – ὀριστικὴ – ἐνεστώτας)

ä σ κ η σ η 1

Νà συμπληρώσης μὲ τὶς προσωπικὲς ἀντωνυμίες καὶ τὶς καταλή-
ξεις τοῦ ἐνεστώτα :

ἐνικὸς ἀριθμὸς

πληθυντικὸς ἀριθμὸς

α') πρόσωπο... λύν-ω

α') πρόσωπο... λύν-ωμαι

β') » ..... λύν-εις

β') » ..... λύν-εσθε

γ') » ..... λύν-ει

γ') » ..... λύν-ουν

ä σ κ η σ η 2

Νà κλίνης στὴν ὀριστικὴ τοῦ ἐνεστώτα τὸ ρήμα παίζω, ὅπως παρα-
πάνω.

παίζω
παίζεις
παίζει
παίζομαι
παίζεσαι
παίζουν

ä σ κ η σ η 3

Να γράψης τὰ παρακάτω ρήματα στὸ ἀντίστοιχο πρόσωπο τοῦ ἄλλου ἀριθμοῦ :

Τρέχουμε γρήγορα.

τρέχω

Λήγει ἡ προθεσμία.

λήγω

Πλέκεις στεφάνι.

πλέκεις

Αὔριο γιορτάζω.

διορτάζω

Σφίγγουν πολύ.

σφίγγεις

Βήχετε δυνατά.

βήχετε

Ρήματα πού παράγονται ἀπὸ ὀνόματα

Ρήματα σὲ -άζω

ä σ κ η σ η 4

Να σχηματίσης ρήματα ἀπὸ τὰ παρακάτω ὀνόματα, ὅπως στὸ παράδειγμα :

γιορτῆ - γιορτάζω.

φωλιά - φωλιάζω

μέτριος - μετριάζω

δοκιμῆ -

δοκιμάζω

ἀγκαλιά -

ἀγκαλιάζω

θυσιά -

θυσιάζω

δίκη -

δικιάζω

σκουριά -

σκουριάζω

σχέδιο -

σχεδιάζω

σκεπῆ -

σκεπιάζω

κόμπος -

κομψιάζω

νεῦρα -

νευριάζω

ἀκμῆ -

ακμαιάζω

σωρὸς -

σωριάζω

δηλητήριο -

δηλητιάζω

ἀνάγκη -

ἀναγκιάζω

σύννεφο -

συννεφιάζω

στάση -

στασιάζω

Μ Α Θ Η Μ Α 104ο

Παρατατικὸς

ä σ κ η σ η 1

Να συμπληρώσης τὶς προσωπικὲς ἀντωνυμίες, τὴν αὔξησιν καὶ τὶς καταλήξεις τοῦ παρατατικοῦ :

ἐνικὸς ἀριθμὸς

πληθυντικὸς ἀριθμὸς

α') πρόσωπο ...-λυν-α

α') πρόσωπο ...-λυν-ναμε

β') πρόσωπο ...-λυν-εβ

β') πρόσωπο ...-λυν-σατε

γ') πρόσωπο ...-λυν-ε

γ') πρόσωπο ...-λυν-λυναν

ä σ κ η σ η 2

Να κλίνης στὸν παρατατικὸ τὸ ρῆμα κλείνω, ὅπως παραπάνω.

144

κλείνω
κλείνωμε
κλείνωτε
κλείνωσαν

ä σ κ η σ η 3

Να γράψης τὰ παρακάτω ρήματα στὸ ἀντίστοιχο πρόσωπο τοῦ ἄλλου ἀριθμοῦ :

ἔγραφαν - ἔγραφε	ἔβλεπε - ἐβλίπατε
ράβατε - ἔραβες	κόβαμε - ἐκόβα
ἔλαμπα - ἐλάμηαμε	ἔβαφε - ἐβαφάν

ä σ κ η σ η 4

Να γράψης στὸν παρατατικὸ τὰ παρακάτω ρήματα :

τρέχω - ἔτρεχα	γιορτάζω - ἐγιορτάζα	ἀχνίζω - ἀχνίζα
τρέμω - ἐτρέμα	μυρίζω - ἐμυρίζα	ισκίωνω - ἐσκίωνα
βήχω - ἐβήχα	μαντεύω - ἐμαντεύα	ὠριμάζω - ἐοριμάζα
μένω - ἐμένα	κρυώνω - ἐκρυώνα	ὀπλίζω - ἐοπλίζα

ä σ κ η σ η 5

Να γράψης τὰ ἀντίστοιχα πρόσωπα τοῦ ἄλλου ἀριθμοῦ :

ἔκοβα - ἐκόβατε	σκάβαμε - ἐσκάβα
ἔκρυβες - ἐκρύβατε	χτίζατε - ἐχτίζατε
ἔντυνα - ἐέντυνατε	κλείναμε - ἐκλείνα
ἔστρωνες - ἐστρώνατε	παίζατε - ἐπαίζατε

ä σ κ η σ η 6

Να γράψης στὸν παρατατικὸ τὰ παρακάτω ρήματα :

πλέκω - ἐπλέκα	δειλιάζω - ἐδειλιάζα	εἰρηνεύω - ἐεἰρηνεύω	ἐξημερώνω - ἐεξημερώνω
προστάτεω - ἐπροστάτευα	βάφω - ἐβάφα	τραυματίζω - ἐτραυματίζα	βλέπω - ἐβλέπα
ὀρίζω - ἐορίζα	αὐθαδιάζω - ἐαὐθαδιάζα	κλίνω - ἐκλίνω	ἀγοράζω - ἐἀγοράζω

Ὁ ρ θ ο γ ρ α φ ί α

ä σ κ η σ η 7

Να συμπληρώσης μὲ ἓνα (ι) τὰ παρακάτω ρήματα :

α) τρεμουλ-άζω - ἀδ-άζω - κρυσταλλ-άζω
μ-άζω - θρον-άζω - μον-άζω - ν-άζομαι - δειλ-άζω

β) χρ-άζομαι - ἀπουσ-άζω - ἐκθ-άζω - πλησ-άζω
συνδ-άζω - σχολ-άζω - σ-άζομαι - οὐρλ-άζω

Ἐξακολουθητικὸς μέλλοντας

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ συμπληρώσης τὶς ἀντωνυμίες, τὸ μελλοντικὸ μόριο καὶ τὶς καταλήξεις τοῦ ἑξακολουθητικοῦ μέλλοντα :

ἐνικὸς ἀριθμὸς	πληθυντικὸς ἀριθμὸς
α') ..... λύν-	α') ..... λύν-
β') ..... λύν-	β') ..... λύν-
γ') ..... λύν-	γ') ..... λύν-

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ κλίνης στὸν ἑξακολουθητικὸ μέλλοντα τὸ ρῆμα σκάβω.

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης τὰ ρήματα τῶν παρακάτω φράσεων στὸ ἀντίστοιχο πρόσωπο τοῦ ἄλλου ἀριθμοῦ :

Ἄλλοτε θὰ ἐξετάζης καλύτερα-	Θὰ ἀπουσιάζουν αὔριο -
Θὰ βαδίζουμε προσεχτικὰ -	Θὰ φροντίζω γιὰ τὴν καθαριότητα -
Θὰ σπουδάξῃ με ἄνεση -	Θὰ διαβάξετε ἤσυχα -

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ γράψης στοὺς ἑξακολουθητικοὺς χρόνους καὶ μόνο στὸ α' πρόσωπο τῆς ὀριστικῆς, τὰ παρακάτω ρήματα :

διώχνω -	τρίβω -	νιώθω -
κηρύσσω -	βλάπτω -	ἤσυχάζω -
κοιτάζω -	μαντεύω -	πλησιάζω -

Ρήματα σὲ -ίζω

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ σχηματίσης ρήματα ἀπὸ τὰ παρακάτω ὀνόματα καὶ ἐπιφωνήματα :

ἐλπίδα - ἐλπίζω	φόβος -	τσάκ! - τσακίζω
φροντίδα -	καρπὸς -	γάβ! -
φλόγα -	ψῆφος -	νιάουρ! -

δροστά -
σπίθα -
σφραγίδα -
άφρως -
άχνως -

γκρεμός -
καπνός -
σκόνη -
φήμη -
συλλαβή -

γκάρ! -
τσιρ! -
κά-κά! -
τιβ-τίβ! -
μουου! -

Μ Α Θ Η Μ Α 106ο

Στιγμιαίως μέλλοντας

ä σ κ η σ η 1

Νά συμπληρώσης με τις άντωνυμίες, τὸ μελλοντικὸ μόριο καὶ τὶς καταλήξεις τοῦ στιγμιαίου μέλλοντα.

ένικὸς ἀριθμὸς	πληθυντικὸς ἀριθμὸς
α') ..... λυ-	α') ..... λυ-
β') ..... λυ-	β') ..... λυ-
γ') ..... λυ-	γ') ..... λυ-

ä σ κ η σ η 2

Νά γράψης στὸ ἀντίστοιχο πρόσωπο τοῦ ἄλλου ἀριθμοῦ τὶς παρακάτω φράσεις :

Θά κλείσουν τὰ σχολεῖα -	Θά φτάση αὔριο -
Θά ντύσω τὰ βιβλία μου -	Θά τὸ κατορθώσης εὐκόλα -
Θά χάσετε τὸ λεωφορεῖο -	Θ' ἀκούσωμε μουσική -

ä σ κ η σ η 3

Νά κλίνης στὸ στιγμιαῖο μέλλοντα τὸ ρῆμα ἰδρῶω.

Ὁ ρ θ ο γ ρ α φ ί α

ä σ κ η σ η 4

Νά συμπληρώσης με ἓνα (ι) τὰ ρήματα :

α) ζαλ-ζω, χτ-ζω, π-ζω, βρ-ζω, πρ-ζω, τρ-ζω, χρ-ζω
β) κελαρ-ζω, προικ-ζω, δακρ-ζω, κυματ-ζω, συγχ-ζω, βασαν-ζω, σφ-ζω, ταν-ζω (τεντώνω), ἀναβλ-ζω, κερδ-ζω, κατακλ-ζω
γ) ποτ-ζω, δαν-ζω, ἀνθ-ζω, ἀθρ-ζω

Μ Α Θ Η Μ Α 107ο

Ἀόριστος

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ συμπληρώσης τὶς ἀντωνυμίες, τὴν αὐξηση καὶ τὶς καταλήξεις τοῦ ἄοριστου.

ἐνικός ἀριθμός	πληθυντικός ἀριθμός
α') ..... -λυ-	α') ..... -λυ-
β') ..... -λυ-	β') ..... -λυ-
γ') ..... -λυ-	γ') ..... -λυ-

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ κλίνης στὸν ἄοριστο τὸ ρῆμα ντύνω.

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης τὰ ρήματα τῶν παρακάτω φράσεων στὸ ἀντίστοιχο πρόσωπο τοῦ ἄλλου ἀριθμοῦ :

Φτάσαμε ἀργά.	Στήσατε τὴ σκηνή.
"Ἐχασα τὸ αὐτοκίνητο.	"Ἐδεσε τὰ σκοινιά.
"Ἐκλεισα τὴν πόρτα.	"Ἐψησαν κάστανα.

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ γράψης στὸ ἀ' ἐνικό πρόσωπο τοῦ ἄοριστου τὰ παρακάτω ρήματα :

νικῶ - νίκησα	χτυπῶ -	διαβάζω -	φροντίζω -
κεντῶ -	λυγῶ -	θαυμάζω -	μυρίζω -
πηδῶ -	κρατῶ -	διασκεδάζω -	φωτίζω -
ροτῶ -	ἀμελῶ -	ὠριμάζω -	βαδίζω -

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ γράψης στὸ ἀ' πρόσωπο τῆς ὀριστικῆς τοὺς στιγμιαίους χρόνους τῶν παρακάτω ρημάτων:

σθῆνω	ξύνω	ἀφήνω	ἐνισχύω
στρώνω	δύω	δηλώνω	διανύω

Ρήματα σὲ -εῶ

ἄ σ κ η σ η 6

Νὰ σχηματίσης ρήματα ἀπὸ τὰ παρακάτω ὀνόματα, ὅπως στὸ παράδειγμα :

βασιλιάς - βασιλεύω	γαλήνη -	ζωηρὸς -
---------------------	----------	----------

μάντης -
προστάτης -
δραπέτης -
προφήτης -
μάγειρας -
κουρέας -
ρήτορας -

αποθήκη -
ειρήνη -
μάζα -
παγίδα -
λιγούρα -
σημάδι -
ταξίδι -

στενός -
χρήσιμος -
νόστιμος -
φρόνιμος -
παράξενος -
σύντομος -
κύριος -

Μ Α Θ Η Μ Α 108ο

Παρακείμενος

ä σ κ η σ η 1

Νά συμπληρώσης με τις προσωπικές άντωνυμίες, τó βοηθητικό ρήμα και τις καταλήξεις τού παρακειμένου :

ένικός άριθμός	πληθυντικός άριθμός
α') .... λύ-	α') .... λύ-
β') .... λύ-	β') .... λύ-
γ') .... λύ-	γ') .... λύ-

ä σ κ η σ η 2

Νά κλίνης στόν παρακείμενο τó ρήμα στρώνω.

ä σ κ η σ η 3

Νά γράψης τά παρακάτω ρήματα στό αντίστοιχο πρόσωπο τού άλλου άριθμού :

έχετε νικήσει	έχω χτυπήσει
έχει θριαμβεύσει	έχεις άριστεύσει
έχουμε κατορθώσει	έχουν φυτρώσει

Ύπερσυντέλικος

ä σ κ η σ η 4

Νά συμπληρώσης τις προσωπικές άντωνυμίες, τó βοηθητικό ρήμα και τις καταλήξεις τού ύπερσυντέλικου:

ένικός άριθμός	πληθυντικός άριθμός
α') .... λύ-	α') .... λυ-
β') .... λύ-	β') .... λυ-
γ') .... λύ-	γ') .... λυ-

Συντελεσμένος μέλλοντας

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ συμπληρώσης τὶς προσωπικὲς ἄντωνυμίες, τὸ μελλοντικὸ μόριο, τὸ βοηθητικὸ ρῆμα καὶ τὶς καταλήξεις τοῦ συντελεσμένου μέλλοντα:

ἐνικός ἀριθμὸς	πληθυντικός ἀριθμὸς
α') ... .. λύ-	α') ... .. λύ-
β') ... .. λύ-	β') ... .. λύ-
γ') ... .. λύ-	γ') ... .. λύ-

ἄ σ κ η σ η 6

Νὰ γράψης στὸ α' πρόσωπο τῆς ὀριστικῆς τοῦς συντελεσμένου χρόνους τῶν παρακάτω ρημάτων :

στήνω κλείνω

Μ Α Θ Η Μ Α 109ο

Παθητικὴ Φωνή

Ὑοριστικὴ

Ἑνεστώτας

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ συμπληρώσης τὶς καταλήξεις τοῦ ἑνεστώτα:

ἐνικός ἀριθμὸς	πληθυντικός ἀριθμὸς
ἐγὼ λυν - <i>ομαι</i>	ἐμεῖς λυν - <i>ομαστε</i>
ἐσὺ λυν - <i>σαι</i>	ἐσεῖς λυν - <i>σαστε</i>
αὐτὸς λυν - <i>ταί</i>	αὐτοὶ λυν - <i>θούναται</i>

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ κλίνης στὸν ἑνεστώτα τὸ ρῆμα νύνομαι.

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ ἀντικαταστήσης τὸ περιφραστικὸ ρῆμα μὲ μονολεκτικὸ, ὅπως στὸ παράδειγμα :

Ἐγὼ λύνω τὸν ἑαυτὸ μου - Ἐγὼ λύνομαι (μόνος μου).

Ἐμεῖς λούζουμε τὸν ἑαυτὸ μας - *Ἐσὺ λούζεσαι (μόνο σου)*

ä σ κ η σ η 3

Νά άντικαταστήσης τò περιφραστικό ρήμα με μονολεκτικό, όπως στο παράδειγμα:

- Έντυνα τόν έαυτό μου - ντυνόμου *ντυνόμου*
- Έγραφε τόν έαυτό σου στο σχολείο - *γραφούσ σου*
- Φόρτωνε τόν έαυτό του - *φορτωνούσ του*
- Βλέπαμε τόν έαυτό μας στόν καθρέφτη - *βλεπούμασε*
- Ζεσταίνατε τόν έαυτό σας στή φωτιά - *ζεσταίνομασε*
- Έκρυβαν τόν έαυτό τους στα δέντρα - *κρυβαίε*

ä σ κ η σ η 4

Νά τρέψης τò ένεργητικό ρήμα σε παθητικό:

- Η μητέρα με έντυνε - Ντυνόμου από την μητέρα.
- Ο πατέρας σε έγραφε στο σχολείο - *γραφούσε από το σχολείο*
- Μεγάλες φροντίδες τόν φόρτωναν - *φορτωνούσαν από τις μη*
- Ο κόσμος μάς έβλεπε - *βλεπούσε*
- Η φωτιά σάς ζεσταίνε - *ζεσταίνομασε*
- Τά έντρα τούς έκρυβαν - *κρυβαίε*

ä σ κ η σ η 5

Νά τρέψης τά παθητικά ρήματα σε ένεργητικά, όπως στο παράδειγμα:

- Ψηνόμου από τόν πυρετό - Ο πυρετός με έψηνε.
- Καιγόσου από την έπιθυμία - *η έπιθυμία σε έκαγε*
- Κατατρώνεταν από τή λύπη - *λυπηώσ έφρασε*
- Σκεπασμασε από τήν ομίχλη - *έσκεπασε*
- Πνιγόστε από τίς υποχρεώσεις - *έπνιγε*
- Παράσυρε αν από τά κύματα - *έπνιγε*

Ρήματα σε -ώνω

ä σ κ η σ η 6

Νά σχηματίσης ρήματα από τά παρακάτω όνόματα, όπως στο παράδειγμα:

ήμερος - ήμερών	χρυσός - χρυσώνω	παλιός - παλιώνω	τύπος - τυπώνω
φανερός - φανερώνω	πληγή - πληγώνω	κακός - κακώνω	κλειδί - κλειδώνω
ταπεινός - ταπεινώνω	ζύμη - ζυμώνω	ίσιος - ισώνω	φαρμάκι - φαρμακώνω
άπλος - απλώνω	πυκνός - πυκνώνω	φίλος - φιλώνω	κουμπί - κουμπώνω
διπλός - διπλώνω	έρημος - ερημώνω	θεμέλιο - θεμελιώνω	αύλακι - αυλάκωνω

Μ Α Θ Η Μ Α 111ο

Έξακολουθητικός μέλλοντας

ä σ κ η σ η 1

Να συμπληρώσης τις καταλήξεις του έξακολουθητικού μέλλοντα:

ένικος αριθμός

πληθυντικός αριθμός

έγώ θα λυν - *μαι*

έμεις θα λυν - *μαστε*

έσύ θα λυν - *σαι*

έσεις θα λυν - *εστε*

αυτός θα λυν - *ει*

αυτοί θα λυν - *ωνται*

ä σ κ η σ η 2

Να κλίνης στον έξακολουθητικό μέλλοντα τὸ ρήμα μορφώνομαι.

μορφώνομαι μορφώνεσαι μορφώνεται μορφώνομαι μορφώνεσαι μορφώνεται μορφώνομαι μορφώνεσαι μορφώνεται

ä σ κ η σ η 3

Να συμπληρώσης τὸ φωνήεν πὸν λείπει στις καταλήξεις:

έγώ φανερών *ο*μαι

έγώ θα φανερών *ο*μαι

αυτοί κρύβ *ο*νται

αυτοί θα κρύβ *ο*νται

έγώ θα στολιζ *ο*μαι

έγώ στολιζ *ο*μαι

έμεις στολιζ *ο*μαστε

έμεις θα στολιζ *ο*μαστε

ä σ κ η σ η 4

Να συμπληρώσης τις καταλήξεις:

έμεις δέν *ο*μ

έγώ δέν *ο*μ

αυτός γράφ *ο*τ

σείς γράφ *ο*τ

έμεις τρέφ *ο*μ

έγώ τρέφ *ο*μ

έσεις γυμνάζ *ο*τ

αυτός γυμνάζ *ο*τ

ä σ κ η σ η 5

Να συμπληρώσης τις καταλήξεις:

(έγώ) άπελιζ *ο*μ - (αυτός) ντρέπετ - (σείς) χτιζετ - (αυτός) έργάζ - (σείς) μένετ - (αυτοί) θα σκλαβών *ο*ντ - (έμεις) δοκιμαζ - μαστ - (αυτοί) δικάζ - ντ - (σείς) θαυμάζ - τ - (έγώ) θα αναγκάζ *ο*μ - (έμεις) θα αναγκάζ *ο*μ - (έμεις) θα στηριζ - μαστ - (έγώ) βασανίζ *ο*μ

ä σ κ η σ η 6

Να γράψης στους έξακολουθητικούς χρόνους τὰ παρακάτω ρήματα, όπως στο παράδειγμα:

σκεπάζομαι - σκεπαζόμουν - θα σκεπάζωμαι

σφραγίζομαι -
κουρεύομαι -
θερμαίνομαι -

σφραγίζομαι σφραγίζομαι σφραγίζομαι
θα σφραγίζομαι

Ὄρθογραφία

ἄσκηση 7

Νὰ συμπληρώσης μὲ ἓνα (ο).

στυλ - νω, σκλαβ - νω, παγ - νω, καρφ - νω
θυμ - νω, κρυ - νω, λαδ - νω.

Μ Α Θ Η Μ Α 1120

Στιγμιαῖος μέλλοντας

ἄσκηση 1

Νὰ συμπληρώσης τὶς καταλήξεις τοῦ στιγμιαίου μέλλοντα:

ἐγὼ θὰ λυ -
ἐσύ θὰ λυ -
αὐτὸς θὰ λυ -

ἐμεῖς θὰ λυ -
ἐσεῖς θὰ λυ -
αὐτοὶ θὰ λυ -

ἄσκηση 2

Νὰ κλίνης στὸ στιγμιαῖο μέλλοντα τὸ ρῆμα ἐνισχύομαι.

ἄσκηση 3

Νὰ γράψης στὸ στιγμιαῖο μέλλοντα τὰ ρήματα:

πληγώνομαι - θὰ πληγω-θῶ
κλειδώνομαι -
καρφώνομαι -
χάνομαι -

ντύνομαι -
δένομαι -
ψήνομαι -
στήνομαι -

Ρήματα σὲ -αίνω

ἄσκηση 4

Νὰ σχηματίσης ρήματα ἀπὸ τὰ παρακάτω ὀνόματα, ὅπως στὸ πα-
ράδειγμα:

ζεστός - ζεσταίνω

φαρδύς - φαρδαίνω

μικρός - μικροαίνω

πλατύς - πλαταίνω

κοντός - κονταίνω
ύγρός - υγραίνω
γλυκός - γλυκαίνω
χοντρός - χοντραίνω
Ξερός - ξηραίνω
ψυχρός - ψυχραίνω

παχύς - παχαίνω
βαρύς - βαραίνω
βαθύς - βαθύνω
λίπος - λιπαίνω
πλήθος - πληθαίνω
σιωπή - σιωπηλώνω

Μ Α Θ Η Μ Α 113ο

Αόριστος

Άσκηση 1

Να συμπληρώσεις τις καταλήξεις του άορίστου:

ένικος αριθμός

πληθυντικός αριθμός

ἐγώ λυ - λυμαι

ἐμεῖς λυ - λυσάμεθα

ἐσύ λυ - λυσαι

ἐσεῖς λυ - λυσαίτε

αὐτός λυ - λυσει

αὐτοὶ λυ - λυσάντων

Άσκηση 2

Να κλίνης στὸν άόριστο τὸ ρῆμα ψήνομαι.

Άσκηση 3

Να γράψης στὸν άόριστο τὰ παρακάτω ρήματα, ὅπως στὸ παράδειγμα:

φανερώνομαι - φανερώ-θηκα

γδύνομαι - γδύθηκα

λευτερώνομαι - λευτερώ-θηκα

χύνομαι - χύθηκα

λερώνομαι - λερώ-θηκα

ντύνομαι -

φορτώνομαι - φορτώ-θηκα

ξύνομαι -

Όρθογραφία

Άσκηση 4

Συμπλήρωσε με ένα (ε):

ἀκριβ - νω, ὑφ - νω, ἀνασ - νω, δ - νω, λευκ - νω, μ - νω, πηγ - νω, μπ - νω,
διαβ - νω, πλ - νω, βγ - νω, μαρ - νω

Μ Α Θ Η Μ Α 114ο

Παρακείμενος - Υπερσυντέλικος - Συντελεσμένος μέλλοντας

ä σ κ η σ η 1

Να συμπληρώσεις τις καταλήξεις του παρακειμένου:

ἐγὼ	ἔχω	χα -	ἐνικὸς ἀριθμὸς	εἶχα	χα -	θαἔχω	χα -
ἐσύ	ἔχεις	χα -		εἶχες	χα -	θαἔχης	χα -
αὐτός	ἔχει	χα -		εἶχε	χα -	θαἔχη	χα -

ἐμεῖς	ἔχουμε	χα -	πληθυντικὸς ἀριθμὸς	εἶχαμε	χα -	θαἔχουμε	χα -
ἐσεῖς	ἔχετε	χα -		εἶχατε	χα -	θαἔχετε	χα -
αὐτοὶ	ἔχουν	χα -		εἶχαν	χα -	θαἔχουν	χα -

ä σ κ η σ η 2

Να κλίνης μαζί τὴ φράση:

ἔχω, εἶχα καὶ θαἔχω ἀξιοθῆ.

Μ Α Θ Η Μ Α 115ο

Σχηματισμὸς τῶν ἀφωνολήκτων ρημάτων

Λαρυγγικόληκτα

Ἄοριστος

ä σ κ η σ η 1

Να σχηματίσης τὸν ἀόριστο τῶν παρακάτω ρημάτων, ὅπως στὸ παράδειγμα:

πλέκω - ἐπλεκ-σα - ἐπλεξα	ἀνοίγω -	τρέχω -
μπλέκω -	τυλίγω -	βρέχω -
καταδιώκω -	πνίγω -	βήχω -

Ἡ ἴδια:

φτιάχνω - ἐφτιαξα	στάζω -	κηρύσσω -
ρίχνω -	παίζω -	ἀναπτύσσω -
δείχνω -	ἀλλάζω -	συντάσσω -
διώχνω -	ἀράζω -	ἀπαλλάσσω -

σπρώχνω - *ισπρωχνα*
ψάχνω - *εψαχνα*

στενάζω -
κοιτάζω -

υποτάσσω - *υποτασσω*
έξορύσσω - *εξορυσσω*

Στιγμιαίος μέλλοντας και άπαρέμφατο

ä σ κ η σ η 3

Να σχηματίσης τὸ στιγμιαῖο μέλλοντα και τὸ ἐνεργητικὸ ἀπαρέμ-
φατο, ὅπως στὸ παράδειγμα:

πλέκω -	θά πλέκ-σω -	πλέξω	(ἔχω) πλέκ-σει -	πλέξει
διαλέγω -			(ἔχω)	
ἐλέγχω -			(ἔχω)	
σπρώχνω -			(ἔχω)	
φράζω -			(ἔχω)	
πράττω -			(ἔχω)	
καταπλήσσω -			(ἔχω)	

Μ Α Θ Η Μ Α (116ο)

Χειλικόληχτα

Ἄοριστος

ä σ κ η σ η 1

Να σχηματίσης τὸν ἀόριστο τῶν παρακάτω ρημάτων, ὅπως στὸ
παράδειγμα:

τρέπω -	ἔτρεπ-σα -	ἔτρεψα	βλάπτω -	<i>εβλαψα</i>
λάμπω -			καλύπτω -	<i>καλυψα</i>
σκάβω -			ἀπορρίπτω -	<i>απορριψα</i>
κρύβω -			ψαρεύω -	<i>ψαριψα</i>
γλείφω -			ζηλεύω -	<i>ζηλεψα</i>
γράφω -			δουλεύω -	<i>δουλεψα</i>

Στιγμιαίος μέλλοντας

ä σ κ η σ η 2

Να σχηματίσης τὸ στιγμιαῖο μέλλοντα τῶν παρακάτω ρημάτων,
ὅπως στὸ παράδειγμα:

α) δρέπω -	θά δρέπ-σω -	δρέψω	κόβω -	θάφω -
περιθάλλω -			ἀνάβω -	θρέφω -
ἐκπέμπω -			ράβω -	καταστρέφω -
ἐπιβλέπω -			κλέβω -	ἀλείφω -

β) καταρρίπτω - καταρρίπτω	μαντεύω -	χορεύω -
άνασκάρω - ανασκάρω	στερεύω -	φιλεύω -
έκκολάπτω - εκκολάπτω	στενεύω -	μουσκεύω -
παρακάμπτω - παρακάμπτω	γυρεύω -	σημαδεύω -

ä σ κ η σ η 3

Νά σχηματίσης τόν παρακείμενο τῶν παρακάτω ρημάτων, ὅπως σὸ παράδειγμα:

νίβω - ἔχω νίψει	σαλεύω - ἔχω σαλίψει
τρίβω - ἔχω τριψῆ	θεριεύω - ἔχω θεριψῆ
σκύβω - ἔχω σκυψῆ	ἀγριεύω - ἔχω ἀγριψῆ
στρίβω - ἔχω στριψῆ	βασιλεύω - ἔχω βασιψῆ

Μ Α Θ Η Μ Α 117ο

Ὀδοντικόληχτα

Ἄόριστος

ä σ κ η σ η 1

Νά σχηματίσης τόν ἀόριστο τῶν παρακάτω ρημάτων, ὅπως σὸ παράδειγμα:

θέτω - ἔθετ-σα - ἔθεσα	πλάθω -	κλώθω -
πέφτω -	ἀλέθω -	νιώθω -
διαψεύδω -	πείθω -	γνέθω -
σκίζω -	πλαγιάζω -	πλησιάζω -
χτίζω -	σκουριάζω -	θυσιάζω -
σπάζω -	λεκιάζω -	παρασιάζω -
βράζω -	νοικιάζω -	ἀπουσιάζω -

Στιγμιαῖος μέλλοντας

ä σ κ η σ η 2

Νά σχηματίσης τὸ στιγμιαῖο μέλλοντα τῶν παρακάτω ρημάτων, ὅπως σὸ παράδειγμα:

πλάθω - θὰ πλαθ-σω - πλά-σω	μυρίζω - μυριζῶ
ἀλέθω - θα ἀλεθ-σω - ἀλεθῶ	ἀσπρίζω - ἀσπριζῶ
πείθω - πειθῶ	ἐλπίζω - ἐλπιζῶ
γνέθω - γνιθῶ	λυγίζω - λυγιζῶ
νιώθω - νιωθῶ	φωτίζω - φωτιζῶ

ä σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης στὸν παρακείμενο τὰ παρακάτω ρήματα:

α) πέφτω	διαπεύδω	γνέθω	σκεπάζω
θέτω	σπεύδω	πείθω	φωλιάζω
β) σπουδάζω	ώριμάζω	ὀνομάζω	
διασκεδάζω	ἀκμάζω	ἡσυχάζω	

Μ Α Θ Η Μ Α 1180

ΜΕΣΗ ΦΩΝΗ

Λαρυγγικόληχτα

Ἄοριστος

ä σ κ η σ η 1

Νὰ σχηματίσης τὸν ἄοριστο τῶν παρακάτω ρημάτων, ὅπως στὸ παράδειγμα:

πλέκομαι - πλέχ-τηκα	ἀνοίγομαι -	βρέχομαι - βρέχτηκα
μπλέκομαι - <i>μπλεχτηκα</i>	τυλίγομαι -	καταβρέχομαι - <i>κατβρέχτηκα</i>
καταδιώκομαι - <i>καταδιώχτηκα</i>	πνίγομαι -	ρίχνομαι - <i>ρίχτηκα</i>

ä σ κ η σ η 2

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο:

φτιάχνομαι - φτιάχ-τηκα	κοιτάζομαι -	κηρύσσομαι -
δείχνομαι - <i>δειχτηκα</i>	ἀλλάζομαι -	ἀναπτύσσομαι -
διώχνομαι - <i>διώχτηκα</i>	ἀρπάζομαι -	συντάσσομαι -
σπρώχνομαι - <i>σπρωχτηκα</i>	ταράζομαι -	ἀπαλλάσσομαι -
ψάχνομαι - <i>ψαχτηκα</i>	πειράζομαι -	ὑποτάσσομαι -

Στιγμιαῖος μέλλοντας καὶ ἀπαρέμφατο

ä σ κ η σ η 3

Νὰ σχηματίσης τὸ στιγμιαῖο μέλλοντα καὶ τὸν παρακείμενο τῶν παρακάτω ρημάτων, ὅπως στὸ παράδειγμα:

μπλέκομαι -	θά μπλεχ-τῶ -	ἔχω μπλεχ-τῆ	σπαράζομαι - <i>Da</i>
διαλέγομαι -			χαράζομαι -
σπρώχνομαι -			διατάζομαι -
φράζομαι -			πειράζομαι -

Μ Α Θ Η Μ Α (119ο)

Χειλικόληχτα

΄Αόριστος

ä σ κ η σ η 1

Νὰ σχηματίσης τὸν ἀόριστο τῶν παρακάτω ρημάτων, ὅπως στὸ παράδειγμα:

σκάβομαι - σκάφ-τηκα

βλάπτομαι - βλάφ-τηκα

κρύβομαι - κρύφ-τηκα

καλύπτομαι - καλύφ-τηκα

γλείβομαι - γλείφ-τηκα

ἀπορρίπτομαι - ἀπορρίψ-τηκα

γράφομαι - γράφ-τηκα

ἀνασκάπτομαι - ἀνασκάψ-τηκα

βάφομαι - βάφ-τηκα

σκέπτομαι - σκέψ-τηκα

Στιγμιαῖος μέλλοντας καὶ ἀπαρέμφατο

ä σ κ η σ η 2

Νὰ σχηματίσης τὸ στιγμιαῖο μέλλοντα τῶν παρακάτω ρημάτων, ὅπως στὸ παράδειγμα:

ἀλείβομαι - θὰ ἀλειφ-τῶ

ἀνάβομαι -

τρέφομαι - θὰ τραφῶ

βάφομαι - θὰ βάφ-τῶ

ράβομαι -

ντρέπομαι -

γράφομαι - θὰ γράφ-τῶ

σκέπτομαι -

καταστρέφομαι - θὰ καταστρέψῶ

βλάπτομαι - θὰ βλάψ-τῶ

κρύβομαι -

τρέπομαι - θὰ τράψῶ

ä σ κ η σ η 3

Νὰ σχηματίσης τὸν παρακείμενο τῶν παρακάτω ρημάτων, ὅπως στὸ παράδειγμα:

νίβομαι - ἔχω νιφ-τῆ

γράφομαι - ἔχω γραφ-τῆ

τρίβομαι - ἔχω τριφ-τῆ

βάφομαι - ἔχω βάφ-τῆ

στρίβομαι - ἔχω στριφ-τῆ

γλείφωμαι - ἔχω γλείφ-τῆ

θάβομαι - ἔχω θάφ-τῆ

σκέπτομαι - ἔχω σκεψ-τῆ

Μ Α Θ Η Μ Α (120ο)

΄Οδοντικόληχτα

΄Αόριστος

ä σ κ η σ η 1

Νὰ σχηματίσης τὸν ἀόριστο τῶν παρακάτω ρημάτων, ὅπως στὸ παράδειγμα:

πλάθομαι - πλάσ-τηκα	σκίζομαι -	ἀγοράζομαι -
ἀλέθομαι - ἀλεθ-σηκα	χτίζομαι -	δοκιμάζομαι -
κλώθομαι - κλωθ-σηκα	χτενίζομαι -	θαυμάζομαι -
πείθομαι - πειθ-σηκα	ἐρεθίζομαι -	αἰφνιδιάζομαι -
γνέθομαι - γνεθ-σηκα	ἀσφαλίζομαι -	προβιθάζομαι -

Στιγμιαῖος μέλλοντας καὶ ἀπαρέμφατο

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ σχηματίσης τὸ στιγμιαῖο μέλλοντα τῶν παρακάτω ρημάτων, ὅπως στὸ παράδειγμα:

πλάθ-ομαι - θὰ πλασ-τῶ	δηλητηριάζομαι -	λεκιάζομαι -
ἀλέθομαι - θα αλεθ-τῶ	ἐφοδιάζομαι -	νοικιάζομαι -
πείθομαι - θα πειθῶ	θυσιάζομαι -	ἐξασφαλίζομαι -
κλώθομαι - θα κλωθ-τῶ	ἐγκαινιάζομαι -	ἐξαφανίζομαι -

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ γράψης τὰ παρακάτω ρήματα στὸν παρακείμενο, ὅπως στὸ παράδειγμα:

πλάθ-ομαι - ἔχω πλασ-τῆ	νοιάζομαι -	ἐυθίζομαι -
ἀλέθομαι - ἔχω αλεθ-τῆ	ὀνομάζομαι -	ἐρεθίζομαι -
διαψεύδομαι - ἔχω διαψευ-τῆ	σκεπάζομαι -	σκορπίζομαι -
πείθομαι - ἔχω πειθ-τῆ	κουράζομαι -	χτενίζομαι -

Μ Α Θ Η Μ Α 121ο

Ρήματα σὲ - βολῶ

α) Ἡ κατάληξη - βολῶ σημαίνει ρίχνω.

ἄ σ κ η σ η 1

Πῶς θὰ ποῦμε μὲ μιὰ λέξη:

ρίχνω ἄγκυρα - ἄγκυροβολῶ	ρίχνω ἀστραπῆς -
ρίχνω πέτρες -	ρίχνω ρίζες -
ρίχνω λίθους (=πέτρες)	ρίχνω τὰ φύλλα (γιὰ τὰ δέντρα)

β) - β ο λ ῶ = σ κ ο ρ π ί ζ ω .

ἄ σ κ η σ η 2

Πῶς θὰ ποῦμε μὲ μιὰ λέξη:

σ κ ο ρ π ί ζ ω ἄ χ τ ί ν ε ς - ἄ χ τ ι ν ο β ο λ ῶ
σ κ ο ρ π ί ζ ω μύρα (= μυρωδιά)

σ κ ο ρ π ί ζ ω μόσχο -
σ κ ο ρ π ί ζ ω σ π ί θ ε ς -

γ) - β ο λ ῶ = π ο λ ῦ

ἄ σ κ η σ η 3

Πῶς θὰ ποῦμε μὲ μιὰ λέξη:

φ έ γ γ ω π ο λ ῦ - φ ε γ γ ο β ο λ ῶ -
ἀ ν θ ί ζ ω π ο λ ῦ -

γ ε ν ν ῶ π ο λ ῦ -
τ ρ ί ζ ω π ο λ ῦ -

δ) - β ο λ ῶ = χ τ υ π ᾶ ω

ἄ σ κ η σ η 4

Πῶς θὰ ποῦμε μὲ μιὰ λέξη:

χ τ υ π ᾶ ω μὲ τὰ πόδια - ποδοβολῶ
χ τ υ π ᾶ ω μὲ κανόνι -

χ τ υ π ᾶ ω μὲ πῦρ (= φωτιά) -
χ τ υ π ᾶ ω μὲ κεραυνὸ -

Μ Α Θ Η Μ Α 122ο

Ρήματα σὲ - λογῶ

α) - λ ο γ ῶ = μ α ζ ε ῦ ω

ἄ σ κ η σ η 1

Πῶς θὰ ποῦμε μὲ μιὰ λέξη:

μ α ζ ε ῦ ω κ ο ρ φ ῆ ς (βλαστάρια) - κ ο ρ φ ο λ ο γ ῶ μ α ζ ε ῦ ω σ τ ᾶ χ υ α -
μ α ζ ε ῦ ω β λ α σ τ ο ῦ ς - μ α ζ ε ῦ ω σ τ ρ α τ ὸ -
μ α ζ ε ῦ ω ἄ ν θ η - μ α ζ ε ῦ ω ν α ῦ τ ε ς -

β) - λ ο γ ῶ = ἄ δ ι ᾶ κ ο π α , π ο λ ῦ

ἄ σ κ η σ η 2

Πῶς θὰ ποῦμε μὲ μιὰ λέξη:

θ ρ η ν ῶ ἄ δ ι ᾶ κ ο π α - θ ρ η ν ο λ ο γ ῶ
δ ο ξ ᾶ ζ ῶ ἄ δ ι ᾶ κ ο π α -
τ ρ α β ῶ ἄ δ ι ᾶ κ ο π α -

χ α ζ ε ῦ ω ἄ δ ι ᾶ κ ο π α -
β ρ ο ν τ ῶ ἄ δ ι ᾶ κ ο π α -

γ) - λ ο γ ῶ = θ ά ζ ω

ἄ σ κ η σ η 3

Πώς θα πούμε με μιὰ λέξη:

θάζω βαθμὸ - βαθμολογῶ

θάζω φόρο -

θάζω ἄρμους -

θάζω χρόνο (χρονολογία) -

θάζω (ὑπογράφω) συνθήκη -

δ) - λ ο γ ῶ = λ έ ω

ἄ σ κ η σ η 4

Πώς θα πούμε με μιὰ λέξη:

λέω κακὰ (πράγματα) γιὰ κάποιον - κακολογῶ κάποιον

λέω σοβαρὰ (πράγματα) -

λέω πολλὰ λόγια -

λέω περιττὰ (πράγματα) -

λέω τὴν αἰτία (γιὰ κάτι ποὺ ἔγινε) -

λέω πιθανὰ νὰ γίνουν πράγματα -

Μ Α Θ Η Μ Α 123ο

Ρήματα σὲ - κοπῶ

α) - κοπῶ = ἀ δ ι ά κ ο π α , π ο λ ῦ

ἄ σ κ η σ η 1

Πώς θα πούμε με μιὰ λέξη:

λάμπω ἀδιάκοπα - λαμποκοπῶ

βρωμῶ πολὺ -

μεθῶ ἀδιάκοπα -

βροντῶ ἀδιάκοπα -

γλεντῶ ἀδιάκοπα -

ἀστράφτω πολὺ

β) - κοπῶ = χ τ υ π ά ω

ἄ σ κ η σ η 2

Πώς θα πούμε με μιὰ λέξη:

χτυπάω με τὸ σφυρί - σφυροκοπῶ

χτυπάω με τὸ ξύλο -

χτυπάω με γροθιές -

χτυπάω τὰ φτερά (γιὰ τὰ πουλιὰ) -

χτυπάω τὸ στήθος μου (καταλ.

ιέμαι) -

Ρήματα σέ - μανῶ

μανῶ = πολύ δυνατά

ἄ σ κ η σ η 3

Πῶς θὰ πούμε μὲ μιὰ λέξη:

φυσῶ πολύ δυνατά - φυσομανῶ
λυσῶ πολύ -

τρίζω πολύ
βλασταίνω πολύ -

Μ Α Θ Η Μ Α 124ο

Παθητική μετοχή

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ σχηματίσης τὸ ἴδιο πρόσωπο τοῦ παρακειμένου μὲ τὸ βοηθητικὸ ρῆμα εἶμαι, ὅπως στὸ παράδειγμα:

ἔχει γεννηθῆ - εἶναι γεννημένος
ἔχει τρυγηθῆ -
ἔχει τιμηθῆ -
ἔχει νικηθῆ -

ἔχει κεντηθῆ -
ἔχει εὐλογηθῆ -
ἔχει λυπηθῆ -
ἔχει ἱκανοποιηθῆ -

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο:

ἔχει χτυπήσει - εἶναι χτυπημένος
ἔχει μαθήσει -
ἔχει μελετήσει -

ἔχει κολλήσει -
ἔχει κρουολογήσει -
ἔχει προχωρήσει -

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ σχηματίσης τὸ ἴδιο πρόσωπο τοῦ ὑπερσυντέλικου μὲ τὸ βοηθητικὸ ρῆμα ἔχω, ὅπως στὸ παράδειγμα:

ἦταν ἱκανοποιημένοι - εἶχαν ἱκανοποιηθῆ
ἦταν ἀσκημένοι -
ἦταν κυνηγημένοι -
ἦταν βαθμολογημένοι -

ἦταν φορολογημένοι -
ἦταν πουλημένοι -
ἦταν συγκινημένοι -
ἦταν ἀδικημένοι -

Μ Α Θ Η Μ Α 125ο

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ σχηματίσης τὸ ἴδιο πρόσωπο τοῦ παρακειμένου μὲ τὸ

βοηθητικό ρήμα είμαι, όπως στο παράδειγμα:

έχω πληγωθῆ - είμαι πληγωμένος

έχω σκλαβωθῆ -

έχω λαβωθῆ -

έχω φορτωθῆ -

έχω στεφανωθῆ -

έχω κλειδωθῆ -

έχω ὀργανωθῆ -

έχω ἀρματωθῆ -

ἄ σ κ η σ η 2

Νά κάνης τὸ ἴδιο:

έχω στεγνώσει - είμαι στεγνωμένος

έχω ματώσει -

έχω θυμώσει -

έχω μετανιώσει -

έχω τελειώσει -

έχω δυνάμώσει -

έχω μουτρώσει -

έχω ριζώσει -

ἄ σ κ η σ η 3

Νά σχηματίσης τὸ ἴδιο πρόσωπο τοῦ παρακειμένου με τὸ βοηθητικό ρήμα έχω, όπως στο παράδειγμα:

εἶσαι βεβαιωμένος - έχεις βεβαιωθῆ

εἶσαι θαμπωμένος -

εἶσαι κλειδωμένος -

εἶσαι διπλωμένος -

εἶναι κληρωμένος -

εἶναι πληρωμένος -

εἶσαι λερωμένος -

εἶναι τυπωμένος -

ἄ σ κ η σ η 4

Νά κάνης τὸ ἴδιο:

εἶσαι μετανιωμένος - έχεις μετανιώσει

εἶσαι μεγαλωμένος -

εἶσαι σκλαβωμένος -

εἶσαι θολωμένος -

εἶσαι ξαστερωμένος -

εἶσαι ἀλαφρωμένος -

εἶσαι γλιτωμένος -

εἶσαι νυχτωμένος -

Μ Α Θ Η Μ Α 126ο

ἄ σ κ η σ η 1

Νά σχηματίσης τὸν παρακειμένο με τὸ βοηθητικό ρήμα είμαι, όπως στο παράδειγμα:

έχει σκαλιστῆ - εἶναι σκαλισμένος

έχει ποτιστῆ -

έχει στολιστῆ -

έχει χτενιστῆ -

έχει σκορπιστῆ -

έχει σφραγιστῆ -

έχει φυλακιστῆ -

έχει ἀσφαλιστῆ -

ä σ κ η σ η 2

Νά κάνης τὸ ἴδιο:

ἔχει γεμίσει - εἶναι γεμισμένος

ἔχει συνηθίσει -

ἔχει τσακίσει -

ἔχει λυγίσει -

ἔχει κερδίσει -

ἔχει πρασινίσει -

ἔχει ξινίσει -

ἔχει ἀφρίσει -

ä σ κ η σ η 3

**Νά σχηματίσης τὸ ἴδιο πρόσωπο τοῦ ὑπερσυντέλικου μὲ τὸ βο-
ηθητικὸ ρῆμα ἔχω.**

ἤμουν σκονισμένος - εἶχα σκονιστῆ -

ἤμουν ὀπλισμένος

ἤμουν χτενισμένος -

ἤμουν ξαφνιασμένος -

ἤμουν ζεματισμένος -

ἦταν βαφτισμένος -

ἦταν χτισμένος -

ἦταν τραυματισμένος -

ἦταν σκοτισμένος -

ἦταν ἀλατισμένος -

ä σ κ η σ η 4

Νά κάνης τὸ ἴδιο:

ἤμουν καθισμένος - εἶχα καθίσει

ἤμουν ξενυχτισμένος -

ἤμουν χωρισμένος -

ἤμουν μαυρισμένος -

ἦταν πλημμυρισμένος -

ἦταν ἀκουμπισμένος -

ἦταν ξεχειλισμένος -

ἦταν γυρισμένος -

Μ Α Θ Η Μ Α 127ο

ä σ κ η σ η 1

**Νά σχηματίσης τὸ ἴδιο πρόσωπο τοῦ παρακειμένου μὲ τὸ
βοηθητικὸ ρῆμα εἶμαι, ὅπως στὸ παράδειγμα:**

ἔχει παντρευτῆ - εἶναι παντρεμένος

ἔχει μαγειρευτῆ -

ἔχει κλαδευτῆ -

ἔχει μαγευτῆ -

ἔχει χαϊδευτῆ -

ἔχει κουρευτῆ -

ἔχει μαζευτῆ -

ἔχει νοικοκυρευτῆ -

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο:

ἔχεις παγιδευτῆ - εἶσαι παγιδευμένος	ἔχεις εἰδικευθῆ -
ἔχεις θραβευθῆ -	ἔχεις ἐκπαιδευθῆ -
ἔχεις κυριευθῆ -	ἔχεις δεσμευθῆ -
ἔχεις θεραπευθῆ -	ἔχεις ὑπονομευθῆ -

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ σχηματίσης τὸν παρακείμενο μὲ τὸ βοηθητικὸ ρῆμα ἔχω, ὅπως στὰ παραδείγματα:

εἶμαι δασκαλεμένος - ἔχω δασκαλευτῆ	εἶναι ἐκτοξευμένος -
εἶμαι ξενιτεμένος -	εἶναι ἀπογοητευμένος -
εἶμαι μαγεμένος -	εἶναι ἀλιευμένος -
εἶμαι παντρεμένος -	εἶναι μνημονευμένος -
εἶμαι σακατεμένος -	εἶναι στρατευμένος -

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο:

εἶναι ἀγριεμένος - ἔχει ἀγριέψει	εἶμαι σταθμευμένος - ἔχω σταθμεύσει
εἶναι ξεθαρρεμένος -	εἶμαι προοδευμένος -
εἶναι βασιλεμένος -	εἶμαι στρατοπεδευμένος -
εἶναι ζωντανεμένος -	εἶμαι εἰρηνευμένος -
εἶναι μουσκεμένος -	εἶμαι πτωχευμένος -

Μ Α Θ Η Μ Α 128ο

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ σχηματίσης τὸ ἴδιο πρόσωπο τοῦ παρακειμένου μὲ τὸ βοηθητικὸ ρῆμα εἶμαι, ὅπως στὸ παράδειγμα:

ἔχει μπλεχτῆ - εἶναι μπλεγμένος	ἔχει φτιαχτῆ -
ἔχει πλεχτῆ -	ἔχει ψαχτῆ -
ἔχει μπηχτῆ -	ἔχει ταχθῆ -
ἔχει σφιχτῆ -	ἔχει φραχτῆ -
ἔχει φρυγῆ -	ἔχει διωχτῆ -
ἔχει θραχῆ -	ἔχει ἀποδειχτῆ -
ἔχει πνιγῆ -	ἔχει σπρωχτῆ -

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ σχηματίσης τὸ ἴδιο πρόσωπο τοῦ παρακειμένου μὲ τὸ βοηθητικό ρῆμα ἔχω, ὅπως στὸ παράδειγμα:

εἶμαι ταγμένος - ἔχω ταχθῆ
εἶμαι κοιταγμένος -
εἶμαι σπαραγμένος -
εἶμαι παραγμένος -

εἶναι χαραγμένος -
εἶναι πειραγμένος -
εἶναι σφιγμένος -
εἶναι ἀρπαγμένος -

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο:

εἶμαι ἀραγμένος - ἔχω ἀράξει
εἶμαι ρημαγμένος -
εἶμαι πηγμένος -
εἶμαι ἀλλαγμένος -

εἶμαι σπαραγμένος -
εἶμαι πλανταγμένος -
εἶμαι μπλεγμένος -
εἶμαι νυσταγμένος -

Μ Α Θ Η Μ Α 129ο

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ σχηματίσης τὸ ἴδιο πρόσωπο τοῦ παρακειμένου μὲ τὸ βοηθητικό ρῆμα εἶμαι, ὅπως στὸ παράδειγμα:

ἔχει ραφτῆ - εἶναι ραμμένος
ἔχει σκαφτῆ -
ἔχει κλεφτῆ -
ἔχει νιφτῆ -
ἔχει κρυφτῆ -
ἔχει στριφτῆ -
ἔχει τριφτῆ -
ἔχει θαφτῆ -

ἔχει θρυφτῆ -
ἔχει στυφτῆ -
ἔχει κοπῆ -
ἔχει τραφῆ (θρεφτῆ) -
ἔχει γλειφτῆ -
ἔχει γραφτῆ -
ἔχει στεφθῆ -
ἔχει βαφτῆ -

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ σχηματίσης τὸ ἴδιο πρόσωπο τοῦ παρακειμένου μὲ τὸ βοηθητικό ρῆμα ἔχω, ὅπως στὸ παράδειγμα:

εἶναι στυμμένος - ἔχει στυφτῆ
εἶναι ἀλειμμένος -
εἶναι θαμμένος -

εἶναι καλυμμένος -
εἶναι βλαμμένος -
εἶναι ἐγκαταλειμμένος -

είναι άναμμένος -
είναι σκαμμένος -
είναι κομμένος -

είναι συντριμμένος-
είναι κρυμμένος -
είναι νιμμένος -

Μ Α Θ Η Μ Α 130ò

ä σ κ η σ η 1

Ν' άντικαταστήσης στο παρακάτω κείμενο τούς παρατατικούς με ένεστώτες, όπου αυτό μπορεί νά γίνη:

"Εβρεχε. 'Η δεντροστοιχία πλενόταν. Τά κλαδιά μουσκεμένα έσταζαν. 'Η όμίχλη πύκνωνε και τ' αυτοκίνητα προχωρούσαν άργά. Ξάφνου άναψαν τά φώτα και ή άσφαλτος γυάλισε. Οί διαβάτες θιάζονταν, άραίοναν, χάνονταν. 'Η νύχτα σιγά σιγά έπεφτε και όλα έρημώνονταν.

ä σ κ η σ η 2

Ν' άντικαταστήσης στο παρακάτω κείμενο τούς άορίστους με παρατατικούς, όπου αυτό μπορεί νά γίνη:

Τήν άλλη μέρα τò μελτέμι φύσηξε δυνατό. 'Ο ήλιος λαμποκόπησε μακριά, πάνω στα νερά. Σά νά φτερούγισαν ξαφνικά, από κύμα σε κύμα, μεγάλα πουλιά με άσημένιες φτερούγες. Τò Αίγαίο ξεδιπλώθηκε μαθι και άνθισε άσπρους άφρους και κρόσσια. Τò μελτέμι σκόρπισε σ' όλη τήν άπλα τού νερού άσπρα μεταξωτά μαντιλάκια.

ä σ κ η σ η 3

Ν' άντικαταστήσης τούς ένεστώτες με παρατατικούς, όπου μπορεί νά γίνη:

Περπατάνε γιαλό γιαλό κι ό 'Αντρέας χάρεται νά βλέπη τά κύματα νά πηδάνε, γεμάτα δύναμη, πάνω από τούς άγριους θράχους τής άκρογιαλιάς, τινάζοντας μεσούρανα τούς άφρους των, σάν άγρια άσπρα άλογα, που άνεμίζουε τή χαίτη τους ξεφρενιασμένα. 'Η χειμωνιάτικη θάλασσα βογγάει σα λαβωμένο θεριό. Αυτό τò βογγητό των κυμάτων, που άκούγεται τή νύχτα ως τò σπίτι τους, συγκινεί τή μητέρα του. Πολλές φορές τής φαίνεται πώς άκούει άνάμεσα στη βοή τούς τις φωνές τών πνιγμένων της. Τή βλέπει τότες νά σηκώνεται. Βάζει κάρβουνο και λιθάνι στο θυμιατό και θυμιάζει τά εικόνισματα.

Τὰ παιδιὰ προχωροῦν ὁλοένα καὶ ὥρες ὥρες κάνει τόσο θόρυβο ἢ θάλασσα, ποῦ πρέπει νὰ φωνάζουν μὲ ὅλη τους τὴ δύναμη γιὰ νὰ συναγκροικηθοῦνε.

ἄ σ κ η σ η 4

Ν' ἀντικαταστήσης στὸ παρακάτω κείμενο τοὺς παρατατικούς καὶ ὑπερσυντέλικους μὲ ἐνεστώτες καὶ παρακειμένους:

Ἄληθινὸ θαλασσινὸ μουσεῖο ἦταν τὸ κατῶι τοῦ Μπαρμπαγιάννη τοῦ ψαρᾶ. Καὶ τί δὲν ἔβλεπε τὸ μάτι σου ἐκεῖ μέσα. Ὅμορφα βότσαλα κάθε λογῆς, κλαριά ἀπὸ κοράλλια, ὄστρακα ἀπὸ ἀχιθάδες, ἄδεια κοχύλια, καθούκια ἀπὸ μεγάλες καθουρομάνες, ἀγκάθια καὶ δόντια ἀπὸ ἀγριόψαρα, ρίζες ἀπὸ θαλασσινὰ φυτὰ κι ἄλλα πολλά, ὅ,τι εἶχε ἡ θάλασσα, ὅ,τι κρατοῦσε ὁ θυθός, ὅ,τι πετοῦσε τὸ κύμα ἔξω στ' ἀκρογιάλι, μέσα στὸ κατῶι τοῦ Μπαρμπαγιάννη τό ἔβρισκες. Κι ἦταν σὰ νὰ σεργιανοῦσες κάτου στὸ θυθό, ὅταν ἔμπαινες ἐκεῖ μέσα. Κι ἦταν σὰ νὰ ἔμπαινες σὲ καμιὰ θαλασσοσπηλιά, ὅπου τὸ κύμα εἶχε στρώσει φύκια καὶ λογῆς λογῆς θαλασσινὰ, ποῦ τὰ ξεθώριασε ὁ καιρὸς ἢ τὰ ξέρανε ὁ ἥλιος. Καὶ μιὰ μυρουδιά θαλασσινῆ ἐρχόταν στὴ μύτη σου, σὰ νὰ καθόσουν ἀπάνου στὰ φύκια, ποῦ τὰ εἶχε στρώσει ἡ θάλασσα στὴν ἄκρη τοῦ γιαιλοῦ.

ἄ σ κ η σ η 5

Ν' ἀντικαταστήσης στὸ παρακάτω κείμενο τοὺς ἐνεστώτες μὲ παρατατικούς ἢ ὁριστούς, ὅπου αὐτὸ μπορεῖ νὰ γίνη:

Καθὼς ἀνοιγόμαστε γιὰ τὸ νησί, μᾶς χτυπάει ἓνας ἀλλοιώτικος ἀέρας καὶ μᾶς ἀγκαλιάζει μιὰ ἀλλοιώτικη θάλασσα. Δὲν ἔχει κύμα, μὰ ἡ θάλασσα ἀνεβοκατεβαίνει ἀργά, σὰν ἓνα στήθος ποῦ ἀνασαίνει. Νιώθεις τὸν ἀνασασμὸ τῆς μεγάλης, τῆς πλατιάς, τῆς ἀτέλειωτης θάλασσας μὲ τὴν ἀπέραντη ἐπιφάνεια καὶ τὰ σκοτεινὰ βάθη. Σὰ ζυγώνουμε στὸ ἐρμημονήσι, ἀκοῦμε τὸν κρότο ποῦ κάνει τὸ κυματάκι, ὅταν σπάζη στὰ βράχια μὰ κι ὁ κρότος αὐτὸς εἶναι ἀλλοιώτικος ἀπὸ κεῖνον ποῦ κάνει τὸ κύμα στὸ λιμάνι καὶ στίς γύρω ἀκρογιαλιές. Ἀράζουμε τὴ βάρκα σὲ μιὰ ἤσυχη μεριά καὶ θγαίνουμε ἔξω.

ἄ σ κ η σ η 6

Νὰ γράψης τὸ παρακάτω κείμενο σὲ ἀ' πρόσωπο, ὅπου μπορεῖ νὰ γίνη:

Πῆγε κι ἔμαθε τὴ θάλασσα. Ναυτόπουλο ἔγινε, ἔπειτα ναύτης. Εἶδε φουρτοῦνες, χιονιές, ἀγριοκαίρια. Πῆγε καὶ μὲ σφουγγαράδικα

στη Μπαρμπαριά. Μὰ καὶ ναυτόπουλο καὶ ναύτης καὶ σφουγγαράς δὲν ξέχασε τὸ στοιχειωμένο γιούσουρι καὶ τὸ λόγο ποῦ ἔδωσε στὸν πατέρα του. Μαζὶ μὲ τὸ κορμὶ μεγάλωνε κι ὁ πόθος μέσα του, σὰ νὰ τὸν εἶχε στὸ αἷμα του.

Ἦθελε νὰ κόψη τὸ γιούσουρι, στὴν ἀνάγκη νὰ τὸ ξεριζώση καὶ νὰ τὸ σύρη πίσω ἀπὸ τὸ καΐκι στὸ νησί τους. Θὰ τὸ ξάπλωνε στὴν ἀμμουδιὰ θρασίμι καὶ θὰ ἔβανε διαλαλητὴ νὰ διαλαλήσῃ σ' ὅλη τὴ χώρα: « Ἐβγάτε, χωριανοί, νὰ ἰδῆτε τὸ μέγα θάμα! Τὸ στοιχειὸ τῆς θάλασσας νικῆθηκε ἀπὸ τοῦ νησιοῦ μας τὸ στοιχειό! Τὸ Γιάννο Γκά-μαρο. Ἐβγάτε, χωριανοί, νὰ ἰδῆτε καὶ νὰ εἰπῆτε!».

ἄ σ κ η σ η 7

Νὰ γράψης τὸ παρακάτω κείμενο σὲ γ' πρόσωπο:

Κατεβαίναμε κι οἱ τρεῖς μας. Ἦταν διακοπές. Τῆ δύναμή μας τὴ γνωρίζαμε. Ἦμαστε τρία παιδιὰ τοῦ σχολείου. Ἀλλοίμονο σ' ὅ,τι θρῖσκόταν μπροστά μας. Ὁ διαβάτης, ἂν γύριζε ἄξαφνα, θὰ μᾶς ἔπιανε νὰ βαδίζουμε πίσω του τσακισμένοι σὲ σχήματα ξύλινων φασουλῆδων. Τὸ σύρμα τοῦ τηλεγράφου θὰ τὸ πετροβολούσαμε. Τὸ δεντράκι τῆς Δημαρχίας, ποῦ τὸ πότιζαν τρεῖς δημαρχίες χωρὶς νὰ μεγαλώνῃ, θὰ τὸ κουνούσαμε περίεργοι νὰ ἰδοῦμε πὼς τάγ.ι θὰ γίνῃ, ἂν πάψη ν' ἀντιστέκεται τὸ παιδικὸ του κορμὶ, καὶ κάμη κράκ! Ἦ, πὼς θὰ εἶναι; Στὸν πάγκο, θὰ χαράζαμε μιὰ τριώτα καὶ στὴ μαρμάρινη προτομὴ τοῦ εὐεργέτη τοῦ Δήμου τ' ἀρχικά μας ψηφία. Τῆ θρύση θὰ τὴν ἀνοίγαμε νὰ χυθῆ τὸ νερό. Κυνηγοῦσαμε ὅ,τι ἦταν χρήσιμο. Τὸ ἄχρηστο μᾶς γλίτωνε.

ΕΒΔΟΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΚΛΙΤΑ

Μ Α Θ Η Μ Α 131ο

α) Έπιρρήματα

ä σ κ η σ η 1

Τοποθέτησε τὰ παρακάτω ζευγάρια τῶν ἐπιρρημάτων στὴ σωστὴ τους θέση, ἀνάλογα μὲ τὴ σημασία τους:

Τὰ ἐπιρρήματα μᾶς μιλοῦν:

γιὰ τὸν τόπο	-	πῶς; καλὰ
γιὰ ποσὸ	-	πότε; χθές, ἀργά
γιὰ τὸ χρόνο	-	ποῦ; ἐκεῖ
γιὰ τὸν τρόπο	-	πόσο; πολὺ

ä σ κ η σ η 2

Ἄπάντησε μ' ἓνα ἐπίρρημα στὶς παρακάτω ἐρωτήσεις:

Ποῦ πῆγε;	Πῶς πέρασες στὴν ἐξοχή;
Ποῦ θὰ συναντηθοῦμε;	Πῶς κοιμήθηκες;
Ποῦ πέταξε τὸ πουλί;	Πῶς περπατοῦσε;
Ποῦ ἔπεσε;	Πῶς πετάχτηκε;

ä σ κ η σ η 3

Πότε ἦρθε;	Πόσο ἔλειψες;
Πότε ξεκίνησε;	Πόσο δούλεψες;
Πότε θὰ φύγει;	Πόσο κοιμάσαι;
Πότε ξύπνησε;	Πόσο ψήλωσε; (δεῖξε μὲ τὸ ἐπιρρ.)

ä σ κ η σ η 4

Να συμπληρώσης με ένα επίρρημα τὰ ἐπίθετα στὶς παρακάτω προτάσεις, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Ὁ πατέρας μου εἶναι καλός.	(πόσο καλός;)
Τὸ φαγητὸ ἦταν ἀλμυρό.	( )
Φάνηκε διστακτικός.	( )
Τὸ πρόβλημα ἦταν δύσκολο.	( )

ä σ κ η σ η 5

Να συμπληρώσης με ένα επίρρημα τὰ ἐπιρρήματα στὶς παρακάτω προτάσεις ὅπως στὸ παράδειγμα:

Ἀγωνίστηκα σκληρά.	(πόσο σκληρά;)
Κοιμήθηκε ἀνήσυχα.	( )
Θὰ ἔρθη γρήγορα.	( )
Εἶναι πιθανό.	( )
Δέν πέρασε καλά.	( )

Μ Α Θ Η Μ Α 132ο

ä σ κ η σ η 1

Να συμπληρώσης τὶς παρακάτω προτάσεις με τὸ κατάλληλο τοπικὸ ἐπίρρημα:

- Κάθισε .....στὸ τζάκι, γιὰ νὰ ζεσταθῆ.
Εἶδε .....μὲ φωτιά.
Ἐνα πουλάκι πέταξε .....
.....στὸ σπίτι ζεστασιὰ κι .....βοριάς καὶ χιόνι.

ä σ κ η σ η 2

Να συμπληρώσης τὶς παρακάτω προτάσεις με τὸ κατάλληλο χρονικὸ ἐπίρρημα:

- Ἐφυγε .....γιὰ τὴ δουλειὰ του.
Μαζεύονται .....στὸ σπίτι τους.
Τοὺς περιμέναμε ....., ἀλλὰ τηλεφώνησαν πὼς δέν θὰ ἔρθουν
..... νὰ σκέπτεσαι καὶ ..... ν' ἀπαντᾷς.

ἄ σ κ η σ η 3

Ν' ἀλλάξης τις παρακάτω προτάσεις, ὅπως στοῦ παράδειγμα:

Μαθαίνει τὴ γραμματικὴ του μ' εὐκολία – μαθαίνει εὐκολα

Περνάει τις διακοπές του μ' εὐχαρίστηση –

Ὁ δάσκαλος τοῦ μίλησε μὲ αὐστηρότητα –

Ἐκανε πάντοτε τὴ δουλειά του μὲ βιασύνη –

Παίζει μὲ ἡσυχία –

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ συμπληρώσης τις παρακάτω προτάσεις μὲ ἓνα ἀπὸ τὰ ποσοτικά ἐπιρρήματα:

(ἄρκετὰ – καθόλου – πολὺ – λίγο – ὅσο – τόσο – λιγάκι)

Ἔπαιξε .....καὶ κουράστηκε.

Δὲ νοιάστηκε .....γιὰ τοὺς ἄλλους.

.....μὲ παίδεψες· φτάνει πιά.

Κάθισε .....νὰ ξανασάνη.

Ἦταν .....τοῦ χρειαζόταν.

.....ἀκόμη καὶ θὰ βρίσκονταν στὸ βάραθρο.

Κουράστηκε .....ποῦ δὲν μποροῦσε νὰ κουνήσει τὰ πόδια του.

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ θρῆς τ' ἀντίθετα τῶν παρακάτω ἐπιρρημάτων, ὅπως στοῦ παράδειγμα:

ἐδῶ – ἐκεῖ

ἀριστερὰ –

κοντὰ –

ἐμπρὸς –

μέσα –

ἀνατολικά –

κάτω –

βόρεια –

χαμηλὰ –

παντοῦ –

Μ Α Θ Η Μ Α 133ο

ἄ σ κ η σ η 1

Ν' ἀλλάξης ὁ, τι βρίσκεται σὲ παρένθεση μὲ τὴν κατάλληλη λέξη:

Τὸν εἶδα (μια μέρα πρὶν ἀπὸ σήμερα)

Ἐφυγε (δυσὸ μέρες πρὶν ἀπὸ σήμερα)

Θὰ ἔρθη (μια μέρα ὕστερα ἀπὸ σήμερα)

Θὰ φύγῃ (δυσὸ μέρες ὕστερα ἀπὸ σήμερα)

Θὰ ἔρθῃ (στὰ μέσα τῆς ἐβδομάδας – σύνθετη λέξη).

ἄ σ κ η σ η 2

Ν' ἀλλάξετε τὶς λέξεις ποὺ βρίσκονται σὲ παρένθεση μὲ μιὰ μόνο λέξη, ποὺ θὰ λήη τὸ ἴδιο:

(Στὸ χρόνο ποὺ περνᾶμε) εἶμαι στὴν Πέμπτη Τάξη.

(Στὸ χρόνο ποὺ πέρασε) ἤμουν στὴν Τετάρτη Τάξη.

(Στὸ χρόνο ποὺ θὰ ῥθῆ) θὰ εἶμαι στὴν Ἐκτη Τάξη.

(Στὸν προηγούμενο χρόνο ἀπ' αὐτὸν ποὺ πέρασε) ἤμουν στὴν Τρίτη Τάξη.

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ βρῆς τὰ ἐπιρρήματα στὶς παρακάτω προτάσεις καὶ νὰ γράψῃς τὸ εἶδος τους:

"Ἐκανε τάχα πῶς δὲν τὸ ἤξερε.	Σὲ περιμένω ὀρισμένως.
Δὲ μὲ λογαριάζεις καθόλου.	Βεβαίως θὰ ἔρθω.
Μήπως ἤρθε καὶ δὲν τὸν εἶδαμε;	Μήπως σοῦ τύχη τίποτε;
Ἀλήθεια, τό λές;	Ναί, μὴν ἀμφιβάλῃς.
"Ἐκανε δῆθεν πῶς δὲν πεινάει.	"Αραγε λὲς τὴν ἀλήθεια;
Σοῦ ἀρέσει; Καὶ ναὶ καὶ ὄχι.	"Ἴσως νὰ κρατήσῃ τὸ λόγο του.
Πῶς περνᾷς; "Ἐτσι κι ἔτσι.	"Ὀχι, τὸ λέω μὲ βεβαιότητα.

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ σχηματίσῃς προτάσεις μὲ τὰ παρακάτω ἐπιρρήματα:

- γύρω – μεταξύ – ἀντίκρου – πλάι
- ξαφνικὰ – ὕπως – σταυροπόδι – ἀκριβῶς
- ὅσοδήποτε – κάμποσο – τόσο – λίγο

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ βρῆς τὰ ἀντίθετα τῶν παρακάτω ἐπιρρημάτων, ὅπως στὸ παράδειγμα:

πρῶτα – ὕστερα

νωρὶς –

ἀῦριο –

προχθὲς –

πέρσι –

συχνὰ –

ποτὲ –

σπάνια –

ἐξαρχῆς –

Μ Α Θ Η Μ Α 134ο

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ σχηματίσης ἐπιρρήματα σὲ -α καὶ -ως ἀπὸ τὰ παρακάτω ἐπίθετα, ὅπως στὸ παράδειγμα:

ἀποκλειστικὸς -	στικὰ -	στικῶς	ἄσκοπος -	ἄσκοπα -	ἀσκόπως
χοντρικὸς -			σπάνιος -		
τελικὸς -			ἄγριος -		
γενικὸς -			κύριος -		
πραγματικὸς -			εὐχάριστος -		

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ ἀντικαταστήσης μὲ ἐπιρρήματα τὰ ἐπίθετα ποὺ βρίσκονται σὲ παρένθεση, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Τοῦ μιλοῦσε (μὲ τρυφερὸ τρόπο) - Τοῦ μιλοῦσε τρυφερά.
Φώναζε (μὲ ἄγριο τρόπο) -
Ἀπάντησε (μὲ ἀπότομο τρόπο) -
Περνάει (μ' εὐχάριστο τρόπο) τὶς διακοπές του -
Ζῆ (μὲ ἡσυχὸ τρόπο) -
Κάνει (βιαστικὸς) τὴ δουλειά του -

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο:

Φέρθηκε μὲ (εὐγενικὸ τρόπο) - Φέρθηκε εὐγενικά.
Στεκόταν (μὲ εὐλάβεια) -
Ἀπάντησε (μὲ εὐλικρίνεια) -
Τὸν παρακολουθοῦσε (μὲ διάρκεια) -

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ σχηματίσης ἓνα σύνθετο ἐπιρρημα μὲ τὶς λέξεις ποὺ βρίσκονται σὲ παρένθεση:

Μπήκε (ἐπὶ κεφαλῆς) τῆς παρελάσεως - Μπήκε ἐπικεφαλῆς.
Διάβασε τὸ γράμμα (ἀπὸ τὴν ἀρχή) -
Τὸ ἄφησε (ἐντελῶς στὴ μέση) -
Τὸ ἔριξε (κάτω στὴ γῆ) -
Τὸ ξανάφτιαξε (ἐκ τῆς ἀρχῆς) -
Τὸ τέλειωσε (σὲ μιὰ μόνο στιγμῆ) -
Τὸ ἀγόρασε (μὲ μισὴ τιμῆ) -

ἄ σ κ η σ η 5

Νὰ κάνης τὸ ἴδιο:

- Δούλευε (ὅλο τὸ χρόνο) – Δούλευε ὀλοχρονίς.
Δούλευε (ὅλη τὴ νύχτα) –
Ἐτομάστηκε (ἀπὸ τὸ θράδου) –
Δούλευε (ὅλη μέρα) –

ἄ σ κ η σ η 6

Νὰ θρῆς τὰ ἀντίθετα τῶν παρακάτω ἐπιρρημάτων, ὅπως στὸ παρά-

δειγμα:

- ἔτσι – ἀλλιῶς
ἴσια –
ἀργὰ –
μαζί –
μπρούμυτα –

- καλὰ –
ὄμορφα –
μαλακὰ –
εὐχάριστα –
εὐτυχῶς –

Μ Α Θ Η Μ Α 135ο

6) Προθέσεις

ἄ σ κ η σ η 1

Π ρ ο φ ο ρ ι κ ἄ

Μάθε τὶς προθέσεις πὺ χρησιμοποιοῦμε στὴν ὁμιλία μας:

- μέ, σέ, γιὰ
μετά, κατὰ
ἀντί, παρὰ

- ἀπό, πρὸς
ἴσαμε, ὡς
χωρὶς (καὶ) δίχως

ἄ σ κ η σ η 2

Μάθε τὶς προθέσεις πὺ χρησιμοποιοῦμε, γιὰ νὰ φτιάνομε σύνθετες λέξεις:

- εἰς, ἐν, ἐκ
σύν, πρὸς, πρὸ

- ἀνά, διὰ
μετά, κατὰ

- παρὰ, περὶ
ἀντί, ἀμφὶ

- ἐπί, ἀπὸ
ὑπό, ὑπὲρ

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ θρῆς καὶ νὰ ὑπογραμμίσης τὶς προθέσεις στὶς παρακάτω φράσεις:

- Αντί για νερό, πίνει πορτοκαλάδα.
- Θα λείψει για καιρό.
- Να κοιτάτε κατά το βουνό.
- Μας υποδέχτηκαν με χαρές και καλωσορίσματα.
- Μας άκολούθησε παρά τη θέλησή του.
- Πηγαίναμε προς τη θάλασσα.
- Είχε ξεχαστή σέ μιάν άκρη.
- Μετά τη βροχή, βγήκε τó ούράνιο τόξο.

ä σ κ η σ η 4

Νά βρής και νά ύπογραμμίσης τίς προθέσεις στίς παρακάτω φράσεις:

- Από τó σπίτι μου ώς τó σχολείο είναι δυó βήματα δρόμος.
- Εφυγε κρυφά χωρίς νά τόν καταλάβη κανείς.
- Εμεινε μόνος δίχως καμιά έλπίδα.
- Κάποιος είπε νά πάμε ίσαμε τή βρύση νά δούμε κι έκει.

Μ Α Θ Η Μ Α 136ο

Οί προθέσεις: αντί, αντί για, για

ä σ κ η σ η 1

Νά συμπληρώσης τίς παρακάτω φράσεις, χρησιμοποιώντας τήν πρόθεση αντί, όπως στο παράδειγμα:

- Πολλές φορές συμβαίνει:
- νά τίς φάμε έμεις ά ν τ ι γ ι ά κάποιον άλλο.
- νά χρησιμοποιήσουμε, όταν βρέχη, μιá έφημερίδα .....
- νά έχουμε ζημιá .....
- νά γίνουν μερικοί κλητήρες .....

ä σ κ η σ η 2

• Απάντησε στίς παρακάτω έρωτήσεις:

- Για πόσο θα λείψει; Για λίγες μέρες.
- Για πόσον καιρό θα εργάζεται;
- Για πόσον καιρό θα μείνη στο έξωτερικό;
- Για πόσον καιρό θ' άπουσιάση;

ἄ σ κ η σ η 3

- Γιὰ ποιὸ πρᾶγμα μιλοῦσατε; Γιὰ τὰ μαθήματά μας.
- Γιὰ ποιὸ πρᾶγμα ἐνδιαφερόταν;
- Γιὰ ποιὸ πρᾶγμα ρωτοῦσε;
- Γιὰ ποιὸ πρᾶγμα ψάχνατε;

ἄ σ κ η σ η 4

- Γιὰ ποιὸ σκοπὸ πήγατε στὴν ἐξοχή; Γιὰ παραθερισμό.
- Γιὰ ποιὸ σκοπὸ πάει στὸ ἐξωτερικό;
- Γιὰ ποιὸ σκοπὸ τρέφει ποντικούς;
- Γιὰ ποιὸ σκοπὸ πηγαίνει στὴ θάλασσα;
- Γιὰ ποιὸ σκοπὸ πηγαίνει στὸ δάσος;

ἄ σ κ η σ η 5

Σὰν τί χρησιμοποιεῖ;

- ὁ ψεύτης τὸ ψέμα; Γιὰ ψωμοτύρι ἢ σὰν ψωμοτύρι ἢ ἀντὶ γιὰ ψωμοτύρι.
- ὁ μαθητῆς τὸ μανίκι του;
- ὁ γέρος τὴν ὀμπρέλα του;
- ὁ βοσκὸς τὴν πέτρα, ὅταν θέλῃ νὰ ξαπλώσῃ;

ἄ σ κ η σ η 6

- Ἀπὸ ποιά αἰτία λυπήθηκες; Γιὰ τὴν τιμωρία τοῦ φίλου μου.
- Ἀπὸ ποιά αἰτία χάρηκες;
- Ἀπὸ ποιά αἰτία στενοχωρήθηκες;
- Ἀπὸ ποιά αἰτία θύμωσες;

Μ Α Θ Η Μ Α 137ο

Ἡ πρόθεση ἀπὸ

ἄ σ κ η σ η 1

Ἀπάντησε στὶς παρακάτω ἐρωτήσεις, χρησιμοποιώντας τὴν πρόθεση ἀπὸ, ὅπως στὸ παράδειγμα:

- Ἀπὸ ποῦ ξεκινᾶς, γιὰ νὰ ἔρθῃς στὸ σχολεῖο; Ἀπὸ τὴν Κυψέλη, ἀπὸ τὸ σπίτι μου.
- Ἀπὸ ποῦ ἀρχίζει ἡ ὁδὸς Σταδίου;
- Ἀπὸ ποῦ κατεβαίνει αὐτὸ τὸ νερό;

ἄσκηση 2

- Ἀπό πότε κάνουν σοδειές γιὰ τὸ χειμῶνα; – ἀπὸ τὸ φθινόπωρο.
- Ἀπὸ πότε λείπει;
- Ἀπὸ πότε ἀρχίζουν τὰ κρύα;
- Ἀπὸ πότε σκοτεινιάζει;
- Ἀπὸ πότε ἔχει νὰ ἔρθῃ;

ἄσκηση 3

- Ἀπὸ ποῦ προμηθευόμαστε τὰ τρόφιμα; – Ἀπὸ τὸν μπακάλη.
- Ἀπὸ ποῦ προμηθευόμαστε τὰ ψάρια; –
- Ἀπὸ ποῦ προμηθευόμαστε τὸ κρέας; –
- Ἀπὸ ποῦ προμηθευόμαστε τὰ φρούτα; –

ἄσκηση 4

- Ἀπὸ ποῦ κατάγεσαι; Ἀπὸ τὴ Σπάρτη.
- ἢ μητέρα σου; ὁ πατέρας σου; ἢ γιαγιά σου;

ἄσκηση 5

- Ἀπὸ ποῦ προέρχονται τὰ καλὰ μήλα; Ἀπὸ τὴν Τρίπολη, τὸ Βόλο.
ἢ καλὴ μαστίχα;
τὰ καλὰ σύκα;
τὰ καλὰ λουκούμια;
τὸ πιὸ ἄσπρο μάρμαρο τῆς Ἑλλάδας;

Μ Α Θ Η Μ Α 138ο

ἄσκηση 1

Ἀπάντησε στὶς ἐρωτήσεις, ὅπως στὰ παραδείγματα:

- Ἀπὸ τί ὕλικὸ φτιάχνεται:
ἓνα βάζο; – ἀπὸ κρύσταλλο   ἓνα ἄγαλμα –   μιὰ βιβλιοθήκη –
μιὰ γλάστρα; –   ἓνα κοστούμι –   ἓνα κουτὶ –
ἓνα ποτήρι; –   ἓνα καλάθι –   μιὰ καλύβα –

ἄσκηση 2

- Ἀπὸ τί δέντρα μπορεῖ νὰ εἶναι ἓνα δάσος;
δάσος ἀπὸ πεύκα   ἀπὸ ....   ἀπὸ ....
ἀπὸ ....   ἀπὸ ....   ἀπὸ ....

ἄ σ κ η σ η 3

Ἐπὸ τί ζῶα μπορεῖ ν' ἀποτελεῖται ἓνα κοπάδι;
κοπάδι ἀπὸ πρόβατα ἀπὸ . . . ἀπὸ . . .
ἀπὸ . . . ἀπὸ . . . ἀπὸ . . .

ἄ σ κ η σ η 4

Ἐπὸ τί ζῶα πού πετοῦν μπορεῖ ν' ἀποτελεῖται ἓνα σμήνος;
σμήνος ἀπὸ μέλισσες ἀπὸ . . . ἀπὸ . . .
ἀπὸ . . . ἀπὸ . . . ἀπὸ . . .

ἄ σ κ η σ η 5

Ἐπὸ τί ὑλικὸ μπορεῖ νὰ εἶναι ἓνας σωρὸς;
σωρὸς ἀπὸ ἄμμο ἀπὸ . . . ἀπὸ . . .
ἀπὸ . . . ἀπὸ . . . ἀπὸ . . .

ἄ σ κ η σ η 6

Ἐπὸ τί ἀποτελεῖται μιὰ ἀγέλη;
Ἐπὸ τί ἀποτελεῖται μιὰ ποδοσφαιρικὴ ὀμάδα;
Ἐπὸ τί ἀποτελεῖται ἓνας ὄμιλος;
Ἐπὸ τί ἀποτελεῖται ἓνας σύλλογος;

Μ Α Θ Η Μ Α 139ο

ἄ σ κ η σ η 1

Στὴν ἐξοχὴ πού ἤμαστε δὲ βρῖσκαμε σχεδὸν τίποτε· ἀκόμα μᾶς ἔλειψε καὶ τὸ νερό.

Ἐσεῖς πῶς τὰ καταφέρατε ἀπὸ νερό;
ἀπὸ . . . ἀπὸ . . . ἀπὸ . . . ἀπὸ . . .

ἄ σ κ η σ η 2

Ἐπὸ ποιά αἰτία τὰ ἔπαθε ὅλα αὐτά; Ἐπὸ τὸ κακό του τὸ κεφάλι.
Ἐπὸ τί (ποιά αἰτία) ὑποφέρει;
Ἐπὸ τί εἶχαν γίνεи οἱ δρόμοι ποτάμια;
Ἐπὸ τί τρόμαξες;
Ἐπὸ τί κλείνονται τὸ χειμῶνα οἱ δρόμοι;

ἄ σ κ η σ η 3

- Ἐκείνη ἔλεγε ἕνα σπῖτι;
- Ἐκείνη κατασπαράζονται τὰ κοπάδια;
- Ἐκείνη καταστρέφονται τὰ δάση;
- Ἐκείνη γυμναζόμεστε στὸ σχολεῖο;

ἄ σ κ η σ η 4

- Ποῖος, (ποιά, ποῖό), εἶναι:
- Ἐνας ἀπὸ τοὺς καλύτερους φίλους μου.
- Ἐνας ἀπὸ . . . . μῖα ἀπὸ . . . . μῖα ἀπὸ . . . . ἕνα ἀπὸ . . . .

Μ Α Θ Η Μ Α 140ὸ

Ἡ πρόθεση σὲ

ἄ σ κ η σ η 1

Ἀπάντησε στὶς ἐρωτήσεις, ὅπως στὰ παραδείγματα:

Ποῦ πηγαίνεις;	ἐπάνω ποῦ;
Πηγαίνω στὸ σχολεῖο.	Ξαπλώνεις; Ξαπλώνω στὸ χορτάρι.
» στὸ	κάθεσαι;
» στὴ	κοιμᾶσαι;
» στὴ	γράφεις;

ἄ σ κ η σ η 2

Πότε ἐγινε αὐτό;	Μὲ ποιὸν τρόπο λὲς κάτι;
Ἐγινε στὶς 25 τοῦ Μάρτη.	Τὸ λέω στὰ σοβαρά.
στὸν καιρὸ τοῦ Βουλγαροκτόνου	στὰ
στὶς	στὰ
στὸν	στὰ

ἄ σ κ η σ η 3

Ἀλλάξε τίς ἀπαντήσεις, ὅπως στὸ παράδειγμα:

- Γιὰ ποιὸν σκοπὸ τὸν κ' ἔλεσε;
- γιὰ νὰ τοῦ κἀνὴ τραπέζι – Τὸν κάλεσε σὲ τραπέζι – γιὰ ν' ἀπολογηθῆ –
γιὰ νὰ μονομαχήχουν – γιὰ νὰ τὸν δεξιωθῆ –

ἄ σ κ η σ η 4

Σὲ τί εἶναι πρῶτος; Ἀπὸ ποῦ ξεκινάει καὶ ὡς ποῦ φτάνει;
εἶναι πρῶτος: στὰ πάντα ἀπὸ τὴν μὴν ἄκρη στὴν ἄλλη

στὴν ..... ἀπὸ ..... στὸν .....
στὰ ..... ἀπὸ ..... στὴν .....
στὸ ..... ἀπὸ ..... στὸ .....

Μ Α Θ Η Μ Α 141ο

Ἡ πρόθεση μὲ

ἄ σ κ η σ η 1

Ἀπάντησε στὶς ἐρωτήσεις, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Μὲ τί μεταφορικό μέσο ταξίδεψες;	Μὲ ποιὸν μαζί;
μὲ βαπόρι μὲ ..... μὲ	μὲ τὸν πατέρα μου μὲ .....
μὲ ..... μὲ ..... μὲ	μὲ ..... μὲ .....

ἄ σ κ η σ η 2

Μὲ τί ὄργανο κόβουμε:	Μὲ ποιὸν τρόπο:
τὸ ψωμί - μὲ τὸ μαχαίρι	πολέμησε - μὲ γενναιότητα
τὰ ξύλα - μὲ	παίζει -
τὶς σανίδες - μὲ	παρακολουθεῖ τὸ μάθημα -
τὰ στάχια - μὲ	τρέχει -
τὰ ὑφάσματα - μὲ	ἀντιμετωπίζει τὶς δυσκολίες -

ἄ σ κ η σ η 3

Πότε ξυπνᾷς; Μὲ τὰ κοκόρια.	Μὲ τί ἀσχολεῖται:
Πότε κοιμᾷσαι;	ὁ κηπουρὸς - μὲ τὴν κηπουρική
Πότε ξεκίνησε;	ὁ ξυλουργὸς -
Πότε γύρισε;	ὁ μαγειρας -
Πότε κάνετε διάλειμμα;	ὁ ψαρᾶς -

ἄ σ κ η σ η 4

Μὲ τί ἀσχολεῖσαι ἐσύ;		
μὲ τὸ διάβασμα.	μὲ	μὲ .....
μὲ	μὲ	μὲ .....

Μ Α Θ Η Μ Α 142ο

Ἡ πρόθεση κατὰ

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ ἀπαντήσης στίς παρακάτω ἐρωτήσεις, ὅπως σὸ παράδειγμα:

Κατὰ ποῦ πήγαινε περίπου;

Πήγαινε κατὰ τὸ Φάληρο. κατὰ ..... κατὰ .....

κατὰ ..... κατὰ ..... κατὰ .....

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ βάλῃς, πρὶν ἀπὸ τὴ λέξη ποῦ φανερώνει τὸ χρόνο, τὴ λέξη κατὰ, ὅπως σὸ παράδειγμα:

Ἔσεῖς οἱ δυό, τὸ βράδυ, νὰ κοιτάζετε στὸ θουνό.

Ἔσεῖς οἱ δυό, κατὰ τὸ βράδυ, νὰ κοιτάζετε στὸ θουνό.

Ὁ πατέρας γυρίζει στὸ σπίτι στίς ἑννέα.

Συνήθιζε νὰ περνᾷ ἀπὸ τὸ σπίτι μας τὸ μεσημέρι.

Ξυπνοῦσε τὸ πρωὶ στίς ἑπτὰ.

Τρῶμε στίς ὀκτώμιση καὶ κοιμόμαστε στίς δέκα.

ἄ σ κ η σ η 3

Πῶς ἔγινε αὐτό;

Ἔγινε κατὰ λάθος κατὰ ..... Ἀνάλογα ἢ σύμφωνα μὲ τί;
κατὰ ..... κατὰ ..... κατὰ τὴ γνώμη μου ἢ σύμφωνα μὲ
κατὰ ..... κατὰ ..... κατὰ ..... σύμφωνα .....

ἄ σ κ η σ η 4

Πῶς τοὺς παρέταξε; κατὰ τετράδες ἢ σὲ τετράδες.

Πῶς τοὺς μοίρασε;

Πῶς τοὺς ὀργάνωσε;

Πῶς ἐπετέθηκαν;

Μ Α Θ Η Μ Α 143ο

Ἡ πρόθεση παρὰ

ἄ σ κ η σ η 1

Κάθε πότε:

ἔρχεται τὸ πλοῖο; Μέρα παρὰ μέρα.
σπέρνουν τὰ ἴδια σ' ἓνα χωράφι;
κάνει γενικὴ καθαριότητα;

Παρὰ πόσο;

νὰ πέση; παρὰ λίγο
νὰ πετύχης; -
νὰ φάη σαράντα ξυλιές;

ἄ σ κ η σ η 2

Πῶς τὸ ἔκανε:

ἀντίθετα πρὸς τὸ νόμο - παρὰ τὸ νόμο

»   »   παρὰ
»   »   παρὰ
»   »   παρὰ

Τί ὥρα εἶναι:

7 ὥρες ἔξω 5 λεπτὰ - 7 παρὰ 5'

6 ὥρες ἔξω 15 λεπτὰ -
3 ὥρες παρὰ 20 λεπτὰ -

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ ὑπογραμμίσῃς τὶς προθέσεις ποὺ ὑπάρχουν στὶς παρακάτω φράσεις:

Σὲ μερικὲς μέρες φεύγουμε γιὰ τὴν ἐξοχή. Ἐφυγε μετὰ τὸ μεσημέρι.
Ἡ ὥρα ἦταν μία παρὰ δέκα. Μάλωσαν στὴ μοιρασιά.
Ἀντὶ γιὰ ζάχαρη, ἔριξε ἀλάτι στὸ γλυκό. Πῆραν ἀπὸ ἓνα μεζέ.
Ἐρχόταν τρέχοντας κατὰ τὸ μέρος μας. Ζῆ ἀπὸ τὰ χέρια του.
Πηγαίναμε πρὸς τὸ Σούνιο. Μιλοῦσαν γιὰ τὶς δουλει-
Δὲν τὸν εἶδαμε ἀπὸ προχθές. ἔς τους.
Ἐφυγε μὲ τὸ τραῖνο τῶν 6.

ἄ σ κ η σ η 4

Νὰ φτιάξῃς προτάσεις, χρησιμοποιώντας τὰ ἐπιρρήματα μαζί με πρόθεση:

γύρω ἀπὸ - πρὶν ἀπὸ - πάνω ἀπὸ - κάτω ἀπὸ - ἐκτὸς ἀπὸ - μαζί
μὲ - μέσα σὲ -

Παράδειγμα: καθίσαμε ὅλοι γύρω ἀπὸ τὴ σόμπα καὶ λέγαμε ἱστορίες.

γ) Σύνδεσμοι

ä σ κ η σ η 1

Νά μάθης τὰ εἶδη τῶν συνδέσμων.

1. Συμπλεκτικοί: καί, (κι), οὔτε, μήτε, οὔδέ, μηδέ.
2. Διαχωριστικοί: ἢ, εἴτε.
3. Ἀντιθετικοί: ὥστόσο, ἀλλά, ὅμως, ἂν καί, μά, ἐνῶ, παρά, μολονότι.
4. Ὑποθετικοί: ἂν, σάν, ἄμα.
5. Δισταχτικοί: μή(ν), μήπως,
6. Τελικοί: νά, γιά, νά,
7. Συμπερασματικοί: λοιπόν, ὥστε, ἄρα, ἐπομένως, πού.
8. Ἐπεξηγηματικοί: δηλαδῆ.
9. Εἰδικοί: ὅτι, πῶς, πού.
10. Χρονικοί: ὅταν, πρίν, μόλις, ἐνῶ, σάν.
11. Αἰτιολογικοί: ἐπειδῆ, γιατί, ἀφοῦ.
12. Ἀποτελεσματικοί: ὥστε (νά), πού.
13. Συγκριτικός: παρά.

ä σ κ η σ η 2

Νά ὑπογραμμίσῃς τοὺς συνδέσμους στὶς παρακάτω προτάσεις καὶ νά γράψῃς τὸ ὄνομά τους στὸ τέλος σὲ παρένθεση, ὅπως στὸ παράδειγμα:

Ἐγὼ καὶ ὁ Κώστας θὰ πᾶμε βαρκάδα καὶ θὰ κολυμπήσουμε (συμπλεκτικός).

Ἡ θὰ μιλάς ἢ θὰ διαβάζης.

Τοὺς περιμέναμε, ἀλλὰ δὲν ἦρθαν.

Θὰ γυρίσουμε, ἂν θέλῃ ὁ Θεός.

Φοβᾶμαι μήπως δὲν ἔρθῃ.

Ἐτοιμαζόμαστε ἀπὸ τώρα, γιὰ νὰ μὴ καθυστερήσουμε.

Γέλασε τόσο, ὥστε τοῦ ἦρθαν κλάματα.

Θὰ ἔρθῃ καὶ ὁ φίλος μου, δηλαδῆ ὁ Κώστας.

Ἐμαθα μὲ λύπη μου ὅτι φεύγει ἀπὸ τὴν Ἀθήνα.

Ἐγὼ τὸ ἔμαθα, ὅταν πιά εἶχε φύγει.

Διάβασα πολύ, ἐπειδῆ εἶναι σειρά μου νὰ μὲ σηκώσῃ.

Μ Α Θ Η Μ Α 145ο

ä σ κ η σ η 1

Νὰ μάθης σὰν ποίημα, τί δουλειὰ κάνουν οἱ σύνδεσμοι:

Ἡ δουλειὰ ποὺ κάνουν εἶναι:

- Δένουν λέξεις καὶ προτάσεις (καί).
- Ἀποκλείουν πάντα μία (ἢ).
- Γιὰ τὸ ἀντίθετο δουλεύουν (ἀλλά).
- Ὑποθέσεις ἀνιχνεύουν (ἂν).
- Δείχνουν φόβο καὶ ἀγωνία (μήπως).
- Τὸ σκοπὸ πάντοτε βάζουν (γιὰ νά).
- Συμπεράσματα αὐτοὶ θγάζουν (ὥστε).
- Πιὸ πολὺ μᾶς ἐξηγοῦν (δηλαδή).
- Κάποιο εἶδος καθορίζουν (ὅτι).
- Πότε ἐγινε ὀρίζουν (ὅταν).
- Τὸ γιατί μᾶς ἐξηγοῦν (ἐπειδῆ).

ä σ κ η σ η 2

Νὰ μάθης σὰν ποίημα τοὺς παρακάτω συνδέσμοις, ποὺ εἶναι ἕνας ἀπὸ κάθε εἶδος:

καί, ἢ, ἀλλά	ὥστε, δηλαδή,
ἂν, μήπως, γιὰ νά	ὅτι, ὅταν, ἐπειδῆ

ä σ κ η σ η 3

Νὰ ἀντιστοιχίσης τοὺς συνδέσμοις τῆς δεύτερης στήλης πρὸς τὸ νόημά τους καὶ νὰ γράψης τὸ εἶδος τοῦ καθενός:

Δένει λέξεις καὶ προτάσεις	-	μήπως
Ἀποκλείει πάντα μία.	-	ἀλλά
Γιὰ τὸ ἀντίθετο δουλεύει.	-	ἂν
Ὑποθέσεις ἀνιχνεύει.	-	ἢ
Δείχνει φόβο κι ἀγωνία.	-	καί

ä σ κ η σ η 4

Ἡ ἴδια μὲ τὴν παραπάνω:

Τὸ σκοπὸ πάντοτε βάζει	-	ὅτι
Συμπεράσματα αὐτὸς θγάζει	-	ἐπειδῆ
Πιὸ πολὺ μᾶς ἐξηγεῖ	-	ὅταν
Κάποιο εἶδος καθορίζει	-	γιὰ νά
Πότε γίνεται ὀρίζει	-	δηλαδή
Τὸ γιατί μᾶς ἐξηγεῖ	-	ἄρα, ὥστε

Μ Α Θ Η Μ Α 146ο

1. Συμπλεχτικοί

ä σ κ η σ η 1

Να ένωσης δύο δύο τις παρακάτω προτάσεις, ώστε να γίνουν σύνθετες:

{ 'Εγώ είμαι πρώτος στην τάξη.
'Ο Γιώργος είναι πρώτος στην τάξη. } 'Εγώ και ο Γιώργος είμαστε πρώτοι στην τάξη.

'Η Μαρία είναι προσεχτική.
'Η Ντίνα είναι προσεχτική.

Το ἀηδόνι είναι μελωδικό πουλί.
'Η καρδερίνα είναι μελωδικό πουλί.

'Ο Νίκος είναι φρόνιμος.
'Η Μαρία είναι φρόνιμη.

ä σ κ η σ η 2

Να ένωσης δύο δύο τις προτάσεις, ώστε να φαίνεται:

1) ότι καί τὰ δύο γίνονται: { 'Εμείς πήγαμε θαρκάδα
'Εμείς κολυμπήσαμε. } 'Εμείς πήγαμε θαρκάδα καί κολυμπήσαμε.

{ 'Εσείς παίξατε.
'Εσείς χαρήκατε. }

{ Αὐτοὶ μάλωσαν.
Αὐτοὶ ὕστερα ἀγάπησαν. }

ä σ κ η σ η 3

Να ένωσης τις δύο προτάσεις με ἓνα σύνδεσμο, ώστε να φαίνεται:

2) ότι οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο γίνονται:
... θὰ χαροῦμε ... θὰ διασκεδάσουμε - οὔτε θὰ χαροῦμε - οὔτε
θὰ διασκεδάσουμε
... παίξαμε ... εὐχαριστηθήκαμε -
... ἔγραψα ... διάβασα -

2. Διαχωριστικοί

3) ότι και τὰ δύο μαζί δὲ γίνονται:

... αὔριο θὰ πᾶμε περίπατο	... θὰ μείνουμε στὸ σπίτι
... θὰ μιλάμε	... θὰ προσέχουμε
... θὰ παίζουμε	... θὰ διαβάζουμε

3. Ἀντιθετικοί

4) ὅτι γίνεται τὸ ἀντίθετο ἀπὸ αὐτὸ ποῦ περιμέναμε:

- Πήγαμε στὸ σπίτι τους ... δὲν τοὺς βρήκαμε.
Τὸ ποθοῦσε πολὺ ... δὲν τὸ κατόρθωσε.
Προσπαθοῦσε νὰ τὸ θυμηθῆ ... δὲν τὸ θυμῆθεκε.

Μ Α Θ Η Μ Α 147ο

4. Ὑποθετικοί

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ συμπληρώσης τὶς παρακάτω ὑποθέσεις μὲ μιὰ πρόταση, ὥστε νὰ ὀλοκληρωθῆ τὸ νόημα:

- "Αν δὲ διάβασες, θὰ ...
- "Αν πρόσεχες, δὲν θὰ ...
- "Αν τὸ ἀποφάσιζες, θὰ ...
- "Αν ξεκινούσες λίγο πιὸ νωρίς, θὰ ...
- "Αν κουραστῆ ἀπὸ τὸ διάβασμα, ...

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ συμπληρώσης τὶς παρακάτω προτάσεις μὲ μιὰ ὀλόκληρη πρόταση, ὅπως στὸ παράδειγμα:

- Θὰ πᾶμε ἐκδρομῆ, ἂν ὁ καιρὸς εἶναι καλός.
- Θὰ ἦσουν ὁ πρῶτος στὴν τάξη, ἂν ...
- Δὲν θὰ ὑπῆρχαν φυλακές, ἂν ...
- Θὰ χαθοῦμε (ἢ χαθήκαμε), ἂν ...
- Κοιμᾶμαι, ἂν ...

5. Τελικοί

ἄ σ κ η σ η 3

Νὰ συμπληρώσης τὶς παρακάτω προτάσεις μὲ μιὰ πρόταση, ὥστε ἡ δευτέρα νὰ δείχνῃ τὸ σκοπὸ τῆς πρώτης, ὅπως στὸ παράδειγμα:

- Πηγαίνει σχολεῖο, γιὰ νὰ μάθῃ γράμματα.
- * Ἐφυγε, γιὰ νὰ . . .
- * Ἦταν ἀνάγκη νὰ . . .
- Βιαζόταν νὰ . . .
- Σκεπτόταν νὰ . . .
- * Ἐβαζε τοὺς ἄλλους νὰ . . .
- * Ἦταν ἄξιος νὰ . . .

Μ Α Θ Η Μ Α 148ο

6. Συμπερασματικοὶ

ἄ σ κ η σ η 1

Νὰ ἐνώσης τὶς δύο προτάσεις μὲ ἓνα σύνδεσμο, ὥστε νὰ δείχνῃ ἡ δευτέρα τὸ ἀποτέλεσμα τῆς πρώτης:

- * Ἐτρεξε πάρα πολὺ . . . πιάστηκε ἡ ἀνάσα του.
- * Ἐπесе τόση ὀμίχλη . . . δὲν ἔβλεπε τὴ μύτη του.
- * Τοῦ φέρθηκε ἔτσι . . . στὸ τέλος κέρδισε τὴ φιλία του.
- * Ἐκανε τόσο κρύο . . . δὲν τολμούσαμε νὰ ξεμυτίσουμε.
- * Ἦταν τόσο ζαλισμένοι . . . δὲν καταλάβαινε ποῦ βρισκόταν.
- * Ἦταν τόσο συγκινημένος . . . τοῦ ἤρθε νὰ κλάψῃ.
- * Ἐβρεξε πολὺ . . . πλημμύρισαν ὅλοι οἱ δρόμοι.
- Νύσταζε τόσο . . . κοιμήθηκε ὄρθιος.

7. Εἰδικοί

ἄ σ κ η σ η 2

Νὰ ἐνώσης τὶς δύο προτάσεις μὲ ἓναν εἰδικὸ σύνδεσμο:

- Πιστεύω . . . θὰ ἔρθῃ.
- * Ἐγὼ νομίζω . . . δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ κάνῃς.
- Θεωρῶ . . . σὺ εἶσαι ὑπεύθυνος.
- * Φαντάζομαι . . . δὲν εἶχε κακὸ σκοπὸ.
- * Ἀκούω . . . θὰ λείψῃ γιὰ καιρὸ.
- Βλέπω . . . προοδεύεις.
- Μόλις χτὲς ἔμαθα . . . ἤσουν ἄρρωστος.
- Τώρα καταλαβαίνω . . . εἶχες δίκιο.

Μ Α Θ Η Μ Α 149ο

8. Χρονικοί

ä σ κ η σ η 1

Νά ένώσης τις δύο προτάσεις με ένα σύνδεσμο, ώστε ή δεύτερη νά φανερώνη τó χρόνο που έγινε ή πρώτη:

Τόν συνάντησα . . . έβγαينه από τó σπίτι του.

Τό υπέγραψε . . . πρώτα τó διάβασε.

Τό κατάλαβε . . . ήταν άργά.

Τόν ζητούσε . . . είχε πιά φύγει.

Έγινε σιωπή . . . μπήκε ή δασκάλα στην τάξη.

Πηγαίνομε στην έξοχή . . . ó καιρός είναι καλός.

9. Αίτιολογικοί

ä σ κ η σ η 2

Νά ένώσης τις δύο προτάσεις με ένα σύνδεσμο, ώστε νά φαίνεται γιατί γίνεται κάτι, (άπό ποιά αίτία):

Έφυγε βιαστικά . . . ήθελε νά τόν προλάβη.

Δέν πήγαμε έκδρομή . . . έβρεχε.

Ήταν χαρούμενος . . . θά έρχόταν ó πατέρας του.

Πήγα για ύπνο . . . έφτασε ή ώρα.

Θά πάμε στο σταθμό . . . έρχεται ή θεία μου.

Κοιμήθηκα νωρίς . . . την άλλη μέρα θά πήγαινα έκδρομή.

Μ Α Θ Η Μ Α 150ò

δ) Έπιφωνήματα

Έπιφωνήματα λέγονται οί άκλιτες λέξεις που φανερώνουν τó συναισθήματά μας, δηλαδή: τή χαρά μας, τή λύπη, τó θαυμασμό μας κ.ά.

ä σ κ η σ η 1

Τί λες για νά έκφράσης:

τή χαρά σου;

τή λύπη σου;

τό θαυμασμό σου;

τόν πόνο σου, όταν χτυπήσης;

τή στενοχώρια σου;

τήν εύχή σου νά γίνη κάτι;

ἄ σ κ η σ η 2

Μὲ τί ἐπιφώνημα:

Παρακινεῖς κάποιον νὰ προχωρήσῃ;   Φανερώνεις τὴν ἄρνησή σου;
νὰ σταματήσῃ;   Ἐκφράζεις τὸν ἔπαινό σου;
Τὸν καλεῖς (τὸν φωνάζεις);

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΩΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

	σελ.
Μέρη τοῦ λόγου	5
Πτώσεις - γένη - ἀριθμοὶ	8
Ἄρθρα	10

ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ο ὕ σ ι α σ τ ι κ ἄ

Γένη τῶν οὐσιαστικῶν	19
Ἀριθμοὶ οὐσιαστικῶν	25

Κ λ ί σ η ο ὕ σ ι α σ τ ι κ ῶ ν

Πρώτη κλίση - Ἄρσενικὰ - Πρώτη τάξη	31
» » » - Δεύτερη τάξη	46
Δεύτερα κλίση - Θηλυκὰ	50
Τρίτη κλίση - Οὐδέτερα - Πρώτη τάξη	61
» » » - Δεύτερη τάξη	66
Ἀνώμαλα οὐσιαστικὰ	71

ΤΡΙΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ἐ π ί θ ε τ α

Ἐλλειπτικὰ ἐπίθετα	90
Ἵποκοριστικὰ ἐπίθετα	93
Παραθετικὰ ἐπιθέτων	96

ΤΕΤΑΡΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ἄ ρ ι θ μ η τ ι κ ἄ

Ἀπόλυτα ἀριθμητικὰ	102
Ταχτικὰ ἀριθμητικὰ	111

ΠΕΜΠΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ἄ ν τ ω ν υ μ ί ε ς

σελ.

Προσωπικὲς ἄντωνυμίες	113
Κτητικὲς ἄντωνυμίες	118
Δειχτικὲς ἄντωνυμίες	120
Ἐρωτηματικὲς ἄντωνυμίες	121

ΕΚΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ρ ῆ μ α τ α

Ἄπλῃ πρόταση - ὑποκείμενο καὶ ρῆμα	123
Ἐνεργητικὴ διάθεση	125
Παθητικὴ διάθεση	127
Μέση καὶ οὐδέτερη διάθεση	130
Φωνὲς τοῦ ρήματος	131
Ἐγκλίσεις τοῦ ρήματος	132
Τὸ Ἄπαρέμφατο	134
Μετοχὴ	135
Χρόνοι τοῦ ρήματος	136
Κλίση τῶν ρημάτων - Ἐνεργητικὴ φωνὴ	143
« « « - Παθητικὴ φωνὴ	150

ΕΒΔΟΜΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

Ἄ κ λ ι τ α

Ἐπιρρήματα	172
Προθέσεις	177
Σύνδεσμοι	186
Ἐπιφωνήματα	191

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ

Το παρόν Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΕΠ) αποτελεί τον βασικό πυλώνα της πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την ανάπτυξη της κοινωνίας της γνώσης. Το ΕΠ στοχεύει στην ενίσχυση της ποιότητας της εκπαίδευσης και στην προώθηση της δια βίου μάθησης, με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας και την κοινωνική συνοχή.

ΠΡΟΤΙΘΕΝΤΑ

Το ΕΠ στοχεύει στην επίτευξη των ακόλουθων προτιθέμενων αποτελεσμάτων:

- Ενίσχυση της ποιότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.
- Προώθηση της δια βίου μάθησης.
- Αύξηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.
- Βελτίωση της κοινωνικής συνοχής.

ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ

Το ΕΠ περιλαμβάνει τις ακόλουθες προβλεπόμενες δράσεις:

- Ενίσχυση της ποιότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης.
- Προώθηση της δια βίου μάθησης.
- Αύξηση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.
- Βελτίωση της κοινωνικής συνοχής.

024000019724

ΕΚΔΟΣΙΣ Α΄ 1975(VIII)- ΑΝΤΙΤ 95 000 - Σύμβασις 2595/20 - 5 - 75

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ & ΑΝΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής